

VĚSTNÍK

NEJVYŠŠÍHO KONTROLNÍHO ÚŘADU
2024

OBSAH

Část A: INFORMACE A DOKUMENTY

Výroční zpráva NKÚ za rok 2023

171

Nejvyšší kontrolní úřad

Sp. zn.: 79/24-NKU45/86/24

Praha 28. března 2024

VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI NKÚ ZA ROK 2023

(předkládaná v souladu s ustanovením § 18 zákona č. 166/1993 Sb.,
o Nejvyšším kontrolním úřadu)

Předkládá: Miloslav Kala,
prezident Nejvyššího kontrolního úřadu

OBSAH

Úvodní slovo prezidenta NKÚ	174
I. Postavení a působnost NKÚ	176
1. Základní informace o postavení a působnosti NKÚ.....	176
2. Kolegium NKÚ	177
3. Vedení NKÚ	179
4. Poslání a přínosy činnosti NKÚ.....	180
5. Plán kontrolní činnosti na rok 2023.....	181
II. Zhodnocení kontrolní a analytické činnosti za rok 2023	183
1. Úvodní shrnutí.....	183
2. Veřejné finance.....	193
3. Příjmy státu.....	204
4. Vládní výdajové oblasti.....	212
4.1 Modernizace veřejné správy.....	213
4.2 Výzkum, vývoj a inovace	220
4.3 Vnitřní bezpečnost a obrana	223
4.4 Doprava	230
4.5 Sociální politika a zaměstnanost.....	236
4.6 Zdravotnictví.....	240
4.7 Životní prostředí.....	244
4.8 Regionální rozvoj.....	249
4.9 Zemědělství	251
4.10 Kultura	254
5. Hospodaření institucí	257
6. Řízení zdrojů poskytnutých ČR ze zahraničí	259
7. Stanoviska NKÚ k vykazovaným finančním informacím státu	264
7.1 Stanovisko k návrhu státního závěrečného účtu	264
7.2 Kontrola finančních informací zveřejněných některými vybranými správci kapitol státního rozpočtu a jejich podřízenými organizacemi.....	264
7.3 Podpora dobré účetní a auditní praxe	269
III. Finanční zhodnocení kontrolní činnosti.....	272
1. Celkové finanční zhodnocení kontrolních akcí.....	272
2. Plnění oznamovací povinnosti podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.....	272

IV. Zhodnocení ostatní činnosti.....	273
1. Součinnost s orgány činnými v trestním řízení v roce 2023.....	273
2. Stanoviska k návrhům právních předpisů za rok 2023.....	273
3. Mezinárodní spolupráce.....	274
4. Činnost NKÚ ve vztahu k veřejnosti.....	288
4.1 Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	288
4.2 Podání občanů	288
5. Hospodaření s rozpočtovými prostředky kapitoly NKÚ v roce 2023	289
5.1 Plnění závazných ukazatelů kapitoly NKÚ	289
5.2 Nároky z nespotřebovaných výdajů.....	291
5.3 Výdaje na financování programů reprodukce majetku.....	291
5.4 Informace o vnějších kontrolách	291
5.5 Povinný audit.....	292
6. Interní audit.....	293
7. Odbor bezpečnostní.....	294
8. Personální zajištění činnosti NKÚ	294
9. Organizační schéma NKÚ.....	300
 Příloha č. 1: Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti na rok 2023.....	 301
Příloha č. 2: Přehled kontrolních akcí se schváleným kontrolním závěrem v průběhu roku 2023.....	304
Příloha č. 3: Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán Kontrolním výborem PSP ČR.....	307
Příloha č. 4: Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán vládou ČR.....	316
Příloha č. 5: Zdroje informací pro všechny listy obsahující infografiku.....	319
Seznam zkratk	321

ÚVODNÍ SLOVO PREZIDENTA NKÚ

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

po roce Vám předkládám shrnutí loňské práce Nejvyššího kontrolního úřadu. Ve výroční zprávě za rok 2023 najdete to nejdůležitější z našich kontrol. Obrázek, do něhož se skládají, nabízí pozornému čtenáři komplexní pohled na fungování naší země. Může si sám vyhodnotit, co nás trápí, kde jsou úzká místa systému a čeho se nám nedostává. Začít bychom měli odpovědět na otázky: Jaká je role státu? Má skutečně zabezpečovat tu či onu agendu? A pokud ano, s jakým výsledkem?

Dovolte mi uvést příklad aktuální oblasti. V kontrole ochrany obyvatelstva jsme prověřili, jak je náš stát připraven na možné krizové a válečné události. V kontrolním závěru jsme popsali klesající kapacity stálých úkrytů, jimiž bylo v době ukončení kontroly zabezpečeno jen 3,2 % obyvatelstva. Stejně tak chybí ochranné obleky a další prostředky individuální ochrany, na něž mají lidé podle stávající legislativy právo. Nevznikly dokonce ani – v koncepčních materiálech slibované – webové stránky, na kterých by se lidé dozvěděli, jak se v krizové situaci chovat a kde hledat pomoc.

V kontrolovaném období přitom Ministerstvo vnitra na oblast ochrany obyvatelstva vynaložilo více než 720 milionů korun. Ptali se ti, kteří tyto výdaje schvalovali, co za tyto prostředky získají? Nemělo by větší smysl postupovat jako ve Švédsku a rozeslat pravidelně – například spolu s volebními lístky – lidem do schránek informační brožuru? Co třeba zavést povinnost stavět úkryty u staveb od určité velikosti tak, jak to mají ve Finsku? Na to, jak by to v Česku dopadlo s mobilní aplikací, v níž by lidé po vzoru Švýcarska našli všechny potřebné informace, si ani neodvažuji pomyslet.

Příklad odjinud. V letech 2018 až 2022 Ministerstvo průmyslu a obchodu poskytlo čtrnácti výzkumným organizacím celkem 2,3 miliardy korun. Mělo jít o dotace určené na dlouhodobý koncepční rozvoj těchto organizací – tedy například na základní nebo aplikovaný výzkum, zveřejňování výsledků výzkumu či transfer znalostí. Přesto nejsou nastaveny limity ani pravidla, jak a na co budou výzkumné organizace podporu čerpat. Některé výzkumné organizace tak peníze využívaly například na vylepšení platů svých zaměstnanců a další běžné výdaje. Na podporu bez problému dosáhlo i pět kontrolovaných organizací, které z transferu znalostí vykázaly nulové příjmy.

Skutečně patří mezi nezastupitelné role státu podporovat takové instituce? Co z této podpory občané mají? Naplňují všechny ty výzkumné ústavy ochrany materiálu či textilních strojů skutečně tak klíčovou a nezastupitelnou roli? Nepůsobí ve sféře, jejíž financování je v zájmu převážně soukromého sektoru? A co na to J. M. Keynes, podle něž se nejdůležitější úkoly státu nevztahují k těm činnostem, které soukromí jednotlivci již vykonávají, ale k těm funkcím, které spadají mimo sféru jednotlivce, k těm rozhodnutím, která nepřijme nikdo, pokud je nepřijme stát? „Pro vládu je důležité nikoli dělat věci, které jednotlivci již dělají, a dělat je o něco lépe či o něco hůře, ale dělat ty věci, které nedělá nikdo,“ napsal.

Rád bych vytknul před závorku, že NKÚ ani já osobně rozhodně nezpochybňujeme potřebu rozvoje aplikovaného výzkumu nebo snad ochrany obyvatelstva. Otázky v závěru předchozích odstavců vedou k zásadní změně – vedou k podpoře jen toho nezbytného namísto snahy čerpat a vyčerpat veřejné prostředky či dotace. A také vedou k nezbytnosti zabývat se náklady, které zaváděné opatření s sebou nese, tedy jak velká část investovaných prostředků padne na samotnou administraci a kontrolu jejich poskytnutí. Odpovědi na tyto otázky by mohly vhodit kamínek do soukolí toho neuvěřitelně setrvačného a vůči změnám odolného mechanismu státní správy.

Bylo by dobře podstoupit. Nahlédnout věci nově, bez zatížení koncepcemi a strategiemi sepsanými na dané téma. Vzdát se formálního naplňování dokumentů ve prospěch hmatatelných, občany pocíťovaných změn. Stát se může inspirovat v soukromé sféře. Mezi motivace bank ke zřízení a neustálému zdokonaňování mobilního bankovníctví jistě patřily provozní úspory, efektivnější pracovní procesy atd. Vždy to ale šlo ruku v ruce s tím, že klient tyto změny musel vnímat pozitivně, zjednodušily mu život a neutekl kvůli nim ke konkurenci. Občan tuto možnost nemá, což možná mnohé vysvětluje.

Abych byl správně pochopen: nepropadám beznaději nad stavem naší země, i když – havlovsky řečeno – nevzkvétá. Právě naopak! Určitě máme na to, spravit to, s čím nejsme spokojeni. Jen si musíme přiznat, že nejde o zvýšení efektivity státní správy, nýbrž o zkvalitnění života občanů.

Cílem musí být státní správa plnící své úkoly s nižším rozpočtem, ovšem při zachování, respektive zvýšení kvality služeb poskytovaných občanům. Podívejme se pro inspiraci do zahraničí. V Nizozemsku díky důkladnému monitoringu administrativní zátěže u dvanácti tzv. modelových profilů (představitelé skupin obyvatelstva, jako jsou například důchodci, studenti, svobodné matky apod.) bylo identifikováno, s jakými konkrétními překážkami a obtížemi se dané skupiny obyvatel potýkají. Následným zjednodušením předpisů a postupů v identifikovaných oblastech došlo k úspoře nákladů o cca 20 %.

Šlo o řešení konkrétních úzkých míst v systému, nikoli o ambici proměnit celou architekturu. I u nás by pro začátek stačilo v každém resortu vybrat jednu agendu a tu pak podrobit revizi. Revizi zaměřené na potřeby klienta, který systémem prochází, nikoli na činnost dotčených úřadů.

Každé takové iniciativě NKÚ rád pomůže.

Přeji Vám zdravý odstup a inspirativní čtení.

Miloslav Kala,
prezident NKÚ

I. POSTAVENÍ A PŮSOBNOST NKÚ

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O POSTAVENÍ A PŮSOBNOSTI NKÚ

Existence Nejvyššího kontrolního úřadu /NKÚ/ vychází přímo z Ústavy České republiky, která zaručuje jeho nezávislost na moci zákonodárné, výkonné i soudní. NKÚ tím představuje jeden z nezastupitelných prvků parlamentní demokracie.

Podrobnější úprava postavení, působnosti, organizační struktury a činnosti NKÚ je obsažena v zákoně č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu. Podle tohoto zákona NKÚ prověřuje zejména hospodaření se státním majetkem a s finančními prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch právnických osob, plnění příjmových a výdajových položek státního rozpočtu a také hospodaření s prostředky poskytnutými České republice ze zahraničí.

Zákonnými orgány NKÚ jsou prezident a viceprezident, Kolegium, senáty a Kárná komora. V zájmu zajištění objektivit při posuzování kontrolovaných skutečností a v zásadních otázkách týkajících se kontrolní působnosti NKÚ rozhodují jeho kolektivní orgány – Kolegium a senáty NKÚ.

Nezávislost NKÚ zaručuje, že při plánování, přípravě a provádění kontrolní činnosti není ovlivňován mocí zákonodárnou, výkonnou ani soudní. Kromě nezávislosti institucionální má NKÚ i přiměřenou finanční nezávislost. Určujícím orgánem v této oblasti je Poslanecká sněmovna, která schvaluje státní rozpočet, jehož součástí je i rozpočtová kapitola *Nejvyšší kontrolní úřad*.

Kontrolní činnost provádí NKÚ na základě svého plánu kontrolní činnosti. Plán kontrolní činnosti po schválení Kolegiem NKÚ předkládá prezident NKÚ k informaci Parlamentu ČR a vládě ČR a zveřejňuje jej ve *Věstníku NKÚ*. Výsledkem kontrolní činnosti jsou kontrolní závěry, které shrnují a vyhodnocují skutečnosti zjištěné při kontrole. Kontrolní závěry jsou schvalovány Kolegiem nebo příslušnými senáty NKÚ.

V rámci vymezené působnosti provádí NKÚ kontrolu v souladu se svými kontrolními standardy, které vycházejí z mezinárodních standardů nejvyšších kontrolních institucí. NKÚ provádí kontrolu souladu s právními předpisy, která zahrnuje kontrolu legality a kontrolu typu finanční audit, a dále audit výkonnosti.

Kontrolou legality NKÚ prověřuje, zda jsou kontrolované činnosti v souladu s právními předpisy, a přezkoumává věcnou a formální správnost kontrolovaných činností v rozsahu potřebném pro dosažení cílů kontroly.

Kontrolou typu finanční audit NKÚ prověřuje, zda účetní závěrky kontrolovaných osob podávají věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví v souladu s právními předpisy a zda finanční výkaz o plnění rozpočtu není zatížen významnými chybami. Tento typ kontrol je nástrojem pro ověřování správnosti informací, které jsou uvedeny v závěrečných účtech kapitol státního rozpočtu a využívány Nejvyšším kontrolním úřadem při formulování stanoviska k návrhu státního závěrečného účtu.

Při kontrole typu audit výkonnosti NKÚ posuzuje účelnost, hospodárnost a efektivnost použití prostředků státního rozpočtu, majetku státu nebo jiných finančních prostředků, které NKÚ kontroluje v souladu se svou působností.

2. KOLEGIUM NKÚ

Kolegium NKÚ tvoří prezident, viceprezident a členové NKÚ. Kolegium NKÚ schvaluje plán kontrolní činnosti, kontrolní závěry, návrh rozpočtu NKÚ předkládaný Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR /PSP ČR/, změny rozpočtu a rozpočtová opatření, závěrečný účet rozpočtové kapitoly NKÚ a účetní závěrku NKÚ sestavenou k rozvahovému dni. Kolegium NKÚ dále schvaluje výroční zprávu, jednací řády Kolegia a senátů NKÚ, organizační řád a jeho změny a kárný řád. Rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí o námitkách proti kontrolnímu protokolu a o námitce podjatosti, pokud ji vznesla kontrolovaná osoba proti členu NKÚ.

Členové Kolegia, první řada zleva:

Ing. Jan Kinšt, RNDr. Vladimír Koniček, Ing. Radek Rychnovský, Ing. Jan Málek, Ing. Miloslav Kala, Ing. Jaromíra Steidlová, Mgr. Roman Sklenák, Ing. Michal Šmucr.

Druhá řada zleva:

Ing. Stanislav Koucký, Ing. Jan Stárek, Ing. Daniel Reisiegel, MPA, RNDr. Petr Neuvirt, Ing. Pavel Hrnčíř, Ing. Adolf Beznoska, Ing. Josef Kubiček, JUDr. Ing. Jiří Kalivoda.

Na fotografii chybí člen Kolegia Ing. Roman Procházka, který nás náhle opustil v únoru 2024. Vzpomínáme.

Členové NKÚ vykonávají kontrolu, řídí kontrolní činnost a vypracovávají kontrolní závěry podle plánu kontrolní činnosti, účastní se činnosti senátů NKÚ a Kolegia NKÚ. Řídí průběh kontrolní akce od pověření výkonem kontroly až po schválení kontrolního závěru.¹

¹ V textu výroční zprávy jsou jednotlivé kontrolní akce označeny číslem, pod kterým jsou uvedeny v plánu kontrolní činnosti na příslušný rok. Texty kontrolních závěrů publikovaných v roce 2023 lze nalézt v jednotlivých částkách *Věstníku NKÚ* nebo v elektronické verzi výroční zprávy po kliknutí na modře zvýrazněné číslo dané kontrolní akce.

Tabulka č. 1: Přehled kontrolních akcí prováděných v roce 2023

Jméno člena NKÚ	Členem od	Počet KA, které člen řídil do konce roku 2023	Přehled KA, které člen řídil v roce 2023	
			Ukončené	Neukončené
Ing. Adolf Beznoska	14. 3. 2017	16	22/21 22/32*	23/14 23/16
Ing. Pavel Hrnčíř	11. 12. 2009	32	22/22 23/01	23/26
JUDr. Ing. Jiří Kalivoda	17. 9. 1993	79	22/07 22/15 22/27 23/04*	23/15
Ing. Jan Kinšt	25. 1. 2018	15	22/26	23/06 23/30
RNDr. Vladimír Koniček	4. 12. 2018	9	22/05 22/24 23/02*	23/23
Ing. Stanislav Koucký	8. 10. 2020	6	22/10 22/20	23/21 23/25
Ing. Josef Kubiček	10. 6. 2014	23	22/23	23/05 23/09 23/31
Ing. Jan Málek***	21. 6. 2016	15	21/37	–
RNDr. Petr Neuvirt	21. 12. 2010	44	22/06 22/09 22/11 23/03**	23/07
Ing. Roman Procházka****	25. 1. 2018	14	22/01 22/14 22/29	23/10 23/13 23/27
Ing. Daniel Reisinger, MPA	30. 4. 2010	35	22/17 22/19	23/17 23/19
Ing. Radek Rychnovský	20. 9. 2023	–	–	–
Mgr. Roman Sklenák	17. 9. 2021	3	22/31	23/11 23/22
Ing. Jan Stárek	4. 6. 2015	20	22/13 22/28	23/12 23/29
Ing. Jaromíra Steidlová	16. 11. 2006	38	22/16 22/18	23/18 23/20
Ing. Michal Šmucr	10. 6. 2020	7	22/08 22/12 22/30	23/08 23/28

* Kontrolní závěr byl schválen v roce 2023, ale dosud nebyl publikován (čekáme na souhlas OČTŘ).

** Kontrolní závěr byl schválen v roce 2023, ale byl publikován v roce 2024.

*** Ing. Jan Málek – funkční období do 19. 6. 2023 (od 20. 6. 2023 vykonává funkci viceprezidenta NKÚ).

**** Ing. Roman Procházka zemřel náhle dne 17. 2. 2024.

3. VEDENÍ NKÚ

Vedení NKÚ tvoří zaměstnanci přímo podřízení prezidentovi – jedná se o vrchního ředitele kontrolní sekce, vrchního ředitele správní sekce, ředitele kanceláře prezidenta, tajemníka Kolegia, ředitele odboru bezpečnostního a ředitele odboru interního auditu.

Vedení NKÚ, zleva: Mgr. Jiří Ploc, ředitel odboru bezpečnostního; PhDr. Radek Haubert, vrchní ředitel správní sekce; Ing. Ladislava Slancová, ředitelka odboru interního auditu; Ing. Jan Málek, viceprezident NKÚ; Ing. Miloslav Kala, prezident NKÚ; JUDr. Alena Fidlerová, tajemnice Kolegia NKÚ; Ing. Zuzana Čandová, ředitelka kanceláře prezidenta; Ing. Pavel Skalník, vrchní ředitel kontrolní sekce.

4. POSLÁNÍ A PŘÍNOSY ČINNOSTI NKÚ

Strategickým posláním NKÚ je poskytovat objektivní informace o hospodaření státu s veřejnými prostředky. Výstupy v podobě kontrolních závěrů, stanovisek ke zprávám o plnění státního rozpočtu, stanovisek k návrhům státního závěrečného účtu i další výstupy činnosti NKÚ mají za cíl podávat především důležité informace o legalitě, účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti hospodaření s veřejnými prostředky a přispívat tím k prosazování dobré praxe. Nezávislá a objektivní zpětná vazba je ve fungování našeho státu nezbytně nutná. Tyto informace jsou důležité pro Parlament a vládu (jako klíčové partnery Nejvyššího kontrolního úřadu) a rovněž i pro veřejnost.

NKÚ má ve své činnosti pevnou pozici, která je dána nejen jeho nezávislostí na moci zákonodárné, výkonné i soudní, ale zejména tím, že je spolehlivým, profesionálním a důvěryhodným partnerem a poskytovatelem těchto informací již dlouhodobě. Ambicí NKÚ je, aby objektivní, adresné a srozumitelné závěry a doporučení NKÚ nezůstaly jen u konstatování zjištěného stavu, ale aby vedly k nápravě nedostatků a k pozitivnímu posunu v nakládání s veřejnými prostředky a majetkem a k prosazování dobré praxe hospodaření.

K nejdůležitějším dopadům činnosti NKÚ patří zejména pozitivní působení na příslušné orgány za účelem odstraňování zjištěných nedostatků a následná realizace systémových doporučení. Nezanedbatelný je také preventivní účinek kontrol, které působí na další subjekty ve smyslu vyvarování se chyb v řízení a kontrole a posilování odpovědnosti veřejné správy a vymahatelnosti práva obecně. S tím souvisí i výsledky činnosti NKÚ v oblasti posuzování fungování právní úpravy a navrhování legislativních doporučení. Pokud NKÚ zjistí při kontrole skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, nebo skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně, podává oznámení orgánům činným v trestním řízení nebo podnět orgánům finanční správy.

Klíčové údaje o činnosti NKÚ v roce 2023, které jsou uvedeny v následující části této výroční zprávy, jakož i četná zjištění a poznatky uvedené v jejích dalších částech jsou jasným a srozumitelným důkazem výsledků a přínosu práce NKÚ.

5. PLÁN KONTROLNÍ ČINNOSTI NA ROK 2023

Základním dokumentem určujícím věcné a časové vymezení kontrolních akcí v uplynulém roce byl plán kontrolní činnosti NKÚ na rok 2023. Při navrhování plánu se NKÚ v souladu se svou strategií zaměřil zejména na ty oblasti a témata, které jsou důležité z hlediska fungování vládních politik v různých oblastech života občanů, efektivitě veřejné správy a konkurenceschopnosti ČR v mezinárodním srovnání.

Z důvodu efektivnějšího výkonu kontrolní činnosti vycházel NKÚ především z analytického a rizikově orientovaného přístupu. Se záměrem identifikovat rizika v oblastech hospodaření státu z hlediska nerespektování účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti nebo nedodržování zákonů. Cílem je, aby výsledky kontrolní činnosti přispívaly k prosazování dobré praxe v hospodaření státu a zlepšení v těch oblastech, ve kterých NKÚ shledá nedostatky.

Ke stěžejním problémovým oblastem, na které se NKÚ v plánu zaměřil, patří zejména:

- správa daně z příjmů právnických osob
- prostředky na vybraná opatření proti daňovým únikům
- prostředky na odstraňování starých ekologických zátěží vzniklých před privatizací, na regeneraci brownfieldů, na zlepšování kvality ovzduší
- prostředky na opravy a údržbu silnic I. třídy, na rozvoj nákladní kombinované dopravy
- podpora sportu a sportovní reprezentace
- prostředky na systém základních registrů a vybrané informační systémy; prostředky na digitalizaci vybraných agend MPSV
- pořízování, skladování a vyřazování výstroje Policie ČR
- prostředky vybírané na základě zákona ve prospěch Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky
- prostředky na radiační, chemickou a biologickou ochranu a na ženijní vojsko AČR
- podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly a podpora sociálního začleňování
- podpora cestovního ruchu, rozvoje venkova a kulturních aktivit
- prostředky na systém péče o ohrožené děti a na psychiatrickou péči v komunitě
- prostředky na pozemkové úpravy
- hospodaření vybraných státních organizací, a to i v oblastech, ve kterých byly zjištěny nedostatky předchozími kontrolními akcemi NKÚ
- spolehlivost údajů pro finanční řízení, jejichž prostřednictvím instituce skládají účty z hospodaření s prostředky státního rozpočtu

Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti na rok 2023 vycházely z podnětů vzniklých na základě vlastní monitorovací a analytické činnosti NKÚ.

Plán kontrolní činnosti na rok 2023 přijalo Kolegium NKÚ na svém zasedání dne 17. října 2022. Celkem bylo schváleno 32 kontrolních akcí. V průběhu roku 2023 byly dvě kontrolní akce zrušeny, po těchto úpravách tedy plán obsahoval 30 kontrolních akcí.

Přehled kontrolních akcí zařazených do plánu na rok 2023 a jejich konkrétní věcné a časové vymezení obsahuje příloha č. 1. Jednotlivé kontrolní akce byly v souladu s časovým plánem zahajovány postupně v průběhu roku 2023. V závislosti na termínu zahájení a délce kontrolních akcí jsou plánovány termíny ukončení, tj. schválení kontrolních závěrů kontrolních akcí, v roce 2023 a 2024.

II. ZHODNOCENÍ KONTROLNÍ A ANALYTICKÉ ČINNOSTI ZA ROK 2023

Zhodnocení činnosti NKÚ vychází z výsledků kontrolních akcí, které byly ukončeny v roce 2023 schválením kontrolního závěru Kolegiem NKÚ. Využity byly rovněž poznatky ze stanovisek NKÚ k návrhu státního závěrečného účtu za rok 2022 a ke zprávě o vývoji ekonomiky a plnění státního rozpočtu ČR za 1. pololetí roku 2023, informace z dalších zpráv NKÚ, jakož i další poznatky z analytické činnosti NKÚ.

Zhodnocení vychází z výsledků **33 kontrolních akcí**, z toho jedna kontrolní akce byla zahájena podle plánu kontrolní činnosti v roce 2021, 28 akcí v roce 2022 a čtyři v roce 2023. Jejich přehled je uveden v příloze č. 2 této výroční zprávy. NKÚ plnil svůj mandát v segmentech působnosti dle ustanovení § 3 odst. 1 a 3 zákona o NKÚ. Kontrolní akce byly zaměřeny převážně na období let 2018–2022.

1. ÚVODNÍ SHRNTÍ

Rok 2023 připravil pro Českou republiku hned několik klíčových výzev. Významným tématem byla nejen vysoká inflace, ale i zhoršující se bezpečnostní situace ve světě. Zůstaly před námi také problémy z minulých let: rostoucí státní dluh a vysoký strukturální deficit. NKÚ se v roce 2023 na řadu z těchto oblastí zaměřil v rámci 33 dokončených kontrol.

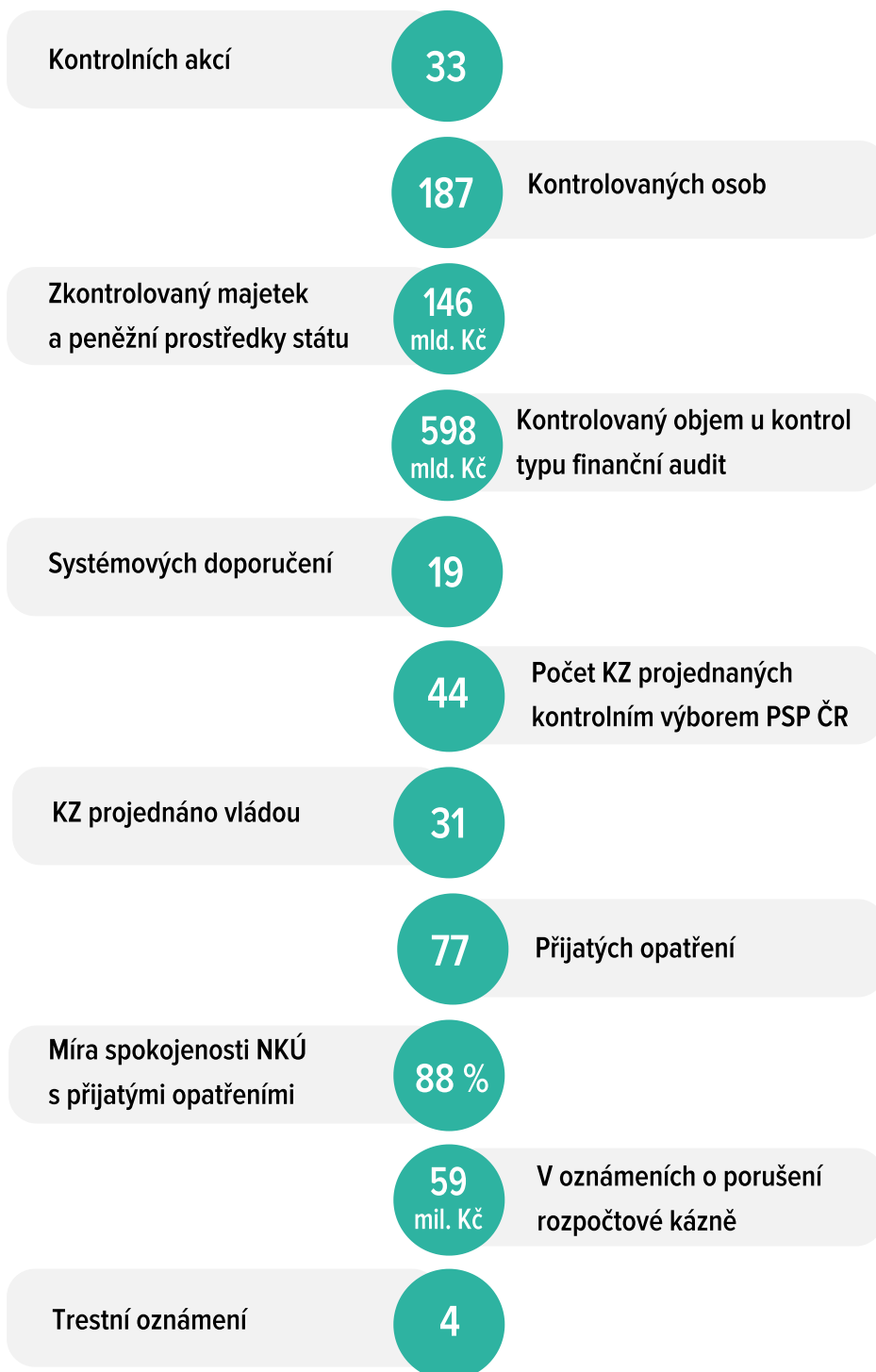
Ve světle aktuálního dění se naskytá hned několik otázek, na které se NKÚ pokusil podat odpověď. Zásadní otázkou bylo, zda dosavadní krize a mimořádné situace dokázala Česká republika účinně reflektovat, poučit se z nich a připravit se na možné budoucí scénáře. V tomto ohledu výsledky kontrol NKÚ ukazují, že ze strany státu došlo v řadě případů k podcenění situace a k samotné nápravě nedošlo. Naše zjištění dokládají, že se často jednalo především o formální kroky a úpravy – reálné změny, které by v praxi zlepšily připravenost státu na krizové situace, přicházely jen minimálně. Lze tak předpokládat opakování podobných chyb s možným negativním dopadem jak na veřejné finance, tak například i na zdraví obyvatelstva.

I v roce 2023 zůstával stav veřejných financí zásadní otázkou: Daří se snižovat zadlužování? Výsledky kontrol NKÚ ukázaly, že ani při nárůstu příjmů státního rozpočtu se tempo zadlužování nepodařilo dostatečně snížit. Dluh meziročně vzrostl o **216 mld. Kč** a na konci minulého roku tak činil více než **3,1 bilionu Kč**. S tím souvisejí i vysoké výdaje, které jsou spojeny s obsluhou státního dluhu – ty se od roku 2019 zvýšily o téměř **29 mld. Kč** na celkových **68,3 mld. Kč**.

Jednou z možností, která se může pozitivně promítnout do výdajů na chod státu a vést k jejich snížení, je modernizace veřejné správy. Výsledky kontrol NKÚ však ukazují, že snahy ČR o modernizaci měly jen velmi omezené výsledky. Částečně pozitivně lze sice hodnotit rozšiřující se nabídku agend, které může občan vyřídit digitálně. Podání však úřady a státní instituce buď zpracovávají zastaralými způsoby, nebo elektronizace zavedená uvnitř dané instituce nevede ke snížení administrativní zátěže. Ve výsledku tak nedochází k zásadní modernizaci státní správy ani k významné úspoře finančních prostředků.

NKÚ v uplynulém roce pokračoval také v kontrolách dotací. Z výsledků vyplývá, že i přes některé snahy se dotační systém zásadním způsobem nezměnil. Stále je zatížen formalismem bez důrazu na to, aby dotace směřovaly tam, kde mohou skutečně a smysluplně pomoci. Nadále tedy mluvíme o administrativně náročném, nepřehledném a neřiditelném systému, který je složitý nejen pro stát, ale i pro samotné příjemce dotací.

NKÚ v roce 2023

ZVLÁDÁ ČR DOSTATEČNĚ BRZDIT TEMPO ZADLUŽOVÁNÍ?

TEMPO ZADLUŽOVÁNÍ SE ANI V ROCE 2023 VÝRAZNĚ SNÍŽIT NEPODAŘILO. NÁRŮST PŘÍJMŮ ANI S PŘÍSPĚNÍM PŘÍJMŮ Z MIMORÁDNÉ DANĚ Z NEOČEKÁVANÝCH ZISKŮ NEDOKÁZAL ZAJISTIT VÝRAZNĚJŠÍ PŘIBLÍŽENÍ K VYROVNANÉMU SALDU STÁTNÍHO ROZPOČTU. STEJNĚ JAKO V MINULÝCH LETECH DOŠLO K NÁRŮSTU MANDATORNÍCH A KVAZIMANDATORNÍCH VÝDAJŮ. HOSPODAŘENÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU SKONČILO OPĚT VELMI VYSOKÝM SCHODKEM VE VÝŠI 289 MLD. KČ. ZÁŠADNÍMI VÝDAJI SPOJENÝMI SE STÁTNÍM DLUHEM JSOU TAKÉ ROSTOUCÍ PROSTŘEDKY URČENÉ NA JEHO OBSLUHU. V ROCE 2023 UŽ PŘEDSTAVOVALY 68,3 MILIARDY KORUN.

V posledních čtyřech čtvrtletích nedocházelo v České republice k ekonomickému růstu, vysoká inflace vedla k poklesu reálného příjmu domácností a následnému zvyšování úspor. To oslabilo soukromou spotřebu. Negativním faktorem, který nadále ovlivňoval ekonomiku a hospodaření státního rozpočtu, byl válečný konflikt na Ukrajině a s ním související dopady – například rostoucí ceny komodit, zejména pohonných hmot a energií. Ve srovnání s meziročním růstem HDP v EU ve výši 0,5 % vykazala ČR naopak meziroční pokles HDP ve výši 0,5 %.

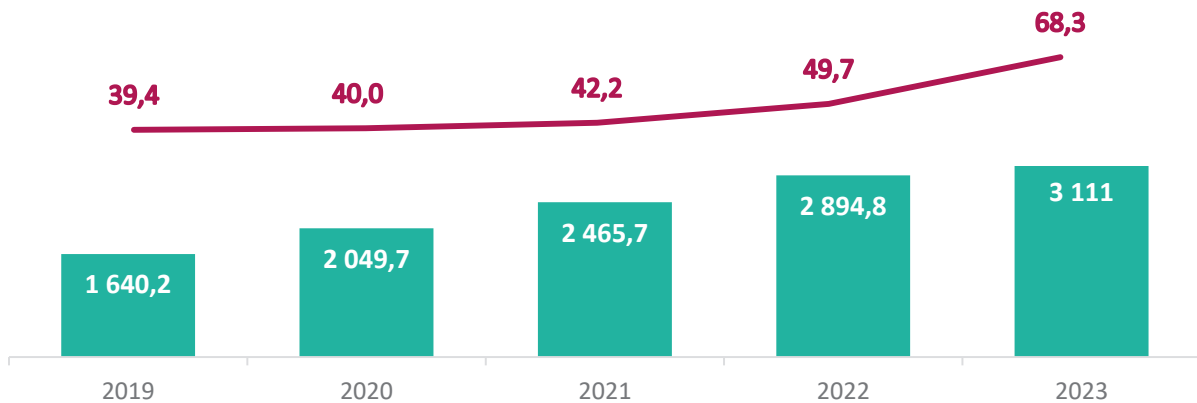
Na zhoršení životní úrovně obyvatel se výrazně podílel nárůst průměrné roční míry inflace, která podle údajů Eurostatu dosáhla 12 % a byla druhá nejvyšší v EU. Český statistický úřad uváděl průměrnou roční míru inflace v roce 2023 ve výši 10,7 %. Míra inflace byla v ČR rovněž výrazně vyšší než růst průměrné hrubé měsíční mzdy, a proto došlo k poklesu reálných mezd o 2,4 %. Podle OECD se meziročně v prvním čtvrtletí roku 2023 jednalo o jeden z nejvyšších poklesů. ČR i v roce 2023 nadále vykazovala jednu z nejnižších měr nezaměstnanosti v EU, a to 2,6 %. To bylo méně než průměr Evropské unie, který představoval 5,9 %.

I v roce 2023 se vlivem vysokého deficitu státního rozpočtu zvyšoval státní dluh České republiky. Na konci roku 2023 činil 3 111 mld. Kč a meziročně vzrostl o 216 mld. Kč. Podíl státního dluhu vztahený k HDP se meziročně snížil o 0,4 p. b., a výsledný poměr tak činil 42,3 %. Nárůst dluhu byl doprovázen také zvýšením výdajů na jeho obsluhu. Ty se od roku 2019 zvýšily o téměř 29 mld. Kč na celkových 68,3 mld. Kč. Ačkoliv ČR v evropském srovnání patří stále mezi méně zadlužené země, tempo růstu státního dluhu je v Evropě jedno z nejvyšších.

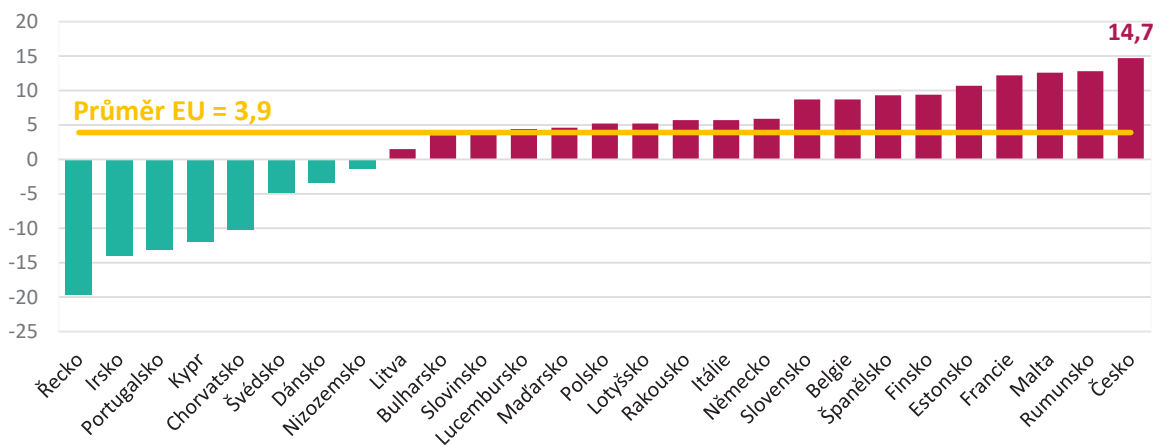
Státní dluh se za posledních pět let více než zdvojnásobil.

Výše výdajů na obsluhu státního dluhu v roce 2023 narostla do takové výše, že by odpovídala třetině celkových kapitálových výdajů státního rozpočtu.

NARŮST STÁTNÍHO DLUHU A VÝDAJŮ NA JEHO OBSLUHU (V MLD. KČ)

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny, MF.

Změna výše dluhu vládního sektoru – vztaheno k HDP mezi roky 2019 a 2023
(v procentních bodech)

Zdroj: databáze Eurostatu, *Statistical Annex – European Economic Forecast – Autumn 2023*.

Pozn.: V případě roku 2023 se jedná o odhad Evropské komise z listopadu 2023.

V roce 2023 tvořily celkové příjmy státního rozpočtu více než **1 914 mld. Kč** a meziročně došlo k jejich zvýšení o téměř **290 mld. Kč**. Na meziroční růst příjmů mělo vliv především zvýšení daňových příjmů, které meziročně vzrostly o **200 mld. Kč**. Výdaje státního rozpočtu v roce 2023 činily téměř **2 203 mld. Kč** a byly meziročně o téměř **218 mld. Kč** vyšší. Nárůst výdajů státního rozpočtu za posledních pět let činil téměř **651 mld. Kč** při růstu příjmů pouze o téměř **391 mld. Kč**.

Výše uvedené problémy představují vážnou hrozbu pro ekonomickou stabilitu České republiky a pro kvalitu života jejích občanů. Vysoká inflace snižuje kupní sílu obyvatel a ztěžuje jim přístup k základním potřebám. Nárůst státního dluhu zvyšuje zatížení budoucích generací. Pokles reálných mezd vede k chudnutí obyvatel a k poklesu jejich životní úrovně. Další nárůst výdajů bez znatelného zlepšení strukturálního nesouladu mezi celkovými příjmy a výdaji dále zatěžuje státní rozpočet a zvyšuje riziko dalšího zadlužování.

VEDE DIGITALIZACE K MODERNIZOVANÉ VEŘEJNÉ SPRÁVĚ, KTERÁ JE ZÁROVEŇ DOSTUPNĚJŠÍ OBČANŮM?

DIGITALIZACE PŘEDSTAVUJE JEDEN Z HLAVNÍCH NÁSTROJŮ MODERNIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY. TA BY MĚLA BÝT EFEKTIVNÍ A SNADNO DOSTUPNÁ OBČANŮM. KONTROLY NKÚ UKAZUJÍ, ŽE V ČR SE DIGITALIZACE ZAMĚŘUJE POUZE NA ELEKTRONIZACI STÁVAJÍCÍCH, ČASTO DLOUHO ZAŽITÝCH DÍLČÍCH PROCESŮ. PŘITOM ZÁSADNÍ REVIZE ZAŽITÝCH POSTUPŮ JE ZÁKLADNÍM KROKEM PRO MODERNIZACI VEŘEJNÉ SPRÁVY. V PRAXI OBČAN PŘI ŘEŠENÍ ŽIVOTNÍCH SITUACÍ PROCHÁZÍ DO JISTÉ MÍRY DIGITALIZOVANOU, AVŠAK NEOPTIMALIZOVANOU AGENDOU, VE KTERÉ PŘETRVÁVÁ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽ ČASTO NEJEN PRO NĚJ, ALE I PRO SAMOTNÝ ÚŘAD.

Nabídka digitálních služeb, jejichž prostřednictvím může klient vůči veřejné správě činit podání a tím řešit své životní situace, se postupně rozšiřuje, což lze hodnotit alespoň částečně pozitivně. Uvnitř úřadů však fungující digitalizace často chybí a tato podání jsou vyřizována a zpracovávána původním způsobem, bez automatizace. Administrativní zátěž tak neklesá, stejně jako náklady na výkon veřejné správy. Další překážkou je nízká míra sdílení dat mezi úřady v důsledku nízké interoperability informačních systémů veřejné správy. To má často negativní dopady na občana, který musí stejné údaje předkládat státu opakovaně.

Výsledky digitalizace veřejné správy můžeme vidět i v rámci mezinárodního srovnání. Úroveň digitalizace (eGovernmentu) je ve většině států EU vyšší, s větším kladným dopadem na občany a s lepší úrovní poskytovaných služeb občanům než v České republice. To dokládá hodnocení úrovně digitalizace DESI. Ve většině sledovaných indikátorů, jako je např. ukazatel přístupu k elektronickým zdravotním záznamům, přívětivost pro mobilní zařízení nebo podpora uživatelů, se ČR umístila výrazně pod průměrem EU.

MV vynaložilo téměř **122 mil. Kč** na zásadní projekt, který měl vést k modernizaci veřejné správy (zrychlení, zjednodušení, zpřehlednění výkonu agend). K zamýšlenému snížení administrativní zátěže občanů při kontaktu s úřady ani k snížení nákladů na výkon agend nedošlo. NKÚ prostředky vynaložené na tento projekt hodnotil jako neúčelné.³

MZd a ÚZIS vynaložily na splnění cílů *Národní strategie elektronického zdravotnictví* **159 mil. Kč**, které nevedly k zabezpečení jednotného, bezpečného komunikačního prostředí pro sdílení zdravotnických dat, kmenových zdravotnických registrů a dalších služeb. Poskytovatelé zdravotních služeb spolu nemohou komunikovat a sdílet zdravotnické údaje a trvá i stav, kdy lékaři nemohou v kritických situacích efektivně získat všechny potřebné a již existující údaje o pacientovi. Nedošlo tím k naplnění jedné ze základních vizí elektronizace vedoucí k patientsky orientovanému zdravotnictví.⁴

Správa kompenzačního bonusu byla administrativně náročná, jelikož správci bonusu museli údaje z on-line žádostí zadávat do informačního systému ručně, a stála téměř 457 mil. Kč.

MK nezavedlo elektronický systém vyřizování agend a poskytování podpory na záchranu a obnovu památek, proto je jejich administrace stále vedena v listinné podobě. Od podání žádosti do vyplacení peněz trval proces vyřizování až 1,5 roku.²

ČR se v rámci hodnocení DESI v 6 z 8 indikátorů zaměřených na veřejné služby umístila pod průměrem EU. Ve čtyřech ukazatelích byla ČR dokonce na posledních třech příčkách z celé EU.

Občané musí úřady informovat v některých případech o úmrtí svých blízkých, a to dokonce pod hrozbou pokuty až do výše 20 tis. Kč. Stát přitom má tuto informaci již k dispozici.

2 Kontrolní akce NKÚ č. 22/22 (viz kapitola 4.10 této výroční zprávy).

3 Kontrolní akce NKÚ č. 22/06 (viz kapitola 4.1 této výroční zprávy).

4 Kontrolní akce NKÚ č. 22/20 (viz kapitola 4.1 této výroční zprávy).

DOKÁZALI JSME SE POUČIT Z KRIZÍ? A JSME PŘIPRAVENI NA PŘÍPADNÉ DALŠÍ KRIZE?

PANDEMIE ONEMOCNĚNÍ COVID-19 ODHALILA NEPŘIPRAVENOST ČESKÉ REPUBLIKY NA KRIZE A MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI. PŘESTOŽE NELZE VŽDY PŘEDVÍDAT A ÚPLNĚ ELIMINOVAT VŠECHNY HROZBY, JE DŮLEŽITÉ, ABY STÁT AKTIVNĚ SNIŽOVAL RIZIKA A BYL SCHOPEN ÚČINNĚ REAGOVAT NA JEJICH PROJEVY. TO ZNAMENÁ, ABY MĚL AKTUÁLNÍ A ÚČINNÉ PLÁNY A POSTUPY, PODLE KTERÝCH BUDE SCHOPEN V PŘÍPADĚ POTŘEBY JEDNAT. VÝSLEDKY KONTROL NKÚ UKÁZALY, ŽE ODPOVĚDNÉ INSTITUCE PODCENILY MNOHÉ UDÁLOSTI A DOSTATEČNĚ SE Z NICH NEPOUČILY. JE TAK PRAVDĚPODOBNÉ, ŽE STÁT BUDE V KRITICKÝCH MOMENTECH OPAKOVAT PODOBNÉ CHYBY. TO MŮŽE VÉST KE VZNIKU VÝZNAMNÝCH ŠKOD, MOŽNÉMU PLÝTVÁNÍ VEŘEJNÝMI PROSTŘEDKY, ALE PŘEDEVŠÍM I K OHROŽENÍ ZDRAVÍ OBYVATELSTVA.

Řada našich kontrol nejen z minulého roku upozornila, že jsme byli svědky především jen formálních kroků bez zásadních výsledků. Ukazuje se, že reálné změny, které by v praxi zlepšily připravenost na krize, přicházejí jen minimálně. To například znamená, že dosud není aktualizován pandemický plán ani související opatření. NKÚ ale také již v minulosti upozornil, že stále není dotvořen systém ochrany měkkých cílů a slabým místem je i dlouhodobě opomíjený stav ochrany obyvatelstva.

Do odvětví Činnosti v oblasti informačních technologií směřovala podpora v celkové výši 278 mil. Kč, ačkoliv v něm mezi roky 2019 a 2021 vzrostla hospodářská produkce o 17,5 %, počet odpracovaných hodin se zvýšil o 10 % a počet zaměstnanců vzrostl o 9,5 %.

Kontroly zaměřené na řešení dopadů pandemie covidu-19 konstatovaly, že vynaložené prostředky v souhrnné výši téměř **100 mld. Kč** přispěly ke stanovenému účelu, tedy ke zmírnění dopadů pandemie onemocnění covid-19 na zaměstnanost a podnikatelský sektor. V případě programu *Antivirus* vedl plošný způsob poskytování příspěvků také k podpoře firem, které dosahovaly zisků a zvyšovaly počet zaměstnanců. MPSV v rozporu se stanovenou zásadou částečné kompenzace nesdílelo náklady na udržení pracovních míst se zaměstnavateli, což státu podporu prodražilo cca o **4,4 mld. Kč**. U poskytování kompenzačního bonusu chyběly kontrolní mechanismy, které by zabránily čerpání podpory účelově založenými firmami. Současně byl celý proces výrazně prodražen kvůli vysoké administrativní náročnosti⁵. Pokud se odpovědné orgány nepoučí, pak případné plošné poskytování podpory povede k dalšímu plýtvání peněžními prostředky.

NKÚ zjistil trvalý pokles kapacity stálých úkrytů, v roce 2021 bylo stálými úkryty zabezpečeno cca 3,2 % obyvatelstva ČR. Totéž platí i o počtu úkrytů ve fakultních nemocnicích, v roce 2021 měly úkryty pouze čtyři z nich, a to v Praze a Plzni.

Kontrola⁶ systému ochrany obyvatelstva ukázala, že MV nedokončilo řadu úkolů v oblasti novelizace právních předpisů, výchovy a vzdělávání, varování a informování obyvatel, zabezpečení dostatečného počtu prostředků individuální ochrany včetně využití výsledků souvisejícího výzkumu. MV a MZd na tuto oblast v kontrolovaném období vynaložily minimálně **721 mil. Kč**. Nedostatečná informovanost obyvatel je doložena i dotazníkovým šetřením NKÚ. Téměř 47 tisíc účastníků tohoto šetření dokazuje i mimořádný zájem veřejnosti o tuto problematiku. Zhruba **80 %** respondentů nemělo znalost o poloze stálého úkrytu a skoro polovina lidí nevěděla, jak se zachovat při úniku chemických látek.

5 Kontrolní akce NKÚ č. 22/07 (viz kapitola 3. této výroční zprávy) a č. 22/28 (viz kapitola 4.5 této výroční zprávy).

6 Kontrolní akce NKÚ č. 22/12 (viz kapitola 4.3 této výroční zprávy).

DAŘÍ SE UDRŽOVAT ČI POSILOVAT OBRANNÉ SCHOPNOSTI ČR?

VE SVĚTLE AKTUÁLNÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE JE NEZBYTNÉ KLÁST DŮRAZ NA POSÍLENÍ OBRANNÝCH SCHOPNOSTÍ ČR. TO VŠAK MUSÍ BÝT PODMÍNĚNO SMYSLUPLNÝM A EFEKTIVNÍM VYUŽITÍM OMEZENÝCH PROSTŘEDKŮ, KTERÉ MÁ STÁT K DISPOZICI. TO ZNAMENÁ, ŽE PRO CO NEJVĚTŠÍ POSÍLENÍ AČR JE NEZBYTNÉ, ABY DOSTUPNÉ PENÍZE BYLY VYUŽITY CO NEJLÉPE. PŘESTOŽE DOCHÁZÍ K OPAKOVANÉMU NÁRŮSTU VÝDAJŮ DO RESORTU MO, NKÚ NA ŘADĚ PŘÍKLADŮ DOLOŽIL, ŽE RESORT OBRANY NEBYL SCHOPEN POSKYTNUTÉ PROSTŘEDKY EFEKTIVNĚ VYUŽÍT.

Výdaje kapitoly MO se za posledních pět let takřka zdvojnásobily. NKÚ však již ve své výroční zprávě za rok 2022 mj. upozornil, že navyšování výdajů musí odpovídat ekonomickým možnostem státu a schopnostem MO využít vyčleněné prostředky účelně, hospodárně a efektivně /3E/. Předchozí provedené kontroly NKÚ totiž dokládaly, že MO tak nečinilo, např. při pořizování výzbroje nebo obrněné techniky. V roce 2023 NKÚ zjistil, že MO nezajistilo plánovanou obnovu automobilní techniky AČR ani materiální potřeby AČR v oblasti radiační, chemické a biologické ochrany.

MO v poslední době realizuje stále častěji finančně významné akvizice, kdy uzavírá smlouvy bez soutěže přímo s vybranými zahraničními vládami, resp. s konkrétními výrobci. V tomto jednání spatřuje NKÚ riziko neefektivního a neekonomického vynaložení prostředků.

MO i přes mnohamiliardové navyšování svého rozpočtu neplnilo plány obnovy automobilní techniky AČR, přestože některá vozidla byla značně zastaralá a jejich provoz neudržitelný. MO provozuje automobilní techniku AČR v účetní hodnotě **9,4 mld. Kč**. Průměrné stáří vozidel dosahovalo téměř **21 let**, přičemž některá byla v provozu už **39 let**. MO neefektivně a neúčelně utrácelo za opravy automobilní techniky s překročenou životností, v některých případech zaplatilo za opravu víc, než byla cena nového vozidla. MO také nevyužívalo státní podnik VOP CZ (který má provádět zejména opravy vojenské techniky) v souladu s cíli a záměry stanovenými pro jeho činnost. Podnik VOP CZ navíc dlouhodobě hospodařil se ztrátou.⁷

MO se za 22 let nepodařilo dokončit Centrum biologické ochrany /CBO/ Těchonín⁸ a zajistit tak jeho plné využití, tj. plnění všech statutárních funkcí. Vynaložené prostředky proto NKÚ hodnotil jako omezeně účelné. MO se nepodařilo ani zvýšit některé schopnosti chemického vojska AČR, neboť nenakoupilo speciální chemické automobily, dekontaminační prostředky nebo protichemické oděvy. Nevyužilo tak plánované prostředky ve výši přesahující **1,5 mld. Kč**. MO v důsledku toho nezajistilo potřeby AČR v oblasti radiační, chemické a biologické ochrany a některé schopnosti výstavby sil NATO plnilo jen částečně. U pořízených lehkých obrněných vozidel nezdůvodnilo změnu požadavků na jejich počet a schopnosti, jejímž dopadem byl nárůst ceny o téměř **4,5 mld. Kč**, tj. o **522 %**.

Od roku 2019 do roku 2023 narostly výdaje kapitoly MO o více než **32 mld. Kč**. Podle rozpočtu na rok 2024 mají výdaje meziročně narůst o dalších **50 mld. Kč**.

Výdaje na výstavbu CBO Těchonín v období 2001–2022 dosáhly **3,7 mld. Kč**, přesto není stále plně funkční.

7 Kontrolní akce NKÚ č. 22/11 (viz kapitola 4.3 této výroční zprávy).

8 Kontrolní akce NKÚ č. 23/03 (viz kapitola 4.3 této výroční zprávy).

ZLEPŠOVAL SE STAV A TEMPO BUDOVÁNÍ KLÍČOVÉ INFRASTRUKTURY V ČR?

I V ROCE 2023 BRÁNILO ADMINISTRATIVNĚ NÁROČNÉ UZEMNÍ A STAVEBNÍ ŘÍZENÍ A CHYBY V PŘÍPRAVĚ PROJEKTŮ VYŠŠÍMU TEMPU BUDOVÁNÍ KLÍČOVÉ INFRASTRUKTURY. TYTO PROBLÉMY DLOUHODOBĚ VEDOU KE ZPOŽĎOVÁNÍ I PRODRAŽOVÁNÍ VÝSTAVBY SILNIC, DÁLNIC A DALŠÍCH DOPRAVNÍCH STAVEB. ODSTRANĚNÍ TĚCHTO PŘEKÁŽEK JE NEZBYTNÉ PRO DOBUDOVÁNÍ KLÍČOVÉ INFRASTRUKTURY A VYŘEŠENÍ PROBLÉMŮ VELMI DLOUHÝCH PŘÍPRAV STAVEB, KTERÉ V NĚKTERÝCH PŘÍPADECH TRVALY I DESÍTKY LET. STÁLE TAKÉ NEBYLY DOKONČENY VÝZNAMNÉ DOPRAVNÍ STAVBY ANI JEJICH NAPOJENÍ NA DŮLEŽITOU EVROPSKOU SÍŤ.

Zatímco v roce 2002 jsme měli v porovnání s Polskem téměř stejně velkou dálniční síť, do roku 2023 v Polsku přibýlo více než 4 500 km dálnic a expresních silnic. Naproti tomu v ČR přibýlo necelých 868 km. Tempo výstavby bylo v Polsku tedy více než pětikrát vyšší.

Na modernizovaných úsecích D1 zůstalo 9 mostů a 3 nadjezdy ve stavu ohrožujícím bezpečnost i plynulost dopravy. MD ale skutečný postup oprav mostů a nadjezdů nesleduje a nemá přehled o jejich aktuálním stavu.

U dvou staveb (úseky D35 Opatovice – Časy a D35 Časy – Ostrov) zjistil NKÚ nárůst nákladů při výstavbě z důvodu chyb projektové dokumentace o minimálně 220 mil. Kč bez DPH. ŘSD projektovou dokumentaci nereklamovalo s odůvodněním, že její zhotovitel průběžně chyby a nepřesnosti opravoval.

Stát a Evropská unie investují do výstavby dopravní infrastruktury miliardy korun. Výsledky kontrol NKÚ dlouhodobě poukazují na nedostatky od přípravné fáze až po ukončení stavebních prací. Jedná se o chyby v předkládané dokumentaci, neúplné podklady, nedodržování harmonogramů, množství závad u již ukončených stavebních prací, nedostatečně zdokumentované podklady či liknavost při řešení reklamací. Přitom je naopak potřeba zkrátit dobu přípravy projektů, zaměřit se na realizaci prioritních staveb a zajistit, aby byly projekty realizovány v souladu s plány. Jen tak se podaří zajistit, aby dopravní infrastruktura v České republice odpovídala potřebám společnosti.

Modernizace dálnice D1 není dokončena a v roce 2023 ani neexistoval žádný souhrnný časový a finanční plán projektů potřebných pro její dokončení. ŘSD na modernizaci dálnice D1 vynaložilo do poloviny roku 2022 celkem 28,1 mld. Kč. Na opravených úsecích přesto zůstávají mosty i nadjezdy ve stavu ohrožujícím bezpečnost dopravy, není dokončena modernizace některých odpočívek a chybí parkovací místa pro kamiony. NKÚ dále upozornil na nekvalitní odstraňování závad opravovaných úseků, což má negativní vliv na jízdní komfort. Opravenou vozovku navíc stále poškozují přetížené kamiony, MD však žádná účinná opatření k řešení této situace nepřijalo.⁹

V oblasti přípravy a výstavby dálnice D35 neplnilo MD/ŘSD koncepční záměry výstavby, termíny uvedené v harmonogramu realizace DSS2 pro roky 2014 až 2020 se nepodařilo dodržet, ke zpoždění staveb docházelo zejm. z důvodu dlouhého majetkoprávního vypořádání i z důvodu neúplných podkladů ŘSD pro územní řízení. Nárůst nákladů při výstavbě způsobily i chyby v projektové dokumentaci.¹⁰

9 Kontrolní akce NKÚ č. 21/37 (viz kapitola 4.4 této výroční zprávy).

10 Kontrolní akce NKÚ č. 22/08 (viz kapitola 4.4 této výroční zprávy).

JSOU DOTACE VYPLÁCENY JEN NA SMYSLUPLNÉ POTŘEBY?

DOTAČNÍ SYSTÉM V ČESKÉ REPUBLICE MÁ DVA ZÁSADNÍ PROBLÉMY. PRVNÍM PROBLÉMEM JE, ŽE SE PŘÍLIŠ ZAMĚŘUJE NA FORMÁLNÍ PODMÍNKY A NEVĚNUJE POZORNOST SKUTEČNÝM CÍLŮM A PŘÍNOSŮM DOTACÍ – TEDY JAKOU VEŘEJNOU SLUŽBU ROZDĚLENÉ PENÍZE PŘINESLY. TO VEDE K TOMU, ŽE DOTACE JSOU ČASTO POSKYTOVÁNY NA PROJEKTY, KTERÉ NEMAJÍ ŽÁDNÝ REÁLNÝ DOPAD NA SPOLEČNOST. DRUHÝM PROBLÉMEM JE, ŽE SE STAL ROZSÁHLÝM, NEPŘEHLEDNÝM, NEŘIDITELNÝM A V KONEČNÉM DŮSLEDKU ADMINISTRATIVNĚ NÁROČNÝM, JAK NA STRANĚ STÁTU, TAK NA STRANĚ PŘÍJEMCŮ. O SLOŽITOSTI SYSTÉMU VYPOVÍDÁ I VZNIK SPOLEČNOSTÍ, NA KTERÉ JE ADMINISTRACE PŘENEŠENA A JE JEJICH HLAVNÍM PŘEDMĚTEM ČINNOSTI. DOTAČNÍ SYSTÉM SE DOSUD ZÁSADNÍM ZPŮSOBEM NEZMĚNIL.

Aby se tyto zásadní problémy vyřešily, je třeba na celý dotační systém nahlížet z jiné perspektivy. Nutnou podmínkou změny systému dotací je poskytovat dotace zejména na veřejné služby, které pro občany nemůže nikdo zajistit efektivněji než stát a u kterých je reálná šance, že budou mít skutečný dopad. Je nutné zásadně přehodnotit složitou strukturu a více využívat limity poskytovaných dotací a zvýšit motivaci příjemců k hospodárnosti. Dopadem by mělo být snížení administrativní náročnosti a celkových nákladů dotačního systému.

Za posledních sedm let provedl NKÚ již pět kontrol zaměřených na peněžní prostředky určené na podporu bydlení. Hlavní problémy bytové politiky, zejména dostupnost a kvalita bytového fondu, dlouhodobě přetrvávají a dosavadní plnění cílů koncepcí bydlení k jejich odstranění nevedlo. Objem peněžních prostředků, které stát vkládá do řešení problematiky bydlení, sice dosahuje téměř **3 mld. Kč/rok**, ale vliv na trh bydlení je marginální. Státní fond podpory investic /SFPI/ navíc neomezil v podmínkách programu *Nájemní byty* výši nájemného. To umožnilo příjemcům nastavit nájemné vyšší, než bylo v místě a čase obvyklé. MMR stále nemá k dispozici spolehlivá data o velikosti a kvalitě bytového fondu ani o velikosti cílových skupin. Bez znalosti těchto dat nelze kvalitně řídit oblast bytové politiky.¹¹

Dle Eurostatu dosahoval rozdíl v odměňování žen a mužů (tzv. pay gap) v ČR **15 %**.¹² MPSV přesto nenastavilo podmínky pro čerpání dotací tak, aby zajistilo splnění cíle, tj. snížit rozdíly v postavení žen a mužů a tím naplnit nejen vládní strategie, ale i vizi EU. Podpora genderových auditů jen v nevýznamném rozsahu přispěla ke snížení rozdílů v odměňování, snížení vertikální a horizontální segregace mužů a žen na trhu práce, usnadnění slučitelnosti pracovního a soukromého života a ke snížení rizika obtěžování na pracovišti. Pouze **8 %** kontrolovaných veřejných prostředků naplnilo účel podpory ve všech klíčových oblastech genderové rovnosti a jen **14 %** auditovaných organizací po auditu pokračovalo v zavádění opatření. Kontrolou byla zjištěna nepřiměřeně dlouhá doba realizace projektů IGA. U devíti projektů byla doba trvání projektu od **24 do 36 měsíců**. Nejdelší doba trvání byla zaznamenána u nejmenšího podniku se 14 zaměstnanci. Zároveň ten samý podnik čerpal největší dotaci ve výši **4,7 mil. Kč**.¹³

MPO poskytlo v letech 2018 až 2022 institucionální podporu 14 výzkumným organizacím ve výši **2,3 mld. Kč**, aniž by stanovilo konkrétní cíle a přínosy, kterých chce podporou dosáhnout. V pravidlech pro použití dotace nestanovilo MPO žádné limity ani bližší pravidla, jak a na co mohou výzkumné organizace podporu čerpat. Tím umožnilo, aby byly prostředky podpory použity např. na odměny pro zaměstnance; u jednotlivých výzkumných organizací

U jednoho projektu financovaného SFPI byla ve smlouvě o úvěru s příjemcem podpory sjednána u první nájemní smlouvy výše nájemného 135 Kč/m². V dalších, navazujících smlouvách příjemce úvěru výrazně zvýšil nájemné až na 569 Kč/m².

U 27 % auditovaných osob realizátor genderového auditu prokazatelně nehodnotil oblast odměňování, přestože měl povinnost ji auditovat.

MPO v letech 2018–2021 opakovaně poskytovalo institucionální podporu v celkové výši 39,3 mil. Kč výzkumné organizaci, kterou samo hodnotilo jako podprůměrnou.

11 Kontrolní akce NKÚ č. 22/27 (viz kapitola 4.8 této výroční zprávy).

12 Evropský průměr rozdílu v odměňování žen a mužů byl ve stejném období 12,7 % [cit. 2024-02-01].

Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Gender_pay_gap_statistics.

13 Kontrolní akce NKÚ č. 22/10 (viz kapitola 4.5 této výroční zprávy).

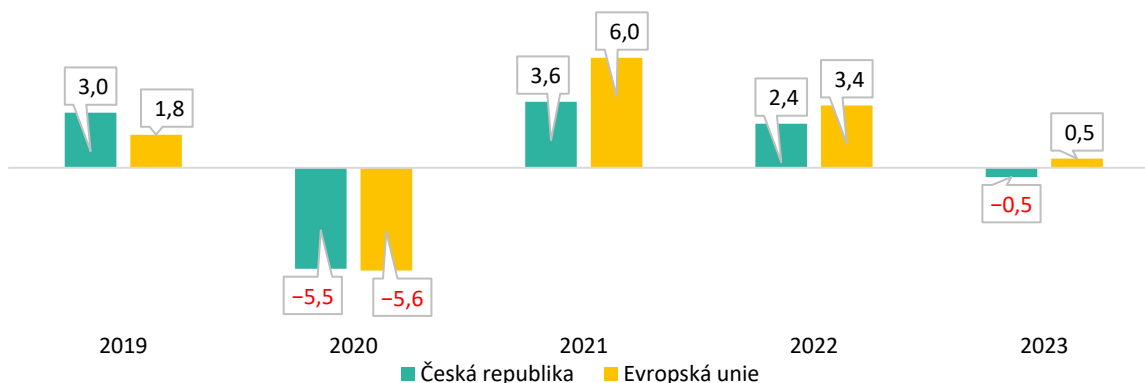
se pohyboval podíl těchto odměn na mzdách v rozmezí **1,2 % až 36,8 %**. MPO také v rámci průběžného a závěrečného hodnocení nezohledňovalo dosažení příjmů z transferu znalostí. Dle NKÚ je příjem z něj významným ukazatelem o komerčním využití a uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v praxi. Přitom **5 ze 14** podporovaných výzkumných organizací nevykázalo žádný příjem z transferu znalostí.¹⁴

14 Kontrolní akce NKÚ č. 22/21 (viz kapitola 4.2 této výroční zprávy).

2. VEŘEJNÉ FINANCE

Hospodářský vývoj České republiky byl již druhým rokem po sobě výrazně ovlivněn vysokou mírou inflace a problémy v dodávkách důležitých komodit. Ve srovnání s meziročním růstem HDP v EU ve výši **0,5 %** vykázala ČR naopak meziroční pokles HDP ve výši **0,5 %**.

Graf č. 1: Vývoj změny HDP v letech 2019–2023 (v %)

Zdroj: databáze Eurostatu, *Makroekonomická predikce – leden 2024*.

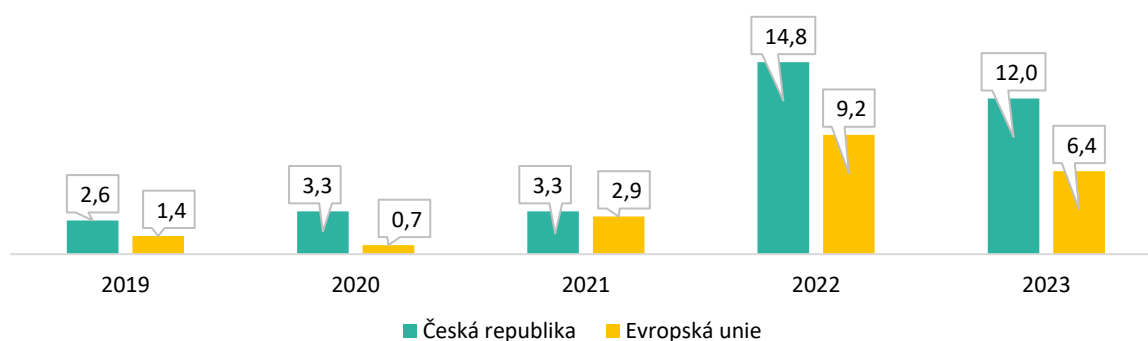
Pozn.: V případě roku 2023 se jedná o predikci Ministerstva financí z ledna 2024 (sezónně očištěné hodnoty).

Mírný pokles ekonomiky byl způsoben zejména nízkou spotřebou domácností, kdy kvůli vysoké inflaci docházelo k poklesu reálné mzdy a s tím souvisejícímu opatrnému chování spotřebitelů ohledně nákupů denní spotřeby i investiční aktivity.

Dvouciferná inflace, se kterou se nejen ČR potýká od začátku roku 2022, začala v průběhu roku 2023 postupně klesat. Její průměrná výše za celý rok 2023 činila **12,0 %**, avšak stále byla o **5,6 p. b.** vyšší, než činil průměr EU.

V rámci EU měla ČR v roce 2023 **druhou nejvyšší míru inflace hned po Maďarsku.**

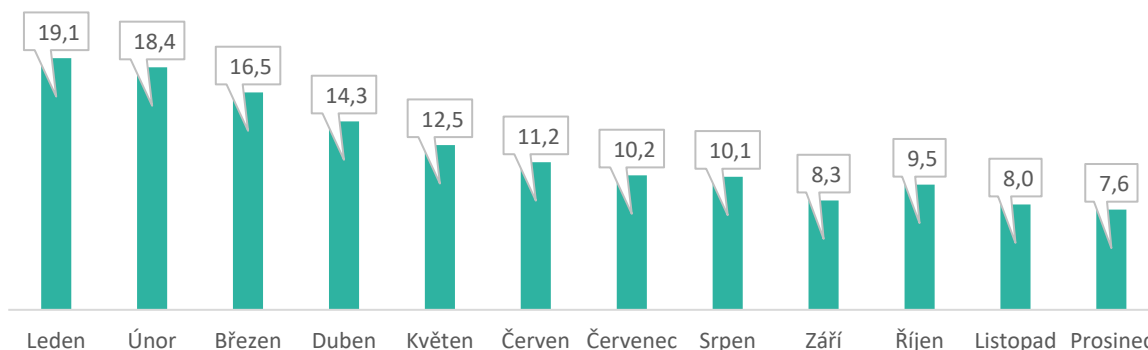
Graf č. 2: Vývoj inflace v letech 2019–2023 (v %)

Zdroj: databáze Eurostatu.

V měsíci lednu 2023 činila meziroční inflace **19,1 %**. Během roku postupně povolna klesala a v prosinci 2023 byla cenová hladina **o 7,6 %** vyšší než v prosinci roku 2022. Důvodem bylo mj. postupné zpomalení růstu cen potravin a pohonných hmot.

Graf č. 3: Vývoj meziroční inflace v ČR v jednotlivých měsících roku 2023 (v %)

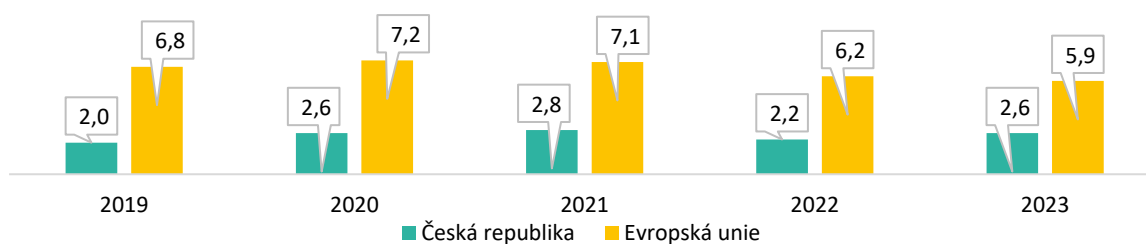

Zdroj: databáze Eurostatu.

Podle „Makroekonomické predikce – leden 2024“ průměrná hrubá měsíční mzda reálně klesla v roce 2023 o **2,4 %**.

Ekonomické problémy, které měly vliv na pokles HDP v roce 2023, se výrazně neprojevily na nezaměstnanosti, která byla v ČR jedna z nejnižších ze zemí EU. Nadále se trh práce potýká s nedostatkem zaměstnanců v některých odvětvích a pokračuje tím nerovnováha mezi nabídkou pracovních míst a poptávkou po nich. Tato situace vytváří tlak na růst mezd, který však nedosáhl růstu inflace. Dochází tak k výraznému poklesu reálných mezd. Dle OECD se meziročně v prvním čtvrtletí roku 2023 jednalo o jeden z nejvyšších poklesů. Pokles zemí OECD dosáhl **3,8 %** a v případě ČR se jednalo o **10,4 %**. Větší pokles byl zaznamenán jen v Lotyšsku a Maďarsku.¹⁵ V průběhu roku se ale tento nepříznivý stav zlepšoval, a to i vlivem snižující se inflace. Celková míra nezaměstnanosti v roce 2023 činila **2,6 %** a zůstala jednou z nejnižších v celé EU, jejíž průměr byl ve výši **5,9 %**.

Graf č. 4: Vývoj nezaměstnanosti v letech 2019–2023 (v %)

Zdroj: databáze Eurostatu, Makroekonomická predikce – leden 2024.

Pozn.: V případě roku 2023 se jedná o predikci Ministerstva financí z ledna 2024.

ČESKÁ EKONOMIKA SE PO 2 LETECH RŮSTU DOSTALA V ROCE 2023 DO MÍRNÉ RECESE. POTÝKÁ SE ZEJMÉNA S VYSOKOU INFLACÍ, KTERÁ VÝRAZNĚ OSLABUJE KUPNÍ SÍLU SPOTŘEBITELŮ. POSTUPNÝ POKLES MÍRY INFLACE NA KONCI ROKU 2023 VŠAK SIGNALIZUJE, ŽE BY SE V NÁSLEDUJÍCÍM OBDOBÍ MĚLA INFLACE PŘIBLIŽOVAT INFLAČNÍMU CÍLI ČNB, TJ. 2 %, COŽ NAZNAČUJE NÁVRAT K MEZIROČNÍMU RŮSTU REÁLNÝCH MEZD. TATO SKUTEČNOST BY MĚLA PŘÍSPĚT K VYŠŠÍ SPOTŘEBĚ DOMÁCNOSTÍ A VYŠŠÍM SOUKROMÝM INVESTICÍM.

Zákon o státním rozpočtu ČR na rok 2023¹⁶ stanovil příjmy ve výši **1 927,95 mld. Kč**, výdaje ve výši **2 222,95 mld. Kč** a deficit ve výši **295,00 mld. Kč**. Schodek státního rozpočtu za rok 2023 tak byl naplánován o **80 mld. Kč** nižší než v roce 2022.

Tabulka č. 2: Hospodaření státního rozpočtu

(v mld. Kč)

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Příjmy	1 523,22	1 475,48	1 487,24	1 624,41	1 914,12
Výdaje	1 551,74	1 842,93	1 906,93	1 984,81	2 202,64
Saldo	-28,52	-367,45	-419,69	-360,40	-288,52
Plánované saldo	-40,00	-500,00	-500,00	-375,00	-295,00

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny.

Celkové hospodaření státního rozpočtu za rok 2023 skončilo deficitem ve **výši 288,5 mld. Kč**. Výsledný deficit tak byl o **6,5 mld. Kč** nižší než rozpočtovaný a o **71,9 mld. Kč** nižší než v roce 2022. Příjmy státního rozpočtu v roce 2023 meziročně vzrostly o **289,7 mld. Kč** na **1 914,1 mld. Kč**. Schválený rozpočet příjmů tak byl naplněn na 99,3 %. Meziročně nejvíce vzrostly příjmy z pojistného na sociální zabezpečení (o 51,6 mld. Kč). Výrazně se rovněž zvýšily příjmy z rozpočtu EU/FM (o 56,8 mld. Kč). Vysoká inflace po celý rok 2023 sice přispěla k meziročnímu zvýšení inkasa daně z přidané hodnoty (o 19,9 mld. Kč), avšak výběr DPH byl o **16,7 mld. Kč** nižší než schválený rozpočet.

Výdaje státního rozpočtu v roce 2023 meziročně vzrostly o **217,8 mld. Kč** na celkových **2 202,6 mld. Kč**. Schválený rozpočet výdajů tak byl čerpán na 99,1 %. Běžné výdaje činily **1 992,2 mld. Kč** a meziročně vzrostly o **193,4 mld. Kč**. Kapitálové výdaje činily **210,5 mld. Kč** a meziročně vzrostly o **24,5 mld. Kč**. V rámci běžných výdajů vzrostly meziročně nejvíce výdaje na sociální dávky, a to o **100,1 mld. Kč**. Výdaje související s válečným konfliktem na Ukrajině za 1. až 3. čtvrtletí 2023 činily **19,8 mld. Kč**.

Tabulka č. 3: Vývoj běžných a kapitálových výdajů v letech 2019–2023

(v mld. Kč)

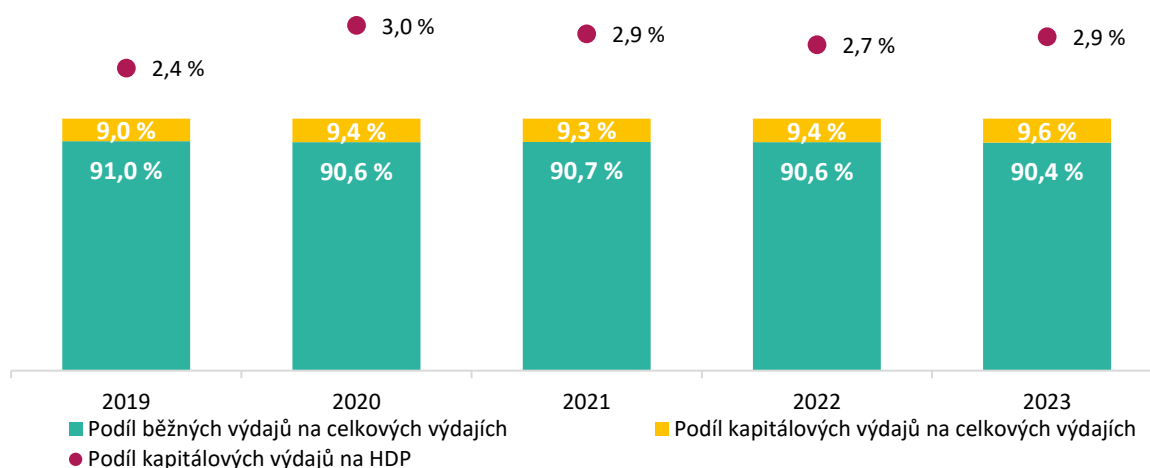
Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Běžné výdaje	1 412,60	1 670,31	1 729,79	1 798,81	1 992,18
Kapitálové výdaje	139,14	172,62	177,14	186,00	210,46
Celkové výdaje	1 551,74	1 842,93	1 906,93	1 984,81	2 202,64

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny.

V roce 2023 dosáhl podíl kapitálových výdajů na HDP **2,9 %**. Oproti minulým letům to znamenalo zvýšení tohoto podílu o **0,2 p. b.** Podíl kapitálových výdajů výrazně ovlivňují projekty a programy spolufinancované z EU, a to zejména v letech, kdy končí víceletý finanční rámec nebo je nutné splnit pravidlo n+3.

16 Zákon č. 449/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2023.

Graf č. 5: Podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích a podíl kapitálových výdajů na HDP (v %)

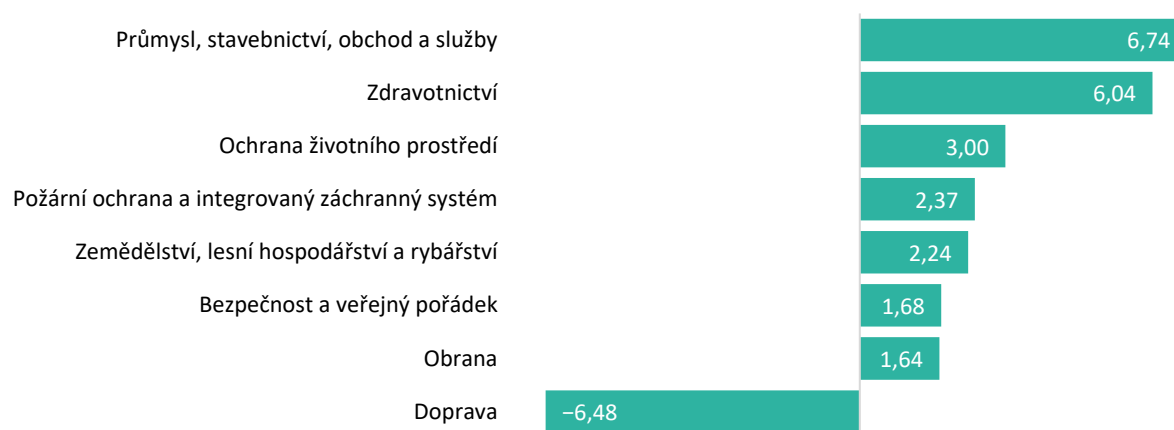
Zdroj: Český statistický úřad, *Integrovaný informační systém Státní pokladny, Makroekonomická predikce – leden 2024.*

Pozn.: V případě podílu kapitálových výdajů na HDP v roce 2023 se jedná o predikci Ministerstva financí z ledna 2024.

Na meziročním zvýšení kapitálových výdajů se nejvíce podílely investiční transfery podnikatelům v souvislosti s energetickou krizí a investice příspěvkovým organizacím v oblasti zdravotnictví na programy speciální zdravotnické péče.

Na meziročním zvýšení kapitálových výdajů v roce 2023 o **24,5 mld. Kč** se nejvíce podílely výdaje do oblastí průmysl, stavebnictví, obchod a služby a do oblastí zdravotnictví.

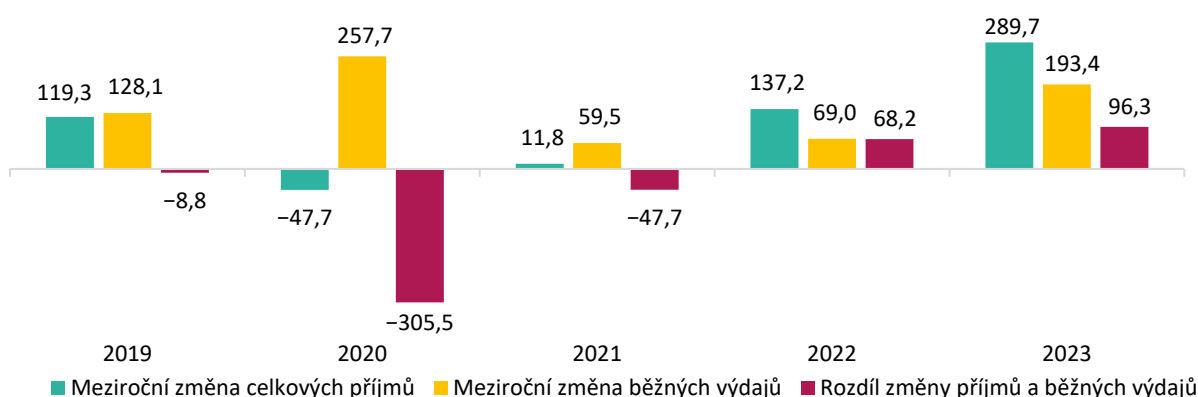
Graf č. 6: Meziroční změna vybraných kapitálových výdajů dle odvětvového třídění rozpočtové skladby v roce 2023 (v mld. Kč)

Zdroj: *Integrovaný informační systém Státní pokladny.*

V roce 2023 pokračoval pozitivní trend z roku 2022, kdy se celkové příjmy státního rozpočtu meziročně zvýšily více než běžné výdaje. Oproti roku 2022 byl rozdíl o **28,1 mld. Kč** výraznější.

Graf č. 7: Meziroční změna celkových příjmů a běžných výdajů v letech 2019–2023 (v mld. Kč)

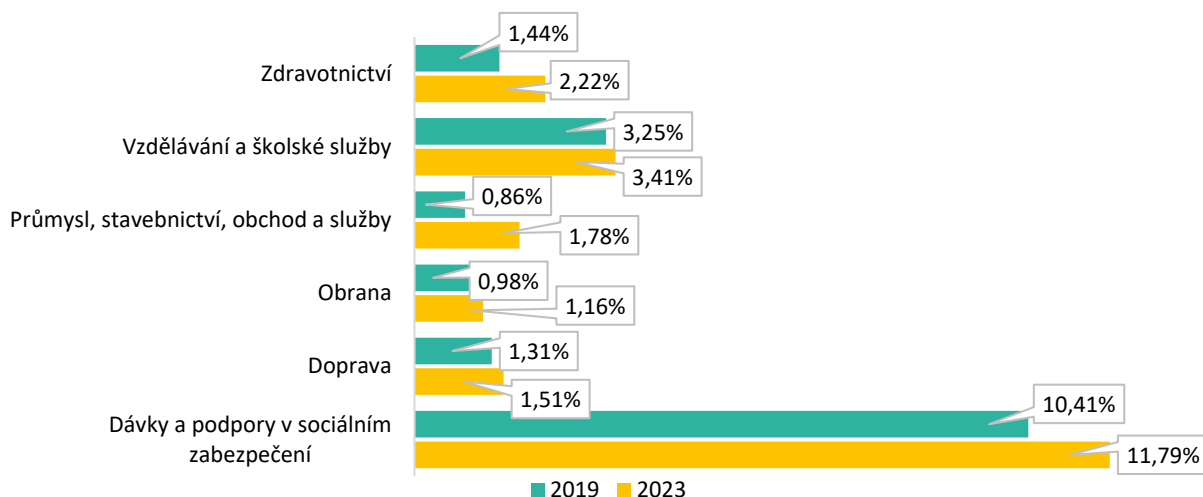

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny.

V ROCE 2023 PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU MEZIROČNĚ VZROSTLY O 289,7 MLD. KČ, COŽ ZNAMENÁ NEJVYŠŠÍ MEZIROČNÍ NÁRŮST PŘÍJMŮ V HISTORII. ANI TAKOVÉ ZVÝŠENÍ PŘÍJMŮ, KE KTERÉMU VE VÝŠI 39,1 MLD. KČ PŘÍSPĚLA MIMOŘÁDNÁ DAŇ Z NEOČEKÁVANÝCH ZISKŮ, VŠAK NEDOKÁZALO ZAJISTIT VÝRAZNĚJŠÍ PŘÍBLÍŽENÍ K CÍLI V PODOBĚ VYROVNANÉHO SALDA STÁTNÍHO ROZPOČTU, NEBOŽ BĚŽNÉ VÝDAJE V ROCE 2023 MEZIROČNĚ ROVNĚŽ VÝRAZNĚ VZROSTLY (O 193,4 MLD. KČ). PRO LEPŠÍ NAPLNĚNÍ SNAH O DOSAŽENÍ VYROVNANÉHO ROZPOČTU JE PROTO NUTNÉ DOCÍLIT ZPOMALENÍ TEMPA KAŽDOROČNÍHO ZVYŠOVÁNÍ BĚŽNÝCH VÝDAJŮ.

Výdaje státního rozpočtu zajišťují plnění základních funkcí státu v klíčových oblastech veřejného života. Finančně nejvýznamnější skupinu výdajů státního rozpočtu tvoří výdaje na dávky a podpory v sociálním zabezpečení, kam patří zejména výdaje na důchody. Výše těchto výdajů v roce 2023 činila **866,7 mld. Kč** a oproti roku 2019 vzrostla o **263,8 mld. Kč**. Jejich podíl na HDP v roce 2023 činil **11,8 %** a mezi roky 2019 a 2023 vzrostl nejvíce, a to o **1,4 p. b.** Rychlým tempem rostl také podíl výdajů na HDP v oblasti průmysl, stavebnictví, obchod a služby a v oblasti zdravotnictví. Navýšení výdajů právě v těchto třech oblastech koresponduje s událostmi posledních let (epidemie covidu-19, vysoká inflace, energetická krize atd.).

Graf č. 8: Podíl výdajů do vybraných oblastí národního hospodářství na HDP v letech 2019 a 2023 (v %)

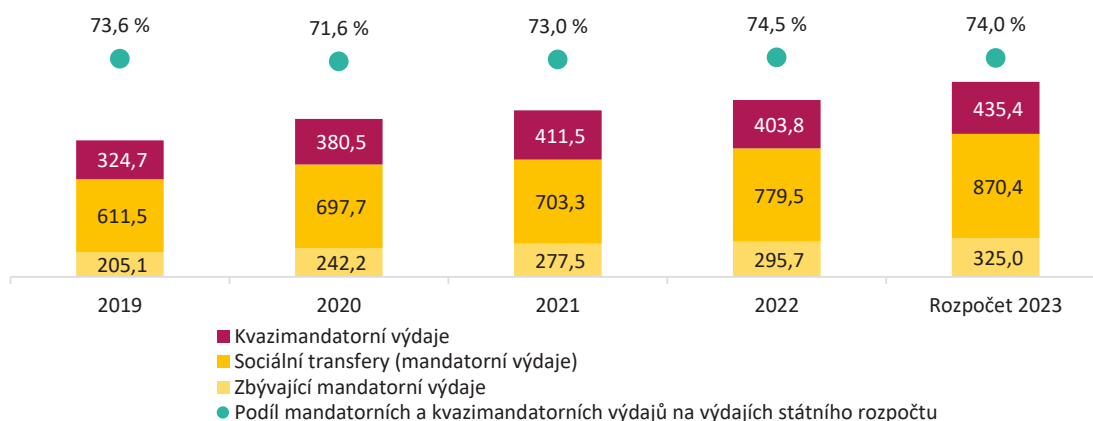

Zdroj: ČSÚ, Integrovaný informační systém Státní pokladny, Makroekonomická predikce – leden 2024.

Pozn.: V případě roku 2023 se jedná o predikci Ministerstva financí z ledna 2024.

Snaze o snížení rozpočtových deficitů brání výše mandatorních a kvazimandatorních výdajů. V roce 2023 byly rozpočtovány mandatorní výdaje ve výši **1 195,35 mld. Kč** a kvazimandatorní výdaje ve výši **435,43 mld. Kč**. Jejich celkový podíl na výdajích státního rozpočtu by při dodržení rozpočtované výše činil **74 %**.

Graf č. 9: Mandatorní a kvazimandatorní výdaje a jejich podíl na celkových výdajích SR v letech 2019–2023 (v mld. Kč, v %)

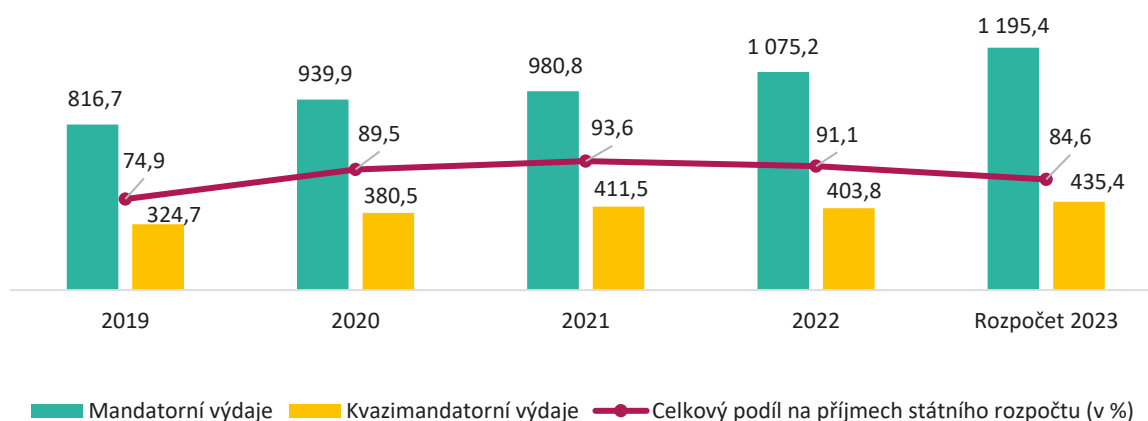

Zdroj: státní závěrečné účty za roky 2019–2022, dokumentace k návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2024.

Pozn.: Mezi zbývající mandatorní výdaje patří např. platba státu do zdravotního pojištění, výdaje na dluhovou službu či dotace na obnovitelné zdroje.

V letech 2020 a 2021 došlo k nárůstu podílu mandatorních a kvazimandatorních výdajů na příjmech státního rozpočtu, stalo se tak z důvodu ekonomického útlumu v souvislosti s pandemií covidu-19. V roce 2022 se sice podařilo tento podíl meziročně snížit, avšak příjmy nad rámec těchto povinných výdajů činily pouze **145,3 mld. Kč**. To znamená, že pouze necelých **9 %** příjmů by při vyrovnaném hospodaření mohlo být použito na pokrytí jiných než povinných výdajů. V roce 2023 byly mandatorní a kvazimandatorní výdaje rozpočtovány v celkové výši **1 630,4 mld. Kč** a tvořily **84,6 %** celkových rozpočtovaných příjmů. Díky rekordnímu nárůstu příjmů by tak mělo dojít k dalšímu meziročnímu poklesu podílu na příjmech, přesto však zůstane po odečtení povinných výdajů pouze **15,4 %** příjmů státního rozpočtu.

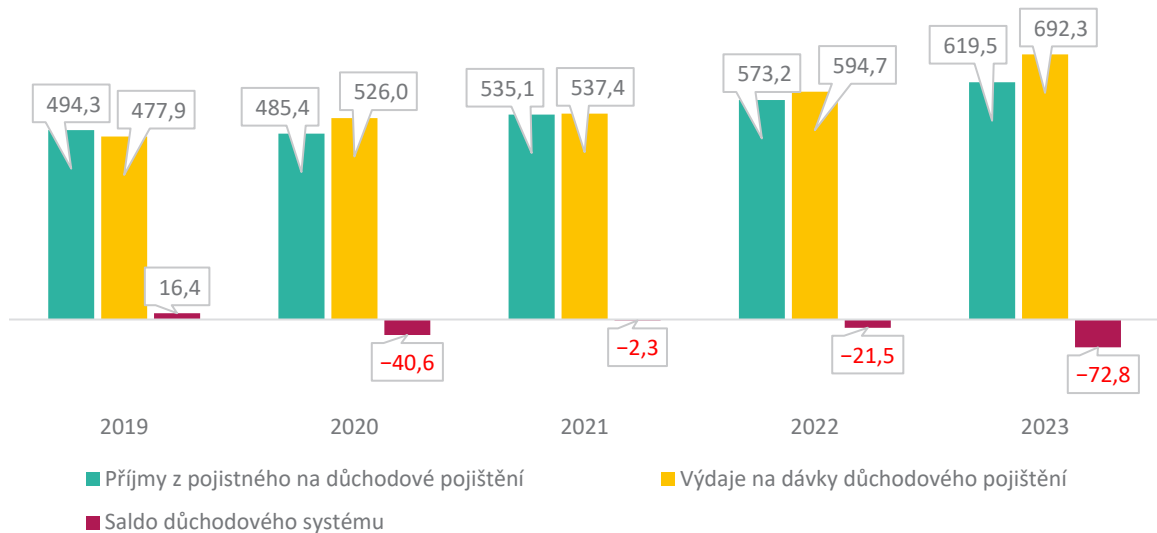
Graf č. 10: Mandatorní a kvazimandatorní výdaje a jejich celkový podíl na příjmech státního rozpočtu v letech 2019–2023 (v mld. Kč, v %)

Zdroj: státní závěrečné účty za roky 2019–2022, dokumentace k návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2024.

Finančně nejvýznamnější skupinu v rámci mandatorních výdajů tvoří sociální transfery, jejichž hlavní součástí jsou výdaje na dávky důchodového pojištění. Hospodaření důchodového systému má vliv na celkové saldo státního rozpočtu. V roce 2023 skončil důchodový systém deficitem ve výši **73 mld. Kč**, což znamenalo meziročně o více než **50 mld. Kč** horší výsledek.

Graf č. 11: Hospodaření důchodového systému v letech 2019–2023 (v mld. Kč)

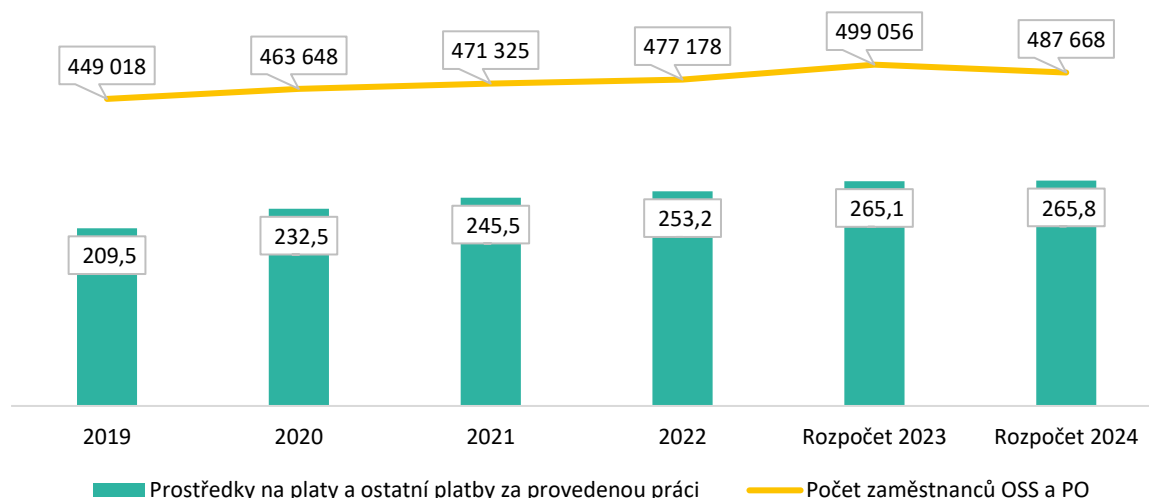

Zdroj: státní závěrečné účty za roky 2019–2022, Ministerstvo financí.

V LETECH 2020 AŽ 2023 KONČILO HOSPODAŘENÍ DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU SCHODKEM, PROTOŽE VYBRANÉ PŘÍJMY NESTAČILY POKRÝT POTŘEBNÉ VÝDAJE. DEFICIT TOHOTO SYSTÉMU TAK PROHLUBOVAL CELKOVÝ DEFICIT STÁTNÍHO ROZPOČTU. V ROCE 2023 TVOŘIL DEFICIT DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU VÍCE NEŽ ČTVRTINU CELKOVÉHO DEFICITU STÁTNÍHO ROZPOČTU.

V případě kvazimandatorních výdajů tvoří největší část výdaje na platy zaměstnanců organizačních složek státu a příspěvkových organizací. Mezi roky 2019 a 2022 vzrostly tyto výdaje téměř o **44 mld. Kč** a počet zaměstnanců se navýšil o **více než 28 tisíc**. Nejvyšší nárůst byl v sektoru regionálního školství. Výrazný nárůst počtu zaměstnanců v organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích o dalších **22 tisíc** byl naplánován rovněž na rok 2023. V roce 2024 by dle rozpočtu měl počet zaměstnanců poprvé po mnoha letech klesnout.

Graf č. 12: Počet zaměstnanců organizačních složek státu a státních příspěvkových organizací a prostředky na jejich platy v letech 2019–2024 (v mld. Kč, v osobách)

Zdroj: státní závěrečné účty za roky 2019–2022, dokumentace k návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2024.

V ROZPOČTU NA ROK 2024 JSOU MANDATORNÍ A KVAZIMANDATORNÍ VÝDAJE PLÁNOVÁNY VE VÝŠI 1 721,2 MLD. KČ A MAJÍ TVOŘIT 78,5 % CELKOVÝCH VÝDAJŮ A 88,7 % CELKOVÝCH PŘÍJMŮ. PŘI DODRŽENÍ PLÁNOVANÉHO ROZPOČTU BY TO ZNAMENALO, ŽE POUZE 11 % PŘÍJMŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU BY MOHLO BÝT POUŽITO NA JINÉ NEŽ POVINNÉ VÝDAJE, DALŠÍ VÝDAJE BY JIŽ MUSELY BÝT POKRYTY DEFICITNÍM HOSPODAŘENÍM.

V roce 2023 se výsledné celkové výdaje příliš nelišily od rozpočtovaných. Nedošlo tak k výraznému navýšení stavu nároků z nespotřebovaných výdajů. Jejich stav po uzavření roku 2023 činil k 1. 1. 2024 téměř **212 mld. Kč**, což bylo o necelé **2 mld. Kč** více než k 1. 1. 2023.

Tabulka č. 4: Vývoj stavu profilujících a neprofilujících nároků z nespotřebovaných výdajů k 1. 1. let 2019–2024

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stav nároků z nespotřebovaných výdajů k 1. 1.	131,11	130,14	174,68	162,80	210,09	211,95
z toho: profilující	109,99	110,06	142,93	130,18	161,50	189,87
neprofilující	21,13	20,09	31,75	32,62	48,59	22,09

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny.

PŘESTOŽE SE NÁROKY Z NESPOTŘEBOVANÝCH VÝDAJŮ K 1. 1. 2024 MEZIROČNĚ ZVÝŠILY JEN MÍRNĚ, JEJICH DLOUHODOBĚ VYSOKÝ STAV PŘEDSTAVUJE V PŘÍPADĚ JEJICH VÝRAZNÉHO ČERPÁNÍ V PŘÍŠTÍCH LETECH RIZIKO PRO PLÁNOVANÉ SNIŽOVÁNÍ DEFICITŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU.

Deficity státního rozpočtu v řádu stovek miliard v letech 2020 až 2023 jsou hlavním důvodem výrazného nárůstu státního dluhu. V roce 1993, tedy v roce vzniku České republiky, činil státní dluh **158,8 mld. Kč**. O první bilion korun vzrostl státní dluh za 16 let, tj. v roce 2009, kdy dosáhl **1 178,2 mld. Kč**. O další bilion Kč vzrostl státní dluh již za 12 let, tzn. v roce 2021, kdy činil **2 465,7 mld. Kč**. V dalších letech však tempo zadlužování rapidně vzrostlo, a tak o další bilion vzrostl státní dluh za pouhé 3 roky. V roce 2023 činil státní dluh **3 111 mld. Kč**.

Takto vysoký dluh tvoří zátěž v podobě růstu výdajů na jeho obsluhu. Výdaje na obsluhu státního dluhu v roce 2023 činily **68,3 mld. Kč**. Na další roky se počítá s jejich dalším růstem. Nastává tak situace, kdy výdaje na obsluhu dluhu znesnadňují snižování každoročních deficitů státního rozpočtu. V roce 2024 mají tyto výdaje tvořit téměř **38 %** a v roce 2025 dokonce téměř **47 %** plánovaného deficitu státního rozpočtu.

Tabulka č. 5: Výdaje na obsluhu státního dluhu v letech 2020–2025 (v mld. Kč, v %)

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	Rozpočet 2024	Rozpočet 2025
Výdaje na obsluhu státního dluhu	40,0	42,2	49,7	68,3	95,0	110,0
Jejich podíl na deficitu SR	10,9 %	10,1 %	13,8 %	23,7 %	37,7 %	46,8 %

Zdroj: státní závěrečné účty za roky 2019–2022, dokumentace k návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2024, střednědobý výhled státního rozpočtu České republiky na léta 2025 a 2026.

Vývoj nominálního státního dluhu a nominálního HDP má vliv na ukazatel podílu státního dluhu na HDP. Tento podíl v roce 2023 dosáhl **42,3 %** a meziročně se snížil o **0,4 p. b.**

ČR je ve vztahu k HDP devátou nejméně zadluženou zemí v EU. Následující tabulka ukazuje pořadí zemí EU podle zadlužení k HDP v roce 2023. Oproti průměrnému zadlužení v EU je zadlužení ČR o **38,4 p. b.** nižší.

Tabulka č. 6: Dluh vládního sektoru k HDP v letech 2020–2025* v zemích EU

(v %, v p. b.)

Země	2020	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2023–2020
Estonsko	18,6	17,8	18,5	19,2	20,5	23,2	+0,6
Bulharsko	24,6	23,9	22,6	23,5	24,3	26,1	-1,1
Lucembursko	24,6	24,5	24,7	26,8	28,7	29,3	+2,2
Dánsko	42,3	36,0	29,8	30,3	28,4	27,2	-12,0
Švédsko	39,9	36,5	32,9	30,4	30,1	29,6	-9,5
Litva	46,2	43,4	38,1	37,3	38,3	39,0	-8,9
Lotyšsko	42,2	44,0	41,0	41,7	42,3	43,2	-0,5
Irsko	58,1	54,4	44,4	43,0	41,4	40,2	-15,1
ČR	37,7	42,0	44,2	44,7	45,5	45,5	+7,0
Nizozemsko	54,7	51,7	50,1	47,1	46,6	46,8	-7,6
Rumunsko	46,8	48,5	47,2	47,9	48,9	50,5	+1,1
Polsko	57,2	53,6	49,3	50,9	54,4	56,2	-6,3
Malta	52,2	54,0	52,3	53,3	55,8	57,2	+1,1
Slovensko	58,9	61,1	57,8	56,7	59,9	62,9	-2,2
Chorvatsko	86,8	78,1	68,2	60,8	58,8	58,2	-26,0
Německo	68,8	69,0	66,1	64,8	63,6	62,7	-4,0
Slovinsko	79,6	74,4	72,3	69,3	68,4	67,9	-10,3
Maďarsko	79,3	76,7	73,9	69,9	71,7	70,3	-9,4
Finsko	74,7	72,5	73,3	74,3	76,9	79,1	-0,4
Rakousko	83,0	82,5	78,4	76,3	75,6	74,8	-6,7
Kypr	114,9	99,3	85,6	78,4	71,5	66,3	-36,5
EU	90,0	87,4	83,5	83,1	82,7	82,5	-6,9
Portugalsko	134,9	124,5	112,4	103,4	100,3	97,2	-31,5
Belgie	111,8	108,0	104,3	106,3	106,4	107,3	-5,5
Španělsko	120,3	116,8	111,6	107,5	106,5	106,5	-12,8
Francie	114,6	112,9	111,8	109,6	109,5	110,0	-5,0
Itálie	154,9	147,1	141,7	139,8	140,6	140,9	-15,1
Řecko	207,0	195,0	172,6	160,9	151,9	147,9	-46,1

Zdroj: databáze Eurostatu, *Statistical Annex – European Economic Forecast – Autumn 2023*.

* V případě let 2023, 2024 a 2025 se jedná o odhad Evropské komise z listopadu 2023.

TREND POSLEDNÍCH LET PRO ČR NEVYZNÍVÁ POZITIVNĚ. MEZI ROKY 2020 A 2023 VZROSTLO ZADLUŽENÍ ČR O 7 P. B., COŽ BYLO SUVERÉNNĚ NEJVÍCE ZE VŠECH ZEMÍ EU. DRUHÉ LUCEMBURSKO VYKÁZALO RŮST ZADLUŽENÍ POUZE O 2,2 P. B. KROMĚ ČR A LUCEMBURSKA VYKÁZALY ZVÝŠENÍ ZADLUŽENÍ V TOMTO OBDOBÍ POUZE DALŠÍ 3 ZEMĚ (RUMUNSKO, MALTA, ESTONSKO), OSTATNÍCH 22 ZEMÍ EU DOKÁZALO SVÉ ZADLUŽENÍ MEZI ROKY 2020 A 2023 SNIŽIT.

Tempo zadlužování se **výrazně snížit nepodařilo**

NÁRŮST PŘÍJMŮ ANI S PŘÍSPĚNÍM PŘÍJMŮ Z MIMOŘÁDNÉ DANĚ Z NEOČEKÁVANÝCH ZISKŮ NEDOKÁZAL ZAJISTIT VÝRAZNĚJŠÍ PŘÍBLÍŽENÍ K VYROVNANÉMU SALDU STÁTNÍHO ROZPOČTU

Hrubý domácí produkt
-0,5 %
 (2022–2023) ↓

Inflace
10,7 %
 (2023)
 meziročně o 4,4 p. b. ↓

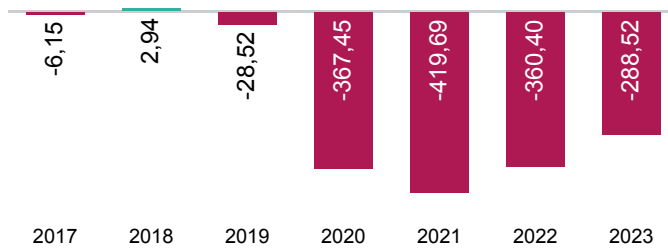
Nezaměstnanost
2,6 %
 (2023)
 meziročně o 0,4 p. b. ↑

Vývoj a meziroční změna celkových příjmů a výdajů státního rozpočtu

(v mld. Kč)

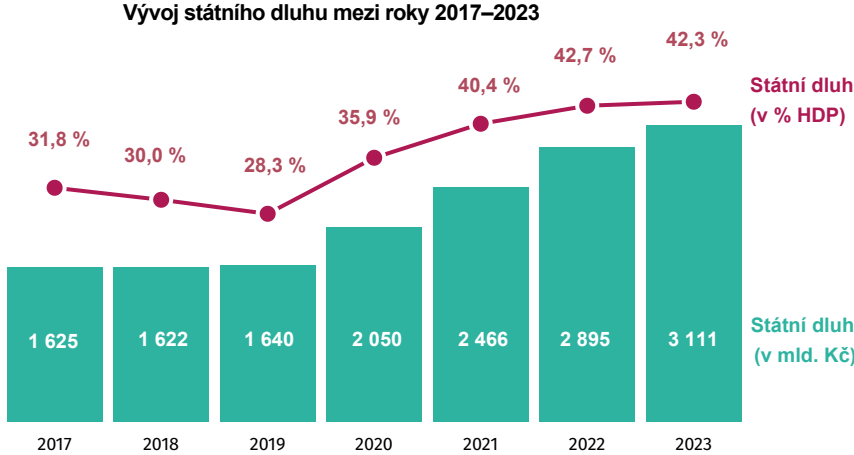
	2022	2023	změna
PŘÍJMY	1 624,4	1 914,1	+17,8 % ↑
VÝDAJE	1 984,8	2 202,6	+11,0 % ↑

Saldo státního rozpočtu v letech 2017–2023 (v mld. Kč)

NA KONCI ROKU 2023 ČINIL STÁTNÍ DLUH 3 111 MLD. KČ A MEZIROČNĚ VZROSTL O 216 MLD. KČ. POMĚR STÁTNÍHO DLUHU VŮČI HDP TAK DOSÁHL TĚMĚŘ 42,3 %

Vývoj státního dluhu mezi roky 2017–2023

” Nárůst dluhu byl doprovázen také zvýšením výdajů na jeho obsluhu. Ty v roce 2023 činily celkem 68,3 mld. Kč.

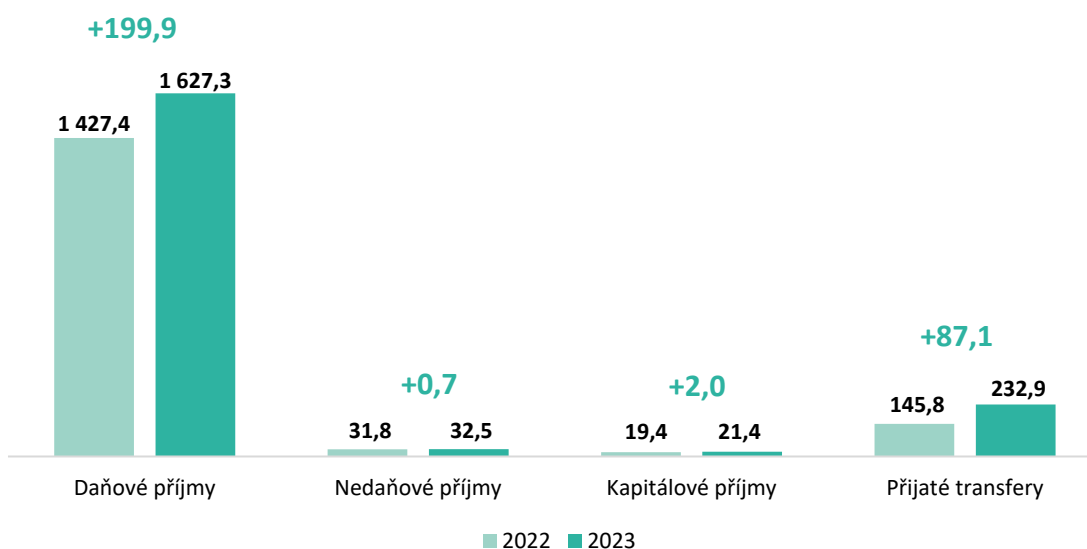
3. PŘÍJMY STÁTU

Nezbytnou podmínkou naplňování potřeb a cílů výdajových politik státu je tvorba dostatečných zdrojů veřejných financí. Proto oblast příjmů státu trvale zůstává prioritou NKÚ. Posuzuje efektivitu výběru a správy jednotlivých daní, opatření přijímaná v boji proti daňovým únikům či obecně vzato přijaté legislativní změny a opatření v této oblasti. Největší část příjmů státního rozpočtu tvoří výběr daní. Na jejich plnění měla stejně jako v předchozím roce výrazný vliv vysoká míra inflace.

Celkové příjmy SR v roce 2023 dosáhly **1 914,1 mld. Kč**, meziročně tedy vzrostly o **17,8 %**, tj. o 289,7 mld. Kč. Meziroční změnu jednotlivých tříd příjmů SR v roce 2023 znázorňuje graf č. 13. Z grafu vyplývá, že daňové příjmy rostly meziročně o **14 %** a suma zahrnující příjmy nedaňové, kapitálové a přijaté transfery se meziročně zvýšila o **více než 45 %**. K tomuto výsledku přispěla zejména vysoká míra inflace, nízká míra nezaměstnanosti a finanční prostředky z *Národního plánu obnovy* (NPO).

Za celkově největším absolutním nárůstem příjmů SR pak stojí výnosy daňových příjmů (včetně pojistného na sociální zabezpečení), které meziročně vzrostly o **199,9 mld. Kč**, a přijaté transfery s meziročním nárůstem o **87,1 mld. Kč**. V růstu daňových příjmů za celý rok 2023 se výrazně projevilo inkaso mimořádných daní dočasného charakteru v podobě daně z neočekávaných zisků a odvodu z nadměrných příjmů cíleného na výrobce elektřiny. Celkově daně z příjmů právnických osob meziročně vzrostly o **89,3 mld. Kč** a daně z příjmů fyzických osob o **25,3 mld. Kč**. Naopak meziročně poklesly příjmy ze spotřební daně včetně energetických daní o **5,3 mld. Kč**. Na výrazné navýšení ostatních příjmů měl vliv především zvýšený příjem peněžních prostředků z EU, zejména díky zapojení již zmíněných prostředků NPO (**45,2 mld. Kč**).

Graf č. 13: Plnění příjmů SR podle jednotlivých tříd za roky 2022 a 2023 (v mld. Kč)

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny.

Významné skutečnosti ovlivňující inkaso daňových příjmů státního rozpočtu v roce 2023:

- inkaso daně z příjmů fyzických osob negativně ovlivnily dříve přijaté daňové změny, např. zvýšení slevy na poplatníka či zvýšení daňového zvýhodnění na děti;
- výběr pojistného na sociální zabezpečení byl snížen zavedením slevy na pojistném u zkrácených úvazků o **3 mld. Kč**;
- na inkaso daně z přidané hodnoty měl negativní vliv pokles reálné spotřeby domácností a zvýšení limitu pro registraci k dani z **1 na 2 mil. Kč** od ledna roku 2023;
- inkaso spotřební daně z tabákových výrobků se snížilo (**-6,2 mld. Kč**) vlivem změny nákupních preferencí spotřebitelů;
- inkaso spotřební daně z piva a vína se snížilo vlivem omezení výdajů domácností na zbytné komodity v důsledku poklesu reálných příjmů, u energetických daní byla důvodem snaha o úspory kvůli vysokým cenám energií;
- + růst mezd a zaměstnanosti se pozitivně promítl do meziročně vyššího inkasa daně z příjmů fyzických osob placené plátcí (**+17 mld. Kč**) a pojistného na sociální zabezpečení, navíc inkaso daně z příjmů fyzických osob již v roce 2023 nebylo snižováno výplatou kompenzačního bonusu;
- + odvody zvýšených sazeb pojistného na sociální zabezpečení u rizikových profesí se promítly do vyššího výběru pojistného na sociální zabezpečení;
- + inkaso daně z příjmů právnických osob zvyšovaly zejména firmy podnikající v oblasti energetiky a finančního zprostředkování;
- + inkaso daně z neočekávaných zisků dosáhlo částky **39,1 mld. Kč**;
- + příjmy státního rozpočtu navýšil také odvod z nadměrných příjmů, jednalo se o částku **18,5 mld. Kč**;
- + meziroční růst spotřebitelských cen ve výši **10,7 %** významným způsobem zvýšil inkaso daně z přidané hodnoty (**+19,9 mld. Kč**).

V roce 2023 ukončil NKÚ v oblasti příjmů státního rozpočtu tři kontrolní akce zaměřené na:

- správu daně z přidané hodnoty včetně oblasti nadměrných odpočtů (KA č. [22/23](#)),
- správu daně z hazardních her (KA č. [22/31](#)),
- kompenzační bonus (KA č. [22/07](#)).

Příjmy z DPH jsou druhým nejvýznamnějším příjmem státního rozpočtu. NKÚ při KA č. [22/23](#) prověřoval, zda Ministerstvo financí /MF/, Generální finanční ředitelství /GFR/ a jednotlivé finanční úřady /FÚ/ postupovaly při správě DPH se zaměřením na oblast nadměrných odpočtů v souladu s právními předpisy při respektování soudní judikatury v obdobných případech. Nadměrný odpočet DPH, tedy nárok na vrácení peněz od státu, vzniká daňovému subjektu v případě, když odpočet daně z nákupů převýší daň z prodeje. Vyplacené nadměrné odpočty DPH v celkové výši **1 415 mld. Kč** tvořily v letech 2019–2022 více než **43 %** inkasa DPH. Stav zadržovaných nadměrných odpočtů DPH ke konci jednotlivých let 2019–2022 činil průměrně **1 mld. Kč**.

Správce daně po celou dobu daňové kontroly zdržoval daňovému subjektu celý uplatněný nadměrný odpočet DPH ve výši téměř 11 mil. Kč, přestože v této oblasti neshledal žádné pochybení. V důsledku toho vynaložil ze SR více než 730 tis. Kč na výplatu úroku z daňového odpočtu za 157 dní, po které nezákonně zdržoval nadměrný odpočet DPH.

Výsledky kontroly ukázaly, že MF, GFŘ a FÚ téměř dva roky nerespektovaly nález Ústavního soudu¹⁷ a i po jeho vydání správci daně zdržovali některým daňovým subjektům celé částky uplatňovaných nadměrných odpočtů DPH, přestože prověřovali pouze jejich část. NKÚ na kontrolním vzorku¹⁸ zjistil, že správci daně v 10 případech neoprávněně zdržovali peněžní prostředky daňových subjektů z neproěřovaných částí nadměrných odpočtů DPH ve výši 15 mil. Kč. V důsledku toho GFŘ vynaložilo 909 tis. Kč na úroky z daňového odpočtu z neproěřovaných částí nadměrných odpočtů DPH, a nepostupovalo tak nejhospodárnějším způsobem.

- MF neprovádělo řídicí kontrolu při výplatě úroků hrazených správcem daně z kapitoly *Všeobecná pokladní správa*. NKÚ dále zjistil, že úroky vyplacené správcem daně byly hrazeny z daňových příjmů SR. GFŘ nemělo v letech 2019–2021 u úroků hrazených správcem daně ve výši **1,3 mld. Kč** přehled o důvodech jejich vzniku, tj. zda vznikly v důsledku (ne)zaviněného jednání úřední osoby správce daně, ani informace o uplatněných náhradách škod způsobených služebním úřadu (zaměstnavateli) z důvodu vyplacení úroků.

NERESPEKTOVÁNÍ NÁLEZU ÚSTAVNÍHO SOUDU ZE STRANY SPRÁVCŮ DANĚ VEDLO V NĚKTERÝCH PŘÍPÁDECH K TOMU, ŽE PENĚŽNÍ PROSTŘEDKY SR NEBYLY VYNAKLÁDÁNY NEJHOSPODÁRNĚJŠÍM ZPŮSOBEM, COŽ SNIŽOVALO ÚČELNOST SPRÁVY DPH V OBLASTI NADMĚRNÝCH ODPOČTŮ.

Dalším příjmem státního rozpočtu jsou bezesporu i příjmy z daně z hazardních her. Na efektivnost její správy včetně peněžních prostředků státu souvisejících s působností orgánů státní správy v oblasti hazardních her se NKÚ zaměřil při KA č. [22/31](#). V letech 2017–2021 rozdíl mezi přijatými vklady (**1 800 mld. Kč**) a vyplacenými výhrami (**1 620 mld. Kč**) byl **180 mld. Kč**, přitom celkové inkaso daně z hazardních her v tomto období činilo **50,5 mld. Kč**.

Z výsledků kontroly vyplynulo, že i přes novou právní úpravu a zprovoznění části nového informačního systému /AISG/ přetrvávají v oblasti hazardních her problémy, na které NKÚ upozornil již při kontrolní akci 13/35¹⁹. MF ani po devíti letech nezajistilo informační podporu pro efektivní správu daně z hazardních her, kontrolu daňových příznání provozovatelů těchto her ani pro výkon dozoru. Provozovatelům her, kteří opakovaně porušovali zákon, MF nerušilo základní povolení a složené kauce v některých případech nepoužilo k úhradě dlužných daní. Za nedostatečný označil NKÚ také státní dozor zejména u internetových her. Zařazení nelegálních internetových hazardních her na seznam nepovolených trvá i více než rok. Přitom Specializovaný finanční úřad /SFÚ/ v kontrolovaném období detekoval celkem 794 nelegálních provozovatelů hazardních her. To je 15× více než těch s vydaným povolením.

Nedostatečnou správu kaucí ilustruje případ, kdy MF souhlasilo s uvolněním kaucí v celkové výši 60 mil. Kč, ačkoliv SFÚ evidoval u provozovatele nedoplatek na dani z hazardních her v celkové výši 18,6 mil. Kč. Tím se tato pohledávka státu stala nezajištěnou.

- Přestože MF na budování a provoz informačních systémů²⁰ /IS/ vynaložilo více než **174 mil. Kč** (z toho byly náklady na AISG téměř **158 mil. Kč**), nejsou IS plně funkční a neposkytují orgánům státní správy úplná, zcela využitelná a spolehlivá data o provozovatelích hazardních her. MF předčasně ukončilo vývoj nového systému AISG a udržuje nadále v provozu původní, nevyhovující IS. Dle NKÚ tak byly peněžní prostředky z části vynaloženy neehospodárně a neúčelně. SFÚ neměl k dispozici spolehlivou datovou základnu pro kontrolu daňových příznání provozovatelů. Cíle v oblasti správy daně tak byly naplňovány se sníženou efektivností. Kvůli omezené funkčnosti IS nemělo MF správný a úplný přehled o přijatých kaucích, které musí složit všichni provozovatelé hazardních her. MF při správě kaucí opakovaně nepostupovalo v souladu se zákonem o hazardních hrách. Např. v jednom případě dva roky nereagovalo na podaný rozklad proti rozhodnutí o zrušení základního povolení provozovatele hazardních her v úpadku. Během období nečinnosti MF skončila platnost **padesátimilionové kauce**, ze které nebyly uhrazeny pohledávky státu z daňových nedoplateků a pokut provozovatele ve výši **45 mil. Kč**.

17 GFŘ nezajistilo, aby správci daně postupovali v souladu se zákonem č. 280/2009 Sb., daňový řád, a nálezem Ústavního soudu č. II. ÚS 819/18 ze dne 22. 2. 2019 v oblasti zdržování neproěřované části nadměrných odpočtů DPH.

18 Celkem 80 kontrolovaných případů.

19 KA č. 13/35 – *Příjmy státního rozpočtu související s provozováním loterií a jiných podobných her*. NKÚ v této KA konstatoval, že „MF nevytvořilo funkční systém státního dozoru a nezajistilo orgánům finanční správy podmínky nutné pro správné, úplné a včasné zjištění a vyměření odvodů. Zásadní nedostatky informačního systému ovlivňují výkon správy a kontroly celého tohoto segmentu trhu.“

20 IS SDSL (informační systém Státní dozor nad sázkami a loteriem) a IS AISG (informační systém provozování hazardních her).

- NKÚ také upozornil na to, že MF nedostatečně využívá zákonnou možnost v případě opakovaných porušení právních předpisů zrušit provozovateli základní povolení k provozu hazardních her. Nezrušilo povolení ani provozovatel, který v letech 2017 až 2021 obdržel za opakované porušování zákona o hazardních hrách od Celní správy ČR **76 pokut** v celkové výši **4,62 mil. Kč**. NKÚ v této souvislosti upozornil také na skutečnost, že pokuty byly ukládány na samé spodní zákonné hranici.
- Efektivnost dozoru v oblasti nepovolených her na internetu snižovala nejednoznačná formulace zákona, která za znak nelegálnosti stanovila „zaměření nebo cílení na osoby, které mají bydliště na území ČR“. Posuzování legality internetových her bylo proto časově náročné. U kontrolovaného vzorku podnětů se doba od jejich přijetí MF či celní správou do uveřejnění hazardní hry na seznamu nepovolených her pohybovala v rozmezí **od 119 do 368 dnů**. Po celou tuto dobu bylo přitom umožněno nepovolenou hazardní hru na území ČR nadále provozovat.

MF NEZAJISTILO INFORMAČNÍ PODPORU PRO EFEKTIVNÍ VÝKON SVĚŘENÝCH ČINNOSTÍ V OBLASTI HAZARDNÍCH HER A SPRÁVY DANĚ Z HAZARDNÍCH HER. SFÚ NEMĚL K DISPOZICI SPOLEHLIVÁ DATA PRO KONTROLU DAŇOVÝCH PŘÍZNÁNÍ PROVOZOVATELŮ. CÍLE V OBLASTI SPRÁVY DANĚ TAK BYLY NAPLŇOVÁNY SE SNÍŽENOU EFEKTIVNOSTÍ.

Doporučení NKÚ

Na základě zjištěných a vyhodnocených nedostatků z KA č. [22/31](#) doporučil NKÚ změnou právní úpravy zpřesnit kritéria pro posuzování nepovolených internetových hazardních her a zefektivnit proces blokace příslušných internetových stránek.

Nový zákon²¹ by měl zvýšit efektivitu postupu pro uzavření nebo znepřístupnění nelegálních heren českým občanům a zrychlit proces přidávání nelegálních stránek na černou listinu, tzv. black list. Bude možné znepřístupnit aplikace nebo weby, které nelegální herny podporují nebo je přímo propagují.

Negativní dopad na příjmy státního rozpočtu, resp. na daňové příjmy, měla některá dříve schválená opatření na podporu podnikatelských subjektů v době pandemie covidu-19, např. kompenzační bonus (daňový bonus na kompenzaci některých hospodářských následků v souvislosti s opatřeními zavedenými kvůli pandemii onemocnění covid-19). Kompenzační bonus byl spravován jako daň ve smyslu zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, s tím, že byl považován za vratku daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. NKÚ při KA č. [22/07](#) prověřil, jak MF, GŘŘ a tři vybrané finanční úřady nakládaly v období 2020–2022 s peněžními prostředky státu určenými na výplatu kompenzačního bonusu. Celkově bylo podáno více než **2,9 mil. žádostí** a byl vyplacen bonus v hodnotě **48,3 mld. Kč**.

NKÚ zjistil, že kompenzace splnily cíl a zmírnily dopady vládních opatření, kterými byli zasaženi zejména živnostníci. NKÚ však upozornil na riziko, že některé subjekty zahájily svou podnikatelskou činnost pouze s úmyslem čerpat tento bonus. Správa kompenzačního bonusu stála téměř 1 % z celkové vyplacené částky (tj. cca 457 mil. Kč) a byla navíc administrativně náročná, jelikož správci bonusu²² museli údaje z žádostí o něj zadávat do informačního systému ručně.

Vzhledem k více možným způsobům podání, které umožňovaly všechny zákony o KB, učinili žadatelé duplicitní podání v více než **208 tis. žádostí** o KB. Výdaje na jejich zpracování vyčíslil NKÚ z dat GŘŘ na cca **23 mil. Kč**, což činilo cca **5 %** z celkových výdajů na správu KB.

- Podmínky pro výplatu bonusu se v průběhu kontrolovaného období legislativně zpřísnily, což vedlo k postupnému snižování počtu subjektů čerpajících podporu. Přesto riziko účelového zahájení podnikání s cílem čerpat bonus vyhodnotil NKÚ u **1 490** subjektů, které obdržely v roce 2020 bonus v hodnotě **39,2 mil. Kč**, avšak nejspíše na něj neměly nárok.
- Oprávněnost a správnost vyplaceného bonusu prověřovali jeho správci zpětně, využili výměnu informací mezi Finanční správou /FS/ ČR, MPSV a MPO. Na základě finanční správou provedené kontroly uhrazených prostředků ve výši **1,2 mld. Kč** (tj. **2,5 %** z vyplacených bonusů) pak požadovala FS ČR vrátit více než **133 mil. Kč**, z toho vráceno bylo **114 mil. Kč**.

VYPLACENÍ KOMPENZAČNÍHO BONUSU SPLNILO ÚČEL PODPOŘIT SUBJEKTY ZASAŽENÉ PANDEMÍ NEMOCI COVID-19, AVŠAK V ČÁSTI PŘÍPADŮ DOŠLO K JEHO ZNEUŽITÍ. VÝDAJE NA SPRÁVU BONUSU BYLY NEGATIVNĚ OVLIVNĚNY NÍZKOU ÚROVNÍ ELEKTRONIZACE JEHO SPRÁVY.

Dopady předešlých kontrol NKÚ

V předchozích letech NKÚ při kontrole správy pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (KA č. **20/01**) odhalil řadu nedostatků, které měly negativní vliv na efektivitu této správy. Např. ČSSZ plánovala kontroly u zaměstnavatelů jen podle tříleté periody, ne podle rizikovosti zaměstnavatelů. Dále nebylo nastaveno pravidelné předávání informací o vyměřovacích základech OSVČ mezi ČSSZ, orgány Finanční správy ČR a jednotlivými okresními správami. Získávání údajů potřebných pro stanovení pojistného a výkon kontrolní činnosti u OSVČ probíhalo pouze formou žádostí a odpovědí, nikoliv automatizovaně.

21 Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů.

22 Správcem kompenzačního bonusu byl finanční úřad místně příslušný ke správě daně z příjmů daňového subjektu, který žádost o KB podal.

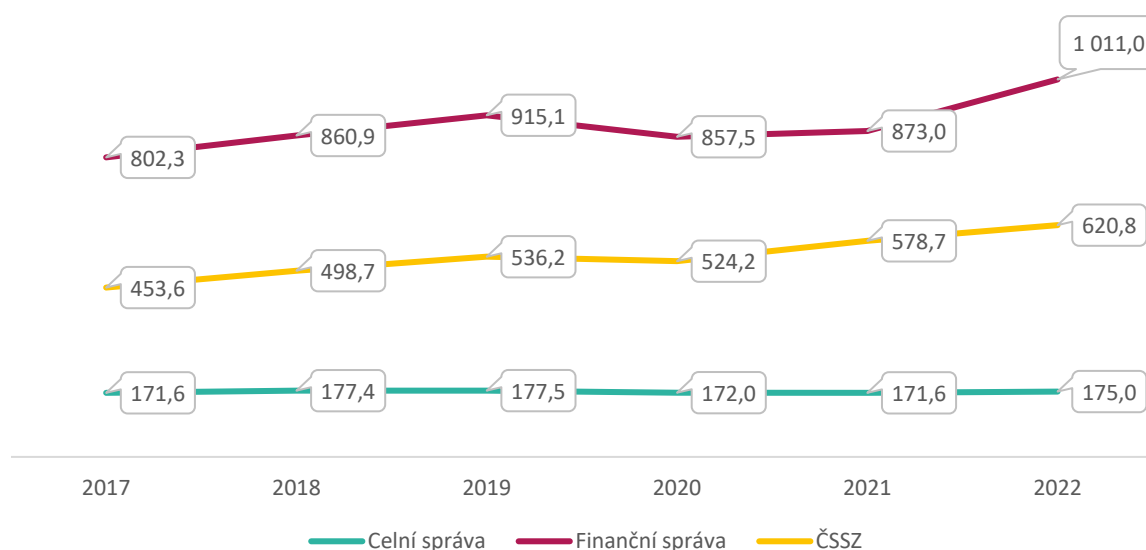
NKÚ v souvislosti s provedenou kontrolou pozitivně hodnotí následující změny:

- ČSSZ nastavila zcela nově metodické postupy plánování kontrol u zaměstnavatelů. Od 1. 1. 2023 sestavuje plány kontrol jako operativní čtvrtletní plány, a to na základě předem stanovených kritérií, která cílí zejména na rizikové zaměstnavatele, tj. takové, kteří zásadním způsobem či po delší období neplní své povinnosti vůči příslušné okresní správě sociálního zabezpečení.
- ČSSZ a GŘŘ nastavily pravidla vzájemné výměny informací týkající se jak agendy OSVČ, tak kontrolní činnosti u zaměstnavatelů a zároveň nastavily způsob jejich předávání prostřednictvím informačního systému sdílené služby eGSB, což je unifikované rozhraní pro sdílení údajů mezi jednotlivými informačními systémy veřejné správy.

Vývoj inkasa daní a výdajů na jejich výběr

Z údajů o vývoji inkasovaných daňových příjmů státního rozpočtu vyplývá, že největší meziroční růst byl zaznamenán v případě výběru daňových příjmů Finanční správou ČR. Tento výrazný meziroční růst byl však do značné míry ovlivněn vysokou mírou inflace. NKÚ proto upozorňuje na to, že meziroční zvýšení inkasa nebylo ze své velké části realizováno díky samotnému (žádoucím) efektivnějšímu výběru daní.

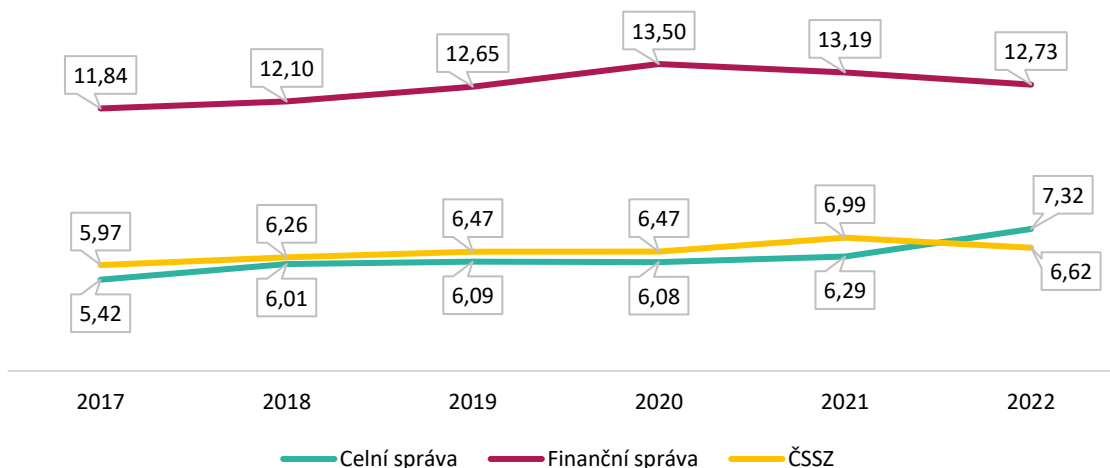
Graf č. 14: Vývoj celkového inkasa daňových příjmů v letech 2017–2022 (v mld. Kč)

Zdroj: zprávy o činnosti Finanční správy ČR a Celní správy ČR; zprávy o činnosti České správy sociálního zabezpečení; vlastní zpracování NKÚ.

V roce 2022 poklesly výdaje spojené s výběrem daní u orgánů FS ČR o **0,46 mld. Kč**. Tento pokles byl způsoben zrušením 520 systemizovaných služebních míst v průběhu roku 2022 v rámci finanční správy, např. z důvodu zrušení daně z nabytí nemovitých věcí, pozastavení EET atd. Výdaje na správu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti v případě ČSSZ také poklesly, a to o **0,37 mld. Kč**. Důvodem tohoto poklesu byla zejména meziročně nižší částka vynaložená na financování reprodukce majetku a částečně pak také nižší částka čerpaná na věcné výdaje. Naopak výdaje na správu daní v působnosti Celní správy ČR výrazně vzrostly, a to o **1,03 mld. Kč**. Rozdíl byl ovlivněn zejména specifickým výdajem ve výši **1,17 mld. Kč** na úhradu ztráty tradičních vlastních zdrojů z podhodnocených dovozů textilu a obuvi z ČLR v letech 2012–2019²³. Nešlo tedy o nárůst běžných výdajů na správu cla, ale o specifickou položku v souvislosti s výběrem cla.

Graf č. 15: Vývoj celkových výdajů na výběr daňových příjmů v letech 2017–2022 (v mld. Kč)

Zdroj: závěrečné účty kapitol státního rozpočtu 312 a 313; vlastní zpracování NKÚ.

V OBDOBÍ LET 2021–2022 DOŠLO K MEZIROČNÍMU RŮSTU CELKOVÉHO INKASA DANÍ O 183,5 MLD. KČ, TJ. O CCA 11,3 %. CELKOVÉ VÝDAJE NA VÝBĚR DANÍ VZROSTLY O 0,2 MLD. KČ, COŽ ČINILO CCA 0,8 %. CELKOVÁ NÁKLADOVÁ EFEKTIVNOST SPRÁVY DANÍ SE OPROTI PŘEDCHOZÍMU ROKU SICE ZVÝŠILA, AVŠAK NIKOLI DÍKY VÝRAZNĚ LEPŠÍMU VÝBĚRU DANÍ, ALE ZEJMÉNA V DŮSLEDKU VYSOKÉ MÍRY INFLACE, KTERÁ MĚLA VÝZNAMNÝ VLIV NA RŮST INKASA DANÍ.

Správa některých daní je zatížena **náročnou administrací**
a **sníženou účelností** při jejich výběru

K CELKOVÉMU RŮSTU DAŇOVÝCH PŘÍJMŮ O VÍCE NEŽ 200 MLD. KČ NEJVÍCE PŘÍSPĚLO ZVÝŠENÍ VÝNOSŮ
Z DANĚ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB

Meziroční srovnání inkasa daňových příjmů SR za roky 2022 a 2023 (v mld. Kč)

Daně	2022	2023	Meziroční změna
DPH	345,2	365,1	19,9
Pojistné na SZ a příspěvek na SPZ	637,7	689,2	51,5
Daň z příjmů právnických osob	151,5	240,8	89,3
Daň z příjmů fyzických osob	123,6	148,9	25,3
Spotřební daně včetně energetických daní	153,5	166,7	13,2
Daně z hazardních her	8,0	8,8	0,8
Ostatní daně a poplatky	7,8	7,8	=

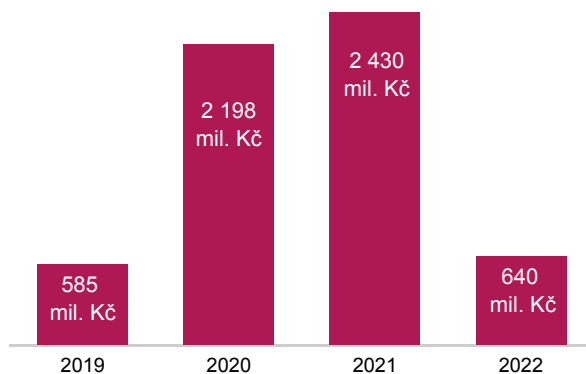

Inkaso daně z příjmů
právnických osob
zvyšovaly zejména firmy
podnikající v oblasti
energetiky a finančního
zprostředkování.

ÚČELNOST SPRÁVY DPH BYLA SNIŽOVÁNA NEOPRÁVNĚNÝM ZADRŽOVÁNÍM CELÝCH ČÁSTEK UPLATŇOVANÝCH
NADMĚRNÝCH ODPOČTŮ DPH

Přehled úroků vyplacených finančními úřady v letech 2019 až 2022 za zadržování nadměrných odpočtů DPH

NKÚ na kontrolním vzorku
80 případů zjistil, že FÚ
v 10 případech neoprávněně
zadržovaly celkem 15 mil. Kč
na neproverovaných
nadměrných odpočtech DPH.

4. VLÁDNÍ VÝDAJOVÉ OBLASTI

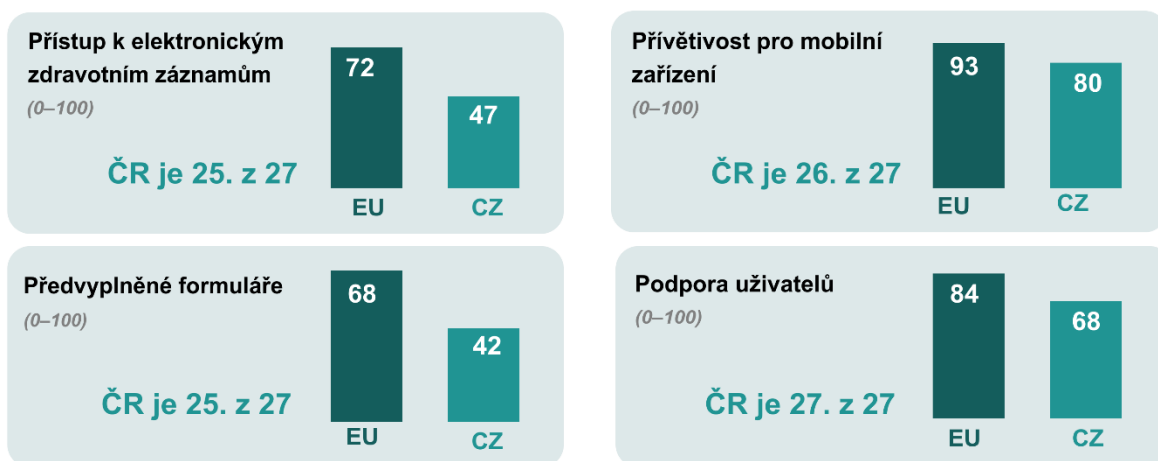
Následující části výroční zprávy jsou věnovány výsledkům kontrolní a analytické činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu ve výdajových oblastech vládních politik, kterými se NKÚ v uplynulém roce zabýval. Ty byly v roce 2023 předmětem více než dvou třetin všech realizovaných kontrolních akcí. Cílem kontrol bylo zejména prověřit, zda byly peněžní prostředky státu vynaloženy v souladu s principy účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti. Tedy zda byl stát schopen přinášet potřebnou hodnotu občanům v souladu s oprávněnými potřebami a plnil tak svou nezastupitelnou roli. NKÚ tak přináší důležitou zpětnou vazbu tvůrcům politik k uplatnění dobré praxe a lepšímu hospodaření s veřejnými výdaji. Ta by současně měla sloužit zákonodárcům, odborné i nejširší veřejnosti jako objektivní informace o skutečném stavu hospodaření státu.

4.1 MODERNIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY

Obdobně jako v případě oživení ekonomiky a podpory jejího růstu přetrvávají výzvy i v oblasti komplexní modernizace veřejné správy ČR. Ke zvýšení produktivity veřejných služeb a jejich snadnější dostupnosti by měla mj. napomáhat digitalizace jejich agend²⁴. Digitalizace agend by měla zjednodušit jejich poskytování, ať už optikou klienta veřejné správy (občana), nebo z pohledu samotného úředníka. Nicméně lepší služby klientům veřejné správy nemůže digitalizace zabezpečit, pokud tyto služby a související procesy nebudou v jejím průběhu optimalizovány, tj. nedojde k jejich zmapování, zjednodušení, zpřehlednění a také snížení administrativní náročnosti jak na straně občanů, tak i úřadů jako vykonavatelů agend veřejné správy. Právě tyto procesní analýzy a následné optimalizace procesů však v podmínkách digitalizace veřejné správy ČR často absentují.

Úroveň digitalizace veřejné správy je ve většině států EU vyšší, s větším kladným dopadem na občany a s lepší úrovní poskytovaných služeb občanům, než je tomu v České republice. Důkazem je hodnocení úrovně digitalizace DESI²⁵. V **6 z 8** ukazatelích zaměřených na veřejné služby se ČR umístila pod průměrem EU. Ve čtyřech ukazatelích, kde stát zastává klíčovou roli, byla ČR dokonce na posledních třech příčkách z celé EU.

Obrázek č. 1: Vybrané ukazatele indexu DESI 2023

Zdroj: DESI.

HODNOCENÍ ČR V RÁMCI UKAZATELŮ DESI ZA OBLAST DIGITALIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY SE ZA POSLEDNÍ ČTYŘI ROKY NEZLEPŠILO. DŮVODEM JE NEPLNĚNÍ STANOVENÝCH CÍLŮ MODERNIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY, COŽ BRÁNÍ ZVYŠOVÁNÍ KVALITY SLUŽEB PRO JEJÍ KLIENTY. TO MÁ V KONEČNÉM DŮSLEDKU NEGATIVNÍ VLIV I NA ZVYŠOVÁNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI ČR.

24 Agenda je vymezena konkrétním zákonem, který upravuje způsob výkonu konkrétního úseku veřejné správy, a musí být uvedena v registru práv a povinností. Souhrn definovaných úředních činností je vázán na konkrétní správní činnosti, např. agenda A-117 občanské průkazy, A121 živnostenské podnikání, A531 zaměstnanost apod.

25 Metodika vyhodnocování DESI se v roce 2023 oproti období 2014 až 2022 změnila. Index DESI se stal součástí „digitální dekády“. Stagnující progres digitalizace v ČR je zřetelný i po této změně metodiky vyhodnocování. Aktuální datová základna odpovídá roku 2022 a je prezentována v rámci DESI 2023 dashboard for the Digital Decade. Podrobněji na webu Evropské komise: <https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/>.

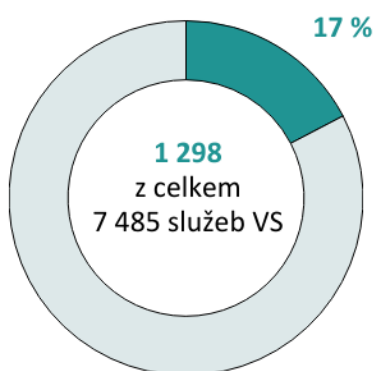
Vláda ČR přijala a již dvakrát aktualizovala harmonogram digitalizace úkonů v *Katalogu služeb veřejné správy*²⁶. Ten měl dle zákona o právu na digitální služby zabezpečit systematický postup při překonávání nízké úrovně poskytování digitálních služeb veřejné správy²⁷ /VS/. Nicméně aktuální stav digitalizace vykazuje riziko, že milník zprovoznění všech plánovaných digitálních služeb nebude v cílovém roce 2025 dosažen. Lze však předpokládat, že datovými schránkami bude alespoň umožněno provádět digitální úkony u všech služeb určených k digitalizaci.

Ačkoliv digitalizace agend dle zákona DigiSL připouští při komunikaci mezi občanem a státem využití datové schránky nebo e-mailu opatřeného uznávaným elektronickým podpisem, NKÚ u těchto kanálů shledává pouze omezený přínos z pohledu efektivnosti digitalizace veřejné správy. Důvodem je skutečnost, že při využití této formy digitálních úkonů ze strany klienta nejsou zpravidla využívány předvyplněné formuláře spolu s prokázáním totožnosti a využitím elektronické identifikace.

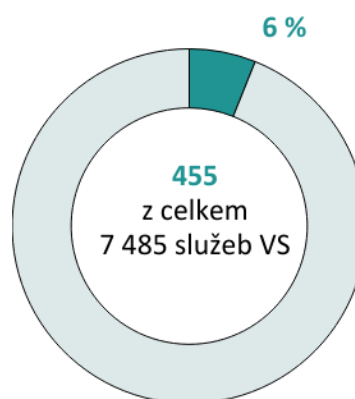
NKÚ na datech *Katalogu služeb veřejné správy* analyzoval stav procesu digitalizace za rok 2023. Z celkového počtu **7 683** poskytovaných služeb VS bylo gestory agend definováno **7 485** služeb, které jsou určeny pro digitalizaci, jak znázorňuje graf č. 16. Některé úkony zahrnuté pod tyto služby, nejsou vhodné pro digitalizaci. Jedná se například o poskytování služby, kdy je vyžadována osobní přítomnost u přepážky, zaslání veřejné listiny či jiného listinného originálu prostřednictvím pošty nebo kdy je umožněno fyzické nahlížení do spisu.²⁸

Graf č. 16: Hodnocení stavu digitalizace služeb veřejné správy

Počet služeb veřejné správy digitalizovaných prostřednictvím samoobslužného portálu

Počet digitálních služeb veřejné správy, které evidují odkaz na konkrétní formulář

Zdroj: vlastní zpracování; datová sada *Služby veřejné správy* z 8. 1. 2024 a datová sada *Detailní popisy služeb veřejné správy* z 12. 1. 2024 publikovaná DIA v *Národním katalogu otevřených dat*.

26 Ustanovení § 2 zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby /DigiSL/, který stanoví, že digitální službou je úkon vykonávaný orgánem veřejné moci vůči uživateli služby v rámci agendy a vedený v *Katalogu služeb veřejné správy* jako úkon v elektronické podobě. Katalogem služeb se rozumí část údajů vedená v základním registru agend (registr práv a povinností), které se týkají úkonů orgánů veřejné moci vykonávaných v rámci agendy vůči subjektům, které přitom nemají postavení orgánů veřejné moci, a úkonů subjektů, které při jejich vykonávání nemají postavení orgánů veřejné moci, vůči orgánům veřejné moci. Milník vyplývá z požadavku § 14 odst. 4 DigiSL, resp. z usnesení vlády ČR ze dne 1. 2. 2021 č. 84, jímž vláda schválila harmonogram a technické způsoby digitalizace služeb veřejné správy na období 2021–2025.

27 Služba veřejné správy představuje funkci (činnost) úřadu, která je vědomě poskytnuta konkrétním orgánem veřejné moci /OVM/ konkrétnímu příjemci služby podle příslušného právního předpisu tak, že přináší příjemci vnímanou hodnotu, ať už v podobě benefitu, nebo splnění zákonné povinnosti. Evidují se pouze takové služby VS, během nichž dochází k interakci mezi OVM a klientem či naopak, nikoli k interakci mezi OVM a OVM. Každá služba se skládá z nejméně jednoho úkonu.

28 Digitalizace služeb veřejné správy nemusí ve všech případech proběhnout s využitím samoobslužného portálu (AIS). Je věcí gestora agendy, resp. správce příslušného informačního systému veřejné správy, aby případně uplatnil výhradu nevhodnosti, tzn. úkon nemusí být plánován v digitálním interaktivním kanálu, pokud by návratnost vynaložených prostředků převyšovala pět let.

Z pohledu zjednodušení vyřízení životní události na straně klienta i na straně úřadu jsou klíčové samoobslužné portály. Tyto komunikační kanály veřejné správy mají nejvyšší přidanou hodnotu z hlediska efektivní digitalizace agend. S jejich využitím souvisejí i předvyplněné formuláře na základě sdílení údajů prostřednictvím *Propojeného datového fondu /PPDF*²⁹.

Samoobslužné portály jako jediné umožňují klientům veřejné správy zjednodušit přístup k službám veřejné správy zejména s využitím předvyplněných formulářů na základě prokázání totožnosti a elektronické identifikace s následnou autorizací digitálního úkonu.

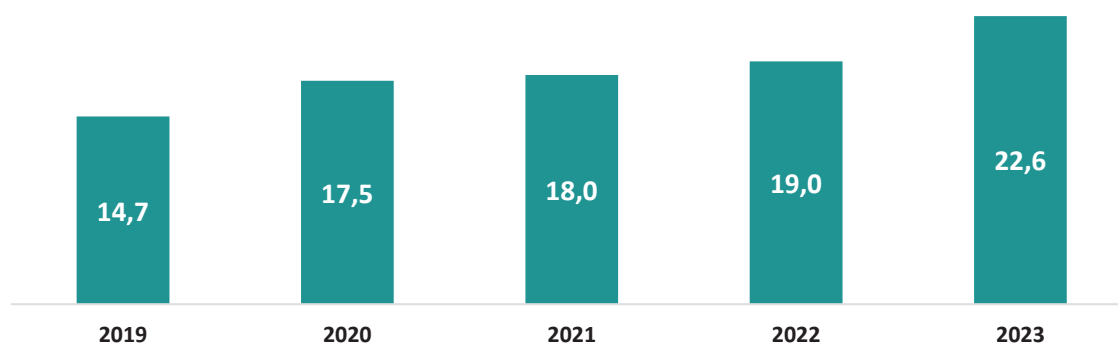
Nicméně při pohledu na data (viz graf č. 16), která vypovídají o počtu odkazů na portály s možností využití online předvyplněných formulářů, je aktuální výsledek digitalizace služeb veřejné správy stále nepříznivý. Digitálních služeb veřejné správy, které evidují odkaz na konkrétní formulář, bylo v roce 2023 celkem **455**. To je pouhých **6 %** z celkového plánovaného počtu služeb vhodných pro digitalizaci. Existenci tohoto problému podtrhuje velmi pomalá až téměř žádná publikace dat v PPDF, která by se následně využívala pro jiné agendy včetně předvyplněných formulářů. Základní funkce PPDF naplňující již tak dlouho používanou zásadu „Once-only“ („obíhají data, nikoli lidé“) je tak značně omezená.

DLE NKÚ JE TENTO STAV JEDNOU Z PŘÍČIN DLOUHODOBĚ NEPŘÍZNIVÉHO HODNOCENÍ DESI V INDIKÁTORU „PŘEDVYPLNĚNÉ FORMULÁŘE“ A JEDNÁ SE ZÁROVEŇ O JEDNU Z NEJVĚTŠÍCH BARIÉR DOSAHOVÁNÍ EFEKTIVNÍ DIGITALIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY NA ÚROVNI AGEND.

Ve snaze reagovat na neutěšený stav digitalizace služeb veřejné správy vznikla v roce 2023 Digitální informační agentura /DIA/, která má hrát klíčovou roli při posunu české veřejné správy do digitální éry. Jeden z cílů vzniku této nové organizační složky byl: „*nadresorní, centrální a jednotné řízení (koordinace) digitální transformace a digitálních služeb*“. Na základě zákona č. 471/2022 Sb. od 1. dubna 2023 převzala DIA od Správy základních registrů³⁰ působnost v oblasti elektronické identifikace. Do své působnosti DIA mj. převzala odbor hlavního architekta eGovernmentu /OHA/, který působil v rámci organizační struktury MV. Za rok 2023 bylo na OHA zasláno k posouzení celkem 324 předložených žádostí k projektům ve finančním objemu **24 mld. Kč**. Kladné stanovisko OHA vydal v roce 2023 k 217 projektům v předpokládaném finančním objemu **14,6 mld. Kč**.

Celkový objem výdajů na ICT za rok 2023 u organizačních složek státu a státních fondů činil **22,6 mld. Kč**. Objem výdajů na ICT je stále na vysoké úrovni se zvyšujícím se trendem.

Graf č. 17: Výdaje organizačních složek státu a státních fondů na ICT v letech 2019–2023 (v mld. Kč)

Zdroj: *Integrovaný informační systém Státní pokladny*; vybrané rozpočtové položky SR.

29 Kromě referenčních údajů se PPDF pomalu rozšiřuje o další data vedená o jednotlivých subjektech a objektech v dalších agendových informačních systémech. Gestor agendy pro výkon jiných agend ostatními úřady provádí popis údajů v rámci své agendy a tyto informace uveřejňuje v příslušném katalogu *Informačního systému sdílené služby* (egsbkatalog.cms2.cz). Tím jsou vytvořeny podmínky pro předávání dat mezi jednotlivými informačními systémy veřejné správy.

30 Správa základních registrů zanikla k 31. 12. 2023, fakticky však od doby převzetí působnosti ze strany DIA (od 1. 4. 2023) žádnou činnost nevykonávala.

V roce 2023 NKÚ dokončil čtyři kontrolní akce, které se zcela nebo z významné části zaměřovaly na zefektivnění výkonu celé řady agend a služeb veřejné správy včetně jejich digitalizace v těchto oblastech:

- projekty na modernizaci veřejné správy včetně systému financování výkonu státní správy v přenesené působnosti (KA č. [22/06](#)),
- plnění *Národní strategie elektronického zdravotnictví* (KA č. [22/20](#)),
- systém časového zpoplatnění za užití pozemních komunikací prostřednictvím zavedení elektronické dálniční známky (KA č. [22/01](#))³¹,
- dozor státní správy v oblasti hazardních her a správa daně z hazardních her (KA č. [22/31](#))³².

MV od roku 2006 plní koordinační úlohu v oblasti organizace a výkonu veřejné správy³³. Z pozice ústředního orgánu se podílí na reformě veřejné správy, která započala koncem 90. let a měla být završena její modernizací. Kromě jiného si MV kladlo za cíl přispět ke snížení regulační zátěže pro občany, podnikatele i uvnitř samotné veřejné správy. Toho chtělo dosáhnout odstraněním systémových i dílčích nedostatků, které modernizaci veřejné správy zpomalují či dokonce znemožňují, a to především splněním strategického cíle č. 1 *Modernizace veřejné správy*³⁴ v programovém období 2014–2020.

NKÚ v KA č. [22/06](#) prověřil prostředky vynaložené na projekt *Využívání prvků procesního řízení a zavedení standardů pro výkon prioritních agend veřejné správy* /projekt PMA 3/, na který MV vynaložilo celkem **121,7 mil. Kč** (v březnu 2023 jej v finální fázi předalo nově vzniklé DIA).

MV neohospodárně vynaložilo peněžní prostředky až do výše 7 mil. Kč na vytvoření tzv. kompetenčních modelů úředníků. Podle zjištění NKÚ byly téměř totožné modely veřejně dostupné ještě před zahájením samotného projektu a MV je pouze převzalo z již uveřejněných údajů na internetu.

NKÚ zjistil, že MV v průběhu realizace projektu, který trval od března 2017 do poloviny roku 2023, rezignovalo na optimalizaci celých agend. Místo zjednodušení agend se MV zaměřilo na řešení životních událostí občanů při kontaktu s úřady. MV například vytvářelo návody, jak má občan při řešení životní události postupovat, ty však pouze popisují stávající stav. Do praxe pak Ministerstvo vnitra prosadilo pouze 4 z celkem 56 předložených návrhů optimalizačních opatření pro řešení životních událostí občanů, což NKÚ vyhodnotil jako neefektivní vynaložení peněžních prostředků až do výše 35 mil. Kč.

- Většinu navržených opatření, která měla zjednodušit občanovi řešení životních situací, se Ministerstvu vnitra do praxe zavést nepodařilo. MV se nepodařilo do projektových týmů aktivně zapojit zástupce těch ústředních správních úřadů³⁵, ve kterých mělo dojít k modernizaci agend. Optimalizační opatření nedokázalo MV prosadit ani ve vlastním resortu, a to například v oblasti úhrady správních poplatků. Do ukončení kontroly nebyla zavedena centrální platební brána, která by zjednodušila a sjednotila způsob bezhotovostních plateb pro občany ČR.
- NKÚ poukázal na neuspokojivý průběh snižování administrativní zátěže v souvislosti s nerealizovanými optimalizačními opatřeními. Tuto skutečnost dokládá např. i zpráva externího hodnotitele³⁶, která mj. obsahuje názor MV, že „*redukce administrativní zátěže pro občana může vyústit ve zvýšení zátěže pro vykonavatele agendy*“.
- Neúspěšnost modernizace veřejné správy pod hlavičkou projektu PMA 3 potvrzuje i samo MV v materiálu *Revize agend v Ministerstvu vnitra*³⁷. Materiál zpracovalo MV v průběhu posledního roku realizace předmětného projektu.

31 Kontrolní akce je vyhodnocena v tematické části věnované dopravě (kapitola 4.4 *Doprava*).

32 Kontrolní akce je vyhodnocena v tematické části věnované příjmům SR (kapitola 3. *Příjmy státu*).

33 Ustanovení § 12 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

34 Strategický cíl č. 1 byl stanoven ve *Strategickém rámci rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014–2020* /Strategický rámec/.

35 Ústřední správní úřady jsou ohlašovatelé agend do registru práv a povinností.

36 Průběžná evaluační zpráva k TC 11 z března 2023: *Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství pro období 2014–2020*.

37 Dokument Ministerstvo vnitra publikovalo v září 2023. Cílem revize bylo mj. zmapovat veškeré odborné agendy v rámci ministerstva a posoudit jejich efektivitu, elektronizaci či případné zrušení.

NADMĚRNÁ A U NĚKTERÝCH AGEND DOKONCE ZBYTEČNÁ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽ NEJEN PRO OBČANY, ALE I ÚŘEDNÍKY PŘES DÍLČÍ POKROK PŘETRVÁVÁ. TO OSTATNĚ POTVRDILLO AKTUALIZOVANÉ PROGRAMOVÉ PROHLÁŠENÍ VLÁDY Z BŘEZNA 2023, VE KTERÉM BYL DEKLAROVÁN ZÁVAZEK PROVÉST INVENTURU VŠECH AGEND STÁTU DO KONCE ROKU 2023 A PŘEDSTAVIT KONKRÉTNÍ PLÁNY NA SNIŽENÍ POČTU ÚŘEDNICKÝCH MÍST. ZBYTEČNÉ ÚŘEDNÍ ÚKONY MĚLY BYT ZRUŠENY A POTŘEBNÉ SLUŽBY ZEFEKTIVNĚNY.

Výkon veřejné správy je u některých agend realizován pouze na úrovni orgánů státní správy, zejména u ústředních správních úřadů. Nicméně velká část agend sloužících k řešení životních situací občanů je realizována v tzv. smíšeném modelu, ve kterém dochází k výkonu státní správy v přenesené působnosti prostřednictvím územních samosprávných celků – obcí a krajů. Tento složitý systém výkonu veřejné správy v přenesené působnosti způsobuje do určité míry překrývání odpovědnosti a vyžaduje intenzivní koordinaci mezi jednotlivými úrovněmi veřejné správy. Klade vysoké nároky na kvalitní legislativu, bez níž nelze efektivní veřejné správy dosáhnout.

Ze státního rozpočtu bylo v posledních pěti letech (2019–2023) vynaloženo téměř **65 mld. Kč** v rámci příspěvku na výkon státní správy v přenesené působnosti. Podrobnější pohled na tyto výdaje obsahuje interaktivní příloha³⁸.

NKÚ v kontrole dále zjistil, že nedošlo k zamýšlenému snížení nákladů na výkon agend, pokud tyto agendy neprošly optimalizací. MV také nevytvořilo tzv. nákladové modely agend, které měly být podkladem pro změnu systému financování výkonu státní správy v přenesené působnosti, aby byl zohledněn konkrétní výkon jednotlivých úřadů. Stát proto stále nemá celkový přehled o tom, kolik skutečně stojí výkon agend státní správy v přenesené působnosti a zda je efektivní.

- Například v roce 2023 stát na tyto příspěvky obcím vyčlenil **10,8 mld. Kč**. Výkonové platby (příspěvek za realizovaný úkon) přitom tvoří **13,7 %** z celkového objemu vyplacených příspěvků ze státního rozpočtu. Zbývající část příspěvků je rozdělována způsobem, který nezohledňuje skutečný výkon. Před MV tak nadále stojí úkol posílit adresnost rozdělování příspěvku ve vazbě na měřitelný výkon u agend v přenesené působnosti. K tomu by MV mělo vytvořit podmínky spočívající zejména v efektivním sběru a vyhodnocení relevantních dat o využití příspěvku na výkon státní správy v území.

NKÚ VYHODNOTIL PENĚŽNÍ PROSTŘEDKY VYNALOŽENÉ NA ZÁSADNÍ PROJEKT MODERNIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY (PROJEKT PMA 3) JAKO NEUČELNÉ. MV NEMODERNIZOVALO VEŘEJNOU SPRÁVU TAK, JAK STANOVIL STRATEGICKÝ RÁMEC.

Nezávisle na neúspěšném zavedení centrální platební brány v rámci projektu MV byla v rámci balíčku opatření ke konsolidaci veřejných rozpočtů³⁹ přijata mj. změna zákona o správních poplatcích, která úhradu kolkovými známkami ruší k 31. prosinci 2024⁴⁰. Ministerstvo financí tuto změnu odůvodnilo mj. řadou podvodů a nekalých praktik s kolkou. Významný je také fiskální přínos, neboť jen za distribuci kolků uhradil stát České poště celkem **531 mil. Kč** za období 2014–2020. Zda stát bude garantovat v roce 2025 občanům i jiné formy úhrady správních poplatků (např. platební kartou online či na přepážce) než převod na bankovní účet a platbu v hotovosti, není zatím jasné.

V KA č. [22/20](#) se NKÚ zaměřil na plnění klíčových požadavků zákona č. 325/2021 Sb., o elektronizaci zdravotnictví, a ověřil také plnění dvou vybraných strategických cílů *Národní strategie elektronizace zdravotnictví /NSEZ/*. Kontrolované osoby MZd, Ústav zdravotnických informací a statistiky /ÚZIS/ a Nemocnice Na Homolce /NNH/ vynaložily v období let 2017 až 2022 na projekty a činnosti k plnění předeměných cílů celkem **413 mil. Kč**.

NKÚ zjistil, že peněžní prostředky vynaložené MZd a ÚZIS ve výši 159 mil. Kč nevedly ke splnění vybraných strategických cílů NSEZ ani k naplnění požadavků zákona č. 325/2021 Sb., neboť MZd a ÚZIS nezabezpečily jednotné, bezpečné komunikační prostředí pro sdílení zdravotnických dat, kmenové zdravotnické registry, žurnál činností a další centrální služby elektronického zdravotnictví. Projekt⁴¹, který měl předmětnou infrastrukturu zabezpečit, ÚZIS v listopadu 2021 změnil a řídicí orgán IROP

38 Interaktivní zobrazení dat v KA č. 22/06 [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/scripts/detail.php?id=13562>.

39 Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů, mění od 1. ledna 2024 placení správních poplatků tak, že vypouští možnost úhrady kolkovými známkami z § 6 odst. 8 zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, a zároveň v čl. LXVII stanovuje přechodné období pro jejich použití do konce roku 2024.

40 Ke dni ukončení možnosti platby kolkovými známkami tak uplyne přibližně 10 let od doby, kdy Slovensko přešlo z papírových kolkových známek na elektronický kolek (eKolok). Klienti veřejné správy jej mohou na Slovensku pořídit od dubna 2014 přes nákupní kiosky, mobilní i webovou aplikaci nebo osobně na poštách.

41 Projekt *Vybudování základní resortní infrastruktury eHealth – Informační a datové resortní rozhraní*.

(MMR) tuto podstatnou změnu akceptoval, ačkoli nové řešení nemohlo naplnit cíle elektronizace zdravotnictví uvedené v NSEZ.

NNH modernizovala IS za 91,3 mil. Kč, ale vzhledem k neexistenci jednotného prostředí pro bezpečné sdílení zdravotnické dokumentace nemůže tyto údaje sdílet tak, jak předpokládá zákon č. 325/2021 Sb.

- MZd v roce 2017 formálně zřídilo Národní centrum elektronického zdravotnictví, které mělo koordinovat, udržovat a rozvíjet koncepci elektronizace zdravotnictví, ale nezajistilo personální kapacity pro jeho činnost a muselo využívat externí služby. Řadu činností centra navíc nepředstavovaly úkoly vyplývající z NSEZ, což přispělo ke zpoždění elektronizace. Za výstupy externích firem zaplatilo MZd více než **22,6 mil. Kč**.
- Nadále trvá stav, kdy více než tři roky po skončení platnosti NSEZ (rozumí se od konce roku 2020) lékaři nemohou v kritických situacích efektivně získat všechny potřebné a již existující informace o pacientovi. K tomu určený ICT projekt byl na základě žádosti ÚZIS a následné akceptace řídicím orgánem operačního programu změněn tak, že sice naplnil podmínky poskytnuté podpory z IROP, ale nenaplnil původní cíl v oblasti centrálně sdílených služeb elektronického zdravotnictví. Vybrané cíle NSEZ, které MZd nespĺnilo, přesunulo do navazující strategie nazvané *Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030*. MZd nadto při přípravě návrhu zákona č. 325/2021 Sb. nerespektovalo cíle uvedené v NSEZ a vypustilo mj. části upravující emergentní záznam, osobní zdravotní záznam a index zdravotní dokumentace.

MZD NEŘÍDIL ELEKTRONIZACI ZDRAVOTNICTVÍ TAK, ABY SPLNILO STRATEGICKÉ CÍLE NSEZ SPOČÍVAJÍCÍ VE ZVÝŠENÍ EFEKTIVITY ZDRAVOTNICKÉHO SYSTÉMU A ZAJIŠTĚNÍ GARANTOVANÉ PŘENOSITELNOSTI ZDRAVOTNICKÝCH ZÁZNAMŮ A INFORMACÍ. V DŮSLEDKU TOHO NEDOŠLO K NAPLNĚNÍ JEDNÉ ZE ZÁKLADNÍCH VIZÍ ELEKTRONIZACE ZDRAVOTNICTVÍ DEFINOVANÉ V NSEZ, A TO VÍZE PACIENTSKY ORIENTOVANÉHO ZDRAVOTNICTVÍ.

Na základě výsledků této kontroly NKÚ spojuje významné riziko v soustavném prohlubování zpoždění elektronizace českého zdravotnictví na úrovni centrálních služeb s připraveností České republiky na zřízení *Evropského prostoru pro zdravotní data*.⁴² V následujících letech by mělo toto řešení přeshraniční infrastruktury umožnit výměnu zdravotnických dat z národní úrovně. Konkrétně jde o data⁴³, která slouží pro účely poskytování zdravotních služeb, pro posouzení, udržení nebo obnovení zdravotního stavu fyzické osoby – pacienta (tzv. primární použití elektronických zdravotních dat).

Nedostatky a slabá místa modernizace veřejné správy a s ní související digitalizace mají společné jmenovatele, mezi které NKÚ řadí zejména tyto problémy:

- V rámci digitalizace vybraných agend dochází pouze k elektronizaci stávajících procesů bez jejich potřebné optimalizace. Klient veřejné správy tak při řešení životní situace prochází do jisté míry digitalizovanou, avšak neoptimalizovanou agendou, ve které přetrvává administrativní zátěž jak pro klienta, tak i pro samotný úřad.
- I přes postupné rozšiřování nabídky digitálních kanálů v rámci agendových služeb veřejné správy, jejichž prostřednictvím může klient veřejné správy činit svá podání a řešit životní situace bez nutnosti osobní návštěvy úřadu, je nízká míra vnitřní digitalizace v úřadech klíčovým problémem souvisejícím s neúspěšnou procesní optimalizací výkonu agend.
- Úřady zabezpečující výkon agendy a odpovědné za správu příslušných ISVS si vzájemně neposkytují data prostřednictvím *Propojeného datového fondu*. Přetrvává také problém v interoperabilitě informačních systémů veřejné správy jak na národní úrovni, tak i z hlediska výměny dat na úrovni EU.
- V průběhu realizace projektů zaměřených na zefektivnění a digitalizaci agend odpovědné subjekty (státní úřady v roli příjemců evropských peněz) přistupují ke změnám rozsahu definovanému v projektových cílech nebo ke změně technického řešení. Tyto změny řídicí orgány, odpovědné za příslušný operační program, zpravidla akceptují, ačkoli se ve finále jedná o menší rozsah stanovených cílů či se jedná o projekt s částečnou realizací dříve schváleného technického řešení. Výsledky projektů pak nevedou ke kýženému zlepšení, nicméně účel projektů příjemci podpory formálně splní.

42 Návrh nařízení *The European Health Data Space* zveřejnila Evropská komise v květnu 2022. Celý návrh webu Evropské komise [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: https://health.ec.europa.eu/publications/proposal-regulation-european-health-data-space_en.

43 Jedná se o patientské souhrny, elektronické lékařské předpisy, elektronické dispenzace, lékařské snímky a zprávy o snímčích, laboratorní výsledky a propouštěcí zprávy.

Projekty modernizace občanům ani státní správě **nepřinesly potřebné snížení administrativní zátěže**

VÝSTUPY PROJEKTU MODERNIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY NEVEDLY KE ZRYCHLENÍ, ZJEDNODUŠENÍ A ZPŘEHLEDNĚNÍ VÝKONU AGEND ANI K VÝRAZNÉMU SNÍŽENÍ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽE OBČANŮ PŘI KONTAKTU S ÚŘADY

Ani po šesti letech trvání projektu PMA 3 většina navržených opatření **nebyla** zavedena do praxe.

KONKRÉTNÍ PŘÍKLADY PŘETRVÁVAJÍCÍ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽE PRO OBČANY

Při narození dítěte

Občan musí oznámit narození svého dítěte zdravotní pojišťovně sám.

Matriky zadávají údaje do informačního systému, odkud jsou předávány do centrálního registru pojištěnců.

Při změně adresy

Občané mají povinnost měnit občanský průkaz při každé změně trvalého pobytu.

MV se nepodařilo zavést návrh na odstranění údaje o místě trvalého pobytu z občanského průkazu.

Při odcizení nebo ztrátě

Občan nemůže zneplatnit občanský průkaz, cestovní doklad nebo řidičský průkaz online,

ačkoliv by se pro potřebné úkony související s řešením těchto situací nabízela možnost využít Portál občana.

Při úmrtí svých blízkých

Občané musí pod hrozbou pokut informovat ÚP ČR.

Matriky přitom tuto informaci obdrží od poskytovatele zdravotních služeb, pouze ji nedokážou zpracovat a sdílet v přiměřeném čase.

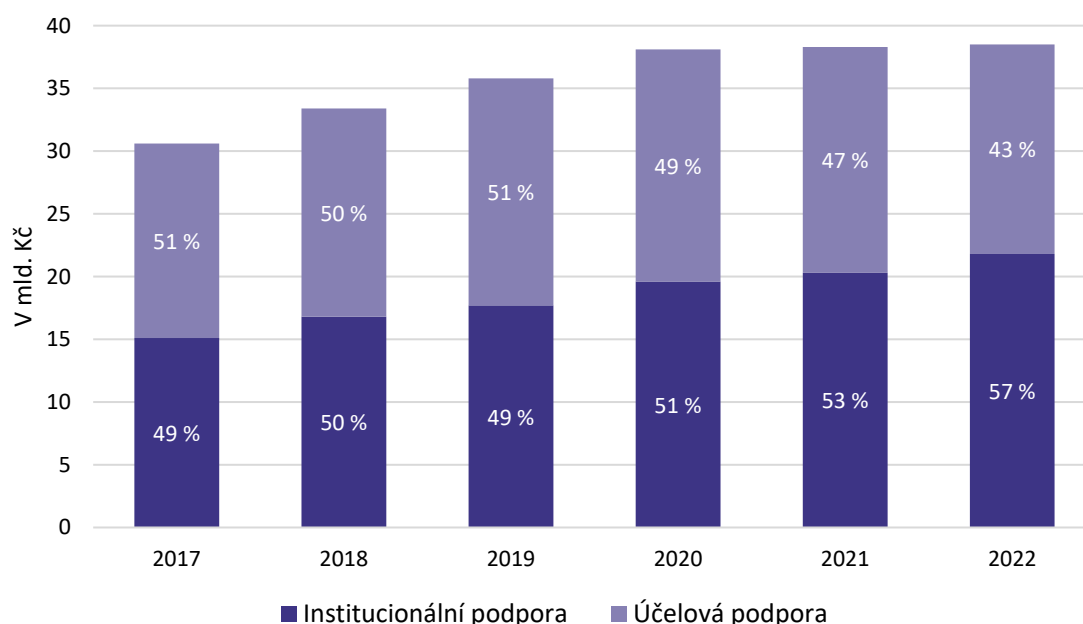

4.2 VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE

Institucionální podpora výzkumu je jednou z důležitých součástí výzkumné a inovační politiky České republiky. Slouží k zajištění dlouhodobého a stabilního rozvoje výzkumných organizací, které jsou klíčovými aktéry českého vědeckého systému. Institucionální podpora by měla umožňovat výzkumným organizacím jejich dlouhodobý koncepční rozvoj, tedy zajišťovat základní infrastrukturu a podporovat rozvoj lidských zdrojů.

Výše institucionální podpory je stanovena na základě hodnocení výzkumných organizací, které probíhá každých pět let. Hodnocení je založeno na několika ukazatelích, včetně kvality výzkumných výstupů, mezinárodního ohlasu a spolupráce s průmyslem. Výše institucionální podpory výzkumu v České republice v posledních letech kontinuálně rostla. Zatímco v roce 2017 činila její výše **15,1 mld. Kč**, v roce 2022 to bylo již **21,8 mld. Kč**.

Graf č. 18: Státní rozpočtové výdaje na VaV v ČR podle formy financování mezi roky 2017 a 2022 (v mld. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Českého statistického úřadu

Právě na oblast institucionální podpory se NKÚ zaměřil v rámci KA č. [22/21](#). NKÚ kontrolou prověřil postup MPO při poskytování institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací v letech 2018 až 2022. V tomto období MPO poskytlo ze své rozpočtové kapitoly podporu 14 výzkumným organizacím v celkové výši téměř **2,3 mld. Kč**.

MPO v letech 2018–2021 poskytovalo institucionální podporu v celkové výši **39,3 mil. Kč** výzkumné organizaci, kterou opakovaně hodnotilo jako podprůměrnou.

MPO poskytovalo v letech 2018 až 2022 institucionální podporu výzkumným organizacím, aniž by mělo stanoveny konkrétní cíle a očekávané přínosy, kterých chce poskytováním této podpory dosáhnout. Na stejný nedostatek upozornil NKÚ již v rámci KA č. [21/30](#)⁴⁴. Do pravidel pro použití dotace převzalo MPO pouze základní definici způsobilých nákladů uvedenou v zákoně a nestanovilo limity ani žádná bližší pravidla, jak a za co mohou výzkumné organizace vynakládat získanou podporu. NKÚ poukázal i na nedostatek spočívající v tom, že MPO v rámci průběžného a závěrečného hodnocení nezohledňovalo dosažení příjmů z transferu znalos-

44

KA č. 21/30 – Peněžní prostředky státního rozpočtu určené na účelovou podporu průmyslového výzkumu, vývoje a inovací v rámci národních programů v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu (KZ byl zveřejněn v části 6/2022 Věstníku NKÚ).

tí. NKÚ dále zjistil, že MPO každoročně podporovalo i organizaci, kterou samo dlouhodobě hodnotilo jako podprůměrnou, což sice bylo podle stanovených principů, ale dle NKÚ to snižuje efektivnost poskytované podpory.

- Absence podrobnějších pravidel a limitů čerpání umožnila, aby byly prostředky podpory použity např. na odměny pro zaměstnance, kdy se u jednotlivých výzkumných organizací pohyboval podíl odměn na mzdách v rozmezí **1,2 % až 36,8 %**, nebo např. na úhradu nájmu mateřské společnosti výzkumné organizace, aniž by tato výzkumná organizace konkrétně uvedla, jaké prostory si najímala.
- Při transferu znalostí dochází ke spolupráci výzkumné a komerční sféry a dle NKÚ je příjem z něj významným ukazatelem o komerčním využití a uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v praxi. **Pět ze 14** podporovaných výzkumných organizací nevykázalo žádný příjem z transferu znalostí.

MPO NEMĚLO V DOBĚ KONTROLY ZPRACOVANOU KONCEPCI VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ V OBLASTI SVÉ PŮSOBNOSTI, PŘESTOŽE MU TAKOVOU POVINNOST UKLÁDÁ ZÁKON⁴⁵. CÍLE A OČEKÁVANÉ PŘÍNOSY INSTITUCIONÁLNÍ PODPORY NESTANOVILO MPO ANI V ŽÁDNÉM JINÉM DOKUMENTU. PŘETRVÁVÁ TUDÍŽ NEDOSTATEK, NA KTERÝ UPOZORNIL NKÚ JIŽ V ROCE 2018⁴⁶.

V návaznosti na doporučení NKÚ a na základě výsledků kontroly přijalo MPO následující opatření k nápravě nedostatků. Deklarovalo zejména, že:

- zahrne do národní strategie jako její nedílnou součást koncepci výzkumu, vývoje a inovací v oblasti působnosti MPO;
- bude provádět zvýšenou kontrolu údajů předkládaných výzkumnými organizacemi v rámci vstupního, průběžného a závěrečného hodnocení;
- v průběžném i závěrečném hodnocení bude negativně zohledňovat nulové či zanedbatelné příjmy z transferu znalostí.

45 Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací).

46 KA č. 17/15 – Peněžní prostředky státu na výzkum, vývoj a inovace (KZ byl zveřejněn v části 4/2018 Věstníku NKÚ).

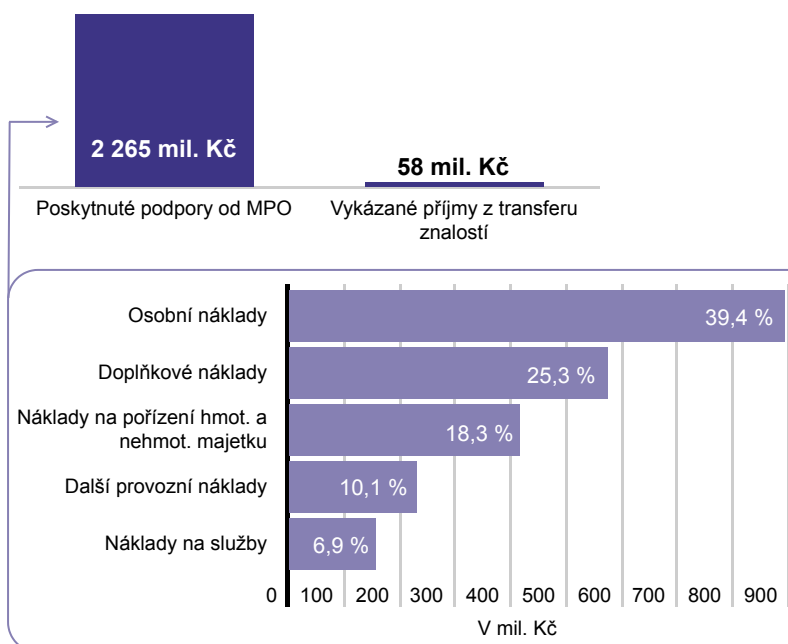

MPO podporovalo rozvoj výzkumných organizací bez stanovení konkrétních cílů a aniž by vyhodnocovalo přínosy pro stát

MPO VYNALOŽILO NA INSTITUCIONÁLNÍ PODPORU TĚMĚŘ 2,3 MLD. KČ, ANIŽ BY STANOVILO KONKRÉTNÍ PRAVIDLA PRO JEDNOTLIVÉ SKUPINY ZPŮSOBILÝCH NÁKLADŮ

Institucionální podpora MPO výzkumným organizacím a výše vykázaných příjmů z transferu znalostí za roky 2018–2021

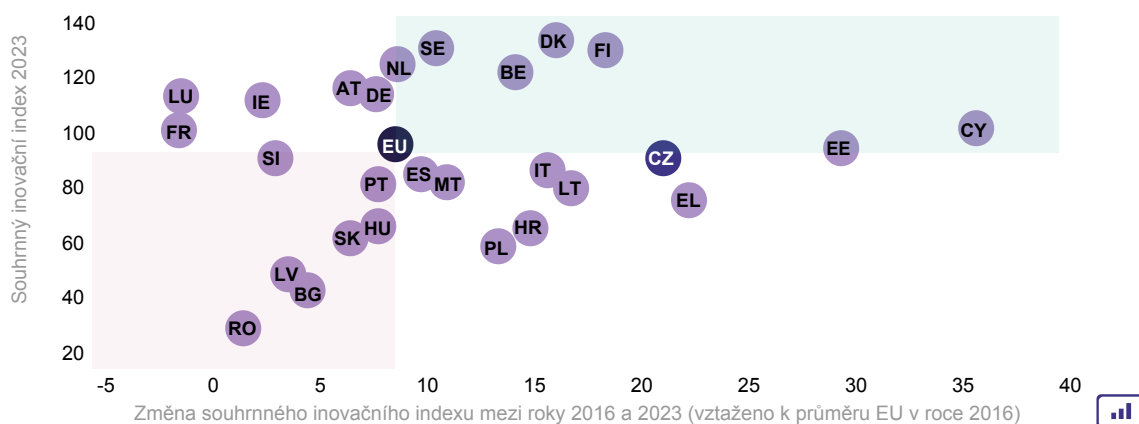

” Pět výzkumných organizací ze 14 nevykázalo vůbec žádné příjmy z transferu znalostí. Dle NKÚ jsou příjmy z transferu znalostí důležitým ukazatelem o komerčním využití a uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v praxi.

! V praxi tak výzkumné organizace používaly tuto podporu například na odměny pro zaměstnance, přičemž pro tuto oblast nebyly stanoveny žádné limity.

INOVAČNÍ VÝKONNOST ČESKÉ REPUBLIKY SE ZLEPŠUJE, ALE STÁLE NEDOSAHUJE EVROPSKÉHO PRŮMĚRU

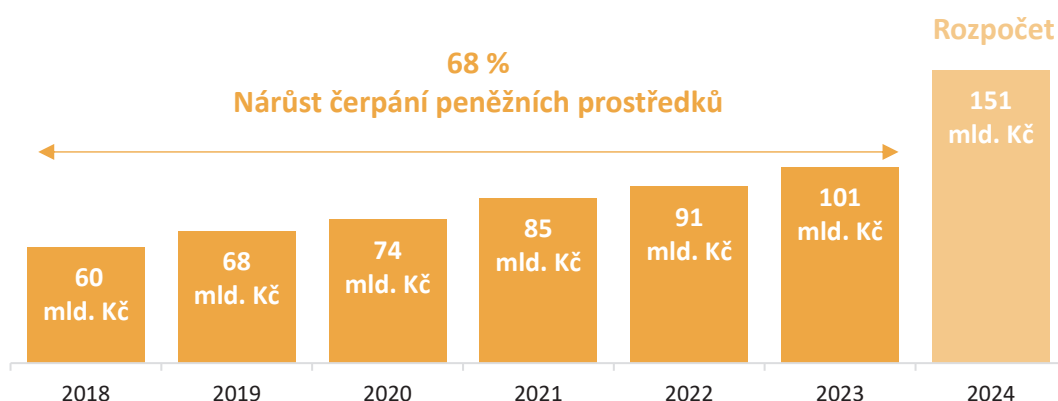
European Innovation Scoreboard 2023

4.3 VNITŘNÍ BEZPEČNOST A OBRANA

Změny bezpečnostního prostředí probíhající za hranicemi EU změnil požadavky na zajištění obrany a bezpečnosti ČR, které je potřeba nově vnímat a řešit více propojeně. Nelze např. oddělovat vnitřní bezpečnost a obranu, bezpečnost v reálném a online prostoru či bezpečnost státu, společnosti a jednotlivce. I z těchto důvodů schválila vláda nové koncepce bezpečnostní politiky státu (*Bezpečnostní strategie ČR 2023*⁴⁷, *Obranná strategie ČR*⁴⁸) a byl přijat zákon o financování obrany⁴⁹. Od roku 2024 dochází ke skokovému navýšení rozpočtu MO o desítky miliard korun. Čerpání výdajů mezi roky 2018 a 2023 narostlo o **68 %**.

Graf č. 19: Rozpočet a čerpání výdajů kapitoly 307 – Ministerstvo obrany

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny, zákon č. 433/2023 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2024.

NKÚ již ve Výroční zprávě o činnosti NKÚ za rok 2022 mj. upozornil, že navýšování výdajů musí odpovídat ekonomickým možnostem státu a schopnostem MO využít prostředky účelně, hospodárně a efektivně. Tato kritéria platí i pro nyní velmi často využívaný způsob realizace strategických akvizic, kdy MO uzavírá v nezvyklém rozsahu bez soutěže smlouvy s vybranými zahraničními vládami, resp. s konkrétními výrobci, a to v řádu desítek miliard korun.

Předpokladem pro zajištění obrany a bezpečnosti ČR jsou také dobře fungující státní instituce a veřejná správa. Jejich úkolem je mimo jiné budovat adekvátně vyzbrojenou a vybavenou Armádu ČR /AČR/, podporovat rozvoj integrovaného záchranného systému /IZS/ nebo zajistit plnění opatření v systému ochrany obyvatelstva.

V roce 2023 ukončil NKÚ v oblasti obrany a bezpečnosti čtyři kontrolní akce, jejichž předmětem byly:

- peněžní prostředky určené na automobilní techniku Armády ČR (KA č. [22/11](#));
- peněžní prostředky vynaložené Ministerstvem obrany na radiační, chemickou a biologickou ochranu (KA č. [23/03](#));
- peněžní prostředky určené na přípravu a zajištění systému ochrany obyvatelstva (KA č. [22/12](#));
- peněžní prostředky určené na zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof (KA č. [22/14](#)).

Armáda ČR měla být dle koncepcí resortu obrany budována jako vyvážená, což znamená rovnoměrné rozvíjení schopností všech druhů vojsk. MO tak mělo mimo jiné průběžně pořizovat a modernizovat vojenskou techniku, neboť ta je klíčová pro plnění úkolů a zajištění bojové schopnosti. Jak dokládá graf č. 19, výdaje MO v posledních letech meziročně rostly v řádu miliard korun. NKÚ při KA č. [22/11](#) zjišťoval, jak

47 Usnesení vlády České republiky ze dne 28. června 2023 č. 478, o Bezpečnostní strategii České republiky 2023.

48 Usnesení vlády České republiky ze dne 4. října 2023 č. 737, k Obranné strategii České republiky.

49 Zákon č. 177/2023 Sb., o financování obrany České republiky a o změně zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o financování obrany).

MO v letech 2018–2022 nakládalo s peněžními prostředky určenými na automobilní techniku⁵⁰, a prověřil výdaje MO ve výši **1,6 mld. Kč**. Kontrola se také zaměřila na činnost státního vojenského opravárenského podniku VOP CZ, a to zejména ve vztahu k dodávkám a servisu armádní automobilní techniky a k cílům stanoveným pro jeho činnost.

NKÚ v rámci kontroly vyhodnotil, že MO nepoživovalo automobilní techniku podle potřeb AČR, neboť plánované akce (např. nákup automobilních jeřábů nebo hákových nakladačů kontejnerů) neuskutečnilo. To přispělo k tomu, že téměř dvě třetiny automobilní techniky měly ke konci roku 2021 překročenou životnost. MO tak neplnilo prioritu KVAČR 202551 v podobě náhrady vojenské techniky na konci životního cyklu.

- AČR provozovala ke konci roku 2021 téměř **1 300** osobních terénních aut s průměrným stářím 19 let. MO přistoupilo k jejich kompletní výměně. Ačkoliv AČR původně stanovila nezbytný počet na **1 344** aut, MO bez odůvodnění **navýšilo** plán nákupu o **884** na celkových **2 228** aut (tj. o 65,8 %). Pořízení nadbytečných vozidel představovalo částku **796 mil. Kč**, což dle NKÚ zakládalo riziko budoucích neúčelně a neekonomicky vynaložených peněžních prostředků.
- MO dále neefektivně a neúčelně utrácelo za opravy zastaralé automobilní techniky. Např. za opravy osobních terénních aut a jeřábové techniky vynaložilo **20,2 mil. Kč** neefektivně. Souhlasilo totiž s opravami i v případě, kdy se cena oprav (od 0,5 do 1,4 mil. Kč) blížila nebo i překračovala cenu nových pořizovaných aut (0,9 mil. Kč). MO také vynaložilo peněžní prostředky ve výši **1,1 mil. Kč** za opravy neúčelně, neboť jimi nezajistilo provozuschopný stav automobilní techniky a tu nebylo možné využívat pro plnění úkolů AČR.

VOP CZ dlouhodobě neplnil stanovené cíle a navíc hospodařil se ztrátou, která v letech 2018–2021 dosáhla téměř 392 mil. Kč. Ačkoliv podnik plánoval např. do roku 2023 navýšit podíl tržeb z vojenské výroby až na 80 %, skutečnost zjištěná NKÚ byla v těchto letech průměrně pouze 16,2 %.

Pouze 2 ze 34 oprav provedených na základě smlouvy s Ministerstvem obrany přinesly VOP CZ zisk, a to ve výši 3 000 Kč a 8 000 Kč. Zbývající opravy byly pro podnik ztrátové, celková ztráta ze zakázky činila 4,6 mil. Kč.

- Činnost podniku VOP CZ pro MO nepředstavovala podstatnou část jeho aktivit a tím pádem nemohlo MO zadávat podniku zakázky formou vertikální spolupráce ve smyslu zákona o zadávání veřejných zakázek⁵². Účelem existence VOP CZ měla být také tvorba zisku⁵³ z jeho činnosti, ztrátové hospodaření přitom naopak vedlo ke zvýšení zadluženosti a snížení konkurenceschopnosti podniku. U kontrolované veřejné zakázky na opravy jeřábů vykázal podnik dokonce ztrátu ve výši **49 %** její hodnoty.

MO I PŘES POSTUPNÉ NAVYŠOVÁNÍ SVÉHO ROZPOČTU NEPLNILO PLÁNY OBNOVY AUTOMOBILNÍ TECHNIKY AČR, KTERÁ JE I NADÁLE ZNAČNĚ ZASTARALÁ. MO NEVYUŽÍVALO VOP CZ V SOULADU S CÍLI A ZÁMĚRY STANOVENÝMI PRO ČINNOST STÁTNÍCH PODNIKŮ ZALOŽENÝCH MO.

Na základě výsledků kontroly se MO zavázalo k:

- pořízení automobilních jeřábů a zavedení systému posuzování a sledování efektivnosti (rentability) oprav automobilní techniky;
- úpravě počtu pořizovaných osobních terénních aut (místo nákupu až 2 228 kusů pořídí pouze 1 594 kusů), čímž došlo v reakci na výše uvedené zjištění NKÚ k úspoře více než **0,5 mld. Kč**;
- zlepšení neuspokojivého stavu hospodaření VOP CZ, kterému může pomoci novela zákona o zadávání veřejných zakázek účinná od července 2023; na základě této novely lze navýšit množství zakázek zadávaných ve prospěch podniku a tím zlepšit jeho hospodářskou situaci a zajistit plnění účelu, pro který byl podnik založen.

50 Tato technika zahrnuje pozemní silniční a vojenskou kolovou techniku určenou k přepravě osob a materiálu a využívanou všemi druhy vojsk.
51 Usnesení vlády České republiky ze dne 21. prosince 2015 č. 1094, o *Koncepci výstavby Armády České republiky do roku 2025*.
52 Ustanovení § 11 a § 189 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.
53 Např. usnesení vlády České republiky ze dne 17. února 2020 č. 115, o *Strategii vlastnické politiky státu*.

Rozvoj AČR měl podle KVAČR 2025 probíhat od roku 2016 ve dvou milnících. Milník 2020 měl eliminovat nedostatky a umožnit stabilizovat její schopnosti a k milníku 2025 mělo dojít k rozvoji schopností, mj. i chemického vojska AČR. To mělo z důvodu používání zastaralé techniky, materiálu a nedostatečné vybavenosti omezené schopnosti např. v oblasti detekce a identifikace CBRN⁵⁴ látek nebo individuální ochrany vojáků. NKÚ se proto v rámci KA č. [23/03](#) zaměřil na to, zda MO vynaložilo peněžní prostředky na radiační, chemickou a biologickou ochranu účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. NKÚ zkontroloval výdaje MO v letech 2016–2023 na 12 akcí a dva projekty obranného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v celkové výši **5,4 mld. Kč** a ověřil i splnění opatření k nápravě nedostatků zjištěných v KA č. **14/41**⁵⁵.

NKÚ v rámci kontroly vyhodnotil, že z hlediska účelnosti prostředků vynaložených na plánovací a akviziční činnost nedosáhlo MO zamýšlených dopadů nákupů, tj. získání požadovaných schopností chemického vojska AČR. MO neuskutečnilo plánované akce (např. nákup speciálních chemických automobilů, dekontaminačních prostředků nebo protichemických oděvů) a tím nesplnilo cíle koncepcí, resp. investičních programů schválených vládou, a nepostupovalo tak v souladu se zákonem č. 2/1969 Sb.⁵⁶ Dopadem nerealizování akcí je také omezené plnění některých cílů výstavby schopností sil NATO (např. základní a pokročilá ochrana před zbraněmi hromadného ničení).

MO v letech 2018–2022 nerealizovalo **9 z 12** plánovaných akcí programu 107V08 pro chemické vojsko AČR.

- V roce 2015 plánovalo MO pořízení 14 lehkých obrněných vozidel v letech 2017–2020. O rok později zásadně změnilo požadavky na schopnosti vozidel. Počet vozidel se zároveň zvýšil na 80 kusů (resp. 40 párů) a výše výdajů stoupla z **860 mil. Kč** na **5 352 mil. Kč (o 522 %)**. Nárůst počtu vozidel MO nezdůvodnilo. Při pořizování vozidel nepostupovalo MO v oblasti poskytování záloh v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb.⁵⁷ a v oblasti předběžné řídicí kontroly v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb.⁵⁸
- V oblasti biologické ochrany mělo MO vybudovat CBO Těchonín⁵⁹ do roku 2005. Termín nedodrželo. Na tuto skutečnost upozornil NKÚ již v rámci KA č. **14/41** a MO se zavázalo k nápravě nedostatků. V letech 2015–2016 deklarovalo dokončení nejpozději do konce roku 2022. Ani tento termín MO nesplnilo a nepostupovalo tak v souladu se zákonem č. 2/1969 Sb., když se neřídilo usneseními vlády⁶⁰. CBO Těchonín dlouhodobě neplní dvě statutární funkce (laboratorní diagnostiku biologických agens⁶¹ a biologický obranný výzkum), MO tak nedosáhlo zamýšleného dopadu výstavby v podobě vytvoření funkčního celku na nejvyšším stupni biologického zabezpečení a plného využití tohoto zařízení. NKÚ proto vyhodnotil výdaje ve výši **3,7 mld. Kč** vynaložené do konce roku 2022 na CBO Těchonín za omezené účelné. Plánované náklady na dobudování chybějícího objektu pro vědu a výzkum vzrostly mezitím ze **104 mil. Kč** (2005) na **587 mil. Kč** (2022), tj. **o 463 %**.

MO NEZAJISTILO POTŘEBY AČR V OBLASTI RADIAČNÍ, CHEMICKÉ A BIOLOGICKÉ OCHRANY.

Ochrana obyvatelstva /OOB/ je jednou ze základních funkcí státu, jejíž enormní důležitost byla potvrzena aktuálními konflikty na Ukrajině a v Izraeli. Systém OOB zahrnuje úkoly civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva. NKÚ při KA č. [22/12](#) prověřil, zda MV a MZd vynakládaly peněžní prostředky určené na přípravu a zajištění systému ochrany obyvatelstva účelně a v souladu s právními předpisy. Výdaje MV a MZd za období 2015 až 2021 činily v oblasti OOB minimálně **721 mil. Kč**. Základním prvkem systému OOB má být informovaný a vzdělaný občan, proto NKÚ provedl dobrovolné dotazníkové šetření znalostí problematiky OOB a získal **více než 46 tis.** odpovědí⁶².

54 Chemical, biological, radiological and nuclear – chemické, biologické, radiologické a nukleární látky.

55 KA č. 14/41 – Peněžní prostředky vynakládané Ministerstvem obrany na zajištění úkolů biologické ochrany (KZ byl zveřejněn v části 3/2015 *Věstníku NKÚ*).

56 Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

57 Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

58 Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

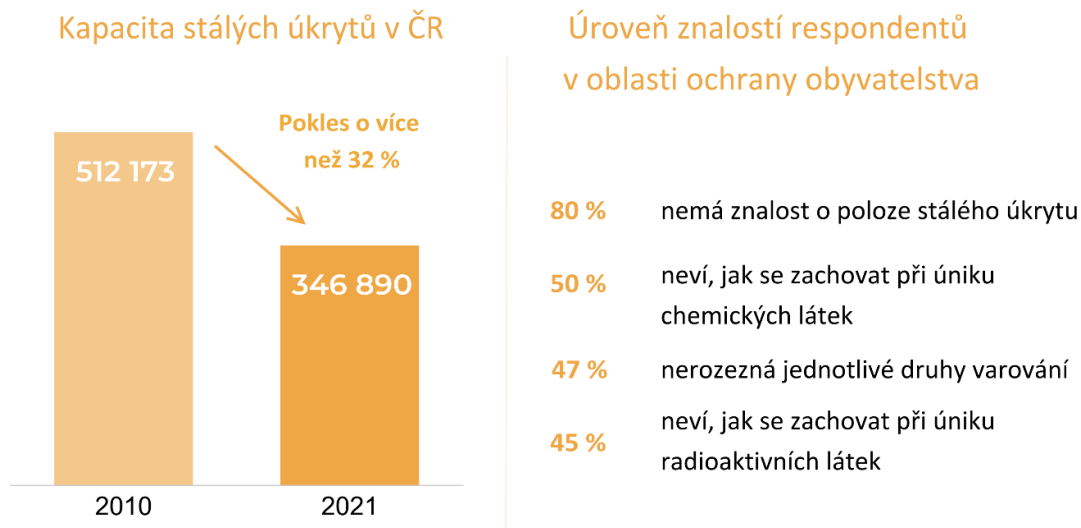
59 Centrum biologické ochrany Těchonín je název pro celý areál, ve kterém se nachází komplex technických a provozních budov, zdravotnických zařízení a dalších staveb sloužících k plnění úkolů AČR.

60 Usnesení vlády České republiky ze dne 20. srpna 2015 č. 665, k dalšímu využití Centra biologické ochrany Těchonín, a usnesení vlády České republiky ze dne 7. dubna 2016 č. 299, ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 14/41 Peněžní prostředky vynakládané Ministerstvem obrany na zajištění úkolů biologické ochrany.

61 Pod pojmem biologický agens se rozumí bakterie, virus nebo houba, v přírodním nebo modifikovaném stavu, ve formě izolované živé kultury nebo substrátu obsahujícího živý materiál, který byl záměrně naočkován nebo nakažen touto kulturou.

62 Respondenti byli studenti 3. a 4. ročníků středních škol a 7. a 8. ročníků víceletých středních škol. Interaktivní zobrazení některých výsledků dotazníku je dostupné zde: <https://bit.ly/48rgSHa>.

Obrázek č. 2: Kapacita stálých úkrytů v ČR a vybrané výsledky dotazníkového šetření NKÚ

Zdroj: MV-GŘ HZS ČR a dotazníkové šetření NKÚ.

NKÚ zjistil trvalý pokles kapacity stálých úkrytů, v roce 2021 bylo jimi zabezpečeno cca 3,2 % obyvatelstva ČR. Ke snížení došlo i v případě počtu úkrytů ve fakultních nemocnicích, v roce 2021 je měly pouze čtyři z nich, a to jen v Praze a Plzni.

MV při plnění některých úkolů OOB nepostupovalo v souladu se zákonem č. 2/1969 Sb., zákonem č. 218/2000 Sb. a zákonem č. 239/2000 Sb.⁶³ MV sice průběžně plnilo řadu úkolů, nicméně v době ukončení kontroly stále přetrvávaly nedostatky negativně ovlivňující fungování systému OOB. Jednalo se především o nedokončení úkolů v oblasti novelizace právních předpisů, výchovy a vzdělávání, zabezpečení prostředků individuální ochrany včetně využití výsledků souvisejícího výzkumu a dokončena nebyla ani obměna rotačních sirén.

- MV nezajistilo právními předpisy⁶⁴ stanovený počet prostředků individuální ochrany, jako jsou např. masky, ochranné obleky, dětské vaky a další materiál sloužící k ochraně vybraných kategorií osob při ohrožení státu nebo ve válečném stavu. MV také nedokončilo některé úkoly v oblasti informování a varování obyvatelstva, např. obměnu rotačních sirén. V plánovaném termínu do roku 2022 nespustilo ani webový portál OOB a nezajistilo rozesílání varovných SMS zpráv do roku 2017.
- MV nevyužilo v praxi některé z výsledků výzkumu v oblasti OOB, ačkoliv se jednalo o funkční vzorky ochranných kulek, oděvů nebo prostředků ochrany dýchacích cest. Přitom na realizaci těchto projektů vynaložilo **132,5 mil. Kč**. Nedošlo tak k naplnění účelu a přínosu výzkumu, přestože se podle MV jedná o ochranné pomůcky s vyššími užitnými vlastnostmi a nízkými nároky na výrobu.

ZÁKON O IZS A VYHLÁŠKA K PŘÍPRAVĚ A PROVÁDĚNÍ ÚKOLŮ OCHRANY OBYVATELSTVA V SOUČASNOSTI NEREFLEKTUJÍ VÝVOJ A AKTUÁLNÍ STAV SYSTÉMU OCHRANY OBYVATELSTVA.

63 Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

64 Ustanovení § 7 odst. 8 písm. g) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů; vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Po zveřejnění výsledků kontrolní akce:

- Došlo ke schválení nové *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. Systému OOB se nově věnuje kapitola *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*, ve které je zmíněn jak jeho rozvoj, tak rozvoj systému přípravy obyvatelstva, který je podmínkou pro snižování dopadů mimořádných událostí a krizových situací.
- MV se zavázalo⁶⁵ předložit novely právních předpisů upravujících oblast OOB, přičemž např. v zákoně o IZS bude mimo jiné oblast OOB nově definována a budou upraveny požadavky OOB v oblasti improvizovaných úkrytů.
- V oblasti výchovy a vzdělávání vytvoří MV od roku 2024 v rámci základního a středoškolského vzdělávání samostatnou oblast „*výchova k bezpečnosti*“, bude spuštěn webový portál OOB a zprovozněna mobilní aplikace pro informování obyvatelstva a hromadné rozesílání SMS zpráv.
- MV zajistí, aby počet prostředků individuální ochrany neklesl **pod 300 000 kusů** pro ty nejohroženější skupiny obyvatel. Na základě využitelných příkladů zahraniční praxe zjištěných Nejvyšším kontrolním úřadem je mapa rozmístění stálých úkrytů nově k dispozici na webových stránkách Hasičského záchranného sboru ČR /HZS ČR⁶⁶.
- MV bude pokračovat v budování nové sítě pro provoz jednotného systému varování a vyrozumění a ve výměně rotačních sirén za elektronické.

Katastrofy přírodního a antropogenního původu jsou bezpečnostní hrozbou. Četnost a intenzita těchto přírodních narůstá zejména v souvislosti se změnou klimatu. Zajištění akceschopnosti složek IZS je základní podmínkou pro efektivní řešení katastrof, které ohrožují životy a majetek a mohou vést až k ohrožení funkcí státu. Složky IZS se přitom stále potýkají s nedostatečnou vybaveností a odolností v územích se zvýšeným výskytem katastrof. V této oblasti NKÚ při KA č. [22/14](#) prověřil, zda MMR, MV a osm příjemců podpory z *Integrovaného regionálního operačního programu /IROP/ 2014–2020* vynaložili peněžní prostředky určené na zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof účelně, hospodárně a efektivně a v souladu s právními předpisy. Na 293 projektů bylo vynaloženo celkem **5,1 mld. Kč**.

NKÚ v rámci kontroly vyhodnotil, že cíl IROP 2014–2020 dosáhnout plně připravenosti v exponovaných územích nebyl splněn, neboť MMR rozdělilo alokované prostředky bez vazby na potřeby složek IZS⁶⁷. Zejména Policie ČR z důvodu nepřipravenosti projektů nepořídila potřebnou techniku a věcné prostředky (např. vozidla a mikrobusey) a vyčerpala pouze 8 % z alokace. MMR nestanovilo ukazatel podpory tak, aby podle něj mohlo následně vyhodnotit přínos vynaložených peněžních prostředků. Při kontrole realizace vybraných projektů nezjistil NKÚ závažné nedostatky.

- MMR nastavilo cílové hodnoty podpory navazujícího IROP 2021–2027 opět bez vazby na potřeby podporovaných složek IZS.

Sledovaný ukazatel počtu podpořených osob byl naplněn na 200 % již dva roky před koncem programového období IROP. Důvodem bylo to, že příjemci podpory vykazovali duplicitně počty osob, které absolvovaly výcvik nebo výuku. Ukazatel nevyzpovídal nic o tom, zda došlo ke zvýšení připravenosti složek IZS.

MV NEVYMEZILO VČAS POTŘEBY POLICIE ČR A NEPŘIPRAVILO ŽÁDOSTI O PODPORU. ALOKOVANÉ PENĚŽNÍ PROSTŘEDKY MEZITÍM VYČERPALI OSTATNÍ SLOŽKY IZS, TAKŽE POLICIE ČR POTŘEBNOU TECHNIKU ANI VĚCNÉ PROSTŘEDKY NEPOŘÍDILA. NA NEPŘIPRAVENOST PROJEKTŮ ZE STRANY MV NAPŘ. V OBLASTI KYBERNETICKÉ BEZPEČNOSTI UPOZORNIL NKÚ JIŽ V RÁMCI KA Č. 19/26⁶⁸.

65 Usnesení vlády České republiky ze dne 22. listopadu 2023 č. 881, *ke kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 22/12 Peněžní prostředky státu určené na přípravu a zajištění systému ochrany obyvatelstva.*

66 *Ochrana obyvatelstva* [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-uvodem.aspx>.

67 Složkami IZS jsou: Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby, Policie ČR.

68 KA č. 19/26 – *Budování kybernetické bezpečnosti České republiky* (KZ byl zveřejněn v částce 6/2020 *Věstníku NKÚ*).

Na základě výsledků kontroly se MMR a MV zavázaly, že:

- MMR vyhodnotí cíle a přínosy poskytnuté podpory IROP 2014–2020 a v programovém období 2021–2027 nebude používat ukazatel podpory, jehož nastavení a vypovídací schopnost o přínosech podpory NKÚ zpochybnil;
- MV provede opatření k zefektivnění přípravy projektů Policie ČR prostřednictvím zavedení monitorovacího systému dodržování termínů projektů a stanovilo pravidlo rozdělení prostředků nového IROP 2021–2027 ve prospěch Policie ČR, a to v poměru **60 %** ku **40 %** (HZS ČR).⁶⁹

Dopady předešlých kontrol NKÚ ve vazbě na vnitřní bezpečnost

NKÚ již ve své výroční zprávě za rok 2022 upozornil na to, že v ČR stále není dokončen systém ochrany měkkých cílů. MV nesplnilo cíl ochrany měkkých cílů, kdy měla být jejich podstatná část schopna při útoku zareagovat tak, že případné škody budou násobně nižší, než kdyby je útok zastihl nepřipravené. V KA č. **21/21**⁷⁰ zjistil NKÚ nedostatky u poskytovatelů dotací z neinvestičních programů na ochranu měkkých cílů, a to MV, MK a MZd. Jednalo se např. o nemožnost vyhodnocení přínosu podpory, realizaci programů bez vazby na potřeby měkkých cílů nebo neexistenci informací o využití výsledků projektů. Tyto nedostatky společně s nezahájením plánované realizace navazujících investičních programů měly dopad v nevytvoření národního komplexního systému ochrany měkkých cílů. Pokud bude podpora ze strany státu obnovena, dojde na základě opatření⁷¹ deklarovaných MV, MK a MZd k nastavení měřitelných ukazatelů podpory, definování potřeb systému ochrany měkkých cílů, zvýšení transparentnosti hodnocení projektů nebo posouzení kvality výstupů projektů. Na základě požadavku NKÚ předložilo MV vládě v říjnu 2023 vyhodnocení⁷² neinvestičních programů, v rámci kterého byla zjištění NKÚ potvrzena. Kontrolní výbor PSP ČR poté podal dne 7. prosince 2023⁷³ podnět NKÚ k provedení následné kontroly.

69 Usnesení vlády České republiky ze dne 22. listopadu 2023 č. 878, *ke kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 22/14 Peněžní prostředky státu určené na zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof.*

70 KA č. 21/21 – *Peněžní prostředky státu vynakládané na systém ochrany měkkých cílů* (KZ byl zveřejněn v části 4/2022 Věstníku NKÚ).

71 Usnesení vlády České republiky ze dne 12. dubna 2023 č. 243, *ke kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 21/21 Peněžní prostředky státu vynakládané na systém ochrany měkkých cílů.*

72 *Vyhodnocení dotačních programů ministerstev vnitra, kultury a zdravotnictví pro zvýšení ochrany měkkých cílů* (čj. 856/23) předložil ministr vnitra vládě dne 11. října 2023.

73 Usnesení Kontrolního výboru PSP ČR z 28. schůze ze dne 7. prosince 2023, *ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 21/21 Peněžní prostředky státu vynakládané na systém ochrany měkkých cílů.*

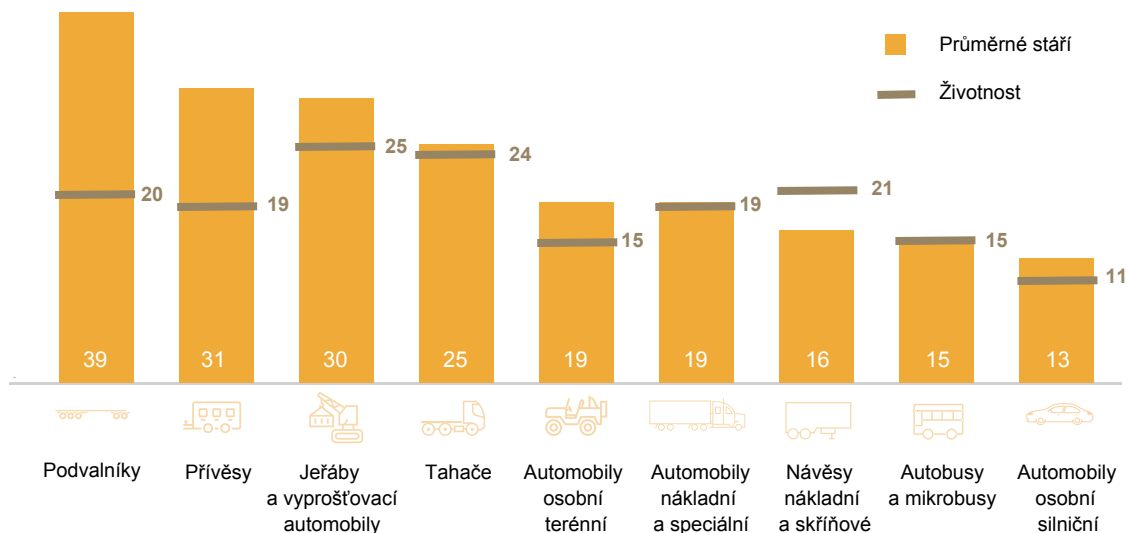

I přes opakované navyšování rozpočtu **nezajistilo MO budování schopností Armády ČR** dle koncepcí resortu a programů schválených vládou ČR

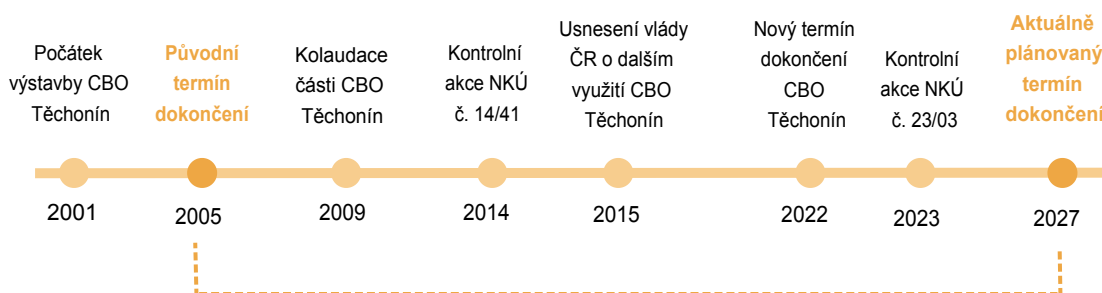
MO NEZAJISTILO OBNOVU AUTOMOBILNÍ TECHNIKY A UTRÁCELO ZA NEEFEKTIVNÍ OPRAVY ZASTARALÝCH VOZIDEL

Údaje o automobilní technice Armády ČR ke konci roku 2021

PŘESTOŽE MO NA VÝSTAVBU CENTRA BIOLOGICKÉ OCHRANY TĚCHONÍN VYNALOŽILO 3,7 MLD. KČ, JEHO VÝSTAVBU ANI PO 22 LETECH NEDOKONČILO

Časová osa výstavby Centra biologické ochrany /CBO/ Těchonín

22 let

Rozdíl mezi původním termínem dokončení a termínem dokončení plánovaným v době kontroly NKÚ

4.4 DOPRAVA

Kvalitní dopravní infrastruktura je předpokladem hospodářského, regionálního i společenského rozvoje. Její významnou součástí je dálniční síť, která však v ČR není stále dokončena. Celková délka dálnic by měla po jejich dokončení dosáhnout cca 2 073 km, aktuálně je dle evidence ŘSD v provozu 1 386 km. I to byl důvod, proč se NKÚ v roce 2023 zaměřil na zjišťování/ověřování příčin a důsledků dlouhotrvající výstavby vybraných dálnic ČR i na kvalitu provedené modernizace dálnice D1. Dále také ověřoval systém elektronických dálničních známek a zajištění bezpečnosti silničního provozu.

V roce 2023 NKÚ dokončil pět kontrolních akcí, ve kterých prověřil:

- modernizaci dálnice D1 (KA č. [21/37](#));
- výstavbu dálnice D35 (KA č. [22/08](#));
- výstavbu dálnice D4 formou partnerství veřejného a soukromého sektoru (KA č. [22/29](#));
- přípravu, realizaci a provoz systému elektronických dálničních známek (KA č. [22/01](#));
- zvýšení bezpečnosti silničního provozu (KA č. [22/26](#)).

NKÚ při KA č. [21/37](#) prověřil, jak MD, ŘSD a SFDI v období od roku 2016 do listopadu 2022⁷⁴ vynakládaly peněžní prostředky státu a EU na modernizaci cca 161 km dálnice D1 v úseku mezi Mirošovicemi a Kývalkou a zda investovaných **28,1 mld. Kč⁷⁵** přineslo zvýšení bezpečnosti a komfortu pro uživatele dálnice D1. NKÚ provedl kontrolu přípravy a realizace modernizace **pěti úseků** s celkovým objemem nákladů více než **6,79 mld. Kč**. Dále se NKÚ na vzorku 12 reklamovaných závad na osmi úsecích D1 zaměřil na postup ŘSD při zjišťování a řešení závad.

Ačkoli od roku 2007 byl stav dálničního mostu Šmejalka veden jako špatný, ŘSD vyřalo jeho rekonstrukci⁷⁶ z modernizace dálnice D1 a řeší ji samostatným projektem. V červenci 2018 byl stav překlasifikován do stupně velmi špatný a v červnu 2022 ŘSD zajistilo provizorní poděpení nosné konstrukce mostu pro zajištění jeho provozuschopnosti do doby rekonstrukce.

*V březnu a dubnu 2022 bylo jedinou vysokorychlostní váhou na D1 zjištěno **17 216** případů porušení hmotnostních limitů, ale ŘSD předalo do doby ukončení kontroly NKÚ pouze **448** podnětů k zahájení řízení o přestupku.*

Kontrola NKÚ ukázala, že modernizace dálnice D1 není dokončena. Neexistuje ani žádný souhrnný časový a finanční plán projektů potřebných pro její dokončení. Na opravených úsecích zůstávají mosty i nadjezdy ve stavu ohrožujícím bezpečnost dopravy, není dokončena modernizace některých odpočíváků a navíc stále chybí parkovací místa pro kamiony. NKÚ dále upozornil na nekvalitní odstraňování závad opravovaných úseků, což má negativní vliv na jízdní komfort. Opravenou vozovku navíc stále poškozují přetížené kamiony, MD však žádná účinná opatření k řešení této situace nepřijalo. Z kontroly dále vyplynulo, že MD se kvalitou modernizace, počty a příčinami závad na modernizovaných úsecích dálnice nezabývalo.

- V době ukončení kontroly nebylo ještě zkolaudováno osm modernizovaných úseků D1. Navíc modernizaci provázejí nekvalitně provedené stavební práce (např. olámané hrany cementobetonových desek, výtlučky apod.) i problematické odstraňování závad (např. nedodržení technologických postupů, použití nevhodných materiálů). ŘSD reklamovalo u dodavatelů **605** závad na **13** úsecích a další reklamace připravovalo. NKÚ však na vzorku **12** případů závad zjistil u ŘSD rozpor v jejich označování (popisy závad, jejich lokalizace apod.), nedostatečnou dokumentaci i kontrolu postupu dodavatelů při jejich odstraňování, což může ztěžovat reklamační řízení. Vznik závad a jejich nekvalitní opravy svědčí o nedostatcích v kontrole průběhu výstavby ze strany ŘSD.

- Nekvalitně provedené práce mají negativní vliv na životnost vozovky a tento vliv je ještě umocněn množstvím a četností jízd přetížených kamionů. V úseku č. 16 dálnice D1 se nachází oboustranná vysokorychlostní váha, která za dva měsíce provozu zjistila značné množství případů porušení hmotnostních limitů. MD se však výsledky tohoto vážení na D1 ani počty jízd přetížených vozidel nezabývalo.

74 Průběh kontroly byl negativně ovlivněn kybernetickým útokem na informační systémy ŘSD, v jehož důsledku byly některé doklady a informace nedostupné.

75 Cena vč. DPH (ke dni 31. 5. 2022).

76 Původně měla být rekonstrukce mostu Šmejalka provedena v době od března 2014 do prosince 2015.

MODERNIZACE DÁLNICE D1 NENÍ STÁLE DOKONČENA A ŘSD, MD ANI SFDI NEMAJÍ SOUHRNNÝ ČASOVÝ A FINANČNÍ PLÁN PROJEKTŮ POTŘEBNÝCH PRO JEJÍ DOKONČENÍ. KROMĚ TOHO JI PROVÁZÍ ŘADA NEKVALITNĚ PROVEDENÝCH STAVEBNÍCH PRACÍ I JEJICH OPRAV. ČÁST MOSTŮ A NADJEZDŮ BYLA Z REKONSTRUKCE VYŇATA, PŘIČEMŽ STAV NĚKTERÝCH Z NICH OHROŽUJE BEZPEČNOST A PLYNULOST DOPRAVNÍHO PROVOZU.

Opatření přijatá MD na základě kontrolní akce:

MD na základě kontrolní akce mj. přijalo opatření, které ukládá ŘSD zpracovat do května 2024 aktuální přehled o stavu mostů a nadjezdů na dálnici D1 a harmonogram dokončení jejich oprav a rekonstrukcí. MD bude tento harmonogram průběžně sledovat a vyhodnocovat dokončení oprav a rekonstrukcí mostů a nadjezdů na dálnici D1. Dalším opatřením pak bylo od 1. 1. 2024 nastavení systému kontroly kvality v oblasti správy, údržby a oprav dálnic a silnic I. třídy. ŘSD také předpokládalo zavést do konce roku 2023 systémové opatření spočívající v provedení komplexní prohlídky těsně před koncem záruční lhůty, a to za účelem uplatnění všech závad, které spadají do záručního plnění ze strany zhotovitele.

Úlevu soustavně přetížené dálnici D1 by měla přinést po svém dokončení dálnice D35 jako další významná spojnice Čech a Moravy. Na tuto dálnici se NKÚ zaměřil při KA č. [22/08](#) a podrobně prověřil přípravu 14 úseků s celkovými předpokládanými náklady cca **96,6 mld. Kč**.

NKÚ konstatoval, že se MD/ŘSD nedařilo dodržovat koncepční záměry ani harmonogramy výstavby dálnice D35. Příprava staveb u 14 kontrolovaných úseků trvala v průměru 12 let, přičemž hlavní příčinou takto dlouhé doby byly problémy ŘSD spojené se získáváním územních rozhodnutí a majetkoprávním vypořádáním pozemků. V důsledku prodlužování přípravy staveb a oddalování výstavby rostly náklady.

U stavby D35 Úlibice – obchvat zpracovalo ŘSD aktualizaci záměru projektu, v níž navýšilo předpokládané stavební náklady z původních 310 mil. Kč bez DPH na 1,19 mld. Kč bez DPH, což představovalo nárůst o 184 % ve srovnatelné cenové úrovni.

- Výstavba dálnice D35 byla zahájena v 70. letech minulého století, MD se však nedařilo naplnit ani aktuální harmonogramy uvedené v koncepčních a strategických materiálech. Například příprava staveb u 14 kontrolovaných úseků trvala v průměru **12 let**, nejvíce času si vyžádala příprava stavby o délce 3,3 km *Křelov–Slavonín*, a to **27 let**. Dokončení dálnice D35 se neustále prodlužuje. V době ukončení kontroly (květen 2023) nebyla ještě zahájena výstavba 11 úseků, neustálé prodlužování spolu s inflací výstavbu prodražuje a celková doba výstavby D35 tak přesáhne **50 let**.
- Dva úseky D35 se mají dle rozhodnutí vlády z roku 2022 stavět formou partnerství veřejného a soukromého sektoru (tzv. projekt PPP⁷⁷), což by mělo být o **4,1 %** výhodnější oproti tradiční realizaci veřejným sektorem. Nicméně již v době kontroly NKÚ měla příprava projektu PPP skluz, protože MD zahájilo zadávací řízení na výběr poradce s půlročním zpožděním.

AČKOLIV BYL PRVNÍ ÚSEK DÁLNICE D35 ZPROVOZNĚN JIŽ V ROCE 1978 A JEJÍ STAVBA BYLA V ROCE 2001 OZNAČENA ZA VLÁDNÍ PRIORITY, NENÍ STÁLE DOKONČENA. Z CELKEM 21 ÚSEKŮ DÁLNICE NEBYLA ANI 22 LET PO VLÁDNÍM USNESENÍ ZAHÁJENA VÝSTAVBA 11 ÚSEKŮ A ŘSD PŘEDPOKLÁDÁ JEJÍ ZPROVOZNĚNÍ V CELÉ DÉLCE 210 KM AŽ V ROCE 2030.

Pro využití projektu PPP se stát rozhodl rovněž v případě dokončení dálnice D4. Proto se NKÚ v KA č. [22/29](#) zaměřil na proces výběru koncesionáře pro projekt PPP D4, nastavení smluvních vztahů mezi MD a koncesionářem a výhodnost tohoto projektu. V době kontroly NKÚ probíhala stavba dálnice D4 dle projektu PPP, stavbu plně financuje koncesionář. Následný provoz a údržbu zajistí rovněž koncesionář, kterému bude vyplácena měsíčně odměna formou tzv. platby za dostupnost. Po uplynutí smluvního vztahu v roce 2049 přejde provoz a údržba do rukou státu. Kontrolovaný objem u MD byl stanoven jako výše čisté současné hodnoty⁷⁸ plateb za dostupnost dle koncesionářské smlouvy ve výši **17,8 mld. Kč**.

77 Public Private Partnership /PPP/, jedná se o dlouhodobý smluvní vztah mezi soukromým a veřejným sektorem, na základě kterého soukromý sektor zajišťuje veřejnou infrastrukturu nebo službu.

78 Tato hodnota představuje závazky státu diskontované na cenovou úroveň k 1. lednu 2020 bez započtení inflace.

NKÚ kontrolou zjistil, že zahájení výstavby vybraných úseků dálnice D4 formou projektu PPP se téměř o čtyři roky opozdilo, důvodem byly zejména chyby v zadávacím řízení na výběr poradce⁷⁹ a časová náročnost výběru koncesionáře. MD, resp. ŘSD nedodalo poradci dostatečné podklady, z čehož vyplývá riziko nesprávného vyhodnocení výhodnosti projektu PPP. MD také nedodrželo termíny vyplývající z koncesionářské smlouvy pro předání dílčích stavebních povolení u dvou úseků. Důsledkem je riziko zpoždění výstavby a riziko finančních kompenzací, které může koncesionář na základě koncesionářské smlouvy po státu požadovat.

- Pro potřeby vyhodnocování výhodnosti projektu PPP nebylo ŘSD schopno stanovit výdaje na provoz, obnovu a údržbu dálnic, ačkoliv v té době provozovalo a udržovalo **1 276 km** dálnic. Tyto výdaje proto musel odhadnout poradce na základě svých zkušeností ze zahraničí, tento fakt mohl negativně ovlivnit vyhodnocení výhodnosti projektu.
- Celý závazek projektu PPP představuje kvazimandatorní výdaj, který bude muset stát až do roku 2049 financovat. PSP ČR schválila „platbu za dostupnost“ ve výši **29,5 mld. Kč**.⁸⁰ Nicméně při zohlednění inflace v letech 2020 až 2022 a predikce ČNB a Evropské centrální banky do roku 2049 bude platba státu za dostupnost o **4,2 mld. Kč** vyšší a dosáhne cca **33,7 mld. Kč**.

KONTROLA NKÚ ODHALILA NĚKOLIK RIZIK U PROBÍHAJÍCÍHO PROJEKTU PPP D4. JELIKOŽ MD NEDODALO DOSTATEČNÉ PODKLADY O VÝDAJÍCH NA PROVOZ, OBNOVU A ÚDRŽBU ČESKÝCH DÁLNIC, NEMUSÍ BÝT VÝSTAVBA D4 FORMOU TOHOTO PROJEKTU TAK VÝHODNÁ, JAK VYHODNOTIL PORADCE. NAVÍC NEDODRŽENÍ TERMÍNŮ VYPLYVAJÍCÍCH Z KONCESIONÁŘSKÉ SMLOUVY ZE STRANY MD MŮŽE VÉST K PRODRAŽENÍ PROJEKTU. PRODRAŽENÍ PROJEKTU MŮŽE ZPŮSOBIT TAKÉ INFLACE. VZHLEDEM K TOMU, ŽE VLÁDA⁸¹ ROZHODLA O DALŠÍM VYUŽITÍ PROJEKTŮ PPP, POVAŽUJE NKÚ ZA NEZBYTNÉ VYVAROVAT SE CHYB, KE KTERÝM DOŠLO PŘI REALIZACI PROJEKTU PPP D4.

NKÚ při KA č. [22/01](#) prověřoval vynakládání peněžních prostředků resortu MD na systém časového zpoplatnění s využitím elektronických dálničních známek /EDAZ/⁸² v letech 2018 až 2022. Ke kontrole byly vybrány služby a dodávky související s vybudováním, provozem a rozvojem systému EDAAZ, na něž SFDI a MD ve spolupráci s CENDIS, s. p., vynaložily do dubna 2022 celkem **329 mil. Kč**.

Z výsledků kontroly vyplynulo, že i přes počáteční provozní potíže a chyby v systému byla realizovaná varianta časového zpoplatnění (tzv. e-známka) efektivnější a hospodárnější než původní systém, což bylo potvrzeno ročním snížením nákladů v průměru o 120 mil. Kč. Provozní komplikace a chyby IS EDAAZ⁸³ však znamenaly, že ho SFDI akceptoval s 226 výhradami až po 19 měsících od zahájení provozu. Přestože IS EDAAZ plní definované cíle, resort dopravy nedosáhl optimálního stavu, jelikož mj. schází automatizovaná výměna dat s registrem silničních vozidel /RSV/ a také právní předpis umožňující automatizované vyhodnocení přestupků.

*Potenciální ušlý příjem SFDI z nezavedení systému automatického ukládání pokut za neoprávněné použití zpoplatněné komunikace vyčíslil NKÚ na hodnotu cca **1,5 mil. Kč** za modelový den⁸⁴.*

- Z plánovaných šesti napojení IS EDAAZ na další informační systémy se SFDI nepodařilo realizovat tři, a to na: RSV, *Informační systém sdílené služby* a *Národní identitní autoritu*. Nelze tedy například ověřit, zda je vozidlo osvobozeno od úhrady nebo zda má nárok na sníženou tzv. „eko cenu“, což může snižovat příjmy SFDI/státu z prodeje e-známeček. Zaměstnanci call centra IS EDAAZ dosud musí manuálně ověřovat v databázi RSV, zda je vozidlo osvobozeno od úhrady. Dochází k chybám a tím následně i k žádostem o vrácení peněz. NKÚ rovněž zjistil, že při nákupu e-známeček za sníženou eko cenu (pro vozidla poháněná zemním plynem nebo biometanem) nedocházelo k ověřování splnění kritérií v RSV, z toho mohli omylem či úmyslně těžit kupující. Propojení systémů by takovéto nedostatky mohlo vyloučit.

79 Poradce projektu PPP byl vybrán na základě provedeného zadávacího řízení. Poradce se s MD podílel na přípravě celého projektu PPP D4 včetně kompletní smluvní dokumentace.

80 Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR vyslovila souhlas na základě ustanovení § 18c zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích. Pro přepočítání eur byl použit kurz 24 Kč/€.

81 Usnesení vlády ČR ze dne 16. srpna 2023 č. 577, o vyhodnocení využití metody spolupráce veřejného a soukromého sektoru na projektech železniční a dálniční infrastruktury.

82 Jako „EDAAZ“ se rozumí systém zahrnující všechny služby a komponenty, které souvisejí se zavedením e-známky jako způsobu úhrady časového poplatku dle zákona č. 13/1997 Sb. Součástí EDAAZ je mj. agendový informační systém veřejné správy „IS EDAAZ“.

83 IS EDAAZ například umožňoval nákup e-známky na neexistující SPZ nebo na stejnou SPZ ve shodném období, popř. nákup e-známky pro vozidlo osvobozená od úhrady. V důsledku toho měnil SFDI pětkrát obchodní podmínky.

84 Výpočet vychází z celkového počtu zjištěných přestupků a z výše pokut udělených policisty a celníky v roce 2021 za nezaplacení e-známky a rovněž z předpokladu, že by si neplatící řidiči všech vozidel (včetně zahraničních) koupili e-známku alespoň v minimální hodnotě, tj. 310 Kč, na dobu 10 dnů. (Podrobnější informace viz příloha č. 3 KZ č. [22/01](#).)

- Kamerový systém na mytných branách sice shromažďuje údaje o průjezdech vozidel, ale jelikož dle současné právní úpravy nese odpovědnost za porušení povinnosti zaplacení e-známky řidič, nikoliv majitel vozidla, pokutu za tento přestupek může udělovat Policie ČR nebo CS ČR až po zastavení vozidla. Jen za rok 2021 bylo evidováno téměř **38,6 tis.** přestupků zachycených Policií ČR a CS ČR.

NKÚ KONSTATOVAL, ŽE OPROTI PŮVODNÍMU SYSTÉMU JE DÁLNIČNÍ E-ZNÁMKA UŽIVATELSKY PŘÍVĚTIVĚJŠÍ PRO OBČANY A ZEJMÉNA HOSPODÁRNĚJŠÍ PRO STÁT. PŘÍJMY Z PRODEJE E-ZNÁMEK BY MOHL STÁT ZVÝŠIT ZAVEDENÍM AUTOMATIZACE DO PROCESU VÝMĚNY DAT A ZAVEDENÍM AUTOMATIZOVANÉHO VYHODNOCOVÁNÍ PŘESTUPKŮ.

V souvislosti se zjištěnými skutečnostmi NKÚ doporučil

- napojit IS EDAAZ na definované IS k zabezpečení automatizované výměny dat v souladu s principem interoperability definovaným *Národním architektonickým plánem*;
- zavést systém automatizovaného vyhodnocení přestupků a předložit s ním spojenou novelu zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, která stanoví podmínky zjišťování přestupků a vymáhání pokut;
- při realizaci významných ICT projektů v resortu MD zpracovat před podpisem závazných smluvních ujednání business analýzu včetně popisu a návrhu řešení rizikových situací.

S budováním nejen dálnic, ale i celé silniční sítě souvisí oblast bezpečnosti silničního provozu. Vedle dopadu na lidské životy a zdraví mají dopravní nehody a jejich následky negativní vliv také na ekonomiku ČR. NKÚ proto při KA č. [22/26](#) prověřil, jak MD řídilo a spolu s ŘSD a Centrem služeb pro silniční dopravu /CSPSD/ i realizovalo aktivity s dopadem na zvýšení bezpečnosti silničního provozu /BESIP/ a zda peněžní prostředky ve výši více než **425 mil. Kč** byly na tuto oblast v letech 2017–2022 vynaloženy účelně a hospodárně.

Ze statistických dat nehodovosti na silnicích sice vyplývá, že v ČR došlo od roku 2011 k poklesu počtu usmrcených nebo těžce zraněných z dopravních nehod, avšak nepodařilo se splnit jeden z hlavních strategických cílů, a to snížit počet usmrcených pod úroveň stanovenou pro rok 2020, který byl cílovým rokem prvního strategického období.⁸⁵ Kontrolované preventivně informační aktivity a kampaně měly potenciál přispět k plnění strategických cílů v oblasti BESIP, ale NKÚ shledal nedostatky, které negativně ovlivnily účelnost a hospodárnost vynaložených peněžních prostředků. NKÚ vyhodnotil, že CSPSD provádělo řídicí i kontrolní činnost nedostatečně a formálně, což vedlo k významnému snížení účelnosti a k nevhodnosti. Například proplácelo krajským koordinátorům BESIP takové činnosti, které neměly na bezpečnost na silnicích žádný vliv. ŘSD zase nedostatečným způsobem řešilo rizika odhalená audity bezpečnosti pozemních komunikací a bezpečnostními inspekcemi. Například na silnicích I. tříd je úmrtnost cca šestkrát vyšší než na dálnicích, přesto na nich ŘSD provádělo audity bezpečnosti v podstatně menší míře.

V letech 2017–2022 zahynulo při dopravních nehodách celkem 184 cyklistů bez přílby. Podle propočtů MD mohlo až 37 % (tj. 68 osob) z nich dopravní nehodu přežít, pokud by přílbu mělo. Používání cyklistických přileb může podle MD přinést až 65% pokles smrtelných zranění.

- MD ustoupilo od realizace dvou aktivit zařazených do akčních plánů zaměřených na legislativní úpravy, a to od povinného používání přileb pro cyklisty bez ohledu na věk a od zavedení alkoholocku jako účinného technického řešení pro zamezení jízdy pod vlivem alkoholu, zvláště u profesionálních a recidivujících řidičů. Tento krok však MD dostatečně přesvědčivě neodůvodnilo.
- Na vzorku 30 staveb ŘSD v celkem 11 případech nepostupovalo v souladu se zákonem č. 13/1997 Sb.⁸⁶ a nereagovalo adekvátně na rizika a doporučení vzešlá z auditů bezpečnosti. Dále například na pozemních komunikacích sítě TEN-T⁸⁷ bylo mezi lety 2015–2020 odstraněno pouze **29 %** inspekcemi identifikovaných dopravně bezpečnostních deficitů

85 Na silnicích ČR v roce 2020 zemřelo 460 osob, což je o 127 více (tj. o cca 38,1%), než byl vytyčený strategický cíl, který činil 333 osob.

86 Ustanovení § 18g odst. 1 a 2 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích.

87 Jedná se o transevropskou dopravní síť v rámci EU.

Zatímco na dálnicích bylo v letech 2017–2021 usmrceno průměrně **29 osob za rok**, na silnicích I. třídy to bylo **183 osob za rok**. Průměrný počet těžce zraněných za rok činil na dálnicích **78 osob** a na silnicích I. třídy **496 osob**.

s rokem původu 2015. ŘSD neupřednostňovalo ty, které byly zařazeny do kategorie „*primární sanační opatření*“, tj. jejich odstranění nesnese odklad a jsou převážně nízkonákladové povahy. Z **685** záznamů obsahujících tyto deficity bylo do provedení bezpečnostních inspekci v roce 2020 eliminováno jen **183** z nich (tj. 27 %).

- CSPSD proplácelo činnosti, které krajsí koordinátoři vykonávali v rozporu s uzavřenými smlouvami, a platilo i stovky hodin měsíčně za činnosti, které neměly vliv na BESIP (např. administrativní činnosti, práce ve skladu či účast na společenských akcích). Jednomu z koordinátorů zaplatilo například **109** hodin administrativních prací, tj. plných **82 %** z odpracovaných hodin v daném měsíci. Pěti kontrolovaným koordinátorům zase CSPSD proplatilo – v rozporu s uzavřenými smlouvami – např. mediální školení či seminář s psychologem.

NĚKTERÉ Z PREVENTIVNÍCH AKTIVIT ČI KAMPANÍ MD PROKAZATELNĚ PŘÍSPĚLY KE SNÍŽENÍ POČTU OBĚTÍ NEBO NEHOD NA POZEMNÍCH KOMUNIKACÍCH. NICMÉNĚ STÁLE VYSOKÉ POČTY USMRCENÝCH ČI TĚŽCE ZRANĚNÝCH MAJÍ NEGATIVNÍ DOPAD I NA EKONOMIKU ČR. ODHAD CELKOVÝCH EKONOMICKÝCH ZTRÁT ZE SILNIČNÍ DOPRAVNÍ NEHODOVOSTI V ROCE 2022 ČINIL TĚMĚŘ 135 MLD. KČ⁸⁸, COŽ ODPOVÍDÁ PŘÍBLIŽNĚ 2,2 % HDP.

Dopady přešetřovaných kontrol v oblasti dopravy

Při KA č. **21/03**⁸⁹, která byla zaměřena na peněžní prostředky vynakládané na podporu rekreační plavby, NKÚ zjistil nevěrohodné údaje v koncepčních dokumentech MD, nedostatky v nastavení a hodnocení cílů podpory, chybějící systém účinného řízení investic včetně absence ucelených dopravních řešení, nedostatky ve veřejných zakázkách a upozornil i na nedostatečnou spolupráci subjektů zúčastněných v investičním procesu. MD informovalo vládu ČR o opatřeních k nápravě většiny zjištěných nedostatků. Konkrétně ale nereagovalo na nedostatky v přípravě a schvalování projektů pro ucelená dopravní řešení a neuvvedlo jednoznačná opatření k odstranění nedostatků v oblasti nastavení a hodnocení cílů a přínosů podpory.

Při KA č. **21/36**⁹⁰, která se týkala peněžních prostředků vynakládaných na rekonstrukci mimokoridorových železničních tratí, NKÚ poukázal na zpoždění přípravy a realizace prioritních projektů a na růst jejich nákladů. NKÚ zjistil i nedostatky v zadávacích řízeních včetně rizika nedostatečného konkurenčního prostředí. MD informovalo vládu ČR o tom, že všechna opatření k odstranění zjištěných nedostatků byla splněna nebo jsou průběžně plněna.

88 Jedná se o odhad Centra dopravního výzkumu, zahrnuje přímé náklady (hmotné škody, zdravotní a administrativní náklady) i nepřímé náklady (ztráty na produkci, sociální výdaje apod.).

89 KA č. 21/03 – *Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na podporu rekreační plavby* (KZ byl zveřejněn v části 1/2022 *Věstníku NKÚ*).

90 KA č. 21/36 – *Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na rekonstrukci vybraných mimokoridorových železničních tratí* (KZ byl zveřejněn v části 4/2022 *Věstníku NKÚ*).

MD a ŘSD se nedařilo plnit harmonogram výstavby ani zajistit kvalitu modernizace dálnice D1

MODERNIZACE DÁLNIČE D1 STÁLE NENÍ DOKONČENA

” Na modernizované dálnici D1 zůstalo 9 mostů a 3 nadjezdy ve stavu ohrožujícím bezpečnost i plynulost dopravy. MD ale skutečný postup oprav mostů a nadjezdů nesledovalo a nemělo přehled o jejich aktuálním stavu.

Modernizovaný úsek 02, dálniční nadjezd EXIT 21 Mirošovice ev. č. DN1-029

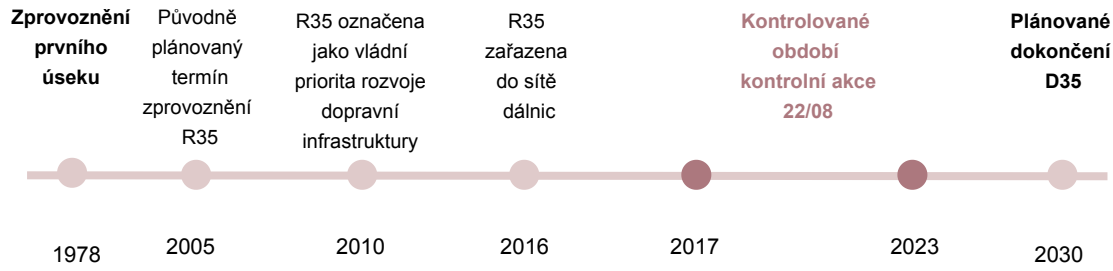
Modernizovaný úsek 02, dálniční most EXIT 21 Mirošovice ev. č. D1-30..1

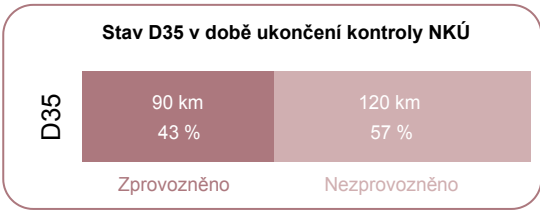
Modernizovaný úsek 16, dálniční nadjezd EXIT 119 Velký Beranov ev. č. DN1-161.1

Více informací v interaktivním zobrazení

DÁLNIČE D35 NENÍ ANI PO 50 LETECH DOKONČENA, RESORT DOPRAVY DLOUHODOBĚ NEPLNÍ KONCEPČNÍ ZÁMĚRY VÝSTAVBY DÁLNIČE SCHVÁLENÉ VLÁDOU ČR

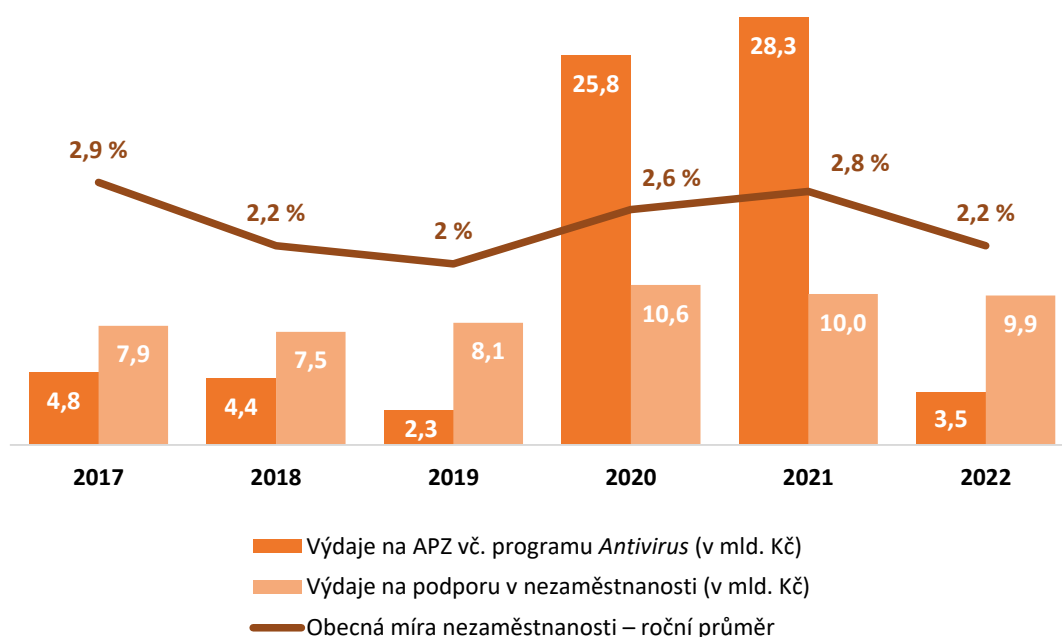
” Průměrná doba trvání přípravy 14 kontrolovaných úseků dálnice D35 byla 12 let.

4.5 SOCIÁLNÍ POLITIKA A ZAMĚSTNANOST

Podoba sociální politiky a politiky zaměstnanosti byla v ČR v uplynulých letech vedle dlouhodobých demografických a socioekonomických trendů a výzev určena zejména akutní potřebou reagovat na důsledky krizových situací spojených s pandemií onemocnění covid-19, s válečným konfliktem na Ukrajině a související migrací. Opatření přijímaná v oblasti sociální politiky a politiky zaměstnanosti za účelem zmírnění dopadů krizových situací na sociální stabilitu a pracovní trh se zásadním způsobem promítla do výše výdajů státního rozpočtu. Současně však zůstávají v ČR některé problematické oblasti, např. zvýšení schopnosti znovuzapojovat dlouhodobě nezaměstnané⁹¹ a sociálně vyloučené osoby do společnosti a vracet je na pracovní trh, rozvoj flexibilních forem důstojné práce nebo snižování platových nerovností mezi muži a ženami. S ohledem na ekonomický vývoj v ČR a snahu vlády šetřit a snižovat státní výdaje je správně cílená a efektivní podpora zvláště důležitá.

Graf č. 20: Výdaje státního rozpočtu na politiku zaměstnanosti v ČR (2017–2022)

Zdroj: ČSÚ; výdaje na politiku zaměstnanosti dle státních závěrečných účtů za roky 2017 až 2022.

V roce 2023 NKÚ dokončil v oblasti sociální politiky a politiky zaměstnanosti dvě kontrolní akce zaměřené na:

- podporu zaměstnanosti (KA č. [22/28](#)),
- podporu realizace a implementace genderových auditů (KA č. [22/10](#)).

V KA č. [22/28](#) se NKÚ zaměřil zejména na poskytování podpory zaměstnavatelům z cíleného programu podpory zaměstnanosti *Antivirus* /program *Antivirus*/, ze kterého byly v letech 2020 až 2022 na udržení pracovních míst vynaloženy peněžní prostředky ve výši **51,2 mld. Kč**. Dále byly prověřovány tři národní projekty⁹², které realizoval Úřad práce České republiky /ÚP ČR/ v rámci operačního programu *Zaměstnanost 2014–2020* /OPZ/. Celkem **2,2 mld. Kč** poskytnuté na tyto projekty měly podpořit rozvoj flexibilních forem zaměstnávání, měly vést k vyšší zaměstnanosti či zaměstnatelnosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání a v neposlední řadě měly přispět ke zmírnění negativních dopadů pandemie onemocnění covid-19 na pracovní trh.

91 Přestože je v ČR nezaměstnanost dlouhodobě velmi nízká, nedaří se zapojovat dlouhodobě nezaměstnané do trhu práce. Na tuto skutečnost také poukazuje Evropský účetní dvůr ve zvláštní zprávě 25/2021: *Podpora z ESF na boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti: opatření musí být cílenější, lépe přizpůsobená a monitorovaná*.

92 Podpora forem flexibilního zaměstnávání (dále také „projekt FLEXI“), Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání (dále také „projekt PDU“), *Outplacement* (dále také „projekt OUT“).

NKÚ zjistil, že MPSV připravilo podmínky programu *Antivirus* způsobem, který vedl k plošnému poskytování podpory i těm zaměstnavatelům, u kterých nedošlo v době pandemie k poklesu produkce, dosahovali zisku a navyšovali počet svých zaměstnanců. Navíc u stejného programu nastalo jeden ze tří režimů podpory (A Plus) v rozporu se stanovenou zásadou částečné kompenzace⁹³, takže stát nesl téměř veškeré náklady na udržení pracovních míst, v důsledku čehož byly tyto náklady až o 4,4 mld. Kč vyšší. MPSV rovněž nedodržovalo stanovená pravidla EU pro poskytování veřejné podpory.⁹⁴ Ministerstvo a ÚP ČR také nesledovaly a nevyhodnocovaly dopady programu *Antivirus* a současně nezajistily kontrolu naplňování jeho některých základních podmínek.

- NKÚ zjistil, že u **29 z 88** odvětví (dle klasifikace CZ NACE) nedošlo v průběhu pandemie k poklesu hospodářské produkce, přesto byla zaměstnavatelům, jejichž hlavní hospodářská činnost spadala do těchto odvětví (např. IT služby), poskytnuta podpora ve výši **9,8 mld. Kč**.
- Z programu *Antivirus* byla poskytována podpora k udržení zaměstnanosti i těm zaměstnavatelům, u kterých docházelo k růstu čistého obratu, zisku a k navyšování počtu zaměstnanců. Například nebyla zavedena podmínka neslučitelnosti⁹⁵ poskytování podpory s rozdělováním podílů na zisku, takže z **31** kontrolovaných zaměstnavatelů jich **10** rozdělovalo podíly na zisku, přitom čerpali podporu v celkové výši **1,9 mld. Kč**.

NKÚ dále zjistil, že část peněžních prostředků z OPZ určených na podporu sdílených pracovních míst v projektu FLEXI, na pomoc dlouhodobě evidovaným uchazečům o zaměstnání v projektu PDU a na vzdělávací kurzy v projektu OUT byla ze strany ÚP ČR použita neúčelně, neboť nepřispěla k realizaci klíčových aktivit ani k dosažení cílů projektů v předpokládaném rozsahu. U MPSV byly zjištěny nedostatky v oblasti nastavení systému hodnocení žádostí o podporu a při výběru projektů k podpoře, stejně jako v oblasti sledování přínosů projektů.

- V projektu FLEXI podpora nepřispěla k řešení problému nedostatečné nabídky flexibilních forem zaměstnání, tj. ke zlepšení situace osob, které nemohou z různých příčin pracovat na plný úvazek, jelikož z původně plánovaných **3 000** účastníků bylo podpořeno **jen 252** (tj. **8,4 %**).
- Projekt PDU měl pomoci k pracovnímu uplatnění zejména osobám dlouhodobě nezaměstnaným. Z celkového počtu **12 490** účastníků však bylo v projektu podpořeno **jen 1 508** dlouhodobě nezaměstnaných (tj. **12,1 %**). Současně nebylo sledováno uplatnění účastníků na pracovním trhu po ukončení jejich účasti v projektu.
- V projektu OUT získalo osvědčení o absolvování vzdělávacího kurzu **z 4 277** účastníků pouze **50** (tj. **1,2 %**). Nízký zájem účastníků ovlivnil nejen covid-19, ale i to, že nabídka vzdělávacích kurzů nebyla pro středoškolsky a vysokoškolsky vzdělané osoby dostatečně zajímavá/atraktivní.

Podporu z programu *Antivirus* ve výši **48,1 mil. Kč** dostal obchodní řetězec, který v době pandemie covidu-19 hospodářsky expandoval. Oproti roku 2019 se v roce 2020 zvýšil jeho čistý obrat o **10,5 mld. Kč**, zisk o více než **336 mil. Kč** a počet zaměstnanců stoupl o **11,1 %**.

V rámci režimu „A Plus“ programu *Antivirus* byly celkem **48 zaměstnavatelům** z odvětví „činnosti heren, kasin a sázkových kanceláří“ poskytnuty příspěvky ve výši téměř **547 mil. Kč**. Čtyřem zaměstnavatelům, kteří patřili mezi 10 největších příjemců z odvětví, byly dohromady poskytnuty příspěvky ve výši téměř **149 mil. Kč**, přitom ani u jednoho z nich nedošlo během pandemie ke zhoršení jejich hospodářské situace.

NKÚ na vzorku **30** podpořených osob zjistil, že **9 osob** bylo bezprostředně po ukončení projektu PDU a **10 osob** po určité době opět vedeno v evidenci nezaměstnaných.

93 Zásada tzv. částečné kompenzace uvedená v části I bodu 5 programového dokumentu programu *Antivirus* stanoví, že náklady na udržení pracovních míst mají být sdíleny mezi státem, zaměstnavatelem a zaměstnancem. Zatímco ostatní unijní státy tuto zásadu dodržovaly, ČR naprosto ojediněle v EU poskytla v režimu „A Plus“ zaměstnavatelům příspěvky na náhrady mezd ve 100% výši a vyplatila 21,1 mld. Kč. Pokud by byla respektována výše uvedená zásada, snížil by se objem státem poskytnutých příspěvků až na 16,7 mld. Kč.

94 Podpora v programu *Antivirus* byla opakovaně poskytována bez předchozího schválení Evropskou komisí, čímž ČR porušila základní pravidla poskytování veřejné podpory stanovená ve *Smlouvě o fungování EU*. MPSV v této souvislosti nepostupovalo v souladu se zákonem č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje.

95 Podmínku neslučitelnosti zakotvilo MPSV do zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, s účinností až od 1. 7. 2021.

MPSV NEMĚLO PŘIPRAVENY VHODNÉ NÁSTROJE NA UDRŽENÍ ZAMĚSTNANOSTI V KRIZOVÝCH SITUACÍCH SPOJENÝCH S PANDEMIÍ. PROTO V ROCE 2020 MUSELO OPERATIVNĚ PŘIPRAVIT PROGRAM *ANTIVIRUS* A NÁSLEDNĚ I NOVELU ZÁKONA⁹⁶, KTEROU BYLO ZAVEDENO SYSTÉMOVÉ ŘEŠENÍ V PODOBĚ PŘÍSPĚVKU V DOBĚ ČÁSTEČNÉ PRÁCE. K UPLATNĚNÍ TOHOTO NÁSTROJE VŠAK V PRŮBĚHU PANDEMIE COVIDU-19 JIŽ NEDOŠLO, NEBOŽ ČR NEPŘEDLOŽILA EVROPSKÉ KOMISI K POSOUZENÍ NAŘÍZENÍ VLÁDY, KTERÉ BY STANOVILO KONKRÉTNÍ PODMÍNKY POSKYTOVÁNÍ VEŘEJNÉ PODPORY NA UDRŽENÍ PRACOVNÍCH MÍST.

NKÚ při KA č. [22/10](#) prověřoval, zda a jak v letech 2014–2021 pomohly dotace určené na podporu genderových auditů /GA/ a implementaci jejich doporučení /IGA/. Konkrétně se jednalo o dotace ze státního rozpočtu a operačního programu *Zaměstnanost 2014–2020*. Kontrola byla provedena u MPSV jakožto řídicího orgánu a dále u **14** vybraných příjemců, u nichž byla prověřena realizace **14** schválených projektů týkajících se GA a IGA. Na podporu realizace a implementace genderových auditů vynaložilo MPSV v programovém období 2014–2020 v úhrnu **cca 120 mil. Kč**.

NKÚ zjistil, že kontrolované peněžní prostředky jen v nevýznamném rozsahu přispěly k naplnění účelu podpory, tedy ke snížení rozdílů v odměňování, snížení vertikální a horizontální segregace⁹⁷ mužů a žen na trhu práce, usnadnění slučitelnosti pracovního a soukromého života a ke snížení rizika obtěžování na pracovišti. Pouze 8 % kontrolovaných veřejných prostředků naplnilo účel podpory ve všech klíčových oblastech genderové rovnosti a jen 14 % auditovaných organizací po auditu pokračovalo v implementaci opatření. Projekty převážně směřovaly pouze k šíření informovanosti o problematice genderové rovnosti a v některých případech k vytvoření interních předpisů zaměstnavatelů.

Kontrolou byla zjištěna nepřiměřeně dlouhá doba realizace projektů IGA. U 9 projektů byla doba trvání projektu od 24 do 36 měsíců. Nejdelší dobu trvání, konkrétně 36 měsíců, měl nejmenší podnik se 14 zaměstnanci. Zároveň ten samý podnik čerpal největší dotaci ve výši 4,7 mil. Kč.

- MPSV při hodnocení žádostí o podporu v **54 %** případů neznalo totožnost auditovaných a v **11 %** případů dokonce byla auditována jiná organizace, než jaká byla uvedena v žádosti o dotaci. Nejproblematičtější oblastí byla oblast odměňování, kde u **27 %** auditovaných osob realizátor GA tuto oblast prokazatelně nehodnotil, přestože měl povinnost ji auditovat. Nastaly i paradoxní situace, kdy auditované organizace, které se dobrovolně auditu podrobily, odmítly auditorům poskytnout informace o výši odměn na jednotlivých pracovních pozicích.
- Předpokladem správného GA je, že audit je realizován nezávislou organizací se speciálně vyškoleným personálem na danou problematiku. Ale u **56 %** projektů se stejná osoba podílela na formulaci opatření k odstranění genderové nerovnosti, na jejich implementaci a nakonec i na auditu dosvědčujícím jejich zdárné provedení.

PODMÍNKY PRO ČERPÁNÍ DOTACÍ Z OPZ NASTAVILO MPSV TAK, ŽE NEZAJIŠŤOVALY PLNĚNÍ CÍLE, TJ. SNÍŽIT ROZDÍLY V POSTAVENÍ ŽEN A MUŽŮ, A TÍM NAPLŇOVAT NEJEN VLÁDNÍ STRATEGIE, ALE I VIZI EU.

Na základě výsledků této kontrolní akce přijalo MPSV zejména následující opatření:

- u zaměstnavatelů bude pozornost zúžena jen na vybraná témata flexibility a diverzity a dále na téma rovného odměňování;
- podpoření příjemci budou povinni revidovat své mzdové systémy tak, aby rozdíly v odměňování uměli měřit a aby případně zjištěné nerovnosti byli schopni objasnit na základě genderově neutrálních kritérií;
- pro potřeby výzev v oblasti flexibility a diverzity se zavádí povinný dotazník pro žadatele, který bude sloužit ke zmapování vstupní situace a potřeb organizace a bude podkladem pro přípravu projektové žádosti a následně i pro vyhodnocení dosažené změny po ukončení realizace projektu.

96 Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

97 Segregace zaměstnání vertikální: koncentrace žen a mužů na odlišných stupních zaměstnání ve smyslu úrovně odpovědnosti a pozice. Nerovný přístup ke kariéernímu postupu, k rozhodovacím pozicím, a to jak v zaměstnání, tak ve veřejném životě. S touto pracovní segregací souvisí metafora „skleněného stropu“.
Segregace zaměstnání horizontální: rozdělení pracovního trhu na sektory/typy zaměstnání, v nichž dochází ke koncentraci žen nebo mužů. Tato segregace je často doprovázena odlišným finančním ohodnocením jednotlivých zaměstnání a sektorů. S touto pracovní segregací souvisí metafora „skleněné zdi“.

Peněžní prostředky směřované do sociální oblasti byly ve značném rozsahu vynakládány neúčelně

MPSV PŘIPRAVILO PODMÍNKY PROGRAMU ANTIVIRUS ZPŮSOBEM, KTERÝ VEDL K PLOŠNÉMU POSKYTOVÁNÍ PODPORY I TĚM ZAMĚSTNAVATELŮM, KTERÍ DOSAHOVALI ZISKŮ A NAVYŠOVALI POČET ZAMĚSTNANCŮ

Program Antivirus

Poskytování podpory bylo plošné:

na podporu zaměstnavatelů působících v odvětvích, kde nedošlo k poklesu produkce, bylo vynaloženo

9,8 mld. Kč

Stát nesl téměř veškeré náklady na udržení pracovních míst:

při respektování zásady sdílení nákladů mezi státem, zaměstnavatelem a zaměstnancem by

byly výdaje státu nižší až o 4,4 mld. Kč

10 z 31 kontrovaných firem si v letech 2020 a 2021 vyplatilo podíly na zisku převyšující 60 mld. Kč, i přesto tyto firmy

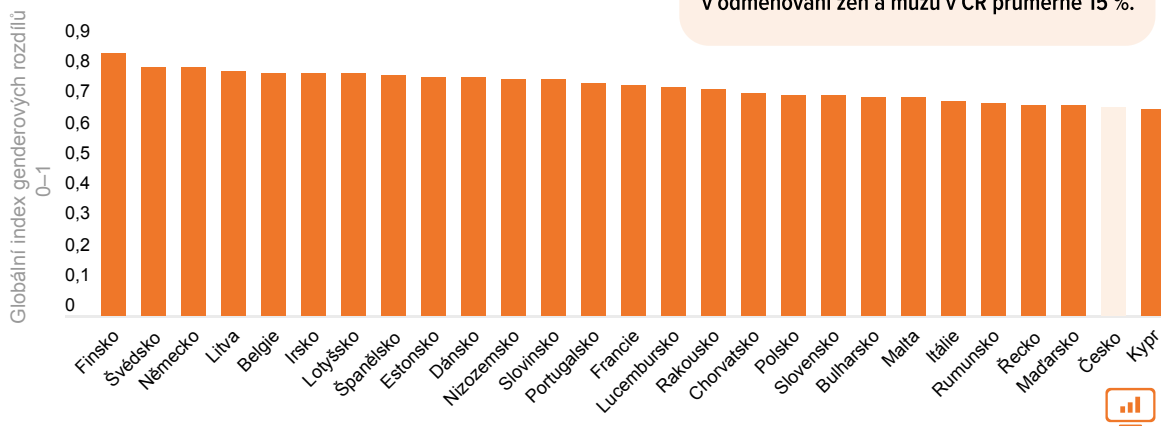
čerpaly od státu podporu na udržení pracovních míst ve výši 1,9 mld. Kč

PENĚŽNÍ PROSTŘEDKY PŘÍSPĚLY JEN MINIMÁLNĚ KE SNÍŽENÍ ROZDÍLU V ODMĚŇOVÁNÍ ŽEN A MUŽŮ A KE SLAĎOVÁNÍ PRACOVNÍHO A SOUKROMÉHO ŽIVOTA

Zpráva o globálních rozdílech mezi ženami a muži 2023

ČR patří mezi země EU s nejvyšší genderovou nerovností. Dle Eurostatu dosahoval rozdíl v odměňování žen a mužů v ČR průměrně 15 %.

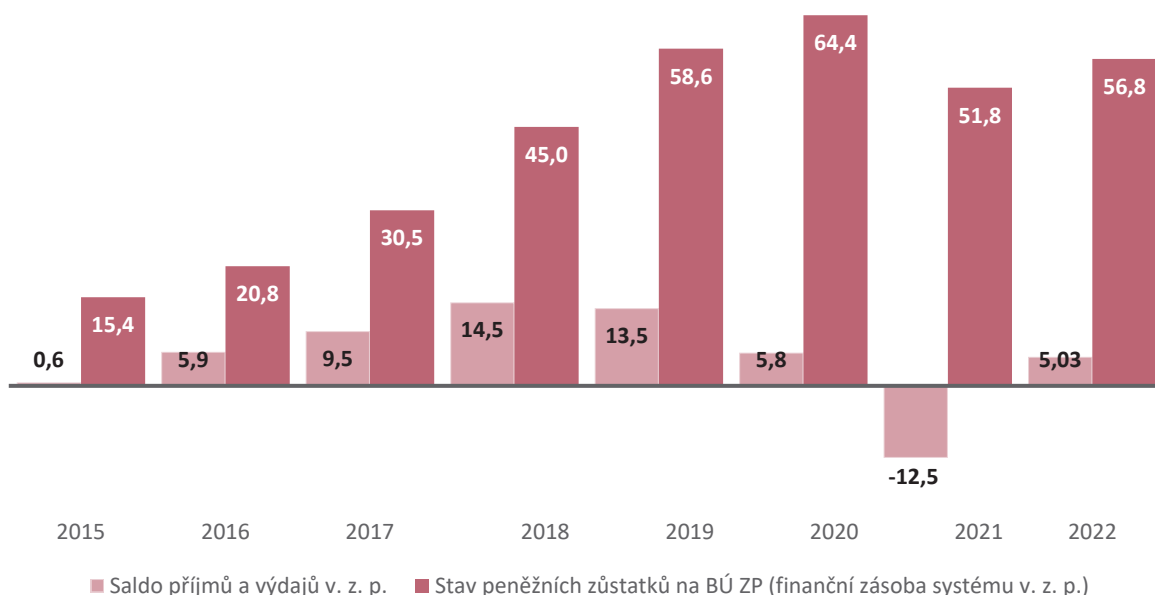

4.6 ZDRAVOTNICTVÍ

Kvalitní a dostupná zdravotní péče pro všechny občany je považována za jeden z pilířů moderního a úspěšného státu. České zdravotnictví je z převážné většiny financováno prostřednictvím systému veřejného zdravotního pojištění /v. z. p./, který je významně ovlivňován aktuálním vývojem ekonomické situace. NKÚ ve svých stanoviscích k SZÚ dlouhodobě poukazuje na skutečnost, že zdravotně pojistné plány, na jejichž základě zdravotní pojišťovny /ZP/ v daném roce hospodaří a jsou obdobou návrhu státního rozpočtu, nejsou včas anebo vůbec schvalovány PSP ČR. ZP tak trvale hospodaří v režimu provizoria, jak tomu bylo i v roce 2022.

Systém v. z. p. po záporném saldu příjmů a výdajů **12,5 mld. Kč** v roce 2021 dosáhl v roce 2022 kladného salda hospodaření ve výši **5,3 mld. Kč**. Současně s tím došlo ke zvýšení zůstatků na bankovních účtech zdravotních pojišťoven /BÚ ZP/ na **56,8 mld. Kč**. Výsledek hospodaření ZP byl v roce 2022 o **14,5 mld. Kč** lepší, než bylo plánováno ve zdravotně pojistných plánech (očekávan byl záporný výsledek hospodaření **9,5 mld. Kč**).

Graf č. 21: Vývoj ukazatelů systému veřejného zdravotního pojištění v letech 2015–2022 (v mld. Kč)

Zdroj: hodnocení vývoje systému veřejného zdravotního pojištění, které každoročně předkládá MZd vládě ČR.

V roce 2022 příjmy systému veřejného zdravotního pojištění činily **432,7 mld. Kč** a v meziročním srovnání vzrostly o **25,6 mld. Kč**. K vyšším příjmům přispělo zejména navýšení výběru pojistného od zaměstnavatelů za zaměstnance, osob samostatně výdělečně činných a osob bez zdanitelných příjmů a také navýšení pojistného za státní pojištěnce. Výdaje dosáhly téměř **427,7 mld. Kč**, meziroční nárůst činil **8,1 mld. Kč**. Výše výdajů byla ovlivněna zejména úhradovou vyhláškou na rok 2022 a též dodatečným navýšením úhrad, které nad rámec uzavřených dohod kompenzovalo navýšení mezd a platů ve zdravotnictví o **6 %**. Meziroční růst výdajů na zdravotní služby byl rovněž způsoben vysokou inflací.

V roce 2023 NKÚ dokončil dvě kontrolní akce v oblasti zdravotnictví, konkrétně se jednalo o:

- hospodaření vybraných fakultních nemocnic (KA č. [22/13](#)),
- podporu rozvoje a poskytování paliativní péče v ČR (KA č. [22/30](#)).

V rámci KA č. [22/13](#) prověřil NKÚ hospodaření tří vybraných fakultních nemocnic /FN/. Jednalo se o Fakultní nemocnici Bulovka /FNB/ a Fakultní nemocnici Královské Vinohrady /FNKV/ v Praze a Fakultní nemocnici u sv. Anny v Brně /FNUSA/. Kontrola byla zaměřena na oblast oddlužení FN, odměny pracovníkům vystaveným riziku onemocnění covidem-19, na zřízení a provoz polní nemocnice v Letňanech /PNL/⁹⁸ a pořizování léčivých přípravků⁹⁹ a zdravotnických prostředků. Dále NKÚ prověřil, zda a jak MZd plnilo roli zřizovatele FN. NKÚ zkontroloval peněžní prostředky poskytované v letech 2019 až 2021 v celkové výši **7,2 mld. Kč**.

Výsledky kontroly ukázaly, že MZd poskytlo těmto FN mimořádné příspěvky ve výši 4,8 mld. Kč, a to na oddlužení, odměny pracovníkům vystaveným riziku onemocnění covidem-19 a na provoz záložní PLN, aniž by zkontrolovalo jejich použití či zvýšilo dohled nad jejich hospodařením. Přitom s příspěvkem na oddlužení některé FN zacházely ne hospodárně a v rozporu se stanovenými podmínkami. Dále NKÚ upozornil na zásadní dlouhodobé nedostatky v oblasti nákupů léčivých přípravků a zdravotnických prostředků. Na kontrolním vzorku bylo zjištěno, že FN nakupovaly většinu léčiv a zdravotnické prostředky mimo otevřené zadávací řízení či za výrazně odlišné ceny. Na tuto praxi poukázala již kontrola 17/19¹⁰⁰. Na základě jejich výsledků přijalo MZd řadu opatření, ovšem nezajistilo jejich splnění, a neuspokojivý stav se tak nezměnil.

NKÚ na kontrolním vzorku léčiv a zdravotnických prostředků zjistil, že kontrolované FN při jejich pořízení postupovaly v rozporu se zákonem o zadávání veřejných zakázek v celkovém objemu téměř 42 mil. Kč.

- MZd v roce 2020 řešilo opakovaně vykazovanou kumulovanou ztrátu v hospodaření kontrolovaných FN jednorázovým příspěvkem na jejich oddlužení v celkové výši **3,4 mld. Kč**. NKÚ zjistil, že z těchto prostředků použila FNB **9,3 mil. Kč** a FNUSA dokonce **646 mil. Kč** v rozporu se stanovenými podmínkami. FNB a FNUSA neplnily určené úkoly nej hospodárnějším způsobem, neboť financováním dluhů jim v letech 2016 až 2022 vznikly vícenásobné úroky či poplatky v celkové výši téměř **106 mil. Kč**. Zároveň FNB při oddlužení hradila dlouhodobé závazky před splatností¹⁰¹ i se souvisejícími úroky v plné výši, případně kumulovala peněžní prostředky na bankovních účtech, než aby přednostně platila své dlouhodobé závazky, jejichž okamžitou úhradou by uspořila **21,3 mil. Kč**.

Ze strany NKÚ byly zjištěny skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně u FNB ve výši téměř 2 mil. Kč, u FNKV ve výši 16,8 mil. Kč a u FNUSA ve výši 23,4 mil. Kč.

- Kontrolované FN nakoupily v letech 2019–2021 léčiva a zdravotnické prostředky v celkové hodnotě přesahující **15 mld. Kč**. NKÚ na kontrolovaném vzorku zjistil, že podíl nákupů na základě zadávacího řízení se u FNKV pohyboval v rozmezí od **0 %** do **1,7 %**, FNUSA od **5,6 %** do **36,5 %** a FNB od **22 %** do **49,3 %** (viz infografika). I když MZd v oblasti nákupů přijalo řadu opatření, nezajistilo jejich úplné plnění. Ani v kontrolovaném období 2019–2021 nemělo např. relevantní informace o jednotkových cenách nakupovaných léčiv nebo zdravotnického materiálu svých přímo řízených nemocnic, takže je nemohlo řídit tak, aby jejich výdaje byly co nej hospodárnější, nejefektivnější a nejúčelnější.

DLE NKÚ BYLO ODDLUŽENÍ FAKULTNÍCH NEMOCNIC V ROCE 2020 NESYSTÉMOVÝM OPATŘENÍM, KTERÉ ŘEŠILO POUZE NÁSLEDKY, NIKOLIV PŘÍČINU JEJICH ZADLUŽOVÁNÍ. NAVÍC MZD ANI ZA TĚTO SITUACE NEZVÝŠILO DOHLED NAD HOSPODAŘENÍM ODDLUŽENÝCH NEMOCNIC. VÝZNAMNÝ PROSTOR PRO SNIŽOVÁNÍ NÁKLADŮ SPATŘUJE NKÚ VE VYŠŠÍM VYUŽITÍ ZADÁVACÍCH ŘÍZENÍ PŘI POŘIZOVÁNÍ LÉČIV A ZDRAVOTNICKÝCH PROSTŘEDKŮ.

98 Toto záložní zdravotnické zařízení vzniklo z důvodu pandemie onemocnění covid-19.

99 Léčivými přípravky se rozumí ATC – J a centrové léky. ATC – J jsou protinfekční léčiva pro systémové použití patřící do anatomicko-terapeuticko-chemické skupiny léčiv.

100 KA č. 17/19 – *Peněžní prostředky vynakládané vybranými nemocnicemi na úhradu nákladů z činnosti* (KZ schválen dne 30. 7. 2018, zveřejněn v částce 4/2018 *Věstníku NKÚ*).

101 U dlouhodobých závazků před splatností vznikají nákladové úroky z důvodu uzavřeného splátkového kalendáře, který tyto úroky zahrnuje. FNB splátky včetně úroku uhradila cca jeden rok před termínem splatnosti.

NKÚ při KA č. [22/30](#) prověřil, jak MZd a třináct příjemců dotací v letech 2017–2021 nakládali s peněžními prostředky EU¹⁰² a státního rozpočtu určenými na podporu paliativní péče ČR. Ke kontrole byly vybrány dva projekty¹⁰³ spolufinancované z rozpočtu EU zaměřené na mobilní specializovanou paliativní péči a na činnost paliativních týmů v nemocnicích akutní i následné péče a rovněž investiční a neinvestiční dotační programy MZd¹⁰⁴. Kontrolovaný objem finančních prostředků z projektů spolufinancovaných z EU byl téměř **99 mil. Kč** a u dotačních programů ze státního rozpočtu se týkal skoro **83 mil. Kč**.

*Náklady na paliativní péči hrazené ze systému v. z. p. rostou: V roce 2018 za domácí péči uhradily pojišťovny **22,8 mil. Kč**, v roce 2022 už více než **218 mil. Kč**; za hospicová lůžka to bylo v roce 2017 téměř **199 mil. Kč** a v roce 2022 už **362 mil. Kč**. Přesto je provoz hospiců z velké části stále kryt z darů, sbírek apod.*

NKÚ zjistil, že kontrolované projekty plnily stanovené cíle a jejich realizací se dostupnost a kvalita poskytované paliativní péče zlepšila. MZd však při poskytování dotací ze SR nepostupovalo vždy transparentně, navíc při jejich administraci chybovalo. V případě kontrolovaného investičního dotačního programu neprovedlo řádně analýzu předpokládaných nákladů. MZd plánovalo nerealisticky, cíl zvýšení kapacity hospicových lůžek nebyl v době ukončení kontroly NKÚ zatím splněn a stejně tak velká část prostředků zůstala v době ukončení kontroly NKÚ ještě nevyužita. MZd také téměř neprovádělo kontrolu využití dotací ze státního rozpočtu, kdežto u projektů spolufinancovaných z EU zkontrolovalo všechny příjemce.

- MZd se u investičního dotačního programu nepodařilo naplňovat stanovené cíle a parametry podle původních plánů, a to jak z časového, věcného, tak i finančního hlediska. MZd např. plánovalo podpořit vznik **40** nových hospicových lůžek částkou cca **68 mil. Kč**. V průběhu realizace programu byl jejich počet snížen na polovinu, neboť jeden ze dvou plánovaných hospiců vznikl bez podpory od MZd. V důsledku podhodnocení nákladů při přípravě programu však MZd při snižování počtu lůžek zanechalo potřebné finanční zdroje v původní výši. Realizace programu byla navíc prodloužena o **1,5 roku**. Klíčový projekt, díky němuž mělo dojít k naplnění hlavních cílů programu v podobě dosažení určitého počtu hospicových lůžek na 100 tisíc obyvatel a maximální dojezdové vzdálenosti, nebyl do doby ukončení kontroly realizován. A proto v té době zůstávalo nevyužito téměř **94 %** (z téměř **81 mil. Kč**) prostředků SR připravených k podpoře rozvoje paliativní péče.
- Rozhodování MZd o přidělení dotací ze SR nebylo zcela transparentní. MZd navíc při jejich administraci chybovalo. Pro dotační řízení nenastavilo jasná kritéria, podle kterých měly být podané žádosti o dotace hodnoceny. MZd vymezilo na nejvyšší úrovni, na něž měl být při posuzování žádostí brán ohled. Z dokumentace rozhodování o přidělení jednotlivých částek dotací však nebylo patrné, zda a jak byly stanovené okruhy při hodnocení zohledňovány.

MZD DOSUD JASNĚ NEDEFINOVALO UCELENOU KONCEPCI PALIATIVNÍ PÉČE ANI JEJÍ ROZVOJ VČETNĚ FINANČNÍHO A ČASOVÉHO RÁMCE. PODLE DOSTUPNÝCH INFORMACÍ POTŘEBUJE V ČR PALIATIVNÍ PÉČI KAŽDOROČNĚ VÍCE NEŽ 70 TISÍC PACIENTŮ. VZHEDEM KE STÁRNUTÍ POPULACE SE DÁ PŘEDPOKLÁDAT, ŽE SE JEJÍ VÝZNAM I FINANČNÍ NÁROČNOST BUDOU ZVÝŠOVAT.

102 Financování prostřednictvím operačního programu *Zaměstnanost* (OPZ).

103 Projekt CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/0007277 *Podpora paliativní péče – zvýšení dostupnosti zdravotních služeb v oblasti paliativní péče v nemocnicích akutní a následné péče* a projekt CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/0008214 *Podpora paliativní péče – zvýšení dostupnosti domácí specializované paliativní péče*.

104 Neinvestiční dotace byly poskytovány v rámci *Programu na podporu činnosti nestátních neziskových organizací působících v oblasti zdravotnictví vč. paliativní hospicové péče* v letech 2017 a 2018, resp. navazujícího *Programu na podporu nestátních neziskových organizací pečujících o pacienty v terminálním stádiu onemocnění* vyhlášeného od roku 2019 /dále společně také PPNNO; investiční dotace pod PPNNO také spadaly, samotné poskytování této podpory však probíhalo prostřednictvím programu č. 135 100 – *Podpora hospicové paliativní péče v ČR*.

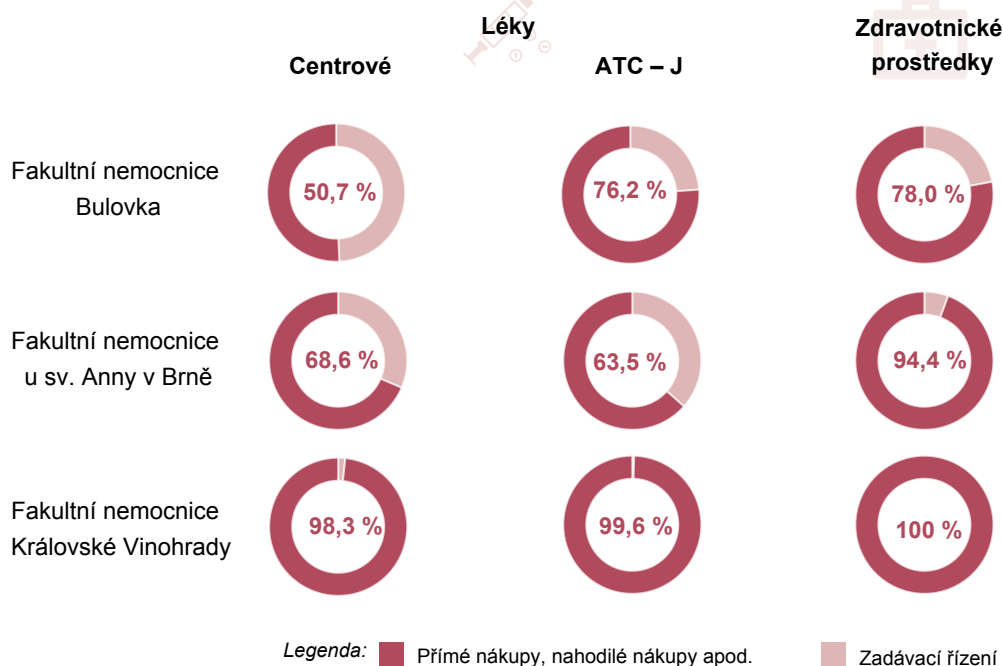

MZd nezlepšilo dohled nad hospodařením oddlužených fakultních nemocnic

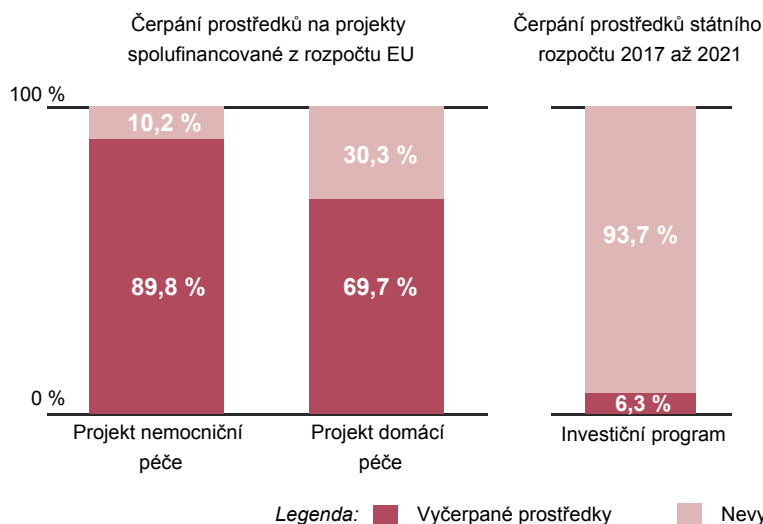

NKÚ SPATŘUJE VÝZNAMNÝ PROSTOR PRO SNIŽOVÁNÍ NÁKLADŮ FN VE VYŠŠÍM VYUŽITÍ ZADÁVACÍCH ŘÍZENÍ PŘI POŘÍZOVÁNÍ LÉČIV A ZDRAVOTNICKÝCH PROSTŘEDKŮ

Přehled veřejných zakázek na kontrolním vzorku ve výši 133,4 mil. Kč

V DŮSLEDKU NEREALISTICKÉHO PLÁNOVÁNÍ INVESTIČNÍHO PROGRAMU MZd NEVZNIKLA NOVÁ HOSPICOVÁ LŮŽKA A VĚTŠINA PROSTŘEDKŮ NA NĚ PŘIPRAVENÝCH ZŮSTALA NEVYUŽITA

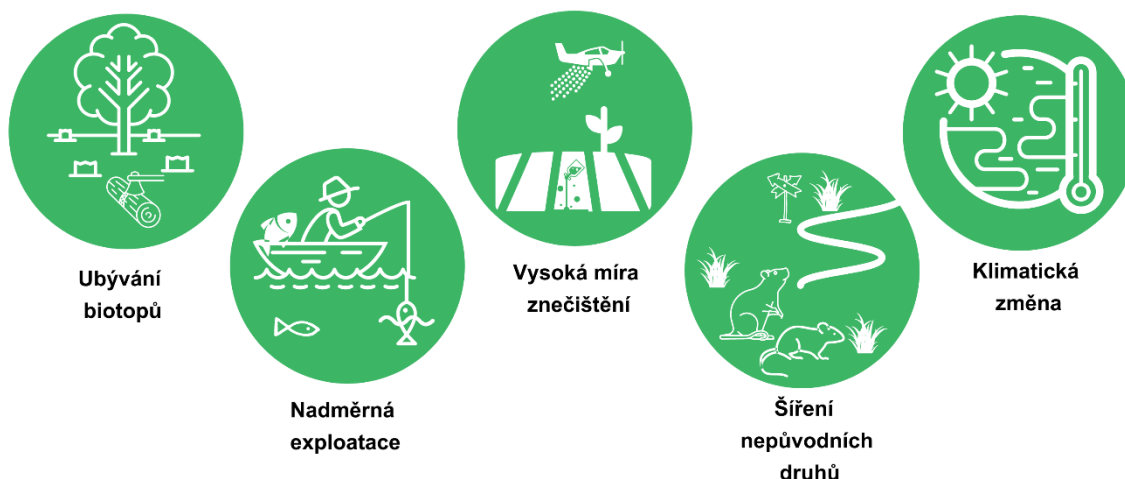

” MZd projekty dotované ze státního rozpočtu na rozdíl od projektů podpořených z rozpočtu EU téměř u příjemců nekontrolovalo, a nemělo tak možnost zjistit případné nedostatky

4.7 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Stav životního prostředí ovlivňuje mnoho faktorů; kromě různých sektorů národního hospodářství jsou to také domácnosti i projevy změny klimatu. Zejména intenzivní využívání přírodních zdrojů vytváří tlak na ekosystémy a biodiverzitu. Ačkoliv se v historii samostatné ČR postupně daří zlepšovat přístup k ochraně životního prostředí, ať se již jedná o ochranu krajiny i biologické rozmanitosti, zachování ekosystémů, či nakládání s odpadními vodami, stále se nepodařilo odstranit neblahé dědictví minulosti v podobě např. starých ekologických zátěží. Jelikož právo na příznivé životní prostředí je zakotveno v Ústavě ČR, NKÚ se ve svých kontrolách na tuto problematiku dlouhodobě a opakovaně zaměřuje.

Hlavní faktory ztráty biodiverzity

Zdroj: vypracoval NKÚ podle dat z webu www.faktaoklimatu.cz, stav ke dni 1. 2. 2024.

V roce 2023 NKÚ dokončil v oblasti životního prostředí tři kontrolní akce, které se zaměřily na vynakládání peněžních prostředků v souvislosti s:

- podporou opatření na ochranu a péči o přírodu a krajinu (KA č. [22/09](#)),
- výstavbou kanalizačních stok (KA č. [22/24](#)),
- odstraňováním starých ekologických zátěží vzniklých před privatizací (KA č. [23/01](#)).

I přes dílčí úspěchy se v EU ani v ČR nedaří zastavit úbytek chráněných druhů a stanovišť¹⁰⁵. S tím souvisí zhoršení fungování ekosystémů a vzrůstá jejich citlivost vůči změnám klimatu i nebezpečí zavlečení nepůvodních druhů rostlin a živočichů. I z tohoto důvodu NKÚ při KA č. [22/09](#) prověřoval, zda a jak přispěly dotace v letech 2019–2021 k ochraně a péči o přírodu a krajinu a zda vedly ke stanoveným cílům. Z prostředků EU byly čerpány peněžní prostředky ve výši **5,15 mld. Kč**¹⁰⁶ a z hlavních národních dotačních titulů byly v kontrolovaném období poskytnuty peněžní prostředky ve výši **0,93 mld. Kč**¹⁰⁷. Kontrola probíhala u MŽP, Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky /AOPK/, SFŽP a vybraných příjemců dotací.

105 EK odhaduje, že neplnění hlavního cíle *Strategie EU v oblasti biodiverzity do roku 2020* způsobuje ekonomice EU každoroční ztráty v objemu 50 mld. €. Pro ČR to vyplývá ze *Zprávy o kvalitě života a její udržitelnosti (Vyhodnocení naplňování Strategického rámce Česká republika 2030)* z roku 2021.

106 V rámci operačního programu *Životní prostředí 2014–2020 /OPŽP/* prioritní osy 4 – *Ochrana a péče o přírodu a krajinu*.

107 *Národní program Životní prostředí /NPŽP/, Program péče o krajinu /PPK/; program 115 170 – Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny – od r. 2019 /POPFK/; podprogram 115V032 – Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích /MaSI/.*

NKÚ odhalil řadu pochybení. Cíle národních programů a OPŽP¹⁰⁸ nebyly splněny v plném rozsahu, a to i proto, že cílové hodnoty indikátorů a parametrů stanovené MŽP nevycházely z analýz reálných potřeb. U národního dotačního programu PPK zase MŽP nenastavilo žádná kritéria pro jeho hodnocení, proto ani nemohlo sledovat přínosy vynaložených prostředků. V případě programového financování pak MŽP v rozporu s právními předpisy¹⁰⁹ namísto na pořizování a zhodnocování majetku poskytl téměř 180 mil. Kč (tj. cca 95 % z čerpaných prostředků) na běžné výdaje. MŽP také neplnilo svou zákonnou povinnost¹¹⁰, když nepodalo žádný návrh na zápis předkupního práva státu do katastru nemovitostí, ačkoliv mělo informace o tom, že řada pozemků v přírodně cenných lokalitách je převáděna bez nabídky odkupu pozemku státu.

- K posouzení úrovně plnění cílů OPŽP slouží tzv. výstupové a výsledkové indikátory¹¹¹, které si samo MŽP stanovilo. Na konci roku 2021 nebyly splněny **čtyři ze sedmi** výstupových indikátorů a **jeden ze čtyř** výsledkových. U národního programu POPFK nebylo splněno **šest z osmi** cílových hodnot, což je **75 %** sledovaných indikátorů.
- Pozemky důležité pro ochranu přírody a krajiny vykupují AOPK a správy národních parků. V rámci předkupního práva státu obdrželo v kontrolovaném období MŽP sedm nabídek na koupi pozemků v přírodně cenných lokalitách. U tří však nedrželo 60denní zákonnou lhůtu pro vyjádření zájmu.

MŽP poskytl v kontrolovaném období z PPK podporu v hodnotě 759 mil. Kč. Nestanovilo však žádná kritéria, parametry ani indikátory, dle kterých by bylo možno vyhodnotit, jak a zda vůbec došlo ke zlepšení stavu přírody a krajiny.

MŽP NEMÁ PŘEHLED O POZEMCÍCH LEŽÍCÍCH MIMO ZASTAVĚNÁ ÚZEMÍ OBCÍ NA ÚZEMÍ NÁRODNÍCH PARKŮ, NÁRODNÍCH PŘÍRODNÍCH REZERVACÍ, NÁRODNÍCH PŘÍRODNÍCH PAMÁTEK A POZEMCÍCH SOUVISEJÍCÍCH S JESKYNĚMI, NA KTERÉ SE VZTAHUJE ZÁKONNÉ PŘEDKUPNÍ PRÁVO STÁTU. V DŮSLEDKU TOHO DOCHÁZÍ K PŘEVODŮM PŘÍRODNĚ CENNÝCH POZEMKŮ BEZ UPLATNĚNÍ PŘEDNOSTNÍ NABÍDKY STÁTU.

V reakci na kontrolní zjištění NKÚ přijalo MŽP zejména tato opatření:

- MŽP pro programové období 2021–2027 a pro národní programy POPFK 2024–2028 a MaS kladlo důraz na nastavování realističtějších hodnot indikátorů;
- Ke zefektivnění PPK, resp. dosavadního systému vyhodnocování, plánování a realizace péče, MŽP přispěje jeho modernizací (rekonstrukce IS ochrany přírody /ISOP/). Implementace nového ISOP 2 se předpokládá v průběhu roku 2024.

Skutečnost, že se daří zlepšovat nakládání s odpadními vodami, a to zejména v menších obcích, vyplývá též z KA č. 22/24, v níž NKÚ prověřoval, zda a jak přispěly dotace v letech 2014–2021 k výstavbě a technickému zhodnocení infrastruktury kanalizačních sítí v ČR. Konkrétně prověřil peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie vynakládané z programu MZe *Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací*, z operačního programu *Životní prostředí 2014–2020* a z *Národního programu Životní prostředí* na výstavbu kanalizačních stok¹¹². Kontrola probíhala u MŽP, MZe, SFŽP a 10 projektů u konkrétních příjemců dotací (měst, obcí a svazku obcí). Celková suma proplacených dotací na výstavbu kanalizačních stok ke konci roku 2022 přesahovala **24 mld. Kč**.

108 Jedná se např. o zajištění potřebné péče o předměty ochrany na národně významných chráněných územích, zastavení úbytku biologické rozmanitosti, zachování přírodních a krajinných hodnot, zvýšení ekologické stability krajiny a obnovení vodního režimu krajiny.

109 Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), a vyhláška č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku

110 Podle ustanovení § 61 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, /ZOPK/ má Česká republika předkupní právo k nezastavěným pozemkům ležícím mimo zastavěná území obcí na území národních parků, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a pozemkům souvisejícím s jeskyněmi.

111 **Indikátory výstupu** vyjadřují celkový počet opatření: pro podporu druhů a stanovišť, na podporu ZCHÚ a soustavy *Natura 2000*, k omezení nepůvodních druhů, k předcházení, minimalizaci a nápravě škod působených zvláště chráněnými druhy; nebo celkovou plochu: vytvoření návštěvnické infrastruktury; stanovišť, které jsou podporovány s cílem zlepšit jejich stav zachování; počet zprůchodněných migračních překážek pro živočichy. **Indikátory výsledků** vyjadřují počet: ploch a prvků sídelní zeleně s posílenou ekostabilizační funkcí; lokalit, kde byly posíleny ekosystémové funkce krajiny; lokalit se zvýšenou biodiverzitou a zabezpečení migrační propustnosti říční sítě.

112 U MZe byly prověřeny dotační podprogramy č. 129 253, 129 303 a 129 413. U MŽP a SFŽP byly v rámci OPŽP (SC 1.1) prověřeny podporované aktivity 1.1.1 a v rámci NPŽP byly prověřeny výzvy č. 8/2018 a 4/2019.

NKÚ konstatoval, že došlo k rozšíření kanalizační sítě ČR dle strategického záměru MZe a MŽP¹¹³ a zároveň že tyto resorty včetně SFŽP nastavily pravidla pro čerpání dotací na výstavbu kanalizačních stok tak, že vytvořily předpoklady pro jejich účelné, hospodárné a efektivní vynakládání. U dvou příjemců dotace NKÚ zjistil pouze drobné nedostatky v nedodržení termínů zveřejnění dodatku či skutečně uhrazené ceny u smluv o dílo.

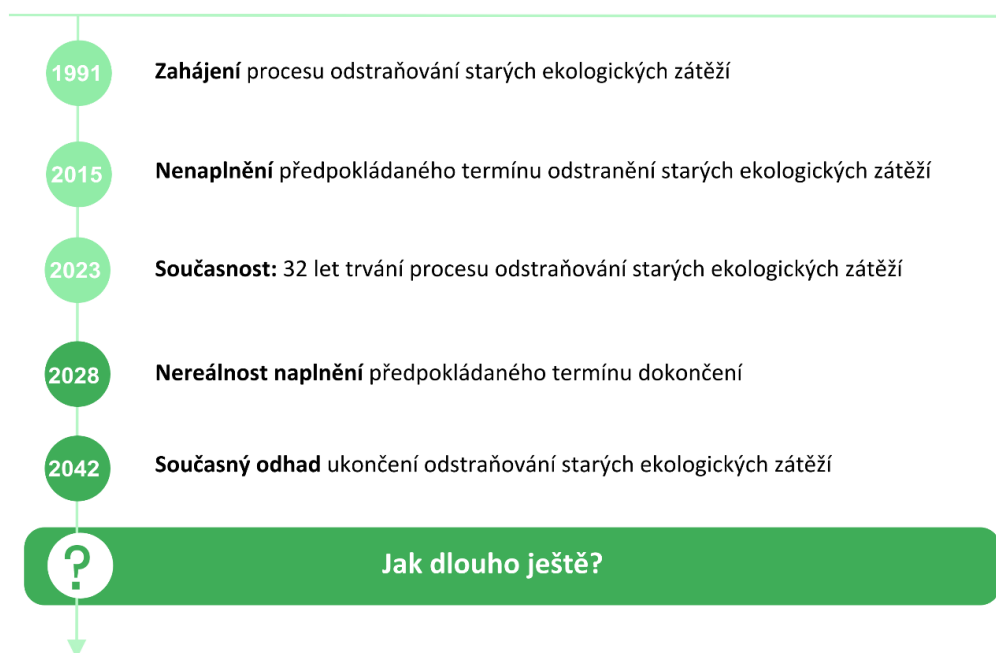
Plán vybudovat v období 2012 až 2018 celkem 536 km kanalizačních stok byl o **220 km** překročen a na zlepšené čištění odpadních vod se nově připojilo 78 550 obyvatel, což je **154 %** původního plánu.

- Ačkoliv je plnění strategií a koncepcí MZe a MŽP pravidelně vyhodnocováno, nebyla v době kontroly NKÚ stále vypracována souhrnná zpráva o realizaci *Strategie resortu Ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030* za období 2016–2020. MZe ji přitom mělo předložit vládě v roce 2021, a to na základě *Implementačního plánu Strategie resortu Ministerstva zemědělství na období 2017–2020* schváleného usnesením vlády ze dne 29. listopadu 2017 č. 838¹¹⁴.

NKÚ VNÍMÁ POZITIVNĚ FAKT, ŽE DOTACE VYPLACENÉ V LETECH 2014–2022 PŘÍSPĚLY K ROZŠÍŘENÍ KANALIZAČNÍ SÍTĚ V ČR.

Dlouhodobě přetrvávajícím problémem s výrazným dopadem do výdajů státu jsou staré ekologické zátěže způsobené činnostmi bývalých státních podniků v období před jejich privatizací, jejichž sanace započala na začátku 90. let minulého století. Tyto zátěže znamenají stále velká rizika pro přírodu a zdraví obyvatel. NKÚ se v KA č. [23/01](#) zaměřil na postup MF a MŽP v letech 2018–2022 při poskytování peněžních prostředků na odstraňování starých ekologických zátěží vzniklých před privatizací /SEZ/¹¹⁵ a na to, zda došlo k urychlení odstraňování SEZ. Kontrolovány byly peněžní prostředky ze zvláštních účtů privatizace¹¹⁶ ve výši cca **4,6 mld. Kč**. Podrobněji NKÚ ověřil vzorek výdajů vynaložených na odstranění SEZ v lokalitách Koksovna Jan Šverma a laguny Ostramo v celkové výši téměř **1 mld. Kč**.

Obrázek č. 3: Odstraňování starých ekologických zátěží vzniklých před privatizací v čase

113 Dokumenty: *Strategie resortu Ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030* a *Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050*.

114 Usnesení vlády České republiky ze dne 29. listopadu 2017 č. 838, k *Implementačnímu plánu Strategie resortu Ministerstva zemědělství na období 2017–2020*.

115 Stát při privatizaci takto zatíženého majetku nabyvatelům s ohledem na nejasný rozsah SEZ neposkytl žádné slevy z kupní ceny, ale převzal odpovědnost za odstranění ekologických zátěží na privatizovaném majetku, a to max. do výše vládou schválené částky, tzv. garance.

116 Zvláštní účty vedené Ministerstvem financí dle ustanovení § 4 zákona č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku České republiky (zákon o zrušení Fondu národního majetku).

Odstraňování SEZ vzniklých před privatizací probíhá již 32 let a stát na ně vynaložil 66,2 mld. Kč. K urychlení jejich odstraňování v kontrolovaném období nedošlo, v době kontroly stále nebylo ukončeno 37 % ekologických smluv. Termín ukončení procesu odstraňování SEZ se prodlužuje a v době ukončení kontroly NKÚ nebyl znám. Důsledkem pomalého odstraňování SEZ je také růst výdajů států potřebných na jejich odstranění¹¹⁷.

- NKÚ zjistil, že MF nepřijalo do doby kontroly NKÚ účinná opatření k urychlení odstraňování SEZ a předpoklad MF odstranit SEZ do roku 2028¹¹⁸ je nereálné naplnit. Pokud k urychlení procesu nedojde, potrvá odstraňování nejméně dalších 20 let¹¹⁹, tj. nejméně do roku 2042. NKÚ dále upozornil, že odstraňování SEZ prodražuje povinné ochranné sanační čerpání, které má povahu dočasného řešení a k samotnému odstranění staré ekologické zátěže nevede. V dosud nesanovaných lokalitách existuje riziko šíření kontaminace s důsledkem rozsáhlejšího a finančně nákladnějšího zásahu.
- V době kontroly v 16 lokalitách nepostačovala výše garance státu na pokrytí výdajů potřebných na odstranění SEZ. Z toho důvodu byly v 15 lokalitách sanační práce zastaveny, omezeny, příp. nebyly vůbec zahájeny. U ekologických smluv ukončených z důvodu nedostatečné garance však nemůže stát podle platné legislativy dokončení sanace po nabyvateli vymáhat.

V kontrolovaném období hradilo MF v devíti lokalitách ochranné sanační čerpání, které trvalo více než 10 let, v jednom případě dokonce 25 let. Na ochranné sanační čerpání MF od ledna 2018 do dubna 2023 vynaložilo téměř 131 mil. Kč.

NA ZVLÁŠTNÍCH ÚČTECH PRIVATIZACE BYLY VYČLENĚNY DISPONIBILNÍ PROSTŘEDKY V DOSTATEČNÉ VÝŠI PRO URYCHLENÍ ODŠTRAŇOVÁNÍ SEZ. MF ALE ČERPALO V DOBĚ KONTROLY ROČNĚ V PRŮMĚRU POUZE 35 % ZE ZAMÝŠLENÝCH VÝDAJŮ VE VÝŠI 2,5 MLN. Kč ROČNĚ, KTERÉ PODLE JEHO ODHADU MĚLY K URYCHLENÍ PROCESU VÉST. V BUDOUCNU HROZÍ RIZIKO NEDOSTATKU DISPONIBILNÍCH PROSTŘEDKŮ NA ZVLÁŠTNÍCH ÚČTECH, PROTOŽE PŘÍJMY TĚCHTO ÚČTŮ JSOU NESTABILNÍ A KOLÍSAVÉ A KAŽDOROČNĚ SE Z NICH PŘEVÁDÍ ZNAČNÉ ČÁSTKY DO STÁTNÍHO ROZPOČTU. V NĚKTERÝCH LOKALITÁCH HROZÍ RIZIKO NEDOKONČENÍ SANACÍ Z DŮVODU VYČERPÁNÍ STÁTEM POSKYTNUTÉ GARANCE. V PŘÍPADĚ ZASTAVENÝCH SANACÍ BY MOHLO DOJÍT K OPĚTOVNÉ KONTAMINACI JIŽ SANOVANÝCH ÚZEMÍ, A TÍM I K NEHOSPODÁRNOSTI PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ JIŽ STÁTEM VYNALOŽENÝCH NA SANACI.

117 Počátkem roku 2023 odhadovalo MF, že na odstranění zbylých SEZ bude potřeba vynaložit dalších 25 až 30 mld. Kč, ale do odhadu nezahrnulo DPH. MF vycházelo z více než 10 let starých odhadů, přičemž ceny stavebních prací se podle dat ČSÚ ke konci roku 2022 navýšily oproti roku 2015 o 40,7 %, v polovině roku 2023 pak byly vyšší o 43,7 % oproti roku 2015.

118 Usnesení vlády České republiky ze dne 4. září 2017 č. 610, ke *Koncepci stabilizace finančního stavu zvláštních účtů privatizace*; v tomto dokumentu MF revidovalo svůj odhad na dobu potřebnou k dokončení procesu odstranění SEZ na 10 let od roku 2018, a to za předpokladu urychlení procesu v závislosti na předpokládané výši proinvestovaných prostředků v dalších letech (2,5 mld., později 4,5 mld. Kč ročně).

119 NKÚ vychází z písemného sdělení MF, ve kterém odhadlo dobu potřebnou k dokončení procesu zadávání veřejných zakázek a časovou náročnost sanací.

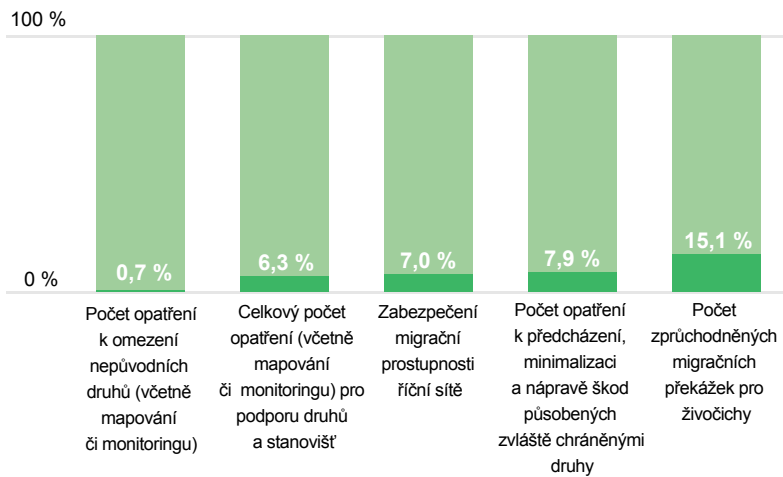

Zlepšování kvality životního prostředí negativně ovlivňuje **pomalé odstraňování starých ekologických zátěží a dlouhodobé neplnění cílů ochrany přírody a krajiny**

CÍLE V OBLASTI OCHRANY A PÉČE O PŘÍRODU A KRAJINU NEBUDOU SPLNĚNY V PLNÉM ROZSAHU

Indikátory prioritní osy 4 OPŽP, které nebudou ke konci programového období plněny (stav k 31. 12. 2021)

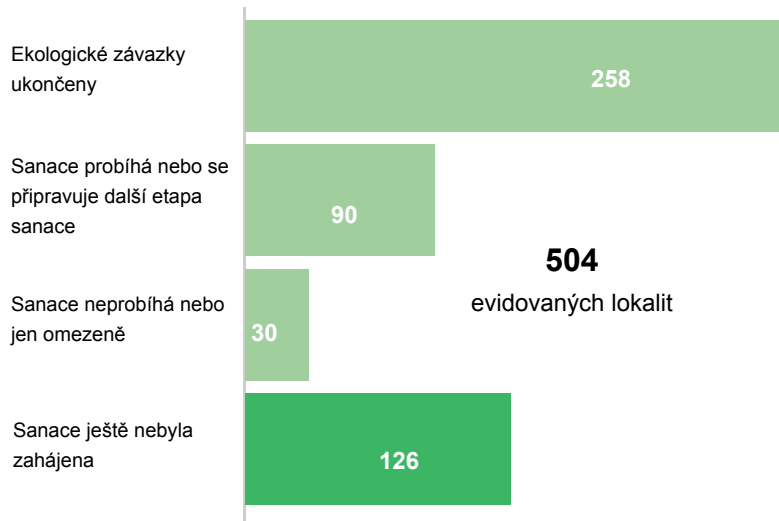

” 5 z 11 indikátorů vykazovalo ke dni 31. 12. 2021 hodnotu pod úrovní 16 % cílové hodnoty.

DLOUHÝ PROCES ODSTRAŇOVÁNÍ STARÝCH EKOLOGICKÝCH ZÁTĚŽÍ NESE RIZIKO ŠÍŘENÍ KONTAMINACE A MÁ DOPAD NA RŮST VÝDAJŮ STÁTU

Stav odstraňování starých ekologických zátěží evidovaných pod 120 neukončenými ekologickými smlouvami k dubnu 2023

” Odstraňování starých ekologických zátěží vzniklých před privatizací probíhá již 32 let a stát na ně vynaložil více než 66 mld. Kč. V době kontroly stále nebyla u 25 % evidovaných lokalit sanace ani zahájena.

4.8 REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Území České republiky se dělí na 14 vyšších územních samosprávných celků – krajů. Každý kraj má svá specifika a čelí jiným výzvám a problémům. Některé problémy však rezonují napříč celou republikou. Příkladem takového problému je dostupnost a kvalita bydlení. Ministerstvo pro místní rozvoj /MMR/ a Státní fond podpory investic /SFPI/ proto ze státního rozpočtu podporují výstavbu sociálních a dostupných bytů. Z údajů ČSÚ, MMR a SFPI vyplývá, že počet dokončených podpořených sociálních a dostupných bytů v období 2016–2021 tvořil přibližně 1 % z celkového počtu dokončených bytů v ČR. Situaci na trhu bydlení tak výstavba podpořených bytů není schopna zásadně ovlivnit.

V rámci KA č. [22/27](#) se NKÚ zaměřil na podporu bydlení poskytovanou prostřednictvím MMR a SFPI. MMR v období 2016–2021 poskytlo dotační podporu 1 199 projektům v celkové výši **2,8 mld. Kč** a SFPI poskytli dotační a úvěrovou podporu 3 338 projektům v celkové výši **11,1 mld. Kč**.

Hlavní problémy bytové politiky, zejména nedostatečná dostupnost a zhoršená kvalita bytového fondu, dlouhodobě přetrvávají a dosavadní plnění cílů strategických materiálů k jejich odstranění nevedlo. Objem peněžních prostředků, který stát vkládá do řešení problematiky bydlení dosahuje téměř 3 mld. Kč/rok, ale vliv na trh bydlení je marginální. Přitom NKÚ již od roku 2016¹²⁰ opakovaně upozorňoval na to, že neexistuje systémové řešení problematiky podpory bydlení vč. jeho zákonné úpravy. Bez většího společného a dobře koordinovaného úsilí jak státu, tak i aktivně zapojených územních samosprávných celků nemůže dojít k výraznějšímu posunu v oblasti bydlení.

- MMR poskytující dotační podporu ani SFPI poskytující dotační a úvěrovou podporu bydlení neměly přehled o skutečné obsazenosti sociálních a nájemních bytů. Absencí průběžného monitoringu a vyhodnocování obsazenosti bytů osobami/domácnostmi z cílových skupin považuje NKÚ za zásadní nedostatek. Přetrvává také problém meziresortní roztržitosti kompetencí provázené nedostatečným prosazováním koordinační role MMR. Příkladem může být obdobné zaměření dotačních titulů¹²¹ různých poskytovatelů na stejnou cílovou skupinu, což ve svém důsledku způsobuje zvýšené výdaje na správu peněžních prostředků určených na podporu bydlení.
- Nastavené podmínky programu *Nájemní byty*, spravovaného SFPI, neomezovaly výši nájemného. Umožňovaly tak pronajímatelům (příjemcům podpory) ve smlouvách o nájmu podpořených bytů nastavit nájemné vyšší, než bylo v místě a čase obvyklé. Takto nastavené podmínky vyvolávají u některých realizovaných projektů další finanční nároky na státní rozpočet ve formě vzniku nároku na příspěvek na bydlení, resp. doplatek na bydlení¹²². Podle podmínek programu není prioritou ochrana osob z cílové skupiny, ale návratnost peněžních prostředků. Ke zvýšení výnosnosti projektu pro příjemce podpory tak dochází za cenu vynaložení dalších peněžních prostředků státu.

Příjemce na internetových stránkách nabízejících ubytování v zařízení pořízeném z poskytnutého úvěru uvádí, že nájemci mohou po posouzení jejich situace čerpat příspěvek na bydlení a že někteří stávající nájemci pobírají příspěvek na bydlení až 10 tis. Kč měsíčně. Výše nájemného pro jednotlivce je od 19 tis. Kč za měsíc a nezahrnuje např. náklady na energie, odpady nebo případné asistenční služby.

MMR NEMÁ K DISPOZICI SPOLEHLIVÁ DATA O POČTU, VELIKOSTI A KVALITĚ BYTOVÉHO FONDU, ZVLÁŠTĚ BYTOVÉHO FONDU VYUŽÍVANÉHO K SOCIÁLNÍMU BYDLENÍ, ANI O VELIKOSTI CÍLOVÝCH SKUPIN. BEZ ZNALOSTI TĚCHTO DAT NENÍ MOŽNÉ KVALITNĚ ŘÍDIT OBLAST BYTOVÉ POLITIKY. PROTO NKÚ POVAŽUJE ZA DŮLEŽITÉ, ABY MMR VE SVÉ PŮSOBNOSTI ANALYZOVALO POTŘEBNOST DOTAČNÍ A ÚVĚROVÉ PODPORY A TA ABY BYLA ZAMĚŘENA NA KONKRÉTNÍ CÍLOVÉ SKUPINY.

120 KA č. 15/18 – Peněžní prostředky určené na podporu bydlení (KZ byl zveřejněn v částce 3/2016 Věstníku NKÚ).

KA č. 17/02 – Podpora sociálního bydlení jako součást politiky sociálního začleňování (KZ byl zveřejněn v částce 3/2018 Věstníku NKÚ).

KA č. 20/19 – Opatření ke snížení energetické náročnosti bytových domů podporovaná z Integrovaného regionálního operačního programu a z programu Nová zelená úsporám (KZ byl zveřejněn v částce 4/2021 Věstníku NKÚ).

KA č. 21/08 – Peněžní prostředky vynakládané na podporu sociálního bydlení z Integrovaného regionálního operačního programu (KZ byl zveřejněn v částce 1/2022 Věstníku NKÚ).

121 Nová zelená úsporám – program spadá pod správu Ministerstva životního prostředí; Zateplování – program je financován z Integrovaného regionálního operačního programu (dále též „IROP“) a spravuje ho MMR; Panel 2013+ je program spravovaný Státním fondem podpory investic.

122 Příspěvek na bydlení je dávka státní sociální podpory, kterou upravuje zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Doplatek na bydlení je dávka pomoci v hmotné nouzi, kterou upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

Dosavadní plnění cílů koncepcí bydlení **nevedlo k odstranění hlavních problémů bytové politiky**

OBJEM PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ, KTERÉ STÁT VKLÁDÁ DO ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY BYDLENÍ, DOSAHOVAL TĚMĚŘ 3 MLD. Kč/ROK, ALE VLIV NA TRH BYDLENÍ JE MARGINÁLNÍ

Mezi roky
2016 až 2022
bylo v ČR
dokončeno
234 538 bytů

s podporou
státu vzniklo
pouze

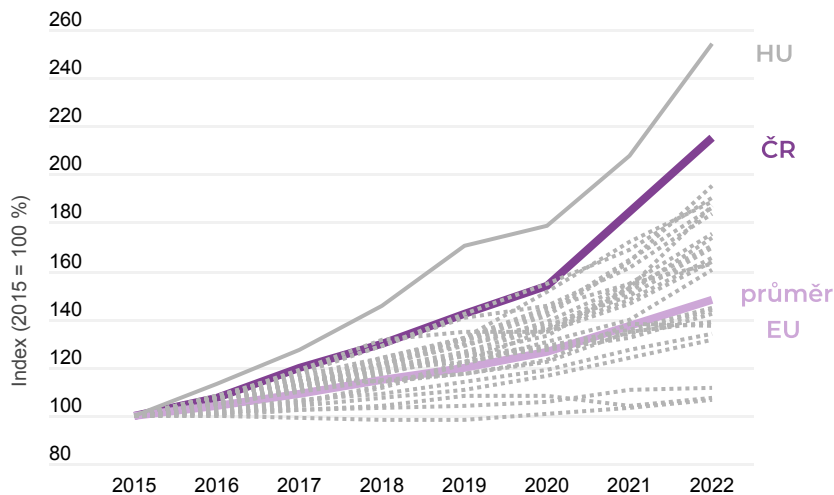
1 894
sociálních bytů
z dotačního programu
MMR (2016–2021)

226
sociálních bytů
z dotačně-úvěrového
programu SFPI
(2019–2022)

MMR nemá přehled o celkovém počtu dostupných a sociálních bytů. Podíl sociálních bytů na celkovém bytovém fondu v některých zemích EU zachycuje tato tabulka:

	Česko	Itálie	Německo	Slovinsko	Belgie	Francie	Rakousko	Nizozemsko
Bytový fond (v tis. ks)	5 340	25 690	43 100	699	5 382	37 400	3 988	8 046
Podíl sociálních bytů	???	3,5 %	4 %	5 %	6 %	17 %	24 %	29 %

Index cen bytových nemovitostí v EU – House Price Index

” V ČR byl dle Eurostatu druhý největší nárůst cen bytových nemovitostí z celé EU. Větší zdražení bylo jen v Maďarsku.

4.9 ZEMĚDĚLSTVÍ

Součástí resortu zemědělství v ČR je také rybníkářství a akvakultura (tj. produkční rybníkářství), které mají na našem území dlouholetou tradici. ČR jako členský stát EU může díky vypracované strategii¹²³ pro podporu tohoto sektoru využívat rovněž finanční prostředky z Evropského námořního a rybníkářského fondu, a to prostřednictvím OP *Rybníkářství*, jehož cílem není pouze podpora produkce ryb, ale také mj. udržení tradiční české akvakultury. Ačkoliv podíl rybníkářství na celkovém HDP ČR činí pouze **0,02 %**, jeho důležitost je dána zejména mimoprodukční funkcí rybníků (např. zadržování vody v krajině, ochrana před povodněmi, stanoviště mnoha druhů rostlin a živočichů i využití pro sport a rekreaci). Na druhou stranu, i přes malý ekonomický význam patří ČR mezi nejvýznamnější chovatele kaprů v Evropě a zhruba polovina z celkové produkce ryb je exportována. Nicméně z hlediska spotřeby sladkovodních ryb patříme mezi státy s nejnižší roční spotřebou na obyvatele, kterou se dlouhodobě nedaří zvyšovat (viz infografika).

NKÚ se při kontrole (KA č. [22/15](#)) zaměřil nejen na podporu rybníkářství v ČR z prostředků státního rozpočtu a EU v rámci OP *Rybníkářství 2014–2020*, a to pro období 2014 až 2020, ale rovněž kontroloval realizaci nápravných opatření, přijatých k odstranění nedostatků zjištěných v předchozí kontrolní akci¹²⁴. Kontrolováno bylo Ministerstvo zemědělství /MZe/, Státní zemědělský intervenční fond /SZIF/ a 11 vybraných příjemců dotací. NKÚ prověřil prostředky podpory v celkovém objemu více než **843 mil. Kč** vyplacené v letech 2014 až 2022.

Z výsledků kontroly NKÚ vyplynulo, že MZe poskytovalo podporu účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. Přesto NKÚ upozornil na nedostatky snižující toto celkové hodnocení. Nepodařilo se naplnit záměr OP *Rybníkářství*, tj. vytvořit organizace producentů, ani naplnit jeden z dílčích cílů strategie resortu¹²⁵ – zvýšit spotřebu tuzemských sladkovodních ryb, ačkoliv MZe zřídilo příspěvkovou organizaci *Zařízení služeb MZe*, která mj. měla propagovat zvýšení spotřeby těchto ryb. MZe také nenastavilo finanční limity způsobilých výdajů, které souvisí s realizací propagačních kampaní, a nenastavilo vhodné ukazatele (indikátory) k posuzování přínosů inovací zaváděných v rybníkářství.

- Nastavené specifické cíle OP *Rybníkářství* byly průběžně plněny, pouze specifický cíl 5.A *Zlepšování organizace trhu s produkty rybníkářství a akvakultury* byl oproti plánovaným hodnotám plněn pouze částečně. I přes zjednodušení dotačních podmínek, novelizaci zákona o zemědělství¹²⁶ a pořádání osvěty o výhodách organizace producentů nedošlo k ustavení žádné organizace producentů (chovatelů a zpracovatelů ryb), které je mělo zvýhodnit při jednání se silnými obchodními řetězci. Došlo tak ke zrušení opatření a převedení nevyčerpané alokace (ve výši **18,2 mil. Kč**) do jiných opatření.
- *Zařízení služeb MZe*, které mělo kromě jiného za úkol propagovat zvýšení spotřeby sladkovodních ryb, a to např. pomocí kampaně *Ryba na talíři*, předložilo na SZIF celkem **27** propagačních projektů. V důsledku administrativních chyb či kvůli jiným nedostatkům v předložených žádostech o dotaci nakonec MZe schválilo a proplatilo pouze **pět** projektů v celkové výši **14,8 mil. Kč**, tj. pouze **18,5 %** z předložených projektů.

Spotřeba sladkovodních ryb tuzemského původu stagnuje, v roce 2017 činila **1,29 kg** na obyvatele za rok, v roce 2021 pak byla jen **1,23 kg**.

NKÚ V RÁMCI KONTROLY UPOZORNIL NA RIZIKA SPOJENÁ S VYSOKÝM OBSAHEM SEDIMENTŮ V RYBNÍCÍCH, KTERÉ SNIŽUJÍ JEJICH PRODUKČNÍ KAPACITU. RYBNÍKY ZANESENÉ SEDIMENTY MAJÍ VELICE OMEZENOU MOŽNOST ZLEPŠOVAT VODNÍ REŽIM V KRAJINĚ V PŘÍPADĚ EXTRÉMních SITUACÍ.

123 Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu /strategie/ pro léta 2014–2024 s aktualizací 2021–2030.

124 KA č. 13/28 – Podpora rybníkářství v České republice podle operačního programu *Rybníkářství 2007–2013* (KZ byl zveřejněn v části 2/2014 *Věstníku NKÚ*).

125 NKÚ si je vědom, že cíl „zvýšení spotřeby sladkovodních ryb“ nebyl v OP *Rybníkářství* nastaven zejména z důvodu externích faktorů, které plnění ovlivňují. NKÚ současně připouští, že strategie je platná pro celý sektor, nikoli pouze pro implementaci *Evropského námořního a rybníkářského fondu*.

126 MZe nemělo právně vymezeny kompetence v oblasti uznávání producentů, resp. způsobilých žadatelů, a k narovnání situace došlo až od 1. 1. 2023 novelou provedenou zákonem č. 382/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu).

NKÚ doporučil MZe pro programové období 2021–2027:

Výraznější podporu environmentálně udržitelné akvakultury, bodové zvýhodnění projektů řešících odstraňování sedimentů z rybníčního dna a vymáhání správné zemědělské praxe při hospodaření na polích (minimalizace eroze a splachů z polí, dodržování vzdálenosti hnojení a postřiků od nádrží nebo vodních toků). Dále doporučil, aby MZe v případě poskytování podpory na propagační kampaně nastavilo limity způsobilých výdajů, jako je tomu u *Programu rozvoje venkova*, aby také sledovalo a zajistilo naplnění cílů a smysl propagace sladkovodní akvakultury.

Jako opatření ke zjištěným nedostatkům z kontroly MZe mj.:

- deklarovalo své snahy o zajištění vyššího zájmu o vytváření organizace producentů v rámci OP *Rybářství 2021–2027* zejména tím, že zavede jednodušší podmínky pro žadatele, seznámí potenciální žadatele s výhodami organizací producentů a zajistí dostatečnou metodiku pro podávání žádosti;
- provede analýzu možného nastavení limitů způsobilých výdajů u propagačních kampaní a dle výsledků analýzy případně doplní finanční limity u některých způsobilých výdajů;
- zavedlo nové procesy a přijalo vnitřní směrnici ke kontrole propagačních projektů za účelem eliminace chyb v projektech a vymezení odpovědnosti jednotlivých osob;
- bude lépe sledovat a vyhodnocovat přínosy/dopady poskytované podpory, provede v rámci průběžného hodnocení OP *Rybářství 2021–2027* v letech 2025/2026 vyhodnocení kvalitativních výsledků inovativních projektů a jejich přínosu k cílům programu.

Dopady z předešlé kontroly v oblasti rybářství

NKÚ ověřil, že opatření přijatá MZe a SZIF k odstranění zjištěných nedostatků na základě předchozí kontroly KA č. **13/28**¹²⁷ byla průběžně realizována a došlo ke zlepšení v nastavení a provádění OP *Rybářství*. Hodnotící kritéria jsou nyní v souladu s metodikou¹²⁸, byla projednána s MMR a schválena monitorovacím výborem OP *Rybářství* a jsou podrobně rozpracována v pravidlech pro žadatele a příjemce. Jak však vyplývá z KA č. **22/15**, MZe stále nenastavilo vhodné indikátory pro sledování kvalitativních výsledků inovativních projektů a jejich přínosu k cílům programu/opatření a také nenastavilo finanční limity způsobilých výdajů souvisejících s propagačními kampaněmi. K řešení těchto nedostatků se opětovně zavázalo.

127 Kontrolní akce č. 13/28 – Podpora rybářství v České republice podle operačního programu *Rybářství 2007–2013* (KZ byl zveřejněn v částce 2/2014 *Věstníku NKÚ*).

128 Metodický pokyn pro řízení výzev, hodnocení a výběr projektů – je závazný pro všechny programy v rámci evropských strukturálních a investičních fondů, které jsou zastřešeny *Dohodou o partnerství* a jejichž řídicí orgán je v kompetenci ČR.

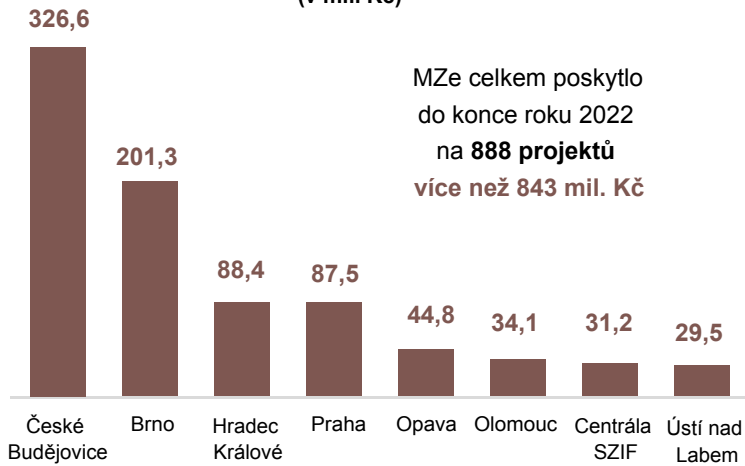

Uskutečněná propagace nezvýšila spotřebu sladkovodních ryb

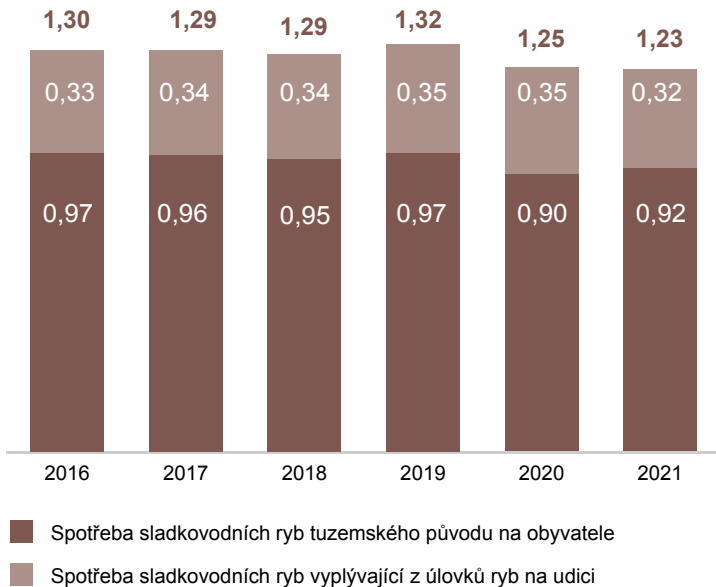
PROPAGAČNÍ KAMPANĚ NEPŘÍSPĚLY KE ZVÝŠENÍ SPOTŘEBY SLADKOVODNÍCH RYB A MZe NAVÍC NEMĚLO PŘEHLED, V JAKÉ MÍŘE BYLY PODPOŘENÉ INOVACE ZAVÁDĚNY DO RYBÁŘSKÉ PRAXE

Sumární přehled realizovaných projektů dle SZIF k 31. 12. 2022
(v mil. Kč)

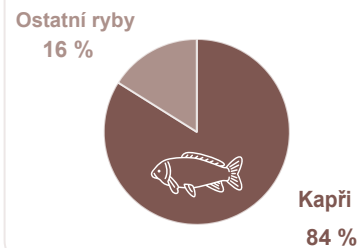
Prostředky, které MZe poskytlo na podporu rybářství, byly vynaloženy účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. MZe se ale nepodařilo vytvořit organizace producentů.

Spotřeba sladkovodních ryb tuzemského původu na obyvatele v letech 2016–2021 (v kg)

Spotřeba sladkovodních ryb v České republice se dlouhodobě nezvyšuje.

Tržní produkce chovaných ryb v ČR v roce 2021 (v tunách)

4.10 KULTURA

Stěžejní součástí kulturního bohatství a identity každého státu a národa představuje památkový fond, a to díky svým nenahraditelným historickým, uměleckým, řemeslným, estetickým, vědeckým a duchovním hodnotám. Obecný zájem na ochraně a zachování kulturních památek je deklarován i v Listině základních práv a svobod. V České republice zajišťuje ochranu a odborný dohled nad významnou částí kulturního dědictví systém státní památkové péče, mezi jehož trvalé cíle patří též uchovávání, citlivé udržování a obnova památkového fondu.

V roce 2023 NKÚ v oblasti kultury dokončil jednu kontrolní akci KA č. [22/22](#), při které prověřil jak Ministerstvo kultury /MK/ v letech 2019–2022 vynakládalo peněžní prostředky na záchranu a obnovu kulturních památek a zda přijalo účinná opatření k odstranění nedostatků zjištěných v předchozí kontrole NKÚ¹²⁹. V kontrolovaných letech poskytlo MK v rámci šesti programů na záchranu a obnovu kulturních památek celkem **2,6 mld. Kč**.

MK v kontrolovaných letech vynakládalo peněžní prostředky, aniž by stanovilo konkrétní cíle a plány obnovy památek. Nevyhodnocovalo přínosy ani dopady vynaložených prostředků. Hodnocení a výběr projektů byly u poloviny programů netransparentní a trvaly neúměrně dlouhou dobu. Ačkoliv MK identifikovalo potřebu stanovit jasné priority kvůli omezeným disponibilním prostředkům na záchranu a obnovu kulturních památek, nestanovilo žádné zásadní projekty¹³⁰, naopak rozdělovalo peníze po menších částkách co největšímu počtu příjemců. Nedostatky zejména v oblasti nastavení a vyhodnocení nejvýznamnějšího programu na záchranu a obnovu kulturních památek zjistil NKÚ již v roce 2017. MK však nepřijalo účinná opatření, která by vedla k odstranění těchto nedostatků.

V případě obnovy barokní knihovny z Kláštera bosých augustiniánů ve Lnářích trval celý proces od podání žádosti do poskytnutí příspěvku více než 17 měsíců.

- MK dokonce ani neplnilo úkoly a opatření, které si samo stanovilo¹³¹, například zavedení elektronického systému pro vyřizování agend a poskytování podpory. MK každoročně obdrželo průměrně přes **3 tisíce žádostí** o příspěvek na záchranu a obnovu kulturních památek, z toho podpořilo téměř **2 tisíce každý rok**. Jejich administrace nebyla digitalizována, a MK tak muselo zpracovávat žádosti v listinné podobě bez využití informačního systému, který by celou administraci výrazně zjednodušil. Proces administrace byl mj. i kvůli tomu velmi komplikovaný a časově náročný.
- Hodnocení a výběr projektů byl u tří programů ze šesti netransparentní, jelikož MK nestanovilo hodnotící kritéria pro získání podpory tak, aby byla příjemcům předem známa. Ani nezveřejnilo, jakým způsobem rozhodovalo o zákazu čerpání příspěvku při porušení podmínek. MK nastavilo systém nepřehledně, netransparentně a vytvořilo nerovné podmínky pro jednotlivé uchazeče.

MK ROVNĚŽ NEZPRACOVALO KONCEPCI ROZVOJE PAMÁTKOVÉ PÉČE, A TEDY NÁLEŽITĚ NEDBALO, ABY STÁTNÍ PAMÁTKOVOU PÉČI ZABEZPEČILO PLÁNOVITĚ, KOMPLEXNĚ A V SOULADU S DLOUHODOBOU KONCEPCÍ JEJÍHO ROZVOJE, JAK MU TO UKLÁDAL ZÁKON O STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČI.

129 KA č. 17/01 – Peněžní prostředky státu poskytované z Programu záchran architektonického dědictví na záchranu a obnovu kulturních památek (KZ byl zveřejněn v číste 6/2017 Věstníku NKÚ).

130 Například *Památkový katalog* obsahuje informace o všech kulturních památkách. MK však tyto informace nevyužívá ke stanovení priorit, nastavení, monitorování a vyhodnocování programů, ale pouze pro ověření údajů a náležitostí žádostí o příspěvek.

131 Neplnilo např. usnesení vlády ČR ze dne 3. února 2016 č. 81, v němž vláda uložila ministru kultury realizovat plán implementace *Státní kulturní politiky 2015*.

V reakci na kontrolní zjištění NKÚ přijalo MK níže uvedená opatření a zavázalo se:

- zohlednit *Státní kulturní politiku 2021–2025* vč. její implementace v koncepci a návrhu dlouhodobých výhledů státní památkové péče /SPP/, vymezit priority SPP a druhy objektů, kterým bude věnována pozornost;
- zavést hodnocení stavu kulturních památek souhrnně za celou ČR;
- zavést digitalizaci dotačního systému i pro oblast památkové péče začleněním do plánu zavádění dotačního portálu MK;
- měřit a vyhodnocovat dotační programy.

Dopady z předešlých kontrol

MK předložilo na konci roku 2018 vládě informace¹³² o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků z KA č. **17/01**, kde uvedlo, že u všech opatření probíhá jejich plnění, resp. jsou již splněna. NKÚ však současnou kontrolou zjistil, že to není pravdivé. KA č. [22/22](#) odhalila obdobné nedostatky zjištěné při KA č. **17/01** i u ostatních programů záchrany a obnovy památek. V oblasti nastavení cílů, měřitelných ukazatelů ani v oblasti vyhodnocení MK nepřijalo dostatečně účinná opatření, pouze sjednotilo podmínky v rozhodnutích přijatých o poskytnutí příspěvku.

132 MK předložilo vládě informace o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KA č. 17/01 dne 17. 12. 2018, kde uvedlo, že u všech opatření probíhá jejich plnění, resp. jsou již splněna.

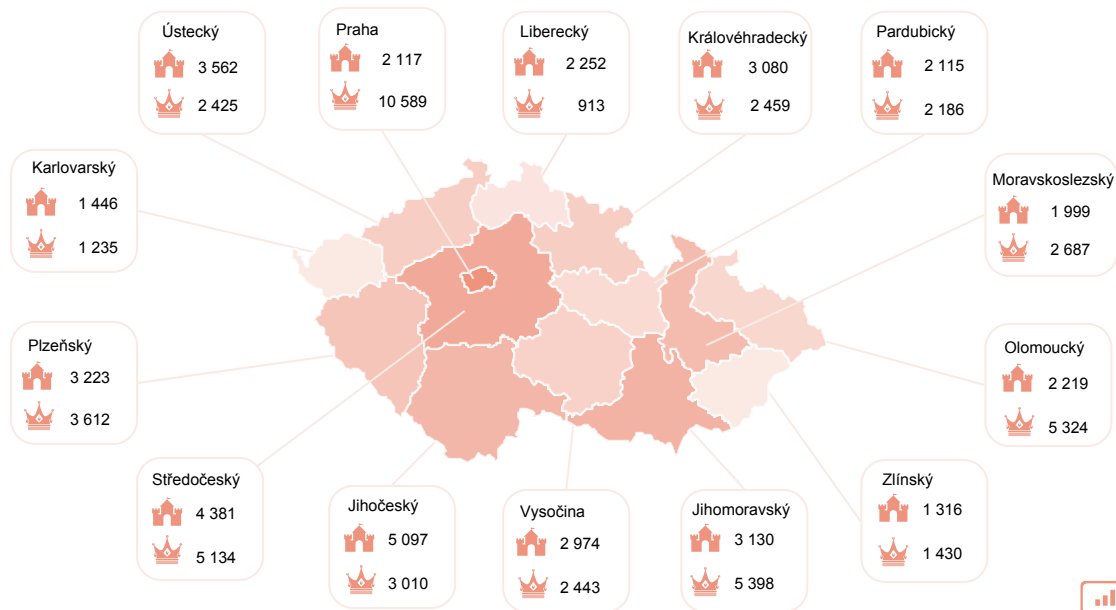

Ministerstvo kultury nestanovilo jasné priority obnovy a záchrany kulturních památek

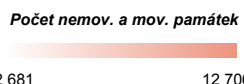
PROCES HODNOCENÍ A VÝBĚRU PROJEKTŮ NA OBNOVU KULTURNÍCH PAMÁTEK BYL U POLOVINY PROGRAMŮ NETRANSPARENTNÍ A TRVAL NEÚMĚRNĚ DLOUHOU DOBU

Počet nemovitých a movitých kulturních památek v jednotlivých krajích ČR k 31. 12. 2022

Legenda:

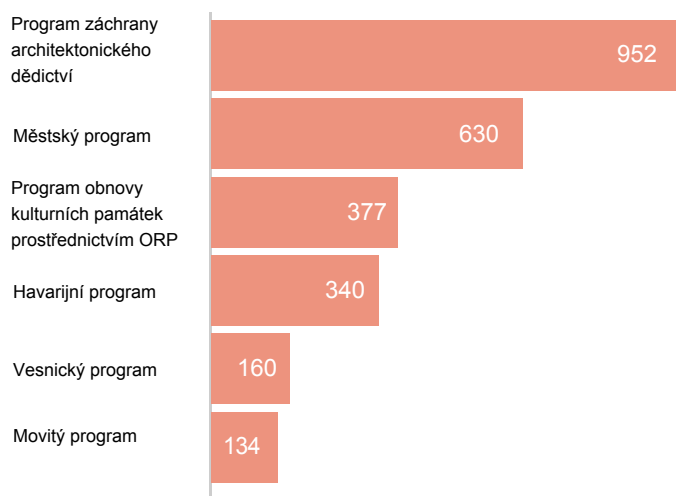
- Nemovitá kulturní památka
- Movité kulturní památka

Poznámka: Do evidence jsou v některých případech jako jeden hlavní záznam zahrnuty:

- u nemovitých kulturních památek rozsáhlé areály a soubory;
- u movitých kulturních památek rozsáhlé soubory předmětů.

Celkové výdaje na jednotlivé programy mezi roky 2019 až 2022 (v mil. Kč)

” Vyhodnocení všech šesti programů bylo pouze formální, protože sledované výsledky neměly vazbu na cíle stanovené v jednotlivých programech. MK nastavilo systém nepřehledně, netransparentně a vytvořilo nerovné podmínky pro jednotlivé uchazeče.

5. HOSPODAŘENÍ INSTITUCÍ

Jednou ze soustavně sledovaných oblastí je hospodaření kontrolovaných osob s majetkem a peněžními prostředky státu. NKÚ se snaží dlouhodobě a systematicky upozorňovat státní instituce na ty oblasti jejich hospodaření, ve kterých spatřuje významný prostor pro hledání úspor. V roce 2023 byly v této oblasti dokončeny dvě kontrolní akce zaměřené na:

- peněžní prostředky SR poskytované státním příspěvkovým organizacím (KA č. [22/05](#)),
- hospodaření vybraných fakultních nemocnic (KA č. [22/13](#))¹³³.

Plnění hlavních činností státních institucí provázely nedostatky spojené s nesprávným hospodařením či neplněním jejich účelu. NKÚ poukázal například na absenci kontrolních mechanismů, tj. funkčního a účinného vnitřního kontrolního systému, který by zajišťoval, aby docházelo k vynakládání peněžních prostředků státu na krytí jen nezbytných potřeb v souladu s principy 3E. Výsledky kontrol odhalily, že kontrolované instituce v některých případech nerespektovaly tyto principy při plnění svých činností. Konkrétně se jednalo o nákupy externích služeb, aniž by byla předem vyhodnocována hospodárnost těchto nákupů. Nedostatky NKÚ odhalil také v oblasti nákupů léčivých přípravků a zdravotnických prostředků, které kontrolované nemocnice nakupovaly většinou mimo otevřené zadávací řízení a za výrazně odlišné ceny. V odstranění výše uvedených nedostatků NKÚ spatřuje významný prostor pro úspory výdajů kontrolovaných institucí.

NKÚ při KA č. [22/05](#) prověřil systém finančních vztahů nastavený zřizovateli MŽP, MZe, MPO a ÚNMZ¹³⁴ u čtyř státních příspěvkových organizací /SPO/¹³⁵. Konkrétně se zaměřil na to, jak v letech 2019–2021 tyto SPO hospodařily s peněžními prostředky SR poskytnutými jako příspěvek na jejich provoz. Čtyři výše uvedení zřizovatelé poskytli v kontrolovaném období všem svým **25** příspěvkovým organizacím celkem více než **8,5 mld. Kč**, z toho čtyři kontrolované SPO vyčerpaly téměř **792 mil. Kč**.

NKÚ zjistil, že zřizovatelé MŽP, MZe, MPO a ÚNMZ každoročně v letech 2019–2021 zvyšovali původně schválený příspěvek na provoz u všech čtyř kontrolovaných SPO. Přitom MŽP ani nemělo přehled o výši a potřebě finančních zdrojů jím řízených SPO. Některé SPO nakupovaly externě služby, pro něž byly samy zřízeny, aniž by vyhodnocovaly hospodárnost těchto výdajů. Jiná SPO pak neplnila jeden z plánovaných výzkumných cílů. Zřizovatelé i kontrolované SPO také porušovali právní předpisy, což v případě ČAS vyhodnotil NKÚ jako skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně ve výši 2,1 mil. Kč.

ÚZEI na plnění výzkumných zá-
měrů vynaložil v letech 2019–2021
částečně neúčelně téměř
30 mil. Kč, když ani v jednom roce
nenaplnil jeden ze tří výzkumných
cílů při plnění stanovených úkolů.

- CENIA v letech 2019–2021 zaplatila za projekt *Národní inventarizace kontaminovaných míst II. etapa* externímu dodavateli téměř **117 mil. Kč**, aniž by předtím posoudila jiné možnosti řešení, tj. variantu s využitím vlastních kapacit. Podíl externě dodávaných služeb na celkových nákladech této agentury v roce 2021 dosáhl **44 %**. Obdobně u ČAS tento podíl ve stejném roce činil více než **45 %**, tj. **přes 101 mil. Kč**. ČAS nakupovala např. právní služby, i když měla v organizačním řádu zakotvenu existenci vlastního právního oddělení. ÚZEI v kontrolovaném období zaplatil externím firmám za sběr dat téměř **63 mil. Kč**, aniž by měl zpracovávánu ekonomickou analýzu výhodnosti nákupu dotazníkových šetření u třetích osob.
- V roce 2021 zaplatili za přístup veřejnosti k českým technickým normám /ČSN/ tzv. sponzoři (převážně ministerstva) poplatky přesahující **113 mil. Kč**. Poplatek byl hrazen ze státního rozpočtu na základě odhadu počtu uživatelů, nikoliv na základě jejich reálného počtu. ČAS jako příjemce poplatku neměla přehled o reálném počtu uživatelů ČSN v rámci

133 Výsledky KA č. 22/13 byly již podrobně popsány v kapitole 4.6 této výroční zprávy

134 Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, Praha.

135 Kontrolované instituce: Česká informační agentura životního prostředí /CENIA/, Ústav zemědělské ekonomiky a informací /ÚZEI/, Správa služeb Ministerstva průmyslu a obchodu /SpS MPO/ a Česká agentura pro standardizaci /ČAS/.

uzavíraných dohod o sponzorovaném přístupu a neznala míru využití této služby pro jednotlivé sponzory¹³⁶. Počet uživatelů sponzorovaného přístupu byl odhadnut na **65 011**, reálně jich bylo jen **8 512**, tj. **téměř osmkrát méně**. Za jeden roční přístup do této databáze tedy sponzoři zaplatili **13 283 Kč**, zatímco pro jednoho nesponzorovaného uživatele je roční poplatek za přístup do této databáze vyhláškou stanoven na **2 000 Kč**.

PŘESTOŽE SE STÁTNÍ PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ KONTROLOVANÝCH SPO V PRŮBĚHU KONTROLOVANÝCH LET STÁLE ZVYŠOVAL, SPO ČASTO NAKUPOVALY EXTERNÍ SLUŽBY, ANIŽ BY VYHODNOTILY JINÉ MOŽNOSTI REALIZACE TĚCHTO SLUŽEB. SPO BYLY POVINNY DBÁT, ABY PLNILY ÚKOLY CO NEJHOSPODÁRNĚJŠÍM ZPŮSOBEM, PŘITOM HODNOCENÍ HOSPODÁRNOSTI ZVOLENÉHO POSTUPU NEPROVEDLY.

Na základě zjištěných a vyhodnocených nedostatků z KA č. [22/05](#) kontrolované osoby přijaly následující opatření s vlivem na hospodaření státních příspěvkových organizací:

- změna řízení příspěvkových organizací v resortu MŽP;
- omezení nákupu služeb od externích dodavatelů na nezbytné minimum organizacemi v resortu MPO;
- návrh úpravy stanovování poplatku za sponzorovaný přístup k technickým normám.

136

Jedná se o ministerstva a jiné ústřední správní úřady, které na základě zákona č. 526/2020 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, zajišťují sponzorovaný přístup k českým technickým normám a jiným technickým dokumentům a hradí za něj poplatky.

6. ŘÍZENÍ ZDROJŮ POSKYTNUTÝCH ČR ZE ZAHRANIČÍ

NKÚ v průběhu roku 2023 dokončil celkem **11** kontrolních akcí, jejichž předmětem byly výdaje, které byly kryty současně peněžními prostředky státního rozpočtu a finanční podporou z rozpočtu Evropské unie (viz tabulka č. 7).¹³⁷

NKÚ v kontrolách poukázal na řadu pochybení spojených s čerpáním podpory z fondů EU. Zjištěné nedostatky byly jak charakteru systémového, tak procesního. Systémové nedostatky se týkaly především vlastního nastavení a řízení procesu implementace podpor příslušnými řídicími orgány, resp. zprostředkujícími subjekty. Procesní nedostatky se týkaly zejména nerespektování stanovených pravidel pro využití podpor ze strany příjemců. Na základě analýzy popsanych zjištění lze provést jejich rozdělení do následujících čtyř skupin:

- Národní strategické dokumenty často obsahovaly řadu nejasností a jejich cíle promítnuté do programové a projektové úrovně nebyly konkrétní a měřitelné a nevycházely z reálných potřeb příjemců podpor.

Například MMR jako řídicí orgán rozdělilo alokované peněžní prostředky bez vazby na potřeby základních složek IZS. MV v dokumentu *Zajištění odolnosti a vybavenosti základních složek integrovaného záchranného systému – Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR* včas nevymezilo veškeré aktuální potřeby Policie ČR (KA č. [22/14](#)). Obdobně MPSV coby řídicí orgán poskytovalo dotace v oblasti genderové rovnosti bez znalosti reálných potřeb konkrétních auditovaných organizací (KA č. [22/10](#)).

- Hodnocení při výběru projektů nevycházelo ze zásad 3E. Současně nebyly v mnoha případech stanoveny limity pro způsobilé výdaje, resp. byly stanoveny nereálně.

Podmínky, které nastavilo MPSV pro nakládání s dotacemi na podporu genderových auditů, umožňovaly, aby rozsah opatření k vyrovnávání genderových rozdílů určoval ten, u koho byla opatření realizována. Pouze **8 %** kontrolovaných veřejných prostředků naplnilo účel podpory ve všech klíčových oblastech genderové nerovnosti. MPSV také nestanovilo jednoznačné podmínky pro způsobilost výdajů. Např. MPSV akceptovalo jako způsobilé projektové aktivity i taková školení, která nebyla pro cílovou skupinu zaměstnanců potřebná a využitelná. Dle NKÚ peněžní prostředky použité k jejich úhradě nelze hodnotit jako účelně vynaložené. U čtyř projektů zjistil NKÚ nezpůsobilé výdaje v souhrnné výši **1,6 mil. Kč** (KA č. [22/10](#)).

- Řídicí a kontrolní systém operačních programů vykazoval nedostatky ve svém nastavení a fungování. Soustava indikátorů dopadu byla definována nedostatečně nebo tak, že nebylo možné systematicky sledovat a vyhodnocovat přínosy z realizace jednotlivých projektů.

MŽP například v rámci prioritní osy *Ochrana a péče o přírodu a krajinu* operačního programu *Životní prostředí 2014–2020* předpokládalo jiné rozložení projektů a nadhodnotilo cílové hodnoty výstupových indikátorů. Proto ze sedmi indikátorů nebudou splněny čtyři, a dokonce tři z nich vykazovaly na konci roku 2021 plnění pod úrovní **10 %** cílové hodnoty (KA č. [22/09](#)). V rámci připravenosti k řešení katastrof MMR nastavilo způsob sledování cílů a dopadů tak, že nelze vyhodnotit skutečný přínos dotací z IROP, na které bylo v letech 2015–2022 čerpáno **5,1 mld. Kč**. Například v metodice výpočtu pro indikátor „*připravenost složek IZS*“ je osoba absolvující výcvik započtena tolikrát, kolikrát ho absolvuje. Proto již dva roky před koncem programového období byl tento indikátor naplněn z 200 %, ale o skutečné připravenosti IZS nic nevyovídá (KA č. [22/14](#)).

- Příjemci nakládali s peněžními prostředky neefektivně a nehospodárně, takže přínosy projektů v řadě případů nedosáhly předpokládaných hodnot. Tuto skutečnost ovlivnily rovněž nedostatky v procesu zadávání veřejných zakázek, které byly v rozporu s podmínkami stanovenými zákonnou úpravou.

¹³⁷ Poznatzky z kontrolních akcí uvedených v tabulce jsou vyhodnoceny v souladu s jejich prioritním zaměřením na věcně příslušné výdajové oblasti v předchozích částech této výroční zprávy.

MV v rámci projektu zaměřeného na modernizaci veřejné správy mělo realizovat **56 optimalizačních opatření**, která měla občanům zjednodušit řešení jejich životních událostí. MV však realizovalo pouze **čtyři opatření** a peněžní prostředky až do výše **35,3 mil. Kč** tak vynaložilo neefektivně (KA č. [22/06](#)). V jiném případě AOPK, aniž by realizovala výběrové řízení, uzavřela na přímo smlouvu s konkrétním dodavatelem, na jejímž základě uhradila **2,3 mil. Kč**. Tímto postupem porušila zásadu transparentnosti a zákaz diskriminace podle zákona o zadávání veřejných zakázek¹³⁸ (KA č. [22/09](#)).

Tabulka č. 7: Zastoupení charakteristických nedostatků v uvedených kontrolních akcích

KA	Zdroj	Nedostatky strategických a řídicích dokumentů, programové dokumenty nevycházely z reálných potřeb	Netransparentní systém hodnocení žádostí, absence limitů způsobilých výdajů	Nedostatky nastavení a fungování ŘKS, chybně stanovené monitorovací indikátory pro sledování a vyhodnocení plnění cílů	Nakládání s poskytnutými dotacemi v rozporu s 3E, chyby v procesu zadávání zakázek
21/37	OPD	●		●	
22/06	OPZ	●			●
22/08	OPD	●			●
22/09	OPŽP			●	●
22/10	OPZ	●	●	●	
22/14	IROP	●		●	
22/15	OPR	●	●	●	
22/20	IROP	●		●	
22/24	OPŽP				
22/28	OPZ		●	●	
22/30	OPZ	●	●		
Výskyt nedostatků v KA		73 %	36 %	64 %	27 %

Zdroj: web NKÚ, stav ke konci ledna 2024.

138 Ustanovení § 6 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

STAV IMPLEMENTACE ESI FONDŮ V ČR V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2014–2020

POZITIVNÍ TREND V ČERPÁNÍ ALOKACE ESI FONDŮ Z POSLEDNÍCH LET POKRAČOVAL V ČESKÉ REPUBLICE I V ROCE 2023. ALOKOVANÉ PROSTŘEDKY BYLY ČERPÁNY ROVNOMĚRNĚ, STANOVENÉ MILNÍKY A LIMITY ČERPÁNÍ PRO PLNĚNÍ PRAVIDLA N+3 BYLY V PŘEDCHOZÍCH LETECH SPLNĚNY, A TAK ALOKACE VYČLENĚNÁ PRO ČESKOU REPUBLIKU NEBUDE KRÁCENA¹³⁹.

V roce 2023 činila celková alokace ESI fondů dle Dohody o partnerství /DoP/ v přepočtu dle aktuálního měnového kurzu **652,2 mld. Kč**¹⁴⁰.

V poměru k celkové alokaci dosáhl objem finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory **110,5 %**, proplaceny byly prostředky v objemu **98,1 %** a žádosti o průběžnou platbu odeslané Evropské komisi dosáhly **94,1 %**.

Graf č. 22: Podíl peněžních prostředků v proplacených žádostech o platbu vůči celkové alokaci u jednotlivých programů ČR k 31. prosinci 2023 (v %)

Zdroj: Měsíční informace o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020, data generovaná 4. ledna 2024, vydal MMR-NOK.

Na zvýšení míry proplacených finančních prostředků v žádostech o platbu k celkové alokaci se podle měsíční informace NOK za prosinec 2023 podílel především OP VVV s hodnotou **108,6 %** následovaný OPTP se **104,9 %**. Třetí pozici zaujal OP Praha – Pól růstu ČR se **101,1 %**. Naopak nejnižšího podílu proplacených prostředků dosáhl IROP s **90,6 %**.

PLYNULÉ A V ZÁSADĚ BEZKOLIZNÍ ČERPÁNÍ PODPORY Z ESI FONDŮ V POSLEDNÍCH ČTYŘECH LETECH SE PROJEVIL I V POSTAVENÍ ČESKÉ REPUBLIKY MEZI JEDNOTLIVÝMI ČLENSKÝMI STÁTY EU. V ŽEBŘÍČKU ÚSPĚŠNOSTI ČERPÁNÍ PODPORY VZTAŽENÉ K CELKOVÉ NÁRODNÍ ALOKACI OBSAZUJE ČESKÁ REPUBLIKA UŽ TŘETÍM ROKEM V POŘADÍ 7.–9. POZICI¹⁴¹.

Podle souhrnných údajů uvedených na webové stránce Komise, které jsou denně aktualizovány, zaujímá Česká republika v současné době sedmé místo s hodnotou čerpání národní alokace ve výši **98 %** (včetně předfinancování).

¹³⁹ Od 1. čtvrtletí 2023 se nesleduje plnění pravidla n+3, ale již jen dočerpání celkové alokace programů.

¹⁴⁰ Podle Měsíční informace o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020 zachycující stav k 31. prosinci 2023, kterou publikoval počátkem ledna 2024 Národní orgán pro koordinaci /NOK/, organizační útvar MMR.

¹⁴¹ Souhrn prostředků proplacených Evropskou komisí včetně počátečního předfinancování a ročního předfinancování.

Graf č. 23: Podíl prostředků vyplacených členskými státy EU z ESI fondů (včetně předfinancování) za programové období 2014–2020 do konce roku 2023 v poměru k celkové alokaci těchto států (v %)

Zdroj: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview>, data stažena k 17. lednu 2024.

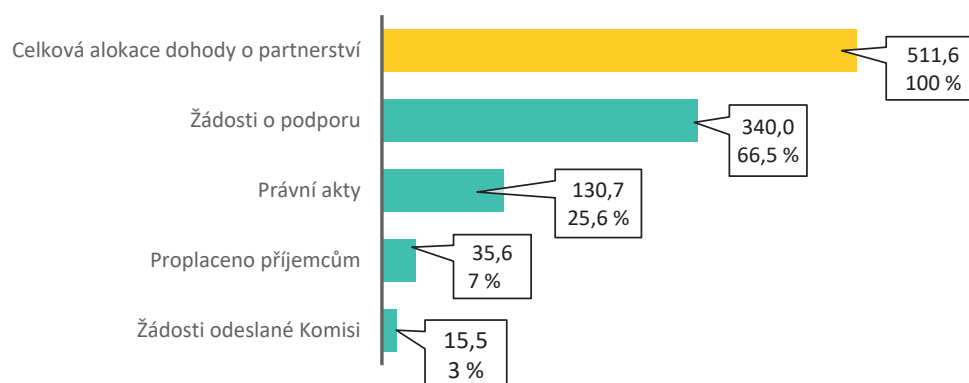
STAV IMPLEMENTACE ESI FONDŮ V ČR V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2021–2027

V souladu s uzavřenou DoP představuje alokace prostředků EU pro Českou republiku **21,084 mld. €**, což je v aktuálním přepočtu takřka **511,556 mld. Kč**¹⁴². Rozhodující část příspěvku EU bude financována prostřednictvím *Evropského fondu pro regionální rozvoj* (251,006 mld. Kč, tj. 49 %) a *Fondu soudržnosti* (161,076 mld. Kč, tj. 31 %). Pro programové období 2021–2027 je podobně jako pro obě předchozí programová období charakteristický významný skluz v přijetí klíčových dokumentů. Teprve od druhého pololetí 2022 byly vyhlášovány výzvy k předkládání projektů.

Stav čerpání je patrný z grafu č. 24. V poměru k celkové alokaci dosáhl objem finančních prostředků v právních aktech (o poskytnutí podpory) **25,6 %**, proplaceny byly prostředky v objemu **7 %** a žádosti o průběžnou platbu odeslané Evropské komisi dosáhly **3 %**.

142 *Měsíční informace o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020 zachycující stav k 31. prosinci 2023*, kterou publikoval počátkem ledna 2024 MMR NOK, viz https://www.dotaceeu.cz/getmedia/15caee80-fc13-41bf-b545-b22e4e0afee0/Mesicni_informace_2023_2.pdf.aspx?ext=.pdf.

Graf č. 24: Aktuální čerpání alokace dle Dohody o partnerství 2021–2027 (v mld. Kč)

Zdroj: MMR, stav k 31. prosinci 2023.

ZPOŽDĚNÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ZAHÁJENÍ ČERPÁNÍ ALOKOVANÝCH PROSTŘEDKŮ BYLO ZCELA SROVNATELNÉ S OSTATNÍMI ČLENSKÝMI STÁTY EU. PODLE ÚDAJŮ AKTUALIZOVANÝCH DENNĚ NA WEBOVÉ STRÁNCE KOMISE PRO PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2021–2027¹⁴³ JE ČESKÁ REPUBLIKA V POŘADÍ ÚSPĚŠNOSTI ČERPÁNÍ NÁRODNÍ ALOKACE NA DRUHÉM MÍSTĚ.

Kromě ESI fondů má Česká republika možnost čerpat finanční prostředky z rozpočtu EU ještě prostřednictvím dalších účelových finančních nástrojů. V první řadě jsou to unijní programy přímo řízené Komisí pro programové období 2021–2027, jako jsou například *Horizont Evropa*, *CEF 2 nástroj pro propojení Evropy* nebo *Erasmus+*. Uchazeči o grant musí uspět ve veřejné soutěži s projekty vykazujícími nejvyšší evropskou přidanou hodnotu v rámci prohlubování spolupráce a řešení společných problémů členských států.

Dalším finančním zdrojem je *Nástroj pro oživení a odolnost*, z něhož může Česká republika čerpat prostředky prostřednictvím strategického dokumentu schváleného Komisí v červenci 2021, kterým je *Národní plán obnovy*. Příspěvek by měl dosáhnout výše **9,2 mld. €** (227 mld. Kč)¹⁴⁴. Do konce roku 2023 byla proplacena první žádost ve výši takřka **1,1 mld. €**, další dvě žádosti byly předloženy komisi k posouzení.

K dosažení cílů *Zelené dohody pro Evropu* byl zřízen *Modernizační fond /MoF/*, který je financován jak z úrovně EU, tak z úrovně národní. V rámci EU tvoří příjmy dražby **2 %** emisních povolenek v období 2021–2030, z čehož Česká republika získá **15,6 %** (druhý nejvyšší podíl). Dosud schválená podpora pro české subjekty zahrnuje projekty s celkovými náklady **17,5 mld. Kč**.

143 Cohesion Policy overview [cit. 2024-02-01], dostupné z: https://cohesiondata.ec.europa.eu/cohesion_overview/21-27.

144 Rada ECOFIN schválila na říjnovém jednání aktualizaci Národního plánu obnovy /NPO/ pro Českou republiku, a to na celkovou hodnotu 9,2 mld. eur (cca 227 mld. Kč).

7. STANOVISKA NKÚ K VYKAZOVANÝM FINANČNÍM INFORMACÍM STÁTU

7.1 STANOVISKO K NÁVRHU STÁTNÍHO ZÁVĚREČNÉHO ÚČTU

NKÚ se v roce 2023 v rámci svého *stanoviska k návrhu státního závěrečného účtu ČR za rok 2022* vyjádřil i ke správnosti vykázaných údajů¹⁴⁵, tj. k úplnosti a správnosti vykázaní příjmů a výdajů státního rozpočtu uvedených v návrhu SZÚ.

Nástrojem využívaným NKÚ k tomuto prověřování jsou zejména kontroly typu finanční audit, kterými jsou systematicky ověřovány závěrečné účty jednotlivých kapitol, údaje předkládané pro hodnocení plnění státního rozpočtu z hlediska jejich druhového zařazení rozpočtovou skladbou a údaje účetních závěrek.

Od roku 2022 došlo ke změně struktury údajů rozpočtového hospodaření kapitol obsažených v sešitu H. Nově již sešit H neobsahuje průvodní texty komentující rozpočtové hospodaření jednotlivých kapitol státního rozpočtu, ve kterých se v minulosti vyskytovaly opakovaně nesprávnosti, ale obsahuje pouze přehledy údajů o plnění závazných ukazatelů za jednotlivé kapitoly.

Údaje o rozpočtovém hospodaření kapitol za rok 2022 v rámci sešitů G a H byly analyticky ověřeny na podkladové zdroje z IISPP s tím, že nebyl zjištěn žádný významný nesoulad.

NKÚ VYJÁDŘIL NÁZOR, ŽE ÚDAJE OBSAŽENÉ V NÁVRHU SZÚ ZA ROK 2022 JE MOŽNÉ POVAŽOVAT ZA SPRÁVNÉ¹⁴⁶.

7.2 KONTROLA FINANČNÍCH INFORMACÍ ZVEŘEJNĚNÝCH NĚKTERÝMI VYBRANÝMI SPRÁVCI KAPITOL STÁTNÍHO ROZPOČTU A JEJICH PODŘÍZENÝMI ORGANIZACEMI

Smyslem pravidelného prověřování vykazovaných finančních informací státu je získat a podat informace o jejich spolehlivosti a vypovídací schopnosti, což umožňuje zvyšovat míru důvěry uživatelů v tyto informace. Účetní jednotky pomocí finančních informací skládají účty o svém hospodaření, údaje mají také sloužit pro monitorování a řízení veřejných financí. Využitelnost těchto informací je však podmíněna jejich spolehlivostí. Proto NKÚ prostřednictvím kontrol typu finančního auditu /FA/ věnuje část své kapacity ověřování spolehlivosti účetních závěrek /ÚZ/, údajů uvedených ve finančních výkazech pro hodnocení plnění rozpočtu /FV/ a závěrečných účtů /ZÚ/.

NKÚ v roce 2023 dokončil čtyři kontrolní akce typu finanční audit, u kterých vydal stanovisko k vykázaným finančním informacím (blíže viz tabulka č. 8). Ve všech KA se jednalo o průběžné audity, kdy kontrola z části probíhala v aktuálním účetním období, a kontrolovaná osoba tak měla možnost provést opravy ještě v průběhu kontroly.

145 Jedná se o údaje uvedené v sešitech G – *Tabulková část k návrhu státního závěrečného účtu ČR* a H – *Výsledky rozpočtového hospodaření kapitol* návrhu SZÚ za rok 2022.

146 Blíže ke stanovisku ke správnosti údajů SZÚ: [Stanovisko NKÚ k návrhu státního závěrečného účtu ČR za rok 2022 | NKÚ \(nku.cz\)](#).

Tabulka č. 8: Výsledky kontrol typu FA ve vztahu k vykázaným finančním informacím státu (v mil. Kč)

Číslo KA	KO	Typ kontroly typu FA	Výsledky kontrol typu FA ve vztahu k účetní závěrce						Výsledky kontrol typu FA ve vztahu k finančním výkazům a k závěrečnému účtu						Výsledky kontrol typu FA ve vztahu k vnitřnímu kontrolnímu systému
			Kontrolovaný objem ¹⁴⁷	Významnost	Opravy během KA	Vyčíslené nesprávnosti	Stanovisko k ÚZ	Kontrolovaný objem ¹⁴⁸	Významnost	Opravy během KA	Vyčíslené nesprávnosti	Spolehlivost finančních výkazů	Spolehlivost údajů v ZÚ		
22/16 ¹⁴⁹	MS Praha	Průběžný	10 868,7	72,0	15,2	0,0	ÚZ je spolehlivá	1 670,7	30,0	0,0	0,0	Finanční výkazy jsou spolehlivé	Nebylo předmětem kontroly	VKS lze považovat za účinný	
22/17 ¹⁵⁰	MZE	Průběžný	157 768,5	1 251,5	3,9	0,0	ÚZ je spolehlivá	97 177,4	1 249,9	13,3	0,0	Finanční výkazy jsou spolehlivé	Nesprávnosti bez významného dopadu na celkovou vypovídací schopnost ZÚ	VKS lze považovat za účinný	
22/18 ¹⁵¹	MŽP	Průběžný	280 164,4	1 350,0	40 200,0 ¹⁵²	4,7	ÚZ je spolehlivá	48 797,9	489,0	2,0	42,2	Finanční výkazy jsou spolehlivé	Nesprávnosti bez významného dopadu na celkovou vypovídací schopnost ZÚ	VKS lze považovat za účinný	
22/19 ¹⁵³	SÚJB	Průběžný	1 327,3	9,5	53,6 ¹⁵⁴	1,4	ÚZ je spolehlivá	712,7	9,5	0,0	0,0	Finanční výkazy jsou spolehlivé	Nesprávnosti bez významného dopadu na celkovou vypovídací schopnost ZÚ	VKS lze považovat za účinný	
Celkem			450 128,9		40 272,7	6,1		148 358,7		15,3	42,2				

Zdroj: kontrolní závěry z jednotlivých KA.

147 Kontrolovaný objem ÚZ = aktiva netto + pasiva + náklady + výnosy + podrozvaha.

148 Kontrolovaný objem FV = příjmy + výdaje.

149 KA č. 22/16 – Účetní závěrka Městského soudu v Praze za rok 2022 a údaje předkládané Městským soudem v Praze pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022 (KZ byl zveřejněn v části 4/2023 Věstníku NKÚ).

150 KA č. 22/17 – Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstva zemědělství za rok 2022, účetní závěrka Ministerstva zemědělství pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022 (KZ byl zveřejněn v části 4/2023 Věstníku NKÚ).

151 KA č. 22/18 – Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstva životního prostředí za rok 2022, účetní závěrka Ministerstva životního prostředí za rok 2022 a údaje předkládané Ministerstvem životního prostředí pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022 (KZ byl zveřejněn v části 6/2023 Věstníku NKÚ).

152 Nejvýznamnější opravy: doúčtování stavu finančních prostředků představujících podíl ČR na Modernizačním fondu (24 518 mil. Kč), vyřazení jednotek ročního emisního přidělu pro období 2013–2020 z majetku (8 239 mil. Kč) a převod povolenek na emise do rezervy tržní stability (4 029 mil. Kč) – **hodnota oprav provedených v průběhu kontroly převýšila významnost téměř 30krát.**

153 KA č. 22/19 – Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Státní úřad pro jadernou bezpečnost za rok 2022, účetní závěrka Státního úřadu pro jadernou bezpečnost za rok 2022 a údaje předkládané Státním úřadem pro jadernou bezpečnost pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022 (KZ byl zveřejněn v části 3/2023 Věstníku NKÚ).

154 Nejvýznamnější pochybení: nesprávné účtování podmíněných pohledávek a závazků do knihy podrozvahových účtů (44,7 mil. Kč) – **hodnota oprav provedených v průběhu kontroly převýšila významnost téměř 6krát.**

Z VÝSLEDKŮ KONTROL TYPU FA VYPLYNULO, ŽE PRŮBĚŽNÉ AUDITY, PŘI KTERÝCH MAJÍ KONTROLOVANÉ OSOBY MOŽNOST OPRAVOVAT ZJIŠTĚNÉ NEDOSTATKY JEŠTĚ BĚHEM KONTROLY, VÝZNAMNÝM ZPŮSOBEM PŘÍSPÍVAJÍ KE SPOLEHLIVOSTI VYKAZOVANÝCH ÚDAJŮ. NA ZÁKLADĚ PRŮBĚŽNÝCH AUDITŮ PROVEDENÝCH V RÁMCI KONTROLOVANÉHO OBDOBÍ ROKU 2022 BYLY OPRAVENY CHYBY, KTERÉ BY MĚLY DOPAD NA ÚČETNÍ ZÁVĚRKY VE VÝŠI VÍCE NEŽ 40 MLD. KČ A NA FINANČNÍ VÝKAZY VE VÝŠI VÍCE NEŽ 15 MIL. KČ. V ZÁVĚREČNÝCH ÚČTECH BYLY ZJIŠTĚNY POUZE OJEDINĚLÉ NEDOSTATKY BEZ DOPADU NA JEJICH VYPOVÍDACÍ SCHOPNOST.

Opatření k nápravě zjištěných nedostatků

Součástí kontrol typu FA je i systematické ověřování plnění opatření k nápravě z předchozích KA.

Tabulka č. 9: Přehled plnění opatření k nápravě z předchozích KA

Číslo KA	Kontrolovaná osoba	Číslo předchozí KA	Počet opatření přijatých k nápravě nedostatků	Počet opatření realizovaných úplně a správně	Počet opatření realizovaných částečně	Počet nerealizovaných opatření	Počet již nerelevantních opatření (např. kvůli změně předpisu)
22/16	Městský soud Praha	18/25	20	18	2	x	x
22/17	Ministerstvo zemědělství	17/31	7	7	x	x	x
22/18	Ministerstvo životního prostředí	17/18	18	18	x	x	x
22/19	Státní úřad pro jadernou bezpečnost	x ¹⁵⁵	x	x	x	x	x

Zdroj: kontrolní závěry z jednotlivých KA.

Z výše uvedeného přehledu vyplývá, že KO ve většině případů na uložená opatření reagují.

Výsledky kontrol ve vztahu k vnitřnímu kontrolnímu systému

Součástí kontrol typu FA je i prověřování vnitřního kontrolního systému. Je ověřováno, zda u testovaných operací je vnitřní kontrolní systém nastaven v souladu s příslušnými právními předpisy¹⁵⁶, a dále jsou testovány vybrané kontrolní mechanismy v systémech vedení účetnictví. Účinné a spolehlivé fungování vnitřního kontrolního systému má zásadní vliv na úplnost, průkaznost a správnost informací zobrazovaných v účetních závěrkách a dalších výkazech.

Při kontrolách typu FA byly zjištěny nedostatky a rizika v oblasti účetnictví i v rozpočtovém systému, které VKS neidentifikoval, ale kontrolovaná osoba je v průběhu kontroly řádně opravila (KA č. [22/18](#) a KA č. [22/19](#)).

Ve dvou případech (KA č. [22/16](#) a KA č. [22/18](#)) byly zjištěny skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně v celkové výši **2,5 mil. Kč**, kterým VKS nedokázal zabránit.

¹⁵⁵ Jednalo se o první kontrolu typu FA.

¹⁵⁶ Jedná se zejména o ustanovení § 3 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

Tabulka č. 10: Skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně (v mil. Kč)

Číslo KA	Kontrolovaná osoba	Skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně
22/16	Městský soud Praha	0,22 ¹⁵⁷
22/17	Ministerstvo zemědělství	x
22/18	Ministerstvo životního prostředí	2,28 ¹⁵⁸
22/19	Státní úřad pro jadernou bezpečnost	x

Poznámka: V případě uvedení hodnoty x v kontrole nebyly zjištěny skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně.

157 Neuveřejnění smlouvy v registru smluv, pozdní odvod záloh na konkursní řízení do státní rozpočtu, neoprávněné úhrady z fondu kulturních a sociálních potřeb.

158 Neoprávněné použití peněžních prostředků EU (*Fond soudržnosti*) na financování osobních nákladů zaměstnanců, kteří vykonávali agendu *Modernizačního fondu*.

Finanční audity přispívají k vyšší spolehlivosti finančních informací

PŘI KONTROLÁCH FINANČNÍCH INFORMACÍ BYLY ODSTRANĚNY NESPRÁVNOSTI V HODNOTĚ PŘESAHUJÍCÍ 40 MLD. KČ

7.3 PODPORA DOBRÉ ÚČETNÍ A AUDITNÍ PRAXE

HLAVNÍM SMYSLEM KONTROLNÍCH AKCÍ TYPU FA JE PŘÍSPÍVAT KE ZVYŠOVÁNÍ SPOLEHLIVOSTI FINANČNÍCH INFORMACÍ OBSAŽENÝCH V ÚZ, FV A ZÚ PRO JEJICH UŽIVATELE.

K naplňování tohoto cíle významně **přispěly**:

- **průběžné audity**, během kterých mohly kontrolované osoby opravovat zjištěné nedostatky (viz tabulka č. 8);
- **opakovaně prováděné finanční audity**, kdy byly monitorovány reakce kontrolované osoby na zjištěné nedostatky v podobě nápravných opatření (viz výše část **Opatření k nápravě zjištěných nedostatků**);
- **projednávání výsledků kontrol** typu FA vládou, Kontrolním výborem Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR; kontrolní závěry jsou dále k dispozici jak odborné, tak i široké veřejnosti.

NKÚ JE ZE SVÉ PODSTATY NEJEN KONTROLNÍ, ALE I ODBORNOU INSTITUCÍ.

NKÚ se dlouhodobě věnuje mezinárodní standardizaci v oblasti účetnictví a možností využití mezinárodně uznávané dobré praxe výkaznictví ve veřejném sektoru ČR. Svou kontrolní a analytickou činností napomáhá pojmenovávat systémová rizika a problémy při vykazování účetních a rozpočtových údajů, hledá možnosti jejich řešení a podporuje prohlubování využívání aktuálních účetních údajů.

Napomáhá tím šíření dobré účetní a auditní praxe a zasazuje se o zajišťování využitelných a spolehlivých údajů pro potřeby skládání účtů a rozhodování.

NKÚ PODPORUJE VYUŽÍVÁNÍ ÚČETNÍCH AKTUÁLNÍCH INFORMACÍ, A TÍM LEPŠÍ SKLÁDÁNÍ ÚČTŮ.

NKÚ opakovaně konstatoval vhodnost vyššího využívání aktuálních údajů a jejich srovnávání s informacemi založenými na peněžních tocích včetně komentování rozdílů.

Jako součást podpory dobré praxe NKÚ v rámci kontroly rovněž provádí rozbor výsledku hospodaření z aktuálního a peněžního pohledu včetně příkladů využívání aktuálních účetních informací (blíže viz přílohy ke kontrolním závěrům KA č. [22/16](#), KA č. [22/17](#), KA č. [22/18](#) a KA č. [22/19](#)).

NKÚ UPOZORŇUJE NA METODICKÉ PROBLÉMY V OBLASTI ÚČETNICTVÍ A VÝKAZNICTVÍ.

NKÚ v rámci své kontrolní činnosti monitoruje i způsob aplikace závazných právních předpisů ve vztahu k výkaznictví a poukazuje na zjištěné neprovázanosti právních předpisů v oblasti účetnictví, na nedostatky v jejich komplexnosti či výkladové nejasnosti a s tím související metodické a aplikační problémy.

Zjištěné metodické problémy uvádí NKÚ v kontrolních závěrech a komunikuje je poté i s odbornou veřejností.

Za přetrvávající významné problémy shledává NKÚ následující:

Problémová oblast	Popis metodického problému	Názor NKÚ
Vykazování významných informací souvisejících s ochranou životního prostředí	Některé specifické oblasti související s bojem proti klimatickým změnám nejsou účetními předpisy upraveny. Jedná se o následující velmi specifické a významné informace, které jsou předmětem účetnictví Ministerstva životního prostředí (viz KZ z KA č. 22/18): <ul style="list-style-type: none"> povolenky na emise skleníkových plynů, roční emisní přiděly, finanční aktiva týkající se prostředků <i>Modernizačního fondu</i>. <p>NKÚ považuje za důležité, aby výkaz příloha, který je součástí účetní závěrky, obsahoval popis použitých účetních metod a rozběr významných zůstatků položek účetní závěrky. Tyto popisy pomáhají uživatelům lépe porozumět vykazovaným údajům.</p>	V případě vykazování neobvyklých významných skutečností roste význam výkazu příloha, kde by měly být tyto skutečnosti popsány a vysvětleny.
Stanovení významnosti pro účtování a vykázání	Některé vybrané účetní jednotky přistupují k tomu, že o některých případech s odkazem na jejich údajnou nevýznamnost neúčtují. Jednalo se např. o neúčtování o zálohách na transfery (dotace); viz např. KZ z KA č. 20/34 . <p>Povinnost účtovat o těchto případech však nelze dle NKÚ tímto způsobem negovat či obcházet úpravou významnosti ve vnitřním předpise.</p>	NKÚ podporuje účtování o významných skutečnostech s cílem zajistit srovnatelnost vykazovaných informací mezi účetními jednotkami.
Finanční nástroje spolufinancované z rozpočtu EU	Finanční nástroje představují formu poskytování prostředků zejména z rozpočtu EU, kdy podpory jsou příjemcům poskytovány NÁVRATNOU FORMOU (např. půjčky, záruky, kapitálové investice), na rozdíl od dotací (transferů) poskytovaných NENÁVRATNOU FORMOU. <p>Lze předpokládat, že podíl finančních nástrojů bude narůstat v neprospěch dotací.</p> <p>Jedná se o účetní případy na pomezí mezi transfery, pohledávkami a finančním majetkem, pro něž není v účetní závěrce vybraných účetních jednotek vymezen samostatný účet, resp. položka. Neexistuje pro ně ani český účetní standard, který by specificky pro finanční nástroje upravil postupy účtování.</p> <p>Dle názoru NKÚ je vykázání těchto finančních nástrojů na základě doposud poznané účetní praxe možné následujícími způsoby:</p> <ul style="list-style-type: none"> prostřednictvím účtu 069 – Ostatní dlouhodobý finanční majetek (postup MPO zveřejněný v KZ z KA č. 20/34); prostřednictvím účtu 471 – Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery (postup MŽP zveřejnění v KZ z KA č. 22/18). <p>Oba přístupy je žádoucí náležitě komentovat v příloze účetní závěrky.</p> <p>Obecně však nelze v takovýchto případech vyloučit možnosti i jiného přístupu k vykázání, neboť vždy bude záležet na konkrétních okolnostech.</p>	NKÚ napomáhá srovnatelnosti informací účetních závěrek tím, že některé významné a mimořádně náročné druhy účetních případů a způsoby jejich zachycení popisuje ve svých závěrech.
Informace vykazované na podrozvahových účtech	Informace vykazované na podrozvahových účtech nejsou spolehlivé (viz např. KZ z KA č. 20/33 a KA č. 20/34). <p>Z poznatků z kontrol vyplývá, že v některých případech (viz např. KZ z KA č. 16/03) účetní předpisy dávají účetním jednotkám prostor volit při vykazování informací na podrozvahových účtech různý přístup zejména k oceňování a ke stanovení významnosti.</p> <p>Účetní předpisy navíc nevyžadují informace o podrozvahových skutečnostech komentovat v příloze v účetní závěrce. Tato povinnost (uvést doplňující a vysvětlující informace) se explicitně týká pouze majetku, pohledávek a závazků rozvahového typu, což snižuje využitelnost informací vykazovaných na podrozvahových účtech.</p>	Dle názoru NKÚ existuje riziko, že dle současných pravidel pro sledování skutečností na podrozvahových účtech nejsou získávány spolehlivé, srovnatelné a využitelné informace.

Zdroj: kontrolní závěry z jednotlivých KA.

NKÚ SPOLUPRACUJE S ODBORNÝMI INSTITUCEMI V OBLASTI VÝKAZNICTVÍ STÁTU.

V průběhu roku 2023 pokračoval NKÚ ve spolupráci s odbornými institucemi. Jednalo se o různé formy spolupráce s následujícími institucemi:

- výroční jednání se zástupci **Českého statistického úřadu**, které se uskutečnilo v listopadu 2023, jehož předmětem byly vybrané otázky týkající se spolehlivosti účetního a rozpočtového výkaznictví a národních účtů;
- spolupráce s **Vysokou školou ekonomickou** ohledně mapování využívání aktuálních účetních informací státu – zejména v oblasti přípravy dotazníkových šetření pro různé okruhy respondentů;
- účast na jednání pracovní skupiny **Ministerstva financí a Českého statistického úřadu** pro vládní statistiku.

Spolupráce NKÚ s odbornými institucemi přispívá k prosazování mezinárodně uznávané dobré praxe výkaznictví ve veřejném sektoru ČR.

NKÚ PŘÍSPÍVÁ SVÝM NÁZOREM K ÚPRAVĚ PŘEDPISŮ V OBLASTI ÚČETNICTVÍ A VÝKAZNICTVÍ STÁTU.

Poznatky z kontrol využil NKÚ v roce 2023 při připomínkových řízeních k návrhům úprav právních předpisů. Jednalo se např. o:

- osobní projednání vypořádání připomínek NKÚ k návrhu nového zákona o účetnictví na Ministerstvu financí;
- **zákon**, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů;
- **novelu vyhlášky č. 383/2009 Sb.**, o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech),
- **novelu vyhlášky č. 412/2021 Sb.**, o rozpočtové skladbě.

NKÚ SE ÚČASTNÍ MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE V OBLASTI FINANČNÍHO AUDITU A VÝKAZNICTVÍ.

NKÚ se pravidelně zapojuje do finančních auditů mezinárodních organizací. V roce 2023 měl své zástupce v Radě pro audit mezinárodní organizace EUROCONTROL.

NKÚ také zajišťuje překlad *Příručky mezinárodních účetních standardů pro veřejný sektor (IPSAS)* z anglického do českého jazyka a zveřejňuje jejich znění se souhlasem Mezinárodní federace účetních na stránkách NKÚ.

III. FINANČNÍ ZHODNOCENÍ KONTROLNÍ ČINNOSTI

1. CELKOVÉ FINANČNÍ ZHODNOCENÍ KONTROLNÍCH AKCÍ

Prostřednictvím ukazatele celkového objemu zkontrolovaných finančních prostředků, majetku a závazků se každoročně sleduje celkové finanční zhodnocení kontrolní činnosti. Jedná se o informativní údaj, který vypovídá o celkovém rozsahu příjmů a výdajů státního rozpočtu, majetku státu a závazků, finančních prostředků poskytnutých ČR ze zahraničí a ostatních finančních prostředků (např. prostředků státních fondů). Výši tohoto ukazatele ovlivňuje počet kontrolních akcí, jejich cíle a předměty zaměření a délka kontrolovaného období.

Zkontrolovaný celkový objem finančních prostředků a majetku je ve výši **146,3 mld. Kč**. Tento objem vychází z kontrolních akcí, jejichž kontrolní závěr byl schválen v roce 2023. Tato částka neobsahuje údaje z kontrolních akcí zaměřených na kontrolu závěrečných účtů kapitol státního rozpočtu a údaje o finančních prostředcích posuzovaných pouze na úrovni systému (např. při kontrole strategických a koncepčních materiálů a při kontrole finančních prostředků programů v rámci kontroly činnosti jejich správců nebo zprostředkujících subjektů). V kontrolních akcích typu finanční audit byly prověřovány údaje kontrolovaných osob vykázané v jejich účetních závěrkách a finančních výkazech v celkové výši **598,5 mld. Kč**. Hodnota finančních prostředků posuzovaných na úrovni systému představovala v kontrolních akcích ukončených v minulém roce částku **485,5 mld. Kč**.

2. PLNĚNÍ OZNAMOVACÍ POVINNOSTI PODLE ZÁKONA Č. 280/2009 SB., DAŇOVÝ ŘÁD

Na základě zjištěných skutečností oznamuje NKÚ příslušným správcům daně zjištěné nedostatky uvedené v kontrolních protokolech, které mají vztah k daňovým povinnostem kontrolovaných osob. Konkrétní kontrolní zjištění mohou být využita příslušnými správci daní k zahájení řízení, které může vést k rozhodnutí o nařízení odvodu za porušení rozpočtové kázně.

V roce 2023 bylo v rámci oznamovací povinnosti příslušným správcům daně odesláno celkem **30** oznámení ze **13** kontrolních akcí, která souvisela se správou daní. Celková částka finančních prostředků vyčíslená v těchto oznámeních činila přes **58 mil. Kč**. Oznámení se týkala zejména porušení povinností zjištěných u příjemců dotací (21) a dále porušení povinností organizačních složek státu a státních příspěvkových organizací (9).

IV. ZHODNOCENÍ OSTATNÍ ČINNOSTI

1. SOUČINNOST S ORGÁNY ČINNÝMI V TRESTNÍM ŘÍZENÍ V ROCE 2023

V roce 2023 podal NKÚ podle ustanovení § 8 odst. 1 trestního řádu na základě zjištění ze dvou kontrolních akcí **čtyři** oznámení nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin.

Tato oznámení se týkala podezření na spáchání trestného činu podvodu, dotačního podvodu a porušení povinnosti při správě cizího majetku.

Orgány činné v trestním řízení si v roce 2023 vyžádaly součinnost NKÚ celkem v **devíti** případech. Na základě těchto žádostí poskytoval NKÚ kontrolní materiály z **pěti** kontrolních akcí.

2. STANOVISKA K NÁVRHŮM PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ ZA ROK 2023

Podle ustanovení § 6 zákona o NKÚ jsou obě komory Parlamentu ČR a jejich orgány oprávněny vyžádat si od NKÚ stanoviska k návrhům právních předpisů týkajících se rozpočtového hospodaření, účetnictví, státní statistiky a výkonu kontrolní, dozorové a inspekční činnosti. Uvedené orgány tohoto svého oprávnění v roce 2023 způsobem spočívajícím v podání formální žádosti o stanovisko nevyužily.

V meziresortním připomínkovém řízení, jehož proces je upraven Legislativními pravidly vlády, se NKÚ vyjadřoval k návrhům právních předpisů, které se vztahovaly k jeho působnosti nebo se jej týkaly jako organizační složky státu. V roce 2023 NKÚ posuzoval celkem **147** legislativních návrhů a nelegislativních materiálů. Konkrétní připomínky vycházející především z poznatků z kontrolní činnosti uplatnil NKÚ celkem k **26** návrhům.

NKÚ uplatnil zásadní připomínku k návrhu věcného záměru zákona o řízení a kontrole veřejných financí, který předložilo MF. Připomínka NKÚ směřovala na vyjmutí NKÚ z povinnosti zpřístupňovat svůj plán kontrolní činnosti jiným kontrolním orgánům prostřednictvím modulu koordinace plánování *Informačního systému finanční kontroly ve veřejné správě*. Připomínka NKÚ byla ze strany předkladatele akceptována. Návrh je v rámci legislativního procesu ve stavu ukončeného připomínkového řízení a byl zařazen na jednání vybraných pracovních komisí Legislativní rady vlády.

Další zásadní připomínku uplatnil NKÚ k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, který předložilo MF. NKÚ požadoval výjimku z povinnosti umožnit ze strany ÚZSVM prohlídky budov a dalších souvisejících nemovitých věcí nebo jejich částí, s nimiž je příslušný hospodařit anebo které užívá nebo požívá, a poskytovat ÚZSVM potřebné doklady. Tyto připomínky byly osobně projednány mezi zástupci NKÚ a zástupci MF. Stanovisko NKÚ předkladatel akceptoval, a v návrhu materiálu byla upravena výjimka pro NKÚ ze shora uvedených povinností. Návrh je v rámci legislativního procesu ve stavu ukončeného připomínkového řízení a byl zařazen na jednání vybraných pracovních komisí Legislativní rady vlády.

Dále se NKÚ v rámci meziresortního připomínkového řízení vyjadřoval zejména k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 211/2000 Sb., o Státním fondu podpory investic, k návrhu zákona o konsolidaci veřejných rozpočtů, k návrhu zákona o kybernetické bezpečnosti, k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, k návrhu zákona o dorovnávacích daních pro účely zajištění minimální úrovně zdanění velkých nadnárodních a velkých vnitrostátních skupin, k návrhu zákona o podpoře v bydlení nebo k návrhu vyhlášky, kterou

se mění vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě. U těchto materiálů NKÚ uplatnil doporučující připomínky.

Z legislativních materiálů předložených MF uplatnil NKÚ již v roce 2022 obsáhlé připomínky k návrhu zákona o účetnictví. Tyto připomínky byly koncem roku 2023 osobně projednány mezi zástupci NKÚ a zástupci MF a některé z nich byly předkladatelem akceptovány. Návrh zákona je v rámci legislativního procesu ve stavu ukončeného připomínkového řízení a byl zařazen na jednání vybraných pracovních komisí Legislativní rady vlády.

Z nelegislativních materiálů předložených do připomínkového řízení uplatnil NKÚ připomínky k *návrhu státního závěrečného účtu České republiky za rok 2023*, k *Výroční zprávě o stavu veřejných zakázek v ČR za rok 2022*, k implementačním plánům programu *Digitální Česko pro rok 2024*, k *Mandátu pro provedení revize výdajů v oblasti ICT* nebo k *Aktualizovanému strategickému rámci Česká republika 2030 s výhledem do roku 2050*.

3. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Rok 2023 se nesl ve znamení pokračujícího tříletého předsednictví NKÚ Evropské organizaci nejvyšších kontrolních institucí /EUROSAI/¹⁵⁹, jehož cílem je nabízet evropským kontrolním institucím takové platformy a iniciativy, které podpoří hlubší rozvoj další spolupráce v kontrolní činnosti.

Role NKÚ jako předsedajícího organizaci EUROSAI spočívá především v koordinaci všech činností, v dohledu nad dodržováním oficiálních procedurálních pravidel a v propagaci činnosti organizace.

V roce 2023 se zástupci NKÚ zúčastnili celkem 109 mezinárodních akcí, které se v 38 případech uskutečnily online a 71 pracovních setkání proběhlo osobně. V tomto se situace zásadně liší od roku 2022, kdy celkový počet mezinárodních událostí byl shodný, nicméně poměr osobních a online schůzek byl téměř přesně opačný.

NKÚ u příležitosti zářijových oslav 30. výročí své existence zorganizoval odbornou mezinárodní konferenci „Greening SAIs“. Jednalo se o největší mezinárodní akci roku 2023, co se počtu účastníků týče.

Na bilaterální úrovni jednal prezident NKÚ se sedmi svými protějšky na nejvyšší úrovni. S některými se, ať už osobně či online, setkal vícekrát.

Říjnové krvavé útoky Hamásu v Izraeli ovlivnily plány na osobní předání předsednictví EUROSAI kolegům z izraelské SAI v květnu 2024 během XII. kongresu EUROSAI v Jeruzalémě. Rozhodnutím 59. řídicí rady EUROSAI se XII. kongres EUROSAI bude konat, podobně jako ten český v roce 2021, pouze v online prostoru.

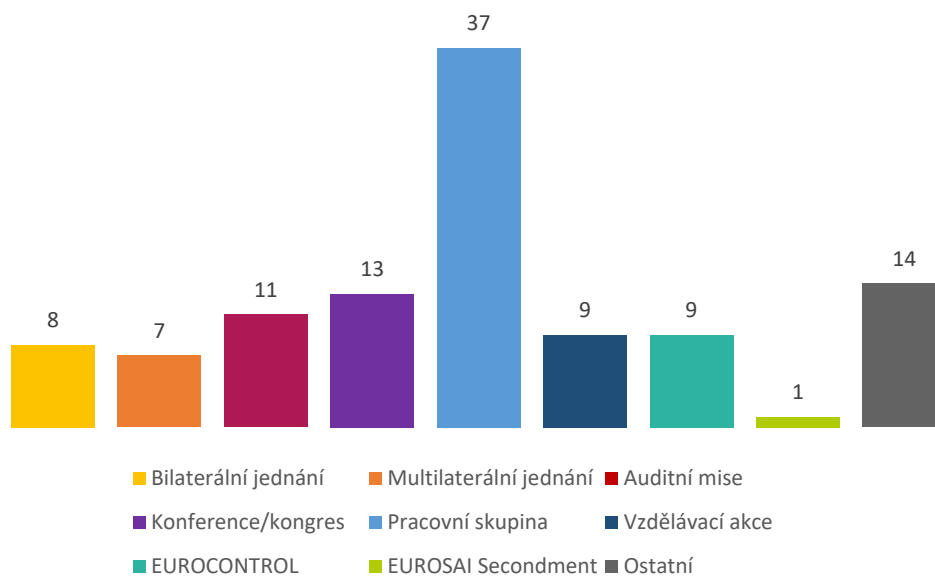
Kvůli trvající válce na Ukrajině zůstává pozastavena spolupráce s kontrolními úřady Ruska a Běloruska.

Prostřednictvím mezinárodních výzkumných šetření i odborných přednášek a konzultací předávali zástupci NKÚ svým zahraničním kolegům cenné zkušenosti např. v oblasti auditní metodologie, certifikace kontrolorů, vizualizace dat či kontrol energetiky, dálnic a migrace.

159

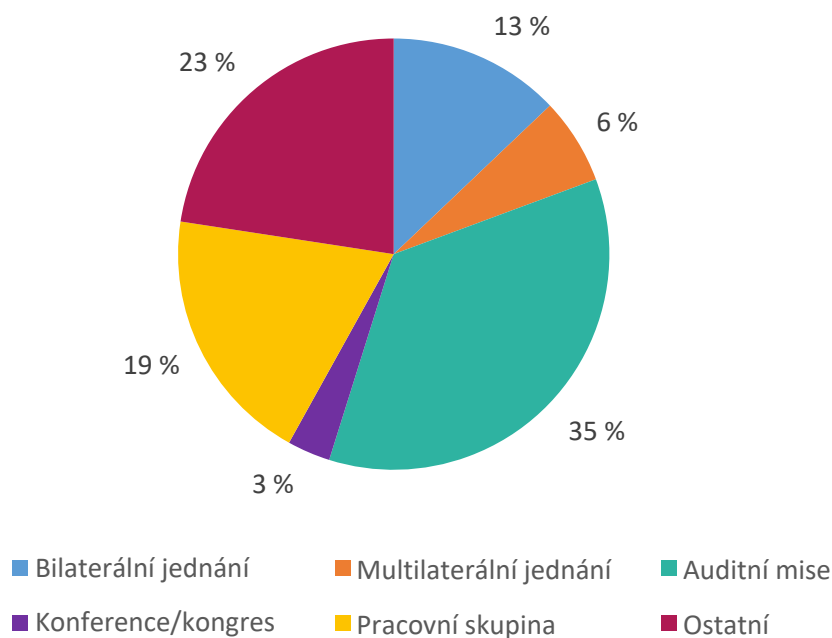
Viz <https://www.euroesai2021.cz/>.

Graf č. 25: Přehled mezinárodních akcí s účastí NKÚ

Do mezinárodních aktivit se dále promítla statutární jednání organizace EUROSIAI, auditní mise a jiné aktivity Evropského účetního dvora /EÚD/, spolupráce kontrolních institucí EU v Kontaktním výboru /KtV/, zapojení NKÚ do činnosti evropské agentury pro bezpečnost letecké navigace EUROCONTROL, odborná stáž zaměstnanců NKÚ v Účetním dvoře Nizozemska, spolupráce s Rozvojovou iniciativou INTOSAI /INTOSAI IDI/ a mezinárodní vzdělávací akce.

Graf č. 26: Mezinárodní návštěvy v ČR a jednání organizovaná NKÚ

První část roku 2023 přála zejména bilaterálním jednáním na nejvyšší úrovni konaným v Praze. Prezident NKÚ se 25. ledna 2023 potkal se svým slovenským protějškem, předsedou NKÚ Slovenské republiky Ľubomírem Andrassym, ve dnech 21. až 22. února 2023 s prezidentem italské SAI Guidem Carlinem a ve dnech 27. února až 1. března 2023 s prezidentkou slovinské SAI Janou Ahčin. Tématem výše uvedených jednání byl zejména průběh předsednictví NKÚ v organizaci EUROSAI, zvýšení dopadů kontrol, výstavba nového sídla NKÚ a výzvy, kterým kontrolní instituce v současné době čelí.

Deset zaměstnanců SAI Rumunska absolvovalo v únoru týdenní studijní pobyt na NKÚ se zaměřením na průběh kontrolního procesu, implementaci standardů INTOSAI, systém řízení kvality kontrolních akcí a digitalizaci při kontrolách.

Nezávislost kontrolních institucí byla tématem druhého setkání referenční skupiny INTOSAI IDI pro zavedení proaktivního přístupu k nezávislosti SAI. Akce s celkem 25 zástupci evropských kontrolních úřadů probíhala v termínu 24. až 28. dubna 2023. Na jednání prezentovali své zkušenosti s mechanismem SIRAM např. účastníci ze SAI Kypru, Polska, Černé Hory či Severní Makedonie. Setkání oficiálně zahájil prezident NKÚ a zástupci NKÚ vystoupili s příspěvkem na téma „Independence as a value in EUROSAI“.

Celkem 26 účastníků, včetně nejvyšších představitelů SAI Polska, Maďarska, Slovenska, Rakouska a Slovinska, se setkala s prezidentem NKÚ a dalšími zástupci kontrolní sekce ve dnech 3. až 5. května 2023 v Brně na pravidelné každoroční schůzce V4+2. Obsahem jednání byla zejména problematika zvýšení dopadů kontrol.

NKÚ u příležitosti oslav 30. výročí od svého založení zorganizoval dne 26. září 2023 v konferenčním sále svého nového pražského sídla odbornou mezinárodní konferenci „Greening SAIs“, na které se v Praze sešlo 136 hostů, včetně 11 nejvyšších představitelů evropských kontrolních institucí, ke společné diskusi nad kontrolami životního prostředí. Prezident NKÚ Miloslav Kala na konferenci zahájil novou tradici: udělování ceny prezidenta NKÚ a ocenil Kaye Schellera, prezidenta německé kontrolní instituce, za mimořádné zásluhy v prosazování externí kontroly.

Během odborné konference jednali v Praze také současní předsedající a zástupci sekretariátů organizací INTOSAI a EUROSAI o společných mezinárodních projektech v oblasti kontroly a posílení budoucí spolupráce. Zavázali se také k vkládání relevantních auditních informací do platformy BIEP, kterou NKÚ vytvořil pro účely mezinárodního srovnávání.

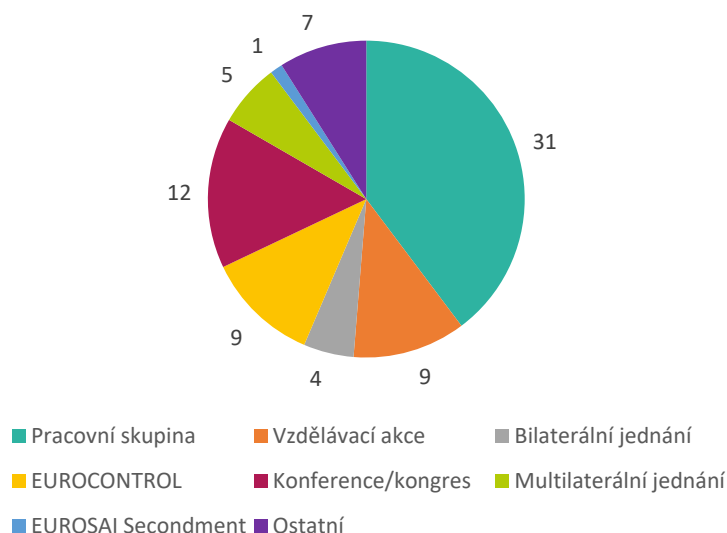
Celkem 70 účastníků z 26 zemí se sešlo na jednání pracovní skupiny EUROSAI pro kontrolu životního prostředí uspořádaném ve dnech 25. až 26. září 2023 v Praze. Na jednání proběhly čtyři odborné workshopy týkající se energetické bezpečnosti, energetické účinnosti, obnovitelných zdrojů energie a nástrojů zelené fiskální politiky. O výsledcích kontrol v oblasti udržitelné energie mluvili mimo jiné zástupci NKÚ, SAI Kypru, Německa, Lotyšska, Polska, Španělska či Švédska.

Na podzim proběhla již v novém sídle NKÚ další dvě bilaterální jednání na nejvyšší úrovni. Prezidenta NKÚ navštívil 23. října 2023 generální auditor SAI Severní Makedonie Maksim Acevski a 28. listopadu 2023 prezident SAI Moldavska Marian Lupu. Jednání se opět týkala sdílení zkušeností s dopadem kontrol v uvedených zemích a v ČR.

Graf č. 27: Účast zástupců NKÚ na mezinárodních akcích a jednáních v zahraničí

Zapojení NKÚ do mezinárodních pracovních a projektových skupin

Největší podíl, tj. 34 %, představovalo v mezinárodních aktivitách zapojení představitelů a kontrolorů NKÚ do pracovních skupin. NKÚ se dlouhodobě aktivně zapojuje do činnosti mezinárodních pracovních skupin a projektů, a to zejména pod záštitou EUROSai, EÚD, KtV a INTOSai.

V EUROSai existují čtyři pracovní skupiny: pro informační technologie, pro audit v oblasti životního prostředí, pro kontrolu prostředků určených na likvidaci škod způsobených pohromami a katastrofami a pro kontrolu samospráv¹⁶⁰; a jedna Síť pro etiku¹⁶¹. NKÚ je členem prvních tří výše zmíněných skupin a Síť pro etiku.

Každoročně se scházejí také členové pracovních skupin dvou strategických cílů EUROSai, cíle 1 pro profesní spolupráci a cíle 2 pro rozvoj institucionálních kapacit, aby se navzájem informovali o naplňování aktuálního strategického plánu EUROSai a o probíhajících projektech a kontrolách.

Pracovní skupina EUROSai pro informační technologie /WGIT/¹⁶², sdružující 42 členů a vedená estonským kontrolním úřadem, uspořádala v dubnu webinář s názvem: „Identifikujte se: záludná cesta k eID“ o úloze nejvyšších kontrolních institucí při rozvoji prostředí a služeb elektronické identifikace. V pořadí již 16. setkání skupiny WGIT proběhlo 10. až 11. října 2023 ve Varšavě a zaměřilo se na výzvy, kterým čelí národní vlády, když se snaží udržet kontrolu nad svými daty a zároveň využívat výhod digitálních technologií.

V květnu v Polsku a v září se v ČR uskutečnily schůzky pracovní skupiny EUROSai pro audit v oblasti životního prostředí /WGEA/¹⁶³, kterou vede SAI Polska. Tématy pracovní skupiny v roce 2023 byly energetická bezpečnost a účinnost, obnovitelné zdroje energie a nástroje zelené fiskální politiky.

Činnost pracovní skupiny EUROSai pro audit prostředků určených na likvidaci škod způsobených pohromami a katastrofami vedené Účetní komorou Ukrajiny zůstává z důvodu války na Ukrajině utlumena.

¹⁶⁰ Viz <https://www.tfma.eu/>.

¹⁶¹ Viz <https://eurosai.revizija.hr/en>.

¹⁶² Viz <https://eurosai-it.org/>.

¹⁶³ Viz <http://www.eurosaiwgea.org/>.

Pod záštitou EUROSAI funguje také 18 odborných projektových skupin¹⁶⁴. NKÚ se v roce 2023 zapojil do činnosti níže uvedených projektových skupin:

- angličtina pro kontrolory (vede SAI Polska);
- spolupráce EUROSAI a ECIIA (vede SAI Lotyšska);
- klub odborníků/auditorů (vede SAI Litvy);
- metoda analýzy datových obalů a ostatní metody v kontrolní činnosti (vede SAI Švédsko);
- aktualizace webových stránek EUROSAI (vede SAI Španělska);
- pro audit reakce na pandemii covidu-19 (vede SAI Spojeného království);
- program odborných stáží (vede NKÚ);
- příprava na rizika budoucnosti a klimatickou krizi (vede SAI Spojeného království);
- přezkoumání pravidel EUROSAI (vede SAI Španělska);
- strategický plán EUROSAI pro roky 2024–2030 (vede SAI Izraele);
- technická podpora pro SAI Ukrajiny (vede SAI Spojeného království);
- výhody a metodologie kontroly v reálném čase (vede SAI Itálie).

Zástupci NKÚ jsou dále zapojeni do několika pracovních skupin zřízených EÚD a Kontaktním výborem.

Neformální pracovní skupina EÚD, složená z odborníků na audit výkonnosti v odvětví dopravy a sdružující 12 kontrolních institucí EU, se sešla třikrát v online prostoru. Členové skupiny se vzájemně informují o probíhajících a připravovaných kontrolách souvisejících s dopravní infrastrukturou.

V Kontaktním výboru EU jsou kontroloři NKÚ aktivně zapojeni v níže uvedených pracovních skupinách:

- Zástupci iniciativy pro fond obnovy EU nové generace /NGEU/ a Nástroje pro oživení a odolnost se během roku 2023 spojili pětikrát (osobně jen v jednom případě, a to 4. až 5. října 2023 v sídle EÚD) a řešili probíhající i plánované kontroly národních plánů obnovy.
- Tématem schůzky Sítě pro audit fiskální politiky v Berlíně ve dnech 13. až 15. září 2023 byla reforma fiskálních pravidel EU, reakce fiskální politiky na současné krize typu pandemie, inflace a válka na Ukrajině a energetika.
- Členové pracovní skupiny KtV pro kontrolu DPH diskutovali ve dnech 20. až 21. září 2023 v Bukurešti o vývoji DPH v EU a problematice IT výzev v oblasti DPH.
- Dne 30. listopadu 2023 proběhla v Haagu zahajovací schůzka nové iniciativy KtV, zaměřené na kontrolu energetiky.

Pod záštitou mezinárodní organizace nejvyšších kontrolních institucí INTOSAI proběhlo za účasti zástupců NKÚ jednání těchto pracovních skupin a výborů:

- Pracovní skupina INTOSAI pro kontrolu v oblasti životního prostředí /INTOSAI WGEA/, jejíž sekretariát sídlí v Helsinkách, uspořádala v marockém Rabatu 13. až 16. března 2023 již 19. jednání řídicího výboru, a tím zahájila nové projekty v rámci pracovního plánu skupiny na období 2023–2025, zaměřené na změnu klimatu, biodiverzitu a zelenou ekonomiku.

Pracovní skupina INTOSAI WGEA uspořádala 1. prosince 2023 online panelovou diskuzi na konferenci OSN o změně klimatu *COP28: Dopad na opatření v oblasti klimatu – nejvyšší kontrolní instituce vyzývají k účinnému provádění politik týkajících se klimatu.*

- Předmětem odborného webináře pracovní skupiny INTOSAI pro vyhodnocování veřejných politik a programů /INTOSAI WGEPPP/ konaného 15. března 2023 bylo sdílení zkušeností v oblasti vyhodnocování hospodářských opatření během pandemie onemocnění covid-19.
- Zasedání řídicí rady výboru INTOSAI pro profesní standardy se uskutečnilo ve dnech 27. až 28. září 2023 v lucemburském sídle EÚD. Členové pokračovali na dokončení strategického plánu a probírali činnost výboru v uplynulém roce.

Bilaterální a multilaterální jednání mimo Českou republiku

Ve dnech 30. až 31. ledna 2023 se v Londýně konalo sympozium evropských nejvyšších kontrolních úřadů za účasti 39 kontrolorů. Diskutovalo se o otázkách souvisejících s krizovými a mimořádnými událostmi. Hlavními tématy byla připravenost a odolnost, dále pak digitalizace a využívání nových technologií.

Ve dnech 27. až 28. března 2023 proběhla v Jeruzalémě schůzka řídicí rady EUROSAI na technické úrovni za účasti 26 delegátů z 12 kontrolních institucí. Kromě tradičního vyhodnocení práce jednotlivých pracovních skupin EUROSAI byla jedním ze stěžejních bodů příprava nového *Strategického plánu EUROSAI pro roky 2024–2030* a XII. kongresu EUROSAI.

Dne 29. března 2023 se v Bratislavě jako součástí oslav 30. výročí existence NKÚ Slovenské republiky konala konference na téma „30 let v kontrole“. Prezident NKÚ zde vystoupil s projevem na téma hodnoty a poslání SAI.

Účelem dubnové bilaterální návštěvy prezidenta NKÚ na španělském účetním dvoře bylo prohloubení spolupráce mezi oběma nejvyššími kontrolními institucemi a výměna zkušeností a znalostí v plánování a provádění kontrol. Dalším cílem bylo projednat s prezidentkou španělské SAI a zároveň generální tajemnicí EUROSAI Enriquetou Chicano Jávega agendu 58. řídicí rady EUROSAI a pokrok v přípravách XII. kongresu EUROSAI.

Prezident NKÚ, jakožto i prezident EUROSAI, v Madridu slavnostně odhalil ceduli označující sídlo sekretariátu EUROSAI v budově SAI Španělska.

V litevském Vilniusu se konala ve dnech 14. až 15. června 2023 58. řídicí rada EUROSAI. Zasedání, kterému předsedal NKÚ, se zúčastnili také ostatní členové řídicí rady EUROSAI, několik pozorovatelů z důvodu jejich působení v INTOSAI, spoluvedoucí strategických cílů a zpravodajové k dalším bodům programu zasedání. Obsahem jednání byla činnost pracovních skupin EUROSAI, příprava rozpočtu EUROSAI na období 2025–2027, informace o jednání řídicí rady INTOSAI atd.

Dne 21. až 22. června 2023 se setkala 22 nejvyšších představitelů kontrolních úřadů států EU v portugalském Lisabonu na jednání Kontaktního výboru, aby představili své zkušenosti s kontrolami zaměřenými na národní plány obnovy a energetiku. Obsahem byly výzvy a nároky, které na členské země EU klade zejména invaze Ruska na Ukrajinu. Část zaměřenou právě na Nástroj pro oživení a odolnost a na národní plány obnovy moderoval prezident NKÚ společně s prezidentem portugalské SAI.

Prezident NKÚ, jakožto prezident EUROSAI, vystoupil 28. června 2023 na žádost prezidenta SAI Polska Mariana Banaše na půdě Senátu Polské republiky před senátory výboru pro právní věci na téma obrana nezávislosti nejvyšších kontrolních úřadů.

Ve dnech 27. až 29. června 2023 se v Bratislavě uskutečnilo pracovní setkání zaměřené na vizualizaci a prvky datového storytellingu. Celodenní workshop vedl pro slovenské kolegy odborník z NKÚ.

U příležitosti 100. výročí lotyšského kontrolního úřadu proběhla v Národní knihovně v Rize v srpnu 2023 jednodenní konference s názvem „Síla kontroly“. Prezident NKÚ konferenci oficiálně zahájil. Součástí konference byla společná diskuse nejvyšších představitelů kontrolních institucí řídicí rady EUROSAI a zemí východního partnerství.

NKÚ vede od roku 2022 program pro odborné stáže (tzv. EUROSAI Secondment Programme), jehož cílem je výměna profesních zkušeností v zahraniční kontrolní instituci. Dvě zaměstnankyně NKÚ strávily tři zářijové dny v designovém studiu nizozemské SAI diskusemi o možnostech, jak pomocí designu a vizualizací dat maximalizovat dopad kontrol.

Pod záštitou Evropské konfederace institucí interního auditu /ECIIA/ zahájil prezident NKÚ dne 6. října v Bruselu Fórum EUROSAI a ECIIA, které bylo zaměřeno na posílení spolupráce interních auditorů z veřejného sektoru a z kontrolních institucí. Fóra se zúčastnilo cca 50 interních auditorů veřejného sektoru a kontrolních institucí evropských zemí.

Mezinárodní tematická konference *Role nejvyšších kontrolních institucí ku prospěchu občanů* se konala pod záštitou Kosovského národního kontrolního úřadu 11. až 13. října 2023 v Prištině. S příspěvkem o finančních a systémových dopadech kontrol na životy občanů a na změnu chování kontrolovaných osob vystoupil člen kolegia NKÚ.

V říjnu a v listopadu 2023 pozvali prezidenta NKÚ na reciproční bilaterální jednání prezidenti kontrolních úřadů Itálie a Rumunska. Předmětem setkání byly aktuální kontroly uvedených úřadů, mezinárodní vztahy a vedení EUROSAI. Součástí návštěvy v Rumunsku byly také schůzky s nejvyššími politickými představiteli země – místopředsedou Poslanecké sněmovny Rumunska, předsedou Senátu Rumunska a premiérem Rumunska. Prezident NKÚ rovněž diskutoval se studenty Akademie ekonomických studií.

Ve dnech 20. až 21. listopadu 2023 se prezident a viceprezident NKÚ zúčastnili dvou slavnostních událostí ve Vídni. Rakouský účetní dvůr uspořádal při příležitosti oslav šedesáti let fungování sekretariátu INTOSAI ve svém sídle recepci, která byla součástí 77. zasedání řídicího výboru INTOSAI. Druhou událostí byly oslavy 70. výročí INTOSAI konané v nově zrekonstruované budově rakouského parlamentu.

Polská SAI uspořádala ve Varšavě ve dnech 5. až 6. prosince 2023 zahajovací jednání iniciativy Trojmoří. Během zasedání zástupci nejvyšších kontrolních institucí zemí oficiálně zapojených do iniciativy Trojmoří představili oblasti, které potenciálně mohou podléhat kontrolám. Cílem schůzky bylo rovněž posílit spolupráci v této oblasti a případně spolupracovat na společných auditech týkajících se přeshraničních projektů.

Kontroloři NKÚ se také pravidelně dělí o své profesní zkušenosti se zahraničními kolegy na mezinárodních konferencích. V roce 2023 rezonovala témata jako životní prostředí a klimatické změny, informační design a vizualizace dat, kohezní politika EU, metody monitorování informačních systémů atd.

Účast na mezinárodních vzdělávacích aktivitách

Zaměstnanci a představitelé NKÚ se pravidelně účastní mezinárodních odborných seminářů, workshopů či online webinářů. V roce 2023 se vzdělávání týkalo oblastí, jako jsou vyšetřování podvodů v oblasti výdajů EU, strojové učení, komunikace, korupce, umělá inteligence apod. Toto vzdělávání bylo zajištěno např. maďarským Institutem interních auditorů, ECIIA, Evropskou komisí, EÚD či Evropským úřadem pro boj proti podvodům.

4. ČINNOST NKÚ VE VZTAHU K VEŘEJNOSTI

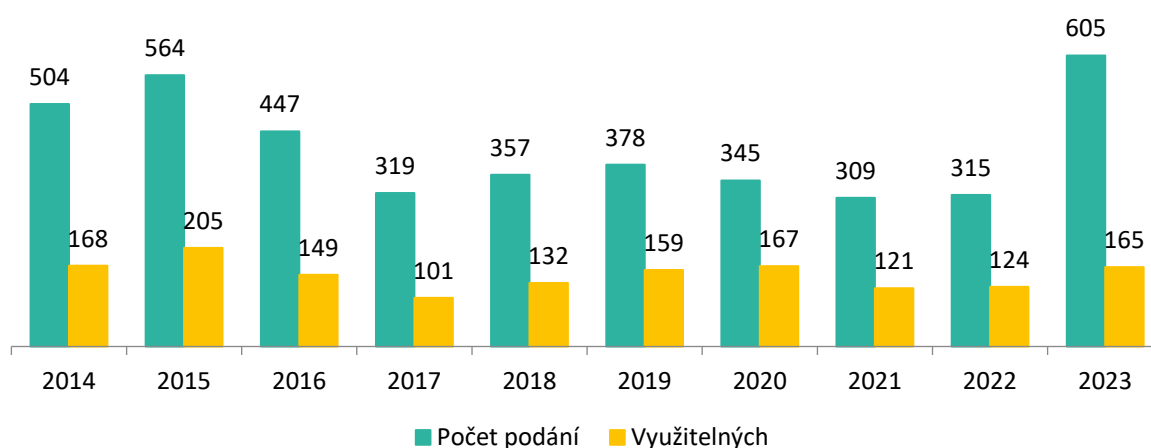
4.1 POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

V roce 2023 NKÚ obdržel patnáct písemných žádostí o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále „informační zákon“). Na třináct žádostí NKÚ poskytl požadované informace v plném rozsahu, např. informace o výsledcích kontrolní činnosti a poskytnutí kontrolních závěrů (včetně odtajněných), informace týkající se přehledů kontrol nebo podklady pro diplomové práce. NKÚ vydal dvě rozhodnutí o odmítnutí části žádosti. Šlo o informace na vytvoření názoru, případně nových informací, nebo o informace, na které se vztahuje výluka z informační povinnosti, dále šlo o dotazy na hospodaření obcí, které nebyly kontrolovanými osobami v kontrolách NKÚ. Proti rozhodnutím NKÚ nebyla podána žádná odvolání. Všechny žádosti o informace byly vyřízeny v zákonných lhůtách.

4.2 PODÁNÍ OBČANŮ

V roce 2023 zaevidoval odbor komunikace NKÚ celkem 605 písemných podání (podnětů, stížností, žádostí, dotazů atd.) občanů a právnických osob. Obsah všech podání je posuzován ve vztahu k působnosti NKÚ a z hlediska možného využití v kontrolní činnosti. Podání, která se týkají oblastí, na něž se vztahuje působnost NKÚ, jsou využívána jako doplňkový informační materiál v rámci věcně odpovídajících plánovaných kontrol a při přípravě námětů na zaměření kontrol v dalším období. V roce 2023 NKÚ obdržel 165 takto využitelných vnějších podnětů, tj. 27 % z celkového počtu doručených podání. Ve své kontrolní činnosti NKÚ využíval poznatky z podání zaměřených zejména na hospodaření s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu a na užití účelových dotací poskytovaných různým příjemcům z národních zdrojů a z evropských fondů.

Graf č. 28: Přehled celkového počtu podání a jejich využitelnosti pro kontrolní činnost NKÚ za roky 2014 až 2023

Převažujícím způsobem komunikace občanů s NKÚ byly i v roce 2023 elektronické formy, tj. e-mail, datová schránka a aplikace *Napište nám* na webu NKÚ.

5. HOSPODAŘENÍ S ROZPOČTOVÝMI PROSTŘEDKY KAPITOLY NKÚ V ROCE 2023

5.1 PLNĚNÍ ZÁVAZNÝCH UKAZATELŮ KAPITOLY NKÚ

Schválený rozpočet kapitoly 381 – *Nejvyšší kontrolní úřad* na rok 2023 byl stanoven zákonem č. 449/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2023.

Přehled o plnění stanovených závazných ukazatelů v roce 2023 je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 11: Přehled o plnění stanovených závazných ukazatelů v roce 2023 (v Kč)

	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách (RZ)	Konečný rozpočet (R3)	Skutečnost	% plnění k RZ	% plnění k R3
Souhrnné ukazatele						
Příjmy celkem	625 517,00	625 517,00	–	907 868,28	145,14	–
Výdaje celkem	630 992 091,00	636 139 267,00	917 384 892,88	776 531 461,04	122,07	84,65
Specifické ukazatele – příjmy						
Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	625 517,00	625 517,00	–	907 868,28	145,14	–
v tom: příjmy z rozpočtu Evropské unie bez společné zemědělské politiky celkem	0,00	0,00	–	0,00	0,00	–
ostatní nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	625 517,00	625 517,00	–	907 868,28	145,14	–
Specifické ukazatele – výdaje						
Výdaje na zabezpečení plnění úkolů NKÚ	630 992 091,00	636 139 267,00	917 384 892,88	776 531 461,04	122,07	84,65
Průřezové ukazatele						
Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	373 687 829,00	373 687 829,00	374 323 049,00	361 001 628,00	96,61	96,44
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	126 306 486,00	126 306 486,00	121 958 189,00	120 150 886,00	95,13	98,52
Základní příděl fondu kulturních a sociálních potřeb	6 814 004,00	6 814 004,00	6 556 706,00	6 549 916,00	96,12	99,90
Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech	340 700 235,00	340 700 235,00	327 835 455,00	327 416 438,00	96,10	99,87
Platy zaměstnanců na služebních místech dle zákona o státní službě	–	–	–	–	–	–
Platy zaměstnanců na služebních místech dle zákona č. 240/2000 Sb.	–	–	–	–	–	–
Výdaje spolufinancované zcela nebo částečně z rozpočtu Evropské unie (bez společné zemědělské politiky) celkem	--	–	–	–	–	–
v tom: ze státního rozpočtu	–	–	–	–	–	–
podíl rozpočtu Evropské unie	–	–	–	–	–	–
Výdaje vedené v informačním systému programového financování EDS/SMVS celkem	16 600 000,00	21 747 176,00	206 144 644,88	130 944 730,14	602,12	63,52

Příjmy

Schválený rozpočet příjmů kapitoly NKÚ ve výši **625,52 tis. Kč** byl plněn částkou 907,87 tis. Kč, tj. na 145,14 %. Důvodem zvýšeného plnění příjmů byl pronájem prostoru jídelny v novém sídle NKÚ.

Výdaje

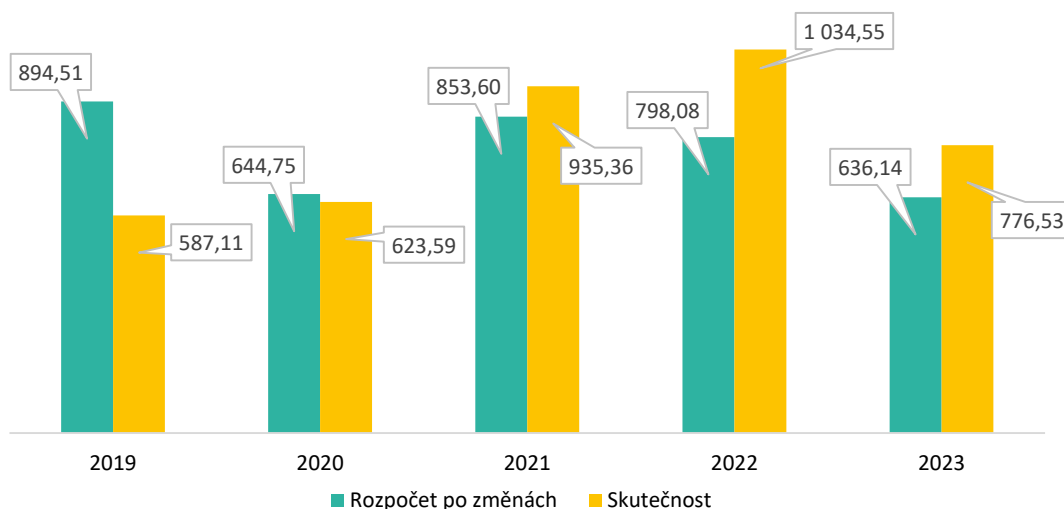
Schválený rozpočet výdajů kapitoly ve výši **630 992,01 tis. Kč** byl navýšen rozpočtovým opatřením o částku 5 147,18 tis. Kč na částku rozpočtu po změnách ve výši 636 139,27 tis. Kč. Do rozpočtu byly zapojeny nespotřebované výdaje z minulých let v celkové částce 298 716 tis. Kč a vázané prostředky v celkové výši 17 470,36 tis. Kč. Konečný rozpočet výdajů dosáhl výše 917 384,89 tis. Kč a byl čerpán částkou 776 531,46 tis. Kč, tj. na 123,07 % schváleného rozpočtu, na 122,07 % rozpočtu po změnách a na 84,65 % rozpočtu konečného.

Nejvyšší podíl z rozpočtu (481 261,86 tis. Kč, tj. 74,03 %) zaujímají výdaje na platy a ostatní platby za provedenou práci (včetně výdajů na platy představitelů NKÚ) a s nimi související výdaje, tj. zákonné pojistné.

Všechny závazné ukazatele rozpočtové kapitoly NKÚ byly v roce 2023 dodrženy.

Přehled výdajů kapitoly 381 – *Nejvyšší kontrolní úřad* za roky 2019 až 2023 znázorňuje graf č. 29. Od roku 2019 do roku 2023 klesl rozpočet po změnách o 258 370 tis. Kč. Hlavním důvodem poklesu rozpočtu roku 2023 byl rozdíl v prostředcích na výstavbu sídla NKÚ. V roce 2019 byly v rozpočtu alokovány prostředky ve výši 309 500 tis. Kč na výstavbu a vybavení nového sídla, v roce 2023 již žádné.

Graf č. 29: Přehled výdajů kapitoly 381 – *Nejvyšší kontrolní úřad* dle rozpočtu po změnách a plnění rozpočtu za roky 2019 až 2023

5.2 NÁROKY Z NESPOTŘEBOVANÝCH VÝDAJŮ

K 31. 12. 2023 dosáhl stav nároků z nespotřebovaných výdajů celkové výše 125 494,96 tis. Kč. V roce 2023 byly zapojeny do rozpočtu výdaje ve výši 298 716 tis. Kč.

5.3 VÝDAJE NA FINANCOVÁNÍ PROGRAMŮ REPRODUKCE MAJETKU

Schválený rozpočet výdajů na financování programů reprodukce majetku činil 16 600 tis. Kč. Rozpočet byl upravován rozpočtovým opatřením a A-hlavičkou z důvodu požadavků na úpravu prostor sídla NKÚ pro Kancelář poslanecké sněmovny, a to ve výši 5 147,18 tis. Kč. Do rozpočtu byly zapojeny nároky z nespotřebovaných výdajů ve výši 184 397,47 tis. Kč. Konečný rozpočet tedy činil 206 144,64 tis. Kč. Rozpočet byl čerpán částkou 130 944,73 tis. Kč, tj. 788,82 % schváleného rozpočtu a 63,52 % konečného rozpočtu.

Od roku 2020 se program 18101 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny NKÚ od roku 2011* využívá pouze k dokončení úprav sídla a jeho vybavení. Nebyl schválen žádný rozpočet, docházelo jen k zapojení nároků z nespotřebovaných výdajů ve výši 180 789,46 tis. Kč. Čerpání dosáhlo částky 122 497,16 tis. Kč.

Program 08101 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny NKÚ od roku 2020* zahrnuje období let 2020–2024. Výše účasti státního rozpočtu na financování programu je stanovena na maximálně 105 465 tis. Kč. Pro rok 2023 byl schválen rozpočet ve výši 16 600 tis. Kč. Do rozpočtu byly zapojeny nespotřebované výdaje ve výši 3 608 tis. Kč, a převedeny prostředky z Kanceláře poslanecké sněmovny ve výši 5 147,18 tis. Kč. Konečný rozpočet tedy činil 25 355,18 tis. Kč. Cílem programu je zajistit materiální a technické podmínky pro výkon kontrolní činnosti a pro práci zaměstnanců NKÚ, a to v celorepublikové působnosti. Prostředky vynaložené na realizaci programu v roce 2023 dosáhly částky 8 447,57 tis. Kč.

5.4 INFORMACE O VNĚJŠÍCH KONTROLÁCH

Ze strany externích orgánů byly na Nejvyšším kontrolním úřadu v roce 2023 provedeny níže uvedené kontroly:

- Roční kontrola BOZP provedená Pavlem Havlíkem¹⁶⁵ za období březen 2022 – březen 2023, se závěrem, že provedenou kontrolou **nebyly zjištěny závady ohrožující zdraví a bezpečnost zaměstnanců NKÚ.**
- Celní úřad pro Středočeský kraj provedl dne 10. 8. 2023 místní šetření podle § 80 až 84 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů zaměřené na dodržování podmínek k povolení k nákupu zkapalněných ropných plynů uvedených do volného daňového oběhu.
Z výsledku šetření vyplynulo, že nebyly zjištěny nedostatky.
- DW Hygiene s.r.o., zastoupená MVDr. Danou Walterovou, se sídlem Vrázova 352, 664 61 Rajhrad, provedla 22. 9. 2023 namátkovou kontrolu provozu a funkčnosti HACCP¹⁶⁶ ve školicím středisku Nejvyššího kontrolního úřadu.
V závěrečném hodnocení bylo konstatováno, že provozovatel dodržuje všechny hygienické požadavky na stravovací provoz. Všichni pracovníci svědomitě plní kritéria vyplývající ze zavedeného systému HACCP.

¹⁶⁵ OZO v zajišťování úkolů v prevenci rizik – č. osv. ROVS/851/PREV/2021.

¹⁶⁶ Systém analýzy rizika a stanovení kritických kontrolních bodů (vychází z anglického výrazu Hazard Analysis and Critical Control Points, HACCP) ve výrobě potravin je jeden ze základních nástrojů, jak účinně předcházet rizikům ohrožujícím bezpečnost potravin.

- Krajská hygienická stanice Středočeského kraje se sídlem v Praze provedla dne 24. 10. 2023 ve školicím středisku Nejvyššího kontrolního úřadu kontrolu dodržování právních předpisů, především nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004, o hygieně potravin, a zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Kontrolou nebyly zjištěny nedostatky.

- Všeobecná zdravotní pojišťovna provedla dne 30. 11. 2023 kontrolu plateb pojistného na veřejné zdravotní pojištění a dodržování ostatních povinností plátce pojistného dle zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Provedenou kontrolou nebyly k datu kontroly zjištěny splatné závazky vůči VZP ČR ani jiné evidenční nedostatky.

- Ministerstvo financí ČR v příkazním řízení podle § 150 správního řádu dne 8. 12. 2023 rozhodlo, že NKÚ je vinen ze spáchání přestupku podle § 8 odst. 4 zákona č. 25/2017 Sb., o sběru vybraných údajů pro účely monitorování a řízení veřejných financí, ve znění pozdějších předpisů, /zákon o sběru vybraných údajů/, když do 11. 3. 2022 řádně nepředložil do centrálního systému účetních informací státu /CSÚIS/ předmětné údaje ve stavu k 31. prosinci 2021, a tímto jednáním porušil ustanovení § 6 odst. 1 a 2 a dále ustanovení § 7 odst. 1 zákona o sběru vybraných údajů. Konkrétně NKÚ nepředložil v řádném termínu výkaz o svých projektech partnerství veřejného a soukromého sektoru, resp. o svých veřejných zakázkách dle definice podle § 6 odst. 3 zákona o sběru vybraných údajů. Za spáchání shora uvedeného přestupku NKÚ podle ustanovení § 45 přestupkového zákona byl uložen správní trest napomenutí.

Ministerstvo financí ve svém rozhodnutí uvedlo, že s ohledem na skutečnost, že výkaz by s velkou pravděpodobností byl prázdný či nulový, uvedený přestupek vykazoval nízkou společenskou škodlivost a trest napomenutí plní zejména preventivní funkci do budoucna. Současně Ministerstvo financí konstatovalo, že povaha a závažnost přestupku, která je dána zejména významem zákonem chráněného zájmu, který byl přestupkem porušen, je v tomto případě zcela marginální. Jako polehčující okolnost vzalo MF v úvahu i bezproblémové splnění povinnosti za roky 2019, 2020 a 2022. Je zřejmé, že toto pochybení nemělo žádný vliv na úplnost a průkaznost účetnictví. Ze strany NKÚ nešlo o vážné pochybení, ale o formálně technickou chybu, která se v následujícím roce neopakovala, a NKÚ přijal nezbytná potřebná opatření, aby se chyba již neopakovala.

5.5 POVINNÝ AUDIT

Roční účetní závěrka NKÚ byla ve smyslu ustanovení § 33 odst. 3 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, v platném znění, ověřena auditorem. Výrok auditora zní: *„Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv organizační složky státu Nejvyšší kontrolní úřad k 31. 12. 2023 a nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící 31. 12. 2023 v souladu s českými účetními předpisy.“*

6. INTERNÍ AUDIT

Odbor interního auditu je organizačně oddělený od řídicích a výkonných struktur, funkčně nezávislý a podřízený přímo prezidentovi NKÚ. Účel, pravomoci a odpovědnosti interního auditu byly stanoveny ve směrnici č. 77, o zajištění interního auditu v Nejvyšším kontrolním úřadu, a jeho kvalitní a efektivní výkon podporuje dokumentace odboru. Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců, kteří vykonávali ve sledovaném roce interní audit, činil 4,392.

Odbor interního auditu vykonával svoji činnost na základě schváleného ročního plánu a v průběhu roku 2023 zrealizoval celkem pět auditů a dvě konzultace.

Tabulka č. 12: Počet zrealizovaných zakázek dle plánu interního auditu na rok 2023

Počet ukončených interních auditů, které byly obsaženy v ročním plánu	Počet ukončených konzultací, které byly obsaženy v ročním plánu	Počet ukončených interních auditů a konzultací, které nebyly obsaženy v ročním plánu
5	2	1 ¹⁶⁷

Zdroj: zprávy o zjištěních z interního auditu a záznamy o konzultacích.

Na základě požadavku prezidenta NKÚ odbor interního auditu zařadil¹⁶⁸ mimo schválený roční plán do svého výkonu též interní audit č. 2023/06.

U výše uvedených interních auditů a konzultací byla ověřována funkčnost a účinnost opatření přijatých na základě doporučení odboru interního auditu, soulad postupů dotčených útvarů NKÚ s vybranými právními předpisy, soulad vykonávaných činností s jejich popisem ve vnitřních předpisech, funkčnost plnění cílů a úkolů auditovaných útvarů, funkčnost a účinnost vnitřního kontrolního systému a efektivnost nastavených procesů v auditované oblasti včetně identifikace a řízení rizik.

K odstranění zjištěných nedostatků z provedených interních auditů a konzultací byla formulována odborem interního auditu doporučení. Zprávy z provedených interních auditů a konzultací byly předloženy prezidentovi NKÚ. Ke všem doporučením přijali vedoucí zaměstnanci, odpovědní za řízení auditovaných činností, adekvátní a termínovaná opatření k nápravě a ke zlepšení účinnosti souvisejícího vnitřního kontrolního systému a zvýšení efektivnosti auditované oblasti. Při volbě veškerých opatření byly a jsou zvažovány přínosy, náklady i vedlejší efekty. Nebylo a není možné připustit, aby byla pro každý jednotlivý případ, každý stav, každou situaci aplikována všechna opatření, tedy i ta, která nejsou efektivní, účelná nebo hospodárná. Odbor interního auditu plnění přijatých opatření pravidelně vyhodnocuje a sleduje je až do jejich úplného splnění.

Prezident Nejvyššího kontrolního úřadu Ing. Miloslav Kala převzal a podepsal dne 27. 2. 2024 *Roční zprávu o výsledcích interního auditu za rok 2023*. Tato zpráva obsahuje následující prohlášení o vnitřní kontrole: „Na základě výsledků auditních šetření lze poskytnout ujištění, že v auditovaném období ve vybraných dílčích oblastech vnitřního provozního a finančního řízení je nastavení řídicích a kontrolních mechanismů přiměřené a účinné, s výjimkou nedostatků střední a nízké významnosti. Tyto zjištěné nedostatky však nebyly takového charakteru, aby zásadním způsobem ovlivnily ochranu veřejných prostředků, výkon finančního řízení a funkčnost nastaveného vnitřního kontrolního systému. Jsou však podporou pro zvýšení kvality kontrolního prostředí, aktualizaci a dodržování vnitřních předpisů, vzdělávání zaměstnanců, ochranu práv a oprávněných zájmů Úřadu.“

¹⁶⁷ Mimořádný audit č. 2023/06.

¹⁶⁸ V souladu s ustanovením § 30 odst. 6 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2023 odbor interního auditu nezjistil nedostatky s významným rizikem, které by nepříznivě ovlivnily činnost NKÚ nebo byly důvodem snížení finanční výkonnosti NKÚ.

Při výkonu interních auditů nebyla identifikována žádná závažná zjištění ve smyslu ustanovení § 22 odst. 5 zákona o finanční kontrole¹⁶⁹. Nebylo oznámeno ani detekováno korupční jednání či riziko, které by ukazovalo na nepravost nebo zneužití postavení v rozhodovacím a řídicím procesu či na selhání jednotlivých zaměstnanců NKÚ. Zároveň nebylo oznámeno ani detekováno porušení *Etického kodexu NKÚ*.

Externí hodnocení kvality interního auditu v roce 2023 neproběhlo.

7. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ

Odbor bezpečnostní plní úkoly vyplývající NKÚ z předpisů o ochraně utajovaných informací, zajišťuje ostrahu objektů, provoz zabezpečovacích zařízení, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, požární ochranu nebo vnitřní ochranu dat a informací NKÚ. Do působnosti odboru bezpečnostního patří také řízení krizových situací. Odbor bezpečnostní plní v součinnosti se správní sekci úkoly v oblasti kybernetické bezpečnosti podle zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti).

Odbor bezpečnostní se aktivně podílel na dokončení výstavby sídla NKÚ a jeho stěhování, a to především při řešení zajištění perimetrické ochrany objektu, při koordinaci požadavků Policie ČR, NBÚ nebo NÚKIB. Byly aktivovány nové zabezpečené oblasti a přestěhovány utajované informace.

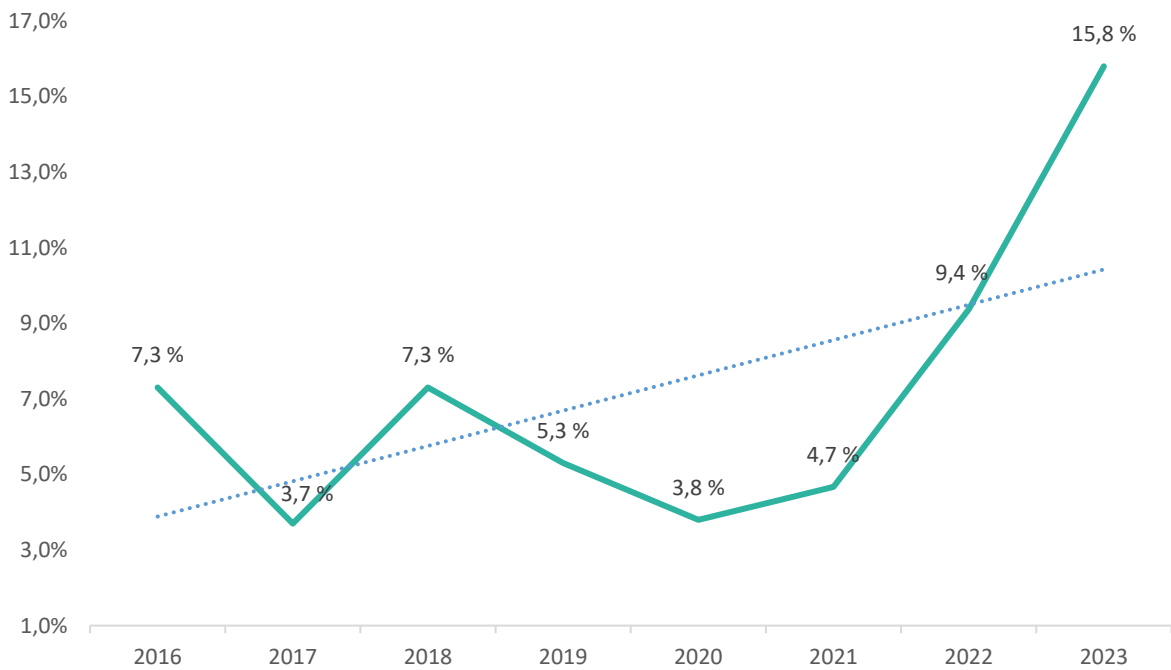
Nastavená strategie zabezpečení a systém perimetrické ochrany přispěli k získání certifikace IS NKÚ stupně utajení „Tajné“.

8. PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ ČINNOSTI NKÚ

V roce 2023 pracovalo na NKÚ 454 zaměstnanců¹⁷⁰, z toho 296 zaměstnanců v kontrolní sekci, tj. 65,2 % z celkového průměrného evidenčního počtu zaměstnanců NKÚ v roce 2023. V průběhu roku 2023 bylo nově přijato 69 zaměstnanců, dalších 10 nastoupilo do zaměstnání po ukončení rodičovské dovolené. Pracovní poměr ukončilo 87 zaměstnanců. Míra fluktuace v roce 2023 činila 15,8 %. Graf č. 30 ukazuje vývoj roční míry fluktuace zaměstnanců NKÚ od roku 2016 do roku 2023.

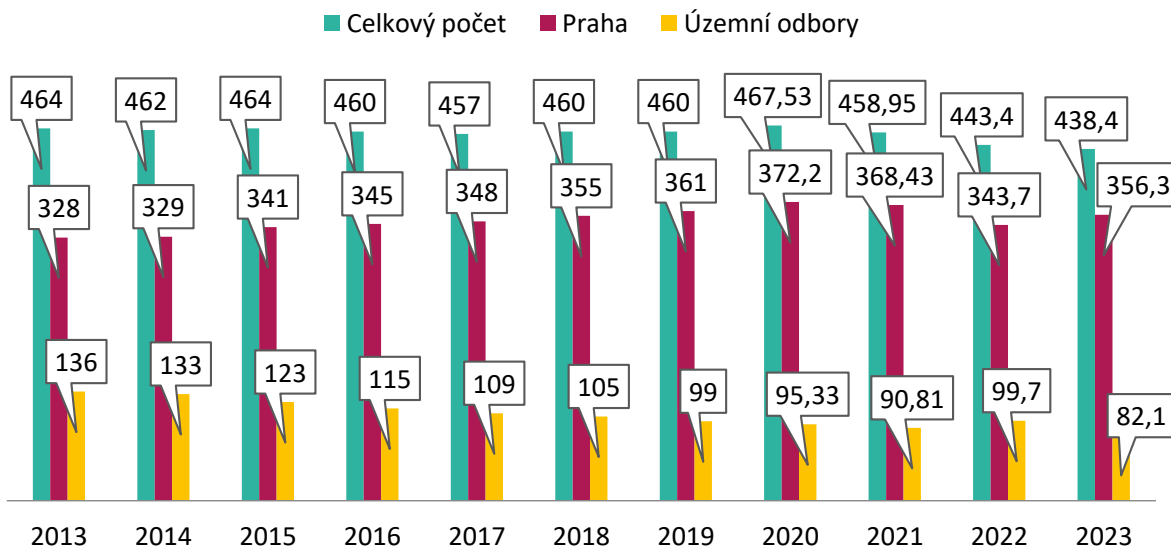
¹⁶⁹ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.
¹⁷⁰ Průměrný evidenční stav zaměstnanců za rok 2023.

Graf č. 30: Vývoj roční míry fluktuace zaměstnanců NKÚ za období let 2016–2023

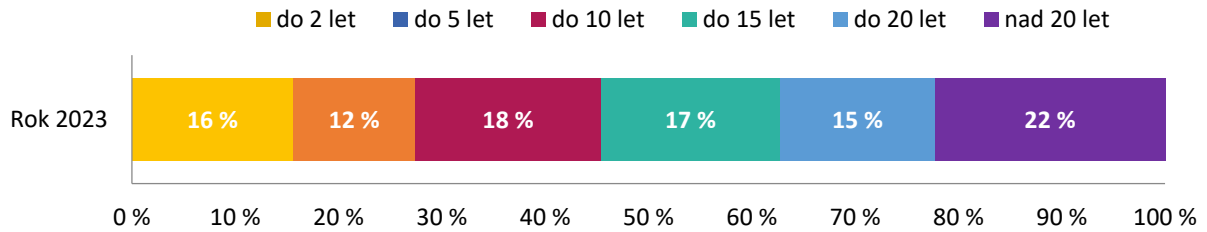
Průměrný přepočtený počet zaměstnanců NKÚ za rok 2023 byl 438,4 zaměstnanců, průměrný přepočtený počet zaměstnanců v kontrolní sekci za rok 2023 byl 287,3 zaměstnanců. Graf č. 31 ukazuje vývoj průměrného přepočteného počtu zaměstnanců NKÚ a zaměstnanců pražských a územních odborů za období let 2013 až 2023.

Graf č. 31: Vývoj průměrného přepočteného počtu zaměstnanců NKÚ za období let 2013–2023

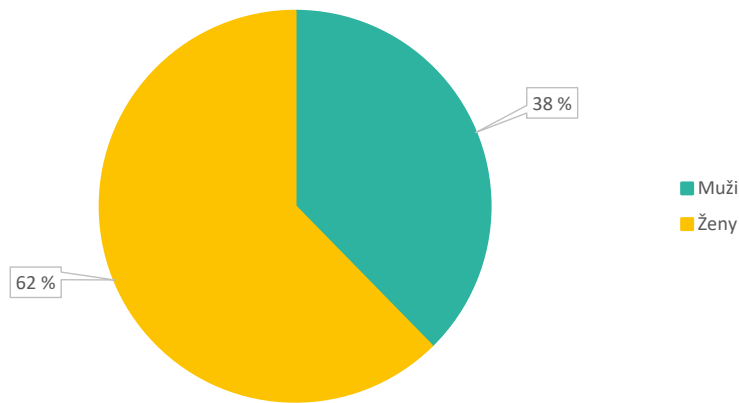
Graf č. 32 znázorňuje dobu trvání pracovního poměru zaměstnanců u NKÚ k 31. 12. 2023. K uvedenému datu bylo v pracovním poměru u NKÚ 15,63 % z celkového počtu zaměstnanců méně než dva roky. Hranici 20 let trvání pracovního poměru u NKÚ překročilo 22,27 % z celkového počtu zaměstnanců.

Graf č. 32: Přehled doby trvání pracovního poměru zaměstnanců u NKÚ k 31. 12. 2023 (v %)

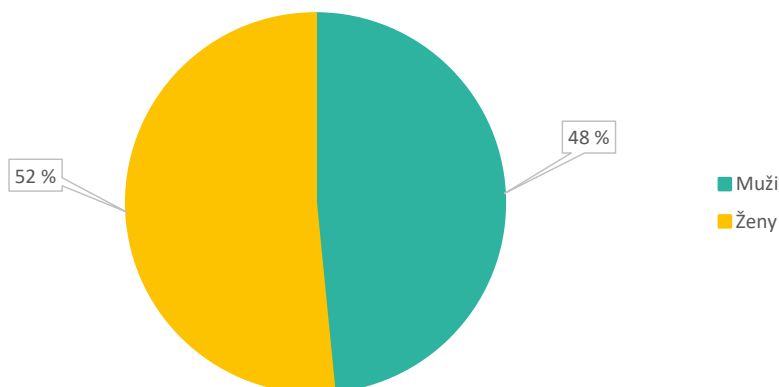
NKÚ svým zaměstnancům nabízí rovné pracovní podmínky a příležitosti. Graf č. 33 znázorňuje poměrné zastoupení mužů a žen zaměstnaných v NKÚ v roce 2023.

Graf č. 33: Poměrné zastoupení mužů a žen zaměstnaných v NKÚ v roce 2023 (v %)

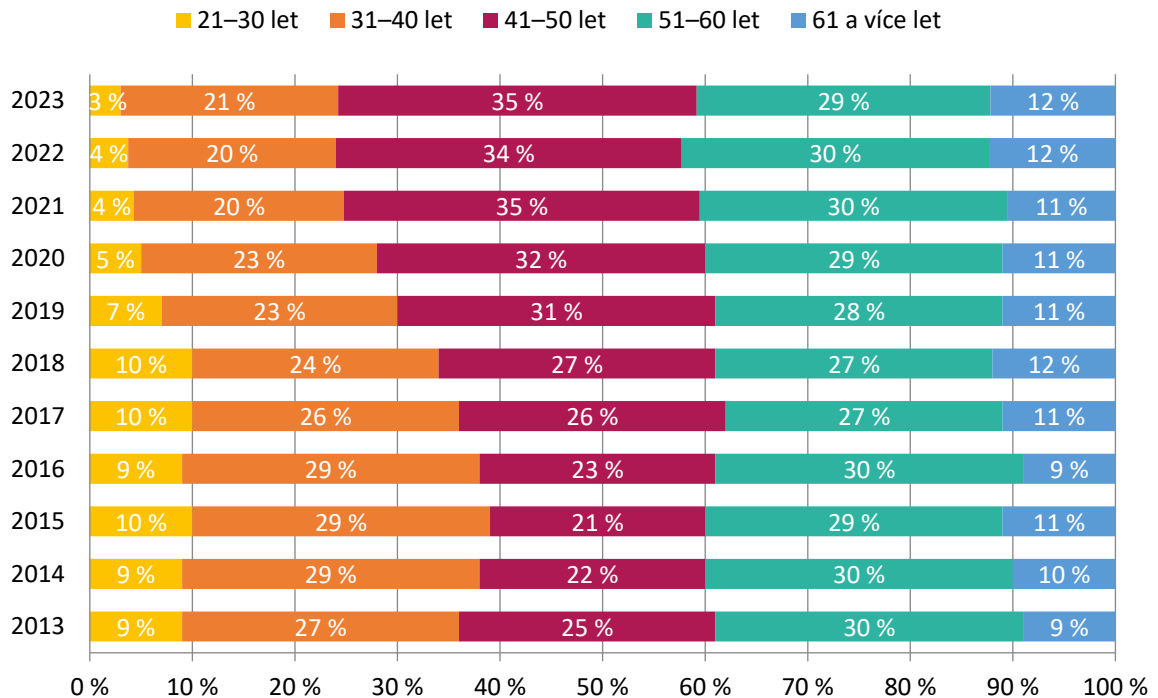
Graf č. 34 znázorňuje poměrné zastoupení mužů a žen ve vedoucích funkcích NKÚ ke dni 31. 12. 2023.

Graf č. 34: Zastoupení mužů a žen ve vedoucích funkcích NKÚ, stav k 31. 12. 2023 (v %)

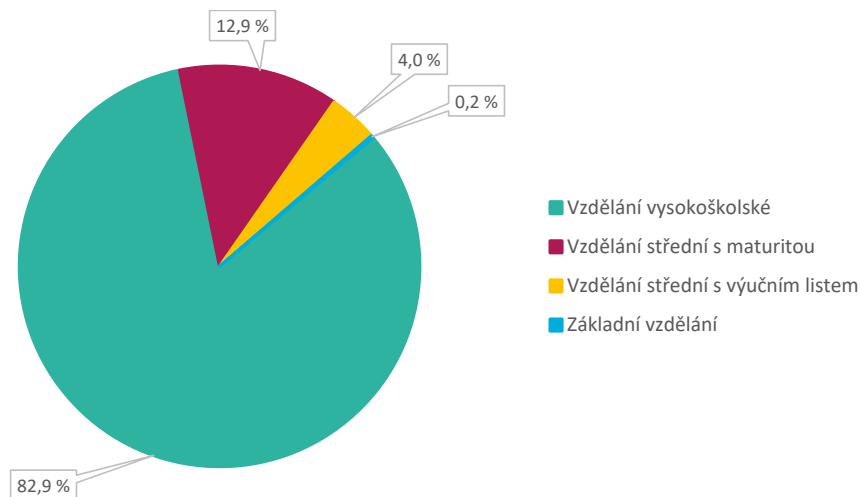
Průměrný věk zaměstnanců NKÚ v roce 2023 byl 49 let. Věkovou strukturu zaměstnanců NKÚ k 31. 12. 2023 a porovnání s lety 2013 až 2023 znázorňuje graf č. 35.

Graf č. 35: Přehled věkové struktury zaměstnanců NKÚ za období 2013–2023 (porovnání stavů k 31. 12. daného období)

K 31. 12. 2023 pracovalo na NKÚ 82,93 % vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců. Přehled vzdělanostní struktury zaměstnanců NKÚ k 31. 12. 2023 ukazuje graf č. 36.

Graf č. 36: Kvalifikační struktura zaměstnanců NKÚ podle dosaženého vzdělání k 31. 12. 2023

Pracovněprávní, mzdové i jiné nároky zaměstnanců NKÚ byly uspokojovány v souladu s platnou kolektivní smlouvou.

Vzdělávání a rozvoj

I v roce 2023 poskytoval Nejvyšší kontrolní úřad rozsáhlý systém odborného vzdělávání se zaměřením na posílení znalostí a dovedností svých zaměstnanců, jehož portfolio obsahovalo širokou škálu kurzů, programů, seminářů a konferencí. Ty byly vybírány s ohledem na specializaci a aktuální potřeby útvarů i jednotlivců.

Vzdělávací aktivity probíhaly napříč celým úřadem a byly lektorsky zajišťovány nejen externími odborníky, ale i interními specialisty, zejména z kontrolní sekce. Vedle čistě odborného vzdělávání byla v roce 2023 věnována zvýšená pozornost i specializovaným kurzům zaměřených mj. na audit výkonnosti, kritické myšlení, NIS 2, nástroje na zpracování dat, ale i na komunikační a prezentační dovednosti.

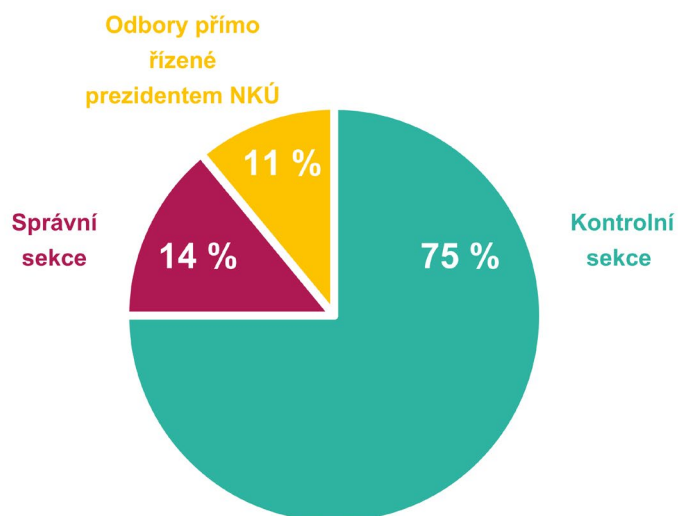
Noví zaměstnanci v rámci adaptačního procesu procházeli rozsáhlým vstupním vzděláváním. Vybraní zaměstnanci kontrolní sekce pak navazovali odborným vzdělávacím programem *Kontrolor II*, případně programem *Kontrolor III*.

Nedílnou součástí vzdělávání a rozvoje byla i jazyková výuka anglického jazyka, u vybraných zaměstnanců pak jazyka francouzského a německého.

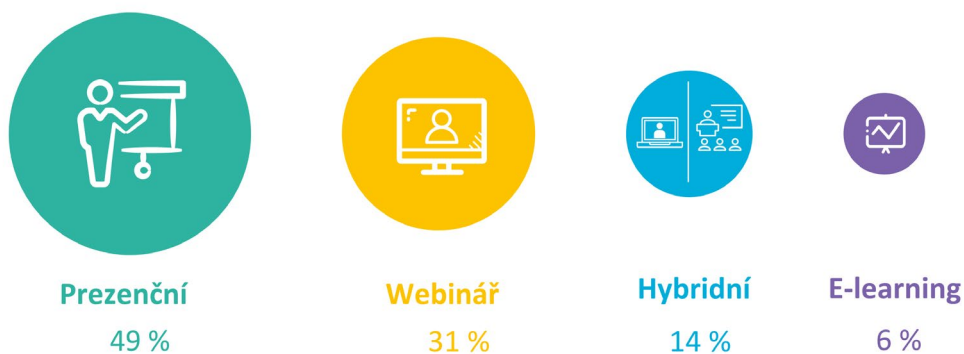
Graf č. 37: Počty účastníků dle typu školení

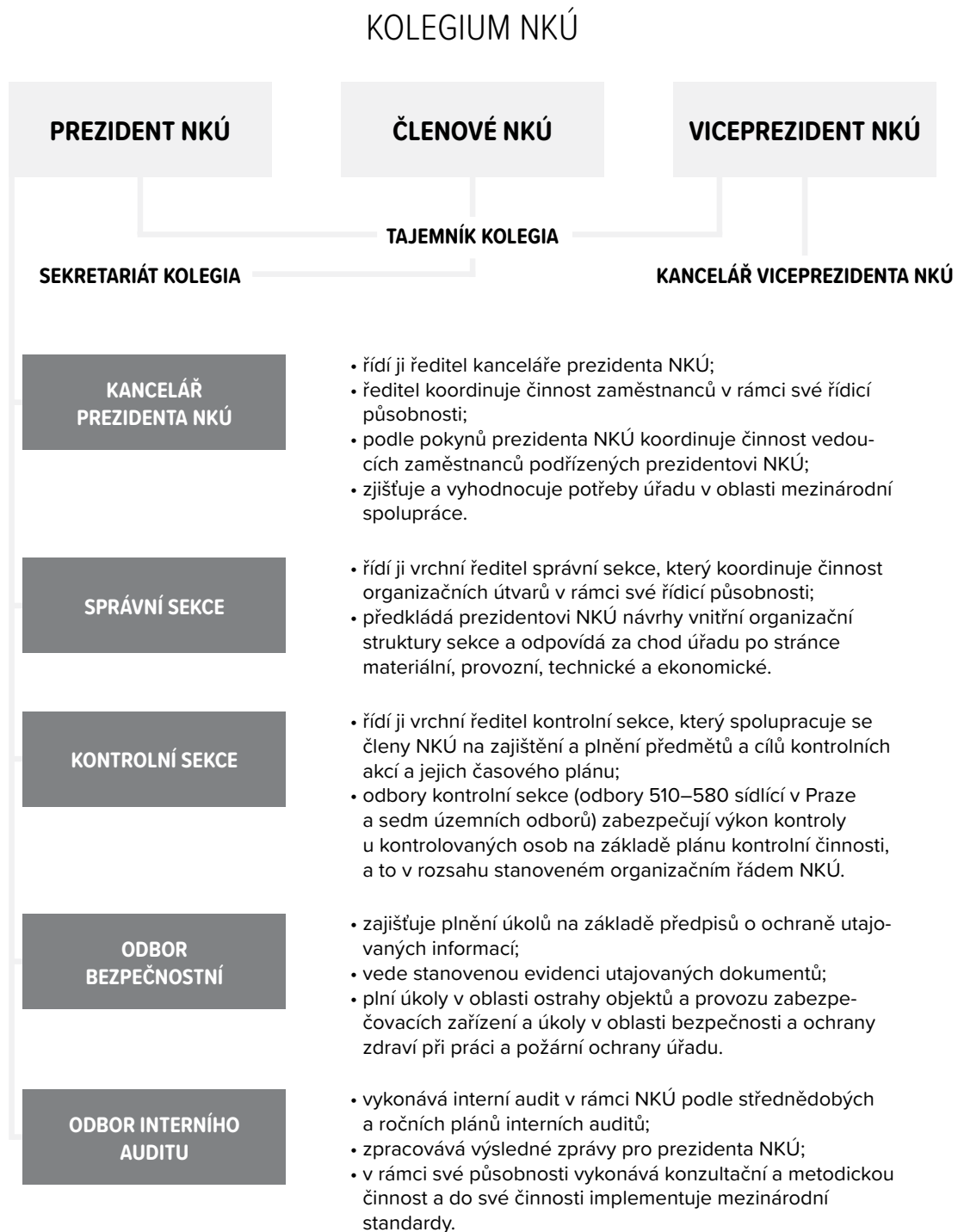
Graf č. 38: Účast zaměstnanců na vzdělávacích aktivitách po sekcích (v %)

Graf č. 39: Formy vzdělávacích aktivit v roce 2023 (v %)

9. ORGANIZAČNÍ SCHÉMA NKÚ

Příloha č. 1: Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti na rok 2023

Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti na rok 2023							
Číslo KA	Předmět kontroly	Zahájení KA (měsíc/rok)	Předložení KZ ke schválení (měsíc/rok)	Správce kapitoly	KZ vypracovává člen NKÚ	KZ schvaluje	
23/01	Peněžní prostředky státu určené na odstraňování starých ekologických zátěží vzniklých před privatizací	1/2023	10/2023	MF, MŽP	Ing. Hrnčíř	Kolegium NKÚ	
23/02	Peněžní prostředky státního rozpočtu určené na opatření v oblasti cestovního ruchu	1/2023	10/2023	MMR	RNDr. Koniček	Kolegium NKÚ	
23/03	Peněžní prostředky státního rozpočtu vynaložené Ministerstvem obrany na radiální, chemickou a biologickou ochranu	1/2023	10/2023	MO	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ	
23/04	Peněžní prostředky státu určené na podporu sportu a sportovní reprezentaci a majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit Národní sportovní agentura	1/2023	11/2023	MŠMT, NSA	JUDr. Ing. Kalivoda	Kolegium NKÚ	
23/05	Peněžní prostředky vynakládané na systém základních registrů a vybrané informační systémy, které získávají, shromažďují a poskytují údaje na základě zvláštních předpisů	2/2023	2/2024	MV, ČSÚ, ČÚJK	Ing. Kubiček	Kolegium NKÚ	
23/06	Peněžní prostředky státu a Evropské unie vynakládané na opatření <i>Programu rozvoje venkova na období 2014–2020</i>	3/2023	1/2024	MZe	Ing. Kinšt	Kolegium NKÚ	
23/07	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na zlepšování kvality ovzduší	4/2023	3/2024	MŽP	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ	
23/08	Peněžní prostředky státního rozpočtu vynaložené Ministerstvem obrany na ženijní vojsko Armády České republiky	4/2023	1/2024	MO	Ing. Šmucr	Kolegium NKÚ	
23/09	Peněžní prostředky státu určené na vybraná opatření proti daňovým unikátům	5/2023	4/2024	MF	Ing. Kubiček	Kolegium NKÚ	
23/10 – D	Peněžní prostředky státního rozpočtu vynakládané Ministerstvem vnitra na pořízování, skladování a vyřazování výstroje Policie ČR	5/2023	3/2024	MV	Ing. Procházka	Kolegium NKÚ	
23/11	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na systém péče o ohrožené děti a jeho transformaci	11/2023	9/2024	MPSV, MŠMT, MZD	Mgr. Sklenák	Kolegium NKÚ	
23/12	Prostředky vybírané na základě zákona ve prospěch Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky	6/2023	3/2024	MZD	Ing. Stárek	Kolegium NKÚ	

Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti na rok 2023						
Číslo KA	Předmět kontroly	Zahájení KA (měsíc/rok)	Předložení KZ ke schválení (měsíc/rok)	Správce kapitoly	KZ vypracovává člen NKÚ	KZ schvaluje
23/13	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na rozvoj nákladní kombinované dopravy	5/2023	5/2024	MD	Ing. Procházka	Kolegium NKÚ
23/14	Peněžní prostředky určené na regeneraci brownfieldů pro nepodnikatelské využití	6/2023	4/2024	MMR	Ing. Beznoska	Kolegium NKÚ
23/15	Peněžní prostředky státu určené na kulturní aktivity z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury	7/2023	5/2024	MK	JUDr. Ing. Kalivoda	Kolegium NKÚ
23/16	Peněžní prostředky státu a Evropské unie vynakládané Ministerstvem průmyslu a obchodu na regeneraci brownfieldů	8/2023	5/2024	MPO	Ing. Beznoska	Kolegium NKÚ
23/17	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Ministerstvo dopravy</i> za rok 2023, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2023 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023	8/2023	6/2024	MD	Ing. Reisiel, MPA	Kolegium NKÚ
23/18	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Technologická agentura České republiky</i> za rok 2023, účetní závěrka Technologické agentury České republiky za rok 2023 a údaje předkládané Technologickou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023	8/2023	7/2024	TA ČR	Ing. Steidlová	Kolegium NKÚ
23/19	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Úřad průmyslového vlastnictví</i> za rok 2023, účetní závěrka Úřadu průmyslového vlastnictví za rok 2023 a údaje předkládané Úřadem průmyslového vlastnictví pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023	8/2023	6/2024	ÚPV	Ing. Reisiel, MPA	Kolegium NKÚ
23/20	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Ministerstvo pro místní rozvoj</i> za rok 2023, účetní závěrka Ministerstva pro místní rozvoj za rok 2023 a údaje předkládané Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023	8/2023	7/2024	MMR	Ing. Steidlová	Kolegium NKÚ
23/21	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na soutěžní projekty podpory zaměstnanosti a adaptability pracovní síly z operačního programu <i>Zaměstnanost 2014–2020</i>	9/2023	6/2024	MPSV	Ing. Koucký	Kolegium NKÚ

Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti na rok 2023						
Číslo KA	Předmět kontroly	Zahájení KA (měsíc/rok)	Předložení KZ ke schválení (měsíc/rok)	Správce kapitoly	KZ vypracovává člen NKÚ	KZ schvaluje
23/22	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie vynakládané v souvislosti s přesunem těžké psychiatrie do komunity	9/2023	7/2024	MZd, MPSV	Mgr. Sklenák	Kolegium NKÚ
23/23	Peněžní prostředky státu z daně z příjmů právnických osob a správa této daně	10/2023	7/2024	MF	RNDr. Koniček	Kolegium NKÚ
23/24	Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými mají právo hospodařit vybrané státní podniky v likvidaci v resortu Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva zemědělství					
23/25	Peněžní prostředky vynakládané v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí na digitalizaci vybraných agend	6/2023	4/2024	MPSV	Ing. Koucký	Kolegium NKÚ
23/26	Peněžní prostředky státu určené na opravy a údržbu silnic I. třídy	10/2023	7/2024	MD	Ing. Hrnčíř	Kolegium NKÚ
23/27	Peněžní prostředky státního rozpočtu určené na přípravu a zajištění předsednictví České republiky v Radě EU v roce 2022	11/2023	8/2024	MZV, Úřad vlády	Ing. Procházka	Kolegium NKÚ
23/28	Majetek a peněžní prostředky státu, s nimiž mají právo hospodařit vybrané zkušební ústavy v působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu	11/2023	9/2024	MPO	Ing. Šmucr	Kolegium NKÚ
23/29	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na podporu sociálního začleňování	11/2023	8/2024	MPSV, MMR	Ing. Stárek	Kolegium NKÚ
23/30	Hospodaření se státním majetkem a vynakládání peněžních prostředků státního rozpočtu v kapitole Ministerstva obrany v oblastech, ve kterých byly zjištěny nedostatky v kontrolních akcích č. 18/02, č. 18/17, č. 19/13 a č. 19/20	11/2023	7/2024	MO	Ing. Kínšt	Kolegium NKÚ
23/31	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na pozemkové úpravy	11/2023	9/2024	MZe	Ing. Kubiček	Kolegium NKÚ
23/32	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na výstavbu a rekonstrukce komunikací pro pěší					
						Kontrolní akce byla vyřazena z plánu kontrolní činnosti.

Příloha č. 2: Přehled kontrolních akcí se schváleným kontrolním závěrem v průběhu roku 2023

Přehled kontrolních akcí se schváleným kontrolním závěrem v průběhu roku 2023						
Číslo KA	Předmět kontroly	Správce kapitoly	KZ vypracoval člen NKÚ	KZ schválil	Datum schválení KZ	Zveřejnění ve Věstníku NKÚ částka/rok
21/37	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na modernizaci dálnice D1	MD	Ing. Málek	Kolegium NKÚ	3. 4. 2023	3/2023
22/01	Peněžní prostředky vynakládané na systém časového zpoplatnění dle zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích	MD	Ing. Procházka	Kolegium NKÚ	13. 2. 2023	1/2023
22/05	Peněžní prostředky státního rozpočtu poskytované státním příspěvkovým organizacím	MF, MPO, MŽP, MZe	RNDr. Koniček	Kolegium NKÚ	31. 7. 2023	4/2023
22/06	Peněžní prostředky vynakládané na projekty a aktivity k zajištění modernizace veřejné správy	MV	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ	11. 12. 2023	1/2024
22/07	Peněžní prostředky státu určené na kompenzační bonus v souvislosti s opatřeními ke zmírnění důsledků pandemie onemocnění covid-19	MF	JUDr. Ing. Kalivoda	Kolegium NKÚ	24. 4. 2023	3/2023
22/08	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na výstavbu dálnice D35	MD	Ing. Šmucr	Kolegium NKÚ	18. 9. 2023	4/2023
22/09	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na podporu opatření na ochranu a péči o přírodu a krajinu	MŽP	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ	20. 3. 2023	3/2023
22/10	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na realizaci a implementaci genderových auditů	MPSV	Ing. Koucký	Kolegium NKÚ	27. 2. 2023	1/2023
22/11	Peněžní prostředky státu určené na automobilní techniku Armády České republiky	MO	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ	20. 3. 2023	3/2023
22/12	Peněžní prostředky státu určené na přípravu a zajištění systému ochrany obyvatelstva	MV, MZd	Ing. Šmucr	Kolegium NKÚ	27. 2. 2023	1/2023
22/13	Majetek a peněžní prostředky státu, s nimiž hospodaří vybrané fakultní nemocnice	MZd	Ing. Stárek	Kolegium NKÚ	17. 7. 2023	4/2023
22/14	Peněžní prostředky státu určené na zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof z operačního programu <i>Rybařství 2014–2020</i>	MMR, MV	Ing. Procházka	Kolegium NKÚ	24. 4. 2023	3/2023
22/15	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na podporu rybařství v České republice z operačního programu <i>Rybařství 2014–2020</i>	MZe	JUDr. Ing. Kalivoda	Kolegium NKÚ	22. 5. 2023	3/2023

Přehled kontrolních akcí se schváleným kontrolním závěrem v průběhu roku 2023						
Číslo KA	Předmět kontroly	Správce kapitoly	KZ vypracoval člen NKÚ	KZ schválil	Datum schválení KZ	Zveřejnění ve Věstníku NKÚ částka/rok
22/16	Účetní závěrka Městského soudu v Praze za rok 2022 a údaje předkládané Městským soudem v Praze pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022	MSp	Ing. Steidlová	Kolegium NKÚ	17. 7. 2023	4/2023
22/17	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstva zemědělství za rok 2022, účetní závěrka Ministerstva zemědělství za rok 2022 a údaje předkládané Ministerstvem zemědělství pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022	MZe	Ing. Reisiel, MPA	Kolegium NKÚ	5. 6. 2023	4/2023
22/18	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstva životního prostředí za rok 2022, účetní závěrka Ministerstva životního prostředí za rok 2022 a údaje předkládané Ministerstvem životního prostředí pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022	MŽP	Ing. Steidlová	Kolegium NKÚ	16. 10. 2023	6/2023
22/19	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Státní úřad pro jadernou bezpečnost za rok 2022, účetní závěrka Státního úřadu pro jadernou bezpečnost za rok 2022 a údaje předkládané Státním úřadem pro jadernou bezpečnost pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022	SÚJB	Ing. Reisiel, MPA	Kolegium NKÚ	5. 6. 2023	3/2023
22/20	Peněžní prostředky vynakládané na realizaci vybraných cílů Národní strategie elektronického zdravotnictví	MZd	Ing. Koucký	Kolegium NKÚ	28. 8. 2023	4/2023
22/21	Peněžní prostředky státního rozpočtu poskytované Ministerstvem průmyslu a obchodu na institucionální podporu výzkumných organizací	MPO	Ing. Beznoska	Kolegium NKÚ	22. 5. 2023	3/2023
22/22	Peněžní prostředky státu poskytované na záchranu a obnovu kulturních památek prostřednictvím rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury	MK	Ing. Hrnčír	Kolegium NKÚ	17. 7. 2023	4/2023
22/23	Správa DPH se zaměřením na oblast nadměrných odpočtů	MF	Ing. Kubíček	Kolegium NKÚ	16. 10. 2023	6/2023
22/24	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na výstavbu kanalizačních stok	MZe, MŽP	RNDr. Koniček	Kolegium NKÚ	18. 9. 2023	4/2023
22/26	Peněžní prostředky vynakládané na zvýšení bezpečnosti silničního provozu	MD	Ing. Kinšt	Kolegium NKÚ	18. 9. 2023	4/2023
22/27	Peněžní prostředky státu určené na podporu bydlení	MMR	JUDr. Ing. Kalivoda	Kolegium NKÚ	27. 11. 2023	1/2024
22/28	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na podporu zaměstnanosti	MPSV	Ing. Stárek	Kolegium NKÚ	16. 10. 2023	6/2023

Přehled kontrolních akcí se schváleným kontrolním závěrem v průběhu roku 2023							
Číslo KA	Předmět kontroly	Správce kapitoly	KZ vypracoval člen NKÚ	KZ schválil	Datum schválení KZ	Zveřejnění ve Věstníku NKÚ částka/rok	
22/29	Peněžní prostředky státu určené na přípravu, výstavbu a provozování dálnice D4 formou partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP)	MD	Ing. Procháčka	Kolegium NKÚ	16. 10. 2023	6/2023	
22/30	Peněžní prostředky vynakládané v souvislosti s paliativní péčí	MZd	Ing. Šmucr	Kolegium NKÚ	18. 9. 2023	4/2023	
22/31	Peněžní prostředky státu související s působností orgánů státní správy v oblasti hazardních her a správy daně z hazardních her	MF	Mgr. Sklenák	Kolegium NKÚ	22. 5. 2023	3/2023	
22/32	Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými jsou příslušné hospodařit Kancelář prezidenta republiky a příspěvkové organizace Správa Pražského hradu a Lesní správa Látny	KPR	Ing. Beznoska	Kolegium NKÚ	30. 1. 2023	Dosud nepublikován	
23/01	Peněžní prostředky státu určené na odstraňování starých ekologických zátěží vzniklých před privatizací	MF, MŽP	Ing. Hrnčíř	Kolegium NKÚ	13. 11. 2023	1/2024	
23/02	Peněžní prostředky státního rozpočtu určené na opatření v oblasti cestovního ruchu	MMR	RNDr. Koniček	Kolegium NKÚ	13. 11. 2023	Dosud nepublikován	
23/03	Peněžní prostředky státního rozpočtu vynaložené Ministerstvem obrany na radiční, chemickou a biologickou ochranu	MO	RNDr. Neuvirt	Kolegium NKÚ	13. 11. 2023	Dosud nepublikován	
23/04	Peněžní prostředky státu určené na podporu sportu a sportovní reprezentaci a majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit Národní sportovní agentura	MŠMT, NSA	JUDr. Ing. Kalivoda	Kolegium NKÚ	11. 12. 2023	Dosud nepublikován	

Příloha č. 3: Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán Kontrolním výborem PSP ČR

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán Kontrolním výborem PSP ČR							
Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády (číslo jednací)	Usnesení vlády (číslo/rok)	Shrnutí usnesení výboru	
136	7. 12. 2023	28	21/38	10/23 624/23	78/23	KV bere na vědomí: a) KZ 21/38, b) stanovisko MSp obsažené v části IV materiálu vlády čj. 10/23, c) usnesení vlády č. 78/23, d) informaci MSp o plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 694/23.	
135	7. 12. 2023	28	21/25	1037/22 149/23	775/22	KV bere na vědomí: a) KZ 21/25, b) stanovisko MZV obsažené v části III materiálu vlády čj. 1037/22, c) usnesení vlády č. 775/22, d) informaci MZV o plnění opatření ke KZ obsaženou v části III materiálu vlády čj. 149/23.	
134	7. 12. 2023	28	21/21	86/23 856/23	243/23	KV I. bere na vědomí: a) KZ 21/21, b) stanovisko MV, MZd a MK obsažené v části III materiálu vlády čj. 86/23, c) usnesení vlády č. 243/23, d) vyhodnocení dotačních programů ministerstev vnitra, kultury a zdravotnictví pro zvýšení ochrany měkkých cílů obsažené v části II materiálu vlády čj. 856/23; II. podává Nejvyššímu kontrolnímu úřadu podnět podle § 17 odst. 3 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, k provedení následné kontroly vynakládání peněžních prostředků státu na systém ochrany měkkých cílů.	
133	7. 12. 2023	28	21/35	1069/22 157/23	779/22	KV bere na vědomí: a) KZ 21/35, b) zprávu MZd obsaženou v části IV materiálu vlády čj. 1069/22, c) usnesení vlády č. 779/22, d) informaci MZd o plnění opatření vyplývajících ze zprávy Ministerstva zdravotnictví ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 157/23.	
132	7. 12. 2023	28	21/08	750/22 207/23	771/22	KV I. bere na vědomí: a) KZ 21/08, b) stanovisko MMR obsažené v části IV materiálu vlády čj. 750/22, c) usnesení vlády č. 771/22, d) informaci MMR o plnění nápravných opatření ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 207/23; II. žádá vládu ČR o prioritní zařazení projednávání v Parlamentu ČR návrhu zákona o podpoře bydlení, který je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj, a doporučuje urychlení legislativního procesu v rámci přijetí daného zákona.	

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán Kontrolním výborem PSP ČR							
Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády (číslo jednací)	Usnesení vlády (číslo/rok)	Shrnutí usnesení výboru	
130	2. 11. 2023	27	21/12	1361/22 669/23	76/23	KV bere na vědomí: a) KZ 21/12, b) stanovisko MF obsažené v části III materiálu vlády čj. 1361/22, c) usnesení vlády č. 76/23, d) informaci MF o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 669/23.	
129	2. 11. 2023	27	21/27	1522/22 671/23	71/23	KV bere na vědomí: a) KZ 21/27, b) stanovisko MV obsažené v části IV materiálu vlády čj. 1522/22, c) usnesení vlády č. 71/23, d) informaci MV o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 671/23.	
128	2. 11. 2023	27	21/06	1302/22 543/23	970/22	KV bere na vědomí: a) KZ 21/06, b) stanovisko MŽP obsažené v části III materiálu vlády čj. 1302/22, c) usnesení vlády č. 970/22, d) informaci MŽP o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 543/23.	
127	2. 11. 2023	27	21/13	758/22 201/23	772/22	KV I. bere na vědomí: a) KZ 21/13, b) stanovisko MPO obsažené v části IV materiálu vlády čj. 758/22, c) usnesení vlády č. 772/22, d) informaci MPO o plnění přijatých opatření ke KZ obsaženou v části III materiálu vlády čj. 201/23; II. žádá ministra průmyslu a obchodu, aby zvažil možnost využití ČPP Transgas, s.p., při zajišťování strategických zájmů státu a o závěrech informoval Kontrolní výbor PSP ČR nejdéle do 30. 6. 2024.	
124	19. 10. 2023	26	20/25	163/22 1000/22	173/22	KV bere na vědomí: a) KZ 20/25, b) stanovisko MSp obsažené v části IV materiálu vlády čj. 163/22, c) usnesení vlády č. 173/22, d) informaci o plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 1000/22.	

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán Kontrolním výborem PSP ČR							
Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády (číslo jednací)	Usnesení vlády (číslo/rok)	Shrnutí usnesení výboru	
123	19. 10. 2023	26	21/33	276/23 838/23	246/23	KV I. bere na vědomí: a) KZ 21/33, b) stanovisko MZe obsažené v části III materiálu vlády čj. 276/23, c) usnesení vlády č. 246/23, d) informaci MZe o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 838/23; II. žádá ministra zemědělství, aby do 30. 11. 2023 předložil Kontrolnímu výboru PSP ČR informaci o aktuálním stavu realizace nápravných opatření.	
122	19. 10. 2023	26	21/15	1180/22 453/23	968/22	KV I. bere na vědomí: a) KZ 21/15, b) stanovisko MZe obsažené v části III materiálu vlády čj. 1180/22, c) usnesení vlády č. 968/22, d) informaci MZe o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 453/23; II. žádá ministra zemědělství, aby do 15. 12. 2023 předložil Kontrolnímu výboru PSP ČR informaci o aktuálním stavu realizace nápravných opatření.	
121	19. 10. 2023	26	21/24	1401/22	75/23	KV bere na vědomí: a) KZ 21/24, b) stanovisko MZd obsažené v části IV materiálu vlády čj. 1401/22, c) usnesení vlády č. 75/23.	
120	19. 10. 2023	26	21/18	776/22 148/23	774/22	KV I. bere na vědomí: a) KZ 21/18, b) stanovisko MZV obsažené v části III materiálu vlády čj. 776/22, c) usnesení vlády č. 774/22, d) informaci MZV o plnění opatření ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 148/23; II. žádá ministra zahraničních věcí, aby předložil Kontrolnímu výboru PSP ČR: a) do 1. 12. 2023 aktuální harmonogram přípravy a realizace zavádění nového ekonomického informačního systému MZV, b) k 1. 12. 2023, k 1. 6. 2024, k 1. 12. 2024 a k 1. 6. 2025 informaci o přípravě a zavádění nového ekonomického informačního systému MZV.	
119	19. 10. 2023	26	20/34	689/23	651/23	Přerušeno.	

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán Kontrolním výborem PSP ČR							
Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády (číslo jednací)	Usnesení vlády (číslo/rok)	Shrnutí usnesení výboru	
117	19. 10. 2023	26	20/19	105/22 970/22	169/22	KV bere na vědomí: a) KZ 20/19, b) stanovisko MMR obsažené v části IV materiálu vlády čj. 105/22, c) stanovisko MŽP obsažené v části V materiálu vlády čj. 105/22, d) usnesení vlády č. 169/22, e) informaci MMR a MŽP o plnění nápravných opatření ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 970/22.	
116	19. 10. 2023	26	21/36	1441/22 705/23	77/23	KV bere na vědomí: a) KZ 21/36, b) stanovisko MD a Správy železnic obsažené v části IV materiálu vlády čj. 1441/22, c) usnesení vlády č. 77/23, d) informaci MD a Správy železnic o plnění opatření přijatých ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 705/23.	
113	21. 9. 2023	25	20/10	1045/21 400/22	930/21	KV bere na vědomí: a) KZ 20/10, b) stanovisko MV obsažené v části III materiálu vlády čj. 1045/21, c) usnesení vlády č. 930/21, d) informaci MV o realizaci opatření ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 400/22.	
112	21. 9. 2023	25	21/14	1148/22 408/23	967/22	KV bere na vědomí: a) KZ 21/14, b) stanovisko MMR obsažené v části IV materiálu vlády čj. 1148/22, c) usnesení vlády č. 967/22, d) informaci MMR o plnění nápravných opatření podle usnesení vlády ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 408/23.	
111	21. 9. 2023	25	21/17	1276/22 440/23	964/22	KV bere na vědomí: a) KZ 21/17, b) stanovisko MZd obsažené v části IV materiálu vlády čj. 1276/22, c) stanovisko MMR obsažené v části V materiálu vlády čj. 1276/22, d) usnesení vlády č. 964/22, e) informaci o plnění opatření vyplývajících ze stanoviska MZd a MMR ke KZ obsaženou v částech III a IV materiálu vlády čj. 440/23.	

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán Kontrolním výborem PSP ČR							
Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády (číslo jednací)	Usnesení vlády (číslo/rok)	Shrnutí usnesení výboru	
110	21. 9. 2023	25	20/24	1095/22 445/23	963/22	KV bere na vědomí: a) KZ 20/24, b) stanovisko MZD obsažené v části VII materiálu vlády čj. 1095/22, c) usnesení vlády č. 963/22, d) informaci MZD o výsledku kontroly realizace a účinnosti opatření přijatých k odstranění nebo prevenci nedostatků vyplývajících z KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 445/23.	
109	21. 9. 2023	25	20/02	523/21	646/21	KV bere na vědomí: a) KZ 20/02, b) stanovisko MF obsažené v části III materiálu vlády čj. 523/21, c) usnesení vlády č. 646/21.	
107	22. 6. 2023	23	20/14	1122/22 520/23	965/22	KV bere na vědomí: a) KZ 20/14, b) stanovisko MD obsažené v části IV materiálu vlády čj. 1122/22, c) usnesení vlády č. 965/22, d) informaci MD o plnění opatření přijatých ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 520/23.	
106	22. 6. 2023	23	20/13	899/21	927/21	KV bere na vědomí: a) KZ 20/13, b) stanovisko MPO obsažené v části IV materiálu vlády čj. 899/21, c) usnesení vlády č. 927/21.	
105	22. 6. 2023	23	20/16	1204/21 998/22	175/22	KV bere na vědomí: a) KZ 20/16, b) stanovisko MK obsažené v části IV materiálu vlády čj. 1204/21, c) usnesení vlády č. 175/22, d) informaci MK o realizaci opatření MK a NPÚ ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 998/22.	
103	22. 6. 2023	23	21/05	813/22 160/23	776/22	KV bere na vědomí: a) KZ 21/05, b) stanovisko MF obsažené v části III materiálu vlády čj. 813/22, c) usnesení vlády č. 776/22, d) informaci MF o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 160/23.	

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán Kontrolním výborem PSP ČR							
Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády (číslo jednací)	Usnesení vlády (číslo/rok)	Shrnutí usnesení výboru	
102	22. 6. 2023	23	21/19		96/D	KV bere na vědomí: a) KZ 21/19, b) stanovisko MO předložené vládě, c) usnesení vlády č. 96/D ze dne 1. 2. 2023, d) informaci MO o plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v předmětném materiálu vlády.	
101	22. 6. 2023	23	20/29		791/D	KV I. bere na vědomí: a) KZ 20/29, b) stanovisko MO předložené vládě, c) usnesení vlády č. 791/D ze dne 14. 9. 2022; II. žádá ministryni obrany, aby byla důsledně realizována opatření přijatá k odstranění nedostatků uvedených v KZ.	
94	25. 5. 2023	21	20/22	1519/21 1352/22	454/22	KV bere na vědomí: a) KZ 20/22, b) stanovisko MPSV obsažené v části IV materiálu vlády čj. 1519/21, c) usnesení vlády č. 454/22, d) informaci o plnění opatření obsažených ve stanovisku MPSV ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 1352/22.	
93	25. 5. 2023	21	20/32	101/23 1111/23	244/23	Přerušeno.	
88	13. 4. 2023	18	21/34	814/22 218/23	777/22	KV bere na vědomí: a) KZ 21/34, b) stanovisko MF a MD obsažené v části III materiálu vlády čj. 814/22, c) usnesení vlády č. 777/22, d) informaci MF a MD o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 218/23.	
87	13. 4. 2023	18	21/02	543/22 1336/22	458/22	KV I. bere na vědomí: a) KZ 21/02, b) stanovisko MO obsažené v části IV materiálu vlády čj. 543/22, c) usnesení vlády č. 458/22, d) vyhodnocení opatření MO ke KZ obsažené v části II materiálu vlády čj. 1336/22; II. doporučuje ministryni obrany, aby v případě větších investičních akcí byly vytvářeny podmínky pro hospodárné a efektivní využívání peněžních prostředků státního rozpočtu tak, aby projektové dokumentace, termíny zahájení, jejich prodloužení a další vícepráce zásadním způsobem nenavyšovaly původní hodnotu zakázek.	

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán Kontrolním výborem PSP ČR							
Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády (číslo jednací)	Usnesení vlády (číslo/rok)	Shrnutí usnesení výboru	
86	13. 4. 2023	18	20/03	583/21 140/22	647/21	KV I. bere na vědomí: a) KZ 20/03, b) stanovisko MO obsažené v části IV materiálu vlády čj. 583/21, c) usnesení vlády č. 647/21, d) vyhodnocení opatření MO ke KZ obsažené v části III materiálu vlády čj. 140/22; II. doporučuje ministru obrany, aby v průběhu akvizičního procesu byla důsledně dodržována opatření k optimalizaci a realizaci akvizic, včetně vojenských zkoušek funkčních vzorků.	
82	2. 2. 2023	16	20/27	1361/21 1367/22	455/22	KV bere na vědomí: a) KZ 20/27, b) stanovisko GIBS obsažené v části IV materiálu vlády čj. 1361/21, c) usnesení vlády č. 455/22, d) materiál pro informaci členů vlády k úkolům z usnesení vlády ze dne 1. 6. 2022 č. 455 ke KZ obsažený v části II materiálu vlády čj. 1367/22.	
81	2. 2. 2023	16	19/28	455/21 1385/21	460/21	KV bere na vědomí: a) KZ 19/28, b) stanovisko MŠMT obsažené v části III materiálu vlády čj. 455/21, c) usnesení vlády č. 460/21, d) informaci o realizaci nápravných opatření vyplývajících z KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 1385/21.	
80	2. 2. 2023	16	19/19	1567/20 999/21	254/21	KV I. bere na vědomí: a) KZ 19/19, b) stanovisko MŠMT obsažené v části III materiálu vlády čj. 1567/20, c) usnesení vlády č. 254/21, d) informaci o plnění opatření ze stanoviska MŠMT a MMR ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 999/21; II. žádá MŠMT, MMR, CRR ČR, Úřad vlády ČR a další poskytovatele peněžních prostředků, aby finanční prostředky poskytované do méně rozvinutých regionů a hospodářsky a sociálně ohrožených území byly opravdu poskytovány cíleně a účelně tak, aby skutečně docházelo k vyrovnání rozdílů mezi regiony.	
79	2. 2. 2023	16	19/31	48/21 880/21	255/21	KV bere na vědomí: a) KZ 19/31, b) stanovisko MŠMT obsažené v části III materiálu vlády čj. 48/21, c) usnesení vlády č. 255/21, d) informaci o realizaci nápravných opatření vyplývajících z KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 880/21.	

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán Kontrolním výborem PSP ČR							
Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády (číslo jednací)	Usnesení vlády (číslo/rok)	Shrnutí usnesení výboru	
78	2. 2. 2023	16	20/12	1075/21 527/22	932/21	KV bere na vědomí: a) KZ 20/12, b) stanovisko Úřadu vlády ČR, MSp, MŠMT a MZd obsažené v části III materiálu vlády čj. 1075/21, c) usnesení vlády č. 932/21, d) zhodnocení opatření přijatých k odstranění nedostatků identifikovaných ve stanovisku Úřadu vlády ČR, MSp, MŠMT a MZd ke KZ obsažené v části II materiálu vlády čj. 527/22.	
75	19. 1. 2023	15	20/01	1221/21 1414/22	453/22	KV bere na vědomí: a) KZ 20/01, b) stanovisko MPSV a ČSSZ obsažené v části IV materiálu vlády čj. 1221/21, c) usnesení vlády č. 453/22, d) informaci MPSV o plnění opatření obsažených ve stanovisku MPSV a ČSSZ ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 1414/22.	
74	19. 1. 2023	15	20/20	919/21 488/22	928/21	KV bere na vědomí: a) KZ 20/20, b) stanovisko MPO obsažené v části IV materiálu vlády čj. 919/21, c) usnesení vlády č. 928/21, d) informaci MPO o plnění přijatých opatření ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 488/22.	
71	19. 1. 2023	15	19/21	1601/20 884/21	257/21	KV bere na vědomí: a) KZ 19/21, b) stanovisko MMR obsažené v části IV materiálu vlády čj. 1601/20, c) usnesení vlády č. 257/21, d) informaci MMR o stavu plnění opatření přijatých k odstranění nedostatků uvedených v KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 884/21.	
70	19. 1. 2023	15	19/26	142/21 1417/21	457/21	KV I. bere na vědomí: a) KZ 19/26, b) stanovisko NÚKIB a MV obsažené v části IV materiálu vlády čj. 142/21, c) usnesení vlády č. 457/21, d) informaci NÚKIB o plnění opatření obsažených ve stanovisku NÚKIB a MV ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 1417/21; II. žádá ředitele Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost, aby NÚKIB v součinnosti s MV a MF v rámci aktuální přípravy zákona o kybernetické bezpečnosti a souvisejících vyhlášek či jiné vhodné legislativy zvážil také opatření na zavedení evidence peněžních prostředků vynakládaných na kybernetickou bezpečnost v rámci jednotlivých kapitol státního rozpočtu a předložil KV do 30. 6. 2023 informaci o naplnění tohoto usnesení.	

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán Kontrolním výborem PSP ČR.							
Usnesení KV	Datum jednání	Schůze č.	KZ	Materiál vlády (číslo jednací)	Usnesení vlády (číslo/rok)	Shrnutí usnesení výboru	
69	19. 1. 2023	15	19/11	580/20 242/21	718/20	KV bere na vědomí: a) KZ 19/11, b) stanovisko MV obsažené v části III materiálu vlády čj. 580/20, c) usnesení vlády č. 718/20, d) informaci MV o realizaci opatření obsažených ve stanovisku ke KZ obsaženou v části II materiálu vlády čj. 242/21.	
68	19. 1. 2023	15	21/04	782/22	773/22	KV bere na vědomí: a) KZ 21/04, b) stanovisko SSHR obsažené v části IV materiálu vlády čj. 782/22, c) usnesení vlády č. 773/22.	

Příloha č. 4: Přehled kontrolních akcí, jejichž schválení kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán vládou ČR

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválení kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán vládou ČR						
Usnesení vlády č.	Datum jednání	Materiál vlády čj.	Číslo KA	Vládou uložená opatření	Termín opatření	
900	22. 11. 2023	487/23	21/29	Vláda místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 487/23 a informovat vládu o jejich plnění v termínu do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	22. 5. 2024 (do šesti měsíců)	
884	22. 11. 2023	958/23	22/11	Vláda ukládá ministru obrany realizovat a vyhodnotit plnění opatření obsažených ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 958/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	22. 5. 2024 (do šesti měsíců)	
883	22. 11. 2023	900/23	22/17	Neuloženo.	–	
882	22. 11. 2023	893/23	22/22	Vláda ukládá ministru kultury realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 893/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	22. 5. 2024 (do šesti měsíců)	
881	22. 11. 2023	872/23	22/12	Vláda ukládá: 1) místopředsedovi vlády a ministru zdravotnictví provést kontrolu splnění opatření uvedených ve stanovisku obsaženém v části IV materiálu čj. 872/23 a předat výsledky kontroly MV do 15. 3. 2024, 2) 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	1) 15. 3. 2024 2) 22. 5. 2024 (do šesti měsíců)	
880	22. 11. 2023	834/23	22/21	Vláda ukládá ministru průmyslu a obchodu realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 834/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	22. 5. 2024 (do šesti měsíců)	
879	22. 11. 2023	821/23	22/07	Vláda ukládá ministru financí realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III materiálu čj. 821/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	22. 5. 2024 (do šesti měsíců)	
878	22. 11. 2023	792/23	22/14	Vláda ukládá místopředsedovi vlády pro digitalizaci a ministru pro místní rozvoj realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 792/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	22. 5. 2024 (do šesti měsíců)	
877	22. 11. 2023	966/23	21/37	Vláda ukládá ministru dopravy realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 966/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	22. 5. 2024 (do šesti měsíců)	
876	22. 11. 2023	774/23	22/01	Vláda ukládá ministru dopravy realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 774/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	22. 5. 2024 (do šesti měsíců)	
–	30. 8. 2023	487/23	21/29	Přerušeno.	–	
657	30. 8. 2023	700/23	22/09	Vláda ukládá ministru životního prostředí realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III materiálu čj. 700/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	1. 3. 2024 (do šesti měsíců)	
656	30. 8. 2023	674/23	21/03	Vláda ukládá ministru dopravy realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 674/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	1. 3. 2024 (do šesti měsíců)	

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán vládou ČR						
Usnesení vlády č.	Datum jednání	Materiál vlády čj.	Číslo KA	Vládou uložená opatření	Termín opatření	
655	30. 8. 2023	563/23	21/23	Vláda ukládá: 1) ministru financí a ministru spravedlnosti provést kontrolu splnění opatření obsažených ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 563/23 a předat výsledky kontroly MV do 31. 10. 2023, 2) 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra informovat vládu o plnění přijatých opatření do šesti měsíců od přijetí usnesení.	1) 31. 10. 2023 2) 1. 3. 2024 (do šesti měsíců)	
654	30. 8. 2023	544/23	22/02	Vláda ukládá ministru školství, mládeže a tělovýchovy realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III materiálu čj. 544/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	1. 3. 2024 (do šesti měsíců)	
653	30. 8. 2023	636/23	22/10	Vláda ukládá místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 636/23 a informovat vládu o jejich plnění v termínu do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	1. 3. 2024 (do šesti měsíců)	
652	30. 8. 2023	373/23	22/04	Vláda ukládá místopředsedovi vlády pro digitalizaci a ministru pro místní rozvoj realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 373/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	1. 3. 2024 (do šesti měsíců)	
651	30. 8. 2023	689/23	20/34	Vláda ukládá ministru průmyslu a obchodu: 1) realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 689/23, 2) informovat vládu v termínu do 30. 6. 2024 o postupu jejich plnění.	30. 6. 2024	
650	30. 8. 2023	407/23	22/03	Vláda ukládá předsedovi Rady Českého telekomunikačního úřadu realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 407/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od tohoto usnesení.	1. 3. 2024 (do šesti měsíců)	
649	30. 8. 2023	331/23	21/30	Vláda ukládá ministru průmyslu a obchodu realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 331/23 a informovat vládu o jejich plnění do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	1. 3. 2024 (do šesti měsíců)	
246	12. 4. 2023	276/23	21/33	Vláda ukládá: 1) realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III materiálu čj. 276/23 v termínu do 31. 12. 2027, 2) informovat vládu o plnění těchto nápravných opatření v termínu do šesti měsíců od schválení tohoto usnesení vládou.	1) 31. 12. 2027 2) 12. 10. 2023 (do šesti měsíců)	
245	12. 4. 2023	91/23	21/28	Vláda ukládá ministru spravedlnosti realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 91/23 a informovat vládu do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení o jejich plnění.	12. 10. 2023 (do šesti měsíců)	

Přehled kontrolních akcí, jejichž schválený kontrolní závěr byl v roce 2023 projednán vládou ČR						
Usnesení vlády č.	Datum jednání	Materiál vlády čj.	Číslo KA	Vládou uložená opatření	Termín opatření	
244	12. 4. 2023	101/23	20/32	Vláda ukládá 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra, místopředsedovi vlády a ministru zdravotnictví a předsedovi Správy státních hmotných rezerv zajistit realizaci opatření obsažených ve zprávě uvedené v části IV materiálu čj. 101/23 a informovat vládu v termínu do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení o jejich plnění.	12. 10. 2023 (do šesti měsíců)	
243	12. 4. 2023	86/23	21/21	Vláda ukládá 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra, místopředsedovi vlády a ministru zdravotnictví a ministru kultury: 1) předložit vládě do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení vyhodnocení dotačních programů, 2) zohledňovat při realizaci další výzvy dotačního programu na ochranu měkkých cílů opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III materiálu čj. 86/23.	12. 10. 2023 (do šesti měsíců)	
78	1. 2. 2023	10/23	21/38	Vláda ukládá ministru spravedlnosti realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 10/23 a informovat vládu do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení o jejich plnění.	1. 8. 2023 (do šesti měsíců)	
77	1. 2. 2023	1441/22	21/36	Vláda ukládá ministru dopravy realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 1441/22 a informovat vládu do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení o jejich plnění.	1. 8. 2023 (do šesti měsíců)	
76	1. 2. 2023	1361/22	21/12	Vláda ukládá ministru financí realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části III materiálu čj. 1361/22 a informovat vládu do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení o jejich plnění.	1. 8. 2023 (do šesti měsíců)	
75	1. 2. 2023	1401/22	21/24	Vláda ukládá místopředsedovi vlády a ministru zdravotnictví zajistit realizaci opatření obsažených ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 1401/22.	–	
74	1. 2. 2023	1388/22	21/07	Vláda ukládá místopředsedovi vlády pro digitalizaci a ministru pro místní rozvoj realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 1388/22 a informovat vládu o plnění přijatých opatření do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	1. 8. 2023 (do šesti měsíců)	
73	1. 2. 2023	1473/22	21/22	Vláda ukládá místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí a místopředsedovi vlády pro digitalizaci a ministru pro místní rozvoj realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části V materiálu čj. 1473/22 a informovat vládu o jejich plnění v termínu do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	1. 8. 2023 (do šesti měsíců)	
72	1. 2. 2023	1303/22	21/09	Vláda ukládá místopředsedovi vlády a ministru životního prostředí informovat vládu o plnění přijatých opatření s termínem do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	1. 8. 2023 (do šesti měsíců)	
71	1. 2. 2023	1522/22	21/27	Vláda ukládá 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra realizovat opatření obsažená ve stanovisku uvedeném v části IV materiálu čj. 1522/22 a informovat vládu o plnění přijatých opatření s termínem do šesti měsíců od přijetí tohoto usnesení.	1. 8. 2023 (do šesti měsíců)	

Příloha č. 5: Zdroje informací pro všechny listy obsahující infografiku**Veřejné finance**

Makroekonomické údaje; zdroj: Eurostat, ČSÚ, Integrovaný informační systém Státní pokladny a Makroekonomická predikce – leden 2024.

Příjmy státu

Meziroční srovnání inkasa daňových příjmů SR za roky 2022 a 2023 (v mld. Kč); zdroj: Eurostat, ČSÚ a *Integrovaný informační systém Státní pokladny*.

Přehled úroků vyplacených finančními úřady v letech 2019 až 2022 za zadržování nadměrných odpočtů DPH; zdroj: KZ č. [22/23](#).

Digitalizace

Konkrétní příklady přetrvávající administrativní zátěže pro občany; zdroj: KZ č. [22/06](#).

Výzkum a vývoj

Institucionální podpora MPO výzkumným organizacím a výše vykázaných příjmů z transferu znalostí za roky 2018–2021; zdroj: KZ č. [22/21](#).

European innovation scoreboard 2023;

zdroj: *Research and innovation* [online]. European Commission, 2023 [cit. 2024-02-10].

Dostupné z: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_cs.

Obrana a bezpečnost

Údaje o automobilní technice Armády ČR ke konci roku 2021; zdroj: KZ č. [22/11](#).

Časová osa výstavby Centra biologické ochrany Těchonín; zdroj: KZ č. [23/03](#).

Doprava

Vizualizace mapy České republiky zaměřená na dálnici D1; zdroj: KZ č. [21/37](#).

Vizualizace časové osy výstavby dálnice D35; zdroj: KZ [22/08](#).

Sociální politika a zaměstnanost

Vizualizace programu Antivirus; zdroj: KZ č. [22/28](#).

Zpráva o globálních rozdílech mezi ženami a muži 2023; zdroj: *Full report* [online].

Global Gender Gap Report 2023 [cit. 2024-02-10].

Dostupné z: <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2023/in-full/>.

Zdravotnictví

Vizualizace přehledu veřejných zakázek na kontrolním vzorku ve výši 133,4 mil. Kč; zdroj: KZ č. [22/13](#).

Čerpání prostředků na projekty spolufinancované z rozpočtu EU; zdroj: KZ č. [22/30](#).

Čerpání prostředků státního rozpočtu 2017 až 2021; zdroj: KZ č. [22/30](#).

Životní prostředí

Indikátory prioritní osy 4 OPŽP, které nebudou ke konci programového období plněny (stav k 31. 12. 2021); zdroj: KZ č. [22/09](#).

Stav odstraňování starých ekologických zátěží evidovaných pod 120 neukončenými ekologickými smlouvami k dubnu 2023; zdroj: KZ č. [23/01](#).

Zemědělství

Sumární přehled realizovaných projektů dle SZIF k 31. 12. 2022 (v mil. Kč); zdroj: KZ č. [22/15](#).

Spotřeba sladkovodních ryb tuzemského původu na obyvatele v letech 2016–2021 (v kg); zdroj: KZ č. [22/15](#).

Tržní produkce chovaných ryb v ČR v roce 2021 (v tunách); zdroj: KZ č. [22/15](#).

Kultura

Počet nemovitých a movitých kulturních památek v jednotlivých krajích ČR k 31. 12. 2022; zdroj: výroční zprávy NPÚ [online]. *Výroční zpráva NPÚ za rok 2022* [cit. 2024-02-10].

Dostupné z: <https://www.npu.cz/portal/o-nas/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/povinne-zverejnovane-informace/vyrocní-zpravy/vz-npu-2022.pdf>.

Celkové výdaje na jednotlivé programy mezi roky 2019 až 2022; zdroj: KZ č. [22/22](#).

Regionální rozvoj

Vizualizace dokončených bytů v ČR mezi roky 2016 až 2022; zdroj: KZ č. [22/27](#).

Tabulka podílu sociálních bytů na celkovém bytovém fondu ve vybraných zemích EU; zdroj: KZ č. [22/27](#).

Index cen bytových nemovitostí v EU – House Price Index; zdroj: KZ č. [22/27](#).

Finanční audit

Městský soud v Praze; zdroj: KZ č. [22/16](#).

Ministerstvo zemědělství; zdroj: KZ č. [22/17](#).

Ministerstvo životního prostředí; zdroj: KZ č. [22/18](#).

Státní úřad pro jadernou bezpečnost; zdroj: KZ č. [22/19](#).

SEZNAM ZKRATEK

3E	hospodárnost, efektivnost, účelnost (Economy, Effectiveness, Efficiency)
AČR	Armáda České republiky
AISG	informační systém pro dohled nad hazardními hrami
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
APZ	aktivní politika zaměstnanosti
BESIP	bezpečnost silničního provozu
BIEP	<i>Benchmarking Information Exchange Project</i>
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CBO Těchonín	Centrum biologické ochrany Těchonín
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
CS ČR	Celní správa České republiky
CSPSD	Centrum služeb pro silniční dopravu
CSÚIS	<i>Centrální systém účetních informací státu</i>
ČAS	Česká agentura pro standardizaci
ČLR	Čínská lidová republika
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSN	česká technická norma
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ	Český statistický úřad
D	stupeň utajení „Důvěrné“
D1	dálnice D1
DESI	index digitální ekonomiky a společnosti (Digital Economy and Society Index)
DIA	Digitální informační agentura
DigiSL	zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby
DoP	Dohoda o partnerství
DPH	daň z přidané hodnoty
DSS2	<i>Dopravní sektorové strategie, 2. fáze</i>
ECIIA	Evropská konfederace institucí interního auditu
EDAZ	elektronické dálniční známky
EET	elektronická evidence tržeb
EK	Evropská komise
EU	Evropská unie
EÚD	Evropský účetní dvůr
EUROCONTROL	evropská agentura pro bezpečnost letecké navigace
EUROSAI	Evropská organizace nejvyšších kontrolních institucí
FA	finanční audit
FN	fakultní nemocnice
FNB	Fakultní nemocnice Bulovka
FNKV	Fakultní nemocnice Královské Vinohrady
FNUSA	Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně
FS	Finanční správa ČR
FÚ	finanční úřad
FV	finanční výkaz
GA	genderový audit
GFŘ	Generální finanční ředitelství
GIBS	Generální inspekce bezpečnostních sborů
HACCP	systém analýzy rizika a stanovení kritických kontrolních bodů (Hazard Analysis and Critical Control Points)
HDP	hrubý domácí produkt
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
ICT	informační a komunikační technologie
IGA	implementace doporučení genderového auditu

INTOSAI IDI	rozvojová iniciativa INTOSAI
IROP	<i>Integrovaný regionální operační program 2014–2020</i>
IS	informační systém
ISOP	<i>Informační systém ochrany přírody</i>
ISVS	informační systém veřejné správy
IT	informační technologie
IZS	integrovaný záchranný systém
KA	kontrolní akce
KB	kompenzační bonus
KO	kontrolovaná osoba
KtV	Kontaktní výbor nejvyšších kontrolních institucí Evropské unie
KV	Kontrolní výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky
KVAČR 2025	<i>Koncepce výstavby Armády České republiky do roku 2025</i>
KZ	kontrolní závěr
MaS	podprogram 115V032 <i>Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích</i>
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MO	Ministerstvo obrany
MoF	<i>Modernizační fond</i>
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MV-GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NATO	Severoatlantická aliance
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
NGEU	iniciativa pro fond obnovy EU nové generace
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad České republiky
NNH	Nemocnice Na Homolce
NOK	Národní orgán pro koordinaci (organizační útvar MMR)
NPO	<i>Národní plán obnovy</i>
NPŽP	<i>Národní program Životní prostředí</i>
NSEZ	<i>Národní strategie elektronizace zdravotnictví</i>
NÚKIB	Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OHA	odbor hlavního architekta eGovernmentu (odbor Digitální informační agentury)
OOB	ochrana obyvatelstva
OPZ	operační program <i>Zaměstnanost 2014–2020</i>
OPŽP	operační program <i>Životní prostředí 2014–2020</i>
ORP	obce s rozšířenou působností
OSS	organizační složka státu
OSVČ	osoby samostatně výdělečně činné
OZO	odborně způsobilá osoba
p. b.	procentní bod
PMA 3	projekt <i>Využívání prvků procesního řízení a zavedení standardů pro výkon prioritních agend veřejné správy (procesní modelování agend 3)</i>

PNL	polní nemocnice v Letňanech
PO	příspěvková organizace
POPFK	program <i>Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny</i>
PPDF	<i>Propojený datový fond</i>
PPK	<i>Program péče o krajinu</i>
PPNNO	<i>Program na podporu činnosti nestátních neziskových organizací působících v oblasti zdravotnictví vč. paliativní hospicové péče a na něj navazující</i> <i>Program na podporu nestátních neziskových organizací pečujících o pacienty v terminálním stádiu onemocnění</i>
PPP	partnerství veřejného a soukromého sektoru (Public Private Partnership)
projekt FLEXI	projekt <i>Podpora forem flexibilního zaměstnávání</i>
projekt OUT	projekt <i>Outplacemen</i>
projekt PDU	projekt <i>Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>
PSP ČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
RSV	registr silničních vozidel
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SAI	nejvyšší kontrolní instituce
SC	strategický cíl
SEZ	stará ekologická zátěž
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SFPI	Státní fond podpory investic
SFÚ	Specializovaný finanční úřad
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SPO	státní příspěvková organizace
SPP	státní památková péče
SpS MPO	Správa služeb Ministerstva průmyslu a obchodu
SR	státní rozpočet
Strategický rámec	<i>Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014–2020</i>
strategie	<i>Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu</i>
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
ÚNMZ	Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚZ	účetní závěrka
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistik ČR
ÚZSVM	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
v. z. p.	veřejné zdravotní pojištění
V4	Visegrádská skupina (Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovensko)
VaV	věda a výzkum
VOP CZ	VOP CZ, s. p. – státní podnik provádějící opravy vojenské techniky
VS	veřejná správa
WGEA	pracovní skupina EUROSAI pro audit v oblasti životního prostředí
WGEPPP	pracovní skupina INTOSAI pro vyhodnocování veřejných politik a programů
WGIT	pracovní skupina EUROSAI pro informační technologie
zákon o NKÚ	zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu
zákon o sběru vybraných údajů	zákon č. 25/2017 Sb., o sběru vybraných údajů pro účely monitorování a řízení veřejných financí
ZCHÚ	zákonem chráněná území
ZOPK	zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
ZP	zdravotní pojišťovna
ZÚ	závěrečný účet

Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu

Ročník 32.

Vydavatel:

Nejvyšší kontrolní úřad, Komunardů 1634/44, 170 00 Praha 7

Redakce:

Odbor komunikace NKÚ; tel.: 233 045 430

E-mail: vestnik@nku.cz

Částka 2/2024 vyšla dne 31. března 2024

ISSN 1210-9703 (Print)

ISSN 1804-0608 (On-line)

